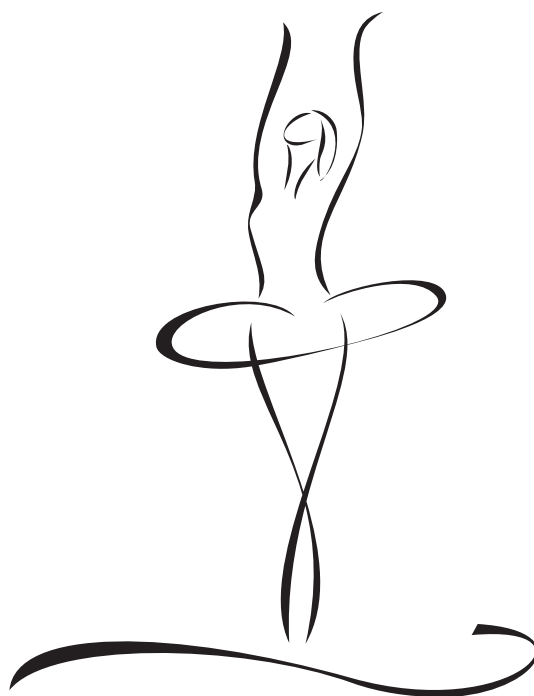

KULTURA W 2012 R. CULTURE IN 2012

WARSZAWA 2013
WARSAW

INFORMACJE I OPRACOWANIA STATYSTYCZNE
STATISTICAL INFORMATION AND ELABORATIONS

Opracowanie publikacji

Preparation of the publication

GUS, Departament Badań Społecznych i Warunków Życia
US Kraków, Ośrodek Statystyki Kultury
*CSO, Social Surveys and Living Conditions Department
SO Kraków, Centre for Cultural Statistics*

kierujący
supervisor

dr Piotr Łysoń

liderzy zespołu
team leaders

Stanisław Radkowski
Małgorzata Kawejsza-Furmanek

zespół
team

Danuta Babula-Górnisiewicz
Zbigniew Bańka
Ewa Bińczycka
Magdalena Czwartkowska
Seweryn Grodny
Jarosław Iwaniec
Bożena Jędrychowska
Małgorzata Kajzer
Piotr Kalinowski
Sabina Kluza
Małgorzata Kolczyk
Anna Kowacka
Adriana Lechowicz
Dorota Maćkowska-Cichosz
Barbara Nowak
Mirosława Plata
Ewa Panek
Mariusz Sańka
Danuta Suder
Agnieszka Tompolska
Maria Ulatowska
Katarzyna Wawrzyniak
Klaudia Więzik
Agnieszka Zastawny

Projekt okładki
Cover design

Robert Chmielewski

Wydruk i oprawa
Print and binding

Zakład Wydawnictw Statystycznych
Statistical Publishing Establishment

ISSN 1506 – 4360

PRZEDMOWA

Publikacja „Kultura w 2012 r.” przedstawia wybrane obszary działalności instytucji kultury w Polsce oraz wskaźniki dotyczące uczestnictwa w przedsięwzięciach kulturalnych.

Źródłem prezentowanych danych jest przede wszystkim roczna sprawozdawczość Głównego Urzędu Statystycznego, dotycząca działalności: artystycznej i rozrywkowej (formularz K-01), wystawienniczej (muzea i instytucje paramuzealne – formularz K-02), galerie i salony sztuki (formularz K-05), biblioteczno-informacyjnej (biblioteki publiczne, pedagogiczne oraz ich filie, naukowe, biblioteki zakładów pracy – fachowe, fachowo-beletrystyczne, ośrodki informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej oraz biblioteki towarzystw naukowych – formularz K-03), domów kultury, ośrodków kultury, klubów, świetlic (formularz K-07) oraz jednostek zajmujących się produkcją filmów, usługami filmowymi (formularz K-06) i publiczną projekcją filmów (kina – formularz K-08).

Począwszy od 2011 r. Główny Urząd Statystyczny pozyskuje również dane o organizacji imprez masowych z urzędów miast i gmin, na podstawie sprawozdawczości rocznej sporządzanej na formularzu o symbolu K-09. Dane o organizacji imprez masowych uzupełniają wielkości charakteryzujące aktywność kulturalną, zarówno podmiotów organizujących, jak i uczestników imprez.

Do opracowania publikacji, oprócz danych Głównego Urzędu Statystycznego, wykorzystano informacje statystyczne Ministerstwa Finansów, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Zakładu Statystyki Wydawnictw Biblioteki Narodowej, Narodowego Instytutu Dziedzictwa, Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej, Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji oraz Dyrekcji Generalnej Poczty Polskiej i Urzędu Komunikacji Elektronicznej.

Część analityczna publikacji zawiera charakterystykę dotyczącą: ochrony zabytków; bibliotek; działalności wydawniczej; domów, ośrodków kultury, klubów i świetlic; szkolnictwa artystycznego; wystawiennictwa; galerii sztuki; działalności scenicznej; kinematografii; radiofonii i telewizji oraz imprez masowych, a także wydatków na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego oraz wydatków na kulturę w gospodarstwach domowych.

Publikacja została wzbogacona o analizę rozkładu terytorialnego podmiotów działających w obszarze kultury w poszczególnych województwach. Ponadto, niektóre zjawiska z dziedziny kultury, zostały zaprezentowane na mapie Polski w ujęciu powiatowym.

dr Krzysztof Jakóbiak

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Krakowie

dr Piotr Łysoń

Dyrektor
Departamentu
Badań Społecznych i Warunków Życia

Warszawa, sierpień 2013 r.

PREFACE

Publication "Culture in 2012" presents selected areas of activity conducted by cultural institutions in Poland and indicators on participation in cultural activities.

The source of the data presented are primarily the Central Statistical Office annual reports provided by institutions leading cultural activities: artistic and entertainment (K-01 form), exhibitions (museums and institutions related to museums – K-02 form) and art galleries (K-05 form), libraries (public and pedagogical libraries with their branches, scientific libraries, libraries of institutions and establishments - specialised, specialised-fiction libraries and scientific, technical and economic information centres /inte/ as well as libraries of scientific societies – K-03 form), cultural centres and establishments, clubs and community centres (K-07 form) and units involved in film production and services (K-06 form) as well as public projection of movies (cinemas – K-08 form).

Since 2011, the Central Statistical Office has been collecting data on the organization of mass events, obtained from the offices of cities and municipalities, based on annual reports prepared on the K-09 form. Data on the organization of mass events complement the characteristics of cultural activity, both organizers and participants of the events.

Apart from the data of the Central Statistical Office, the publication also includes statistical information provided by the Ministry of Finance, the Ministry of Culture and National Heritage, the Department of Publication Statistics of the National Library, the National Heritage Institute, the Polish Film Institute, the National Broadcasting Council as well as the Polish Post Directorate and the Office of Electronic Communication.

The analytical part of the publication presents characteristics of: protection of monuments, libraries, publishing activities, cultural centres and establishments, clubs and community centres, art education, exhibition activities (museums and art galleries), stage activities, film, radio, television and mass events as well as expenditures on culture and protection of national heritage and spending on culture in households.

This publication has been enriched by the analysis of the territorial distribution of entities operating in the field of culture in different regions. Moreover, some of the cultural phenomena are presented by powiats.

Krzysztof Jakóbiak Ph.D.

Director
Statistical Office
in Kraków

Piotr Łysoń Ph.D.

Director
Social Surveys
and Living Conditions Department

SPIS TREŚCI
CONTENTS

	Tabl. i mapy <i>Table &maps</i>	Str. <i>Page</i>
PRZEDMOWA	x	3
PREFACE		4
UWAGI METODYCZNE	x	19
METHODOLOGICAL NOTES		41
KULTURA W 2012 r.		62
Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego	x	62
Wydatki na kulturę w gospodarstwach domowych..	x	63
Ochrona zabytków	x	65
Biblioteki	x	69
Działalność wydawnicza.....	x	72
Domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice.....	x	75
Szkolnictwo artystyczne	x	79
Wystawiennictwo	x	86
Działalność sceniczna.....	x	89
Kinematografia	x	90
Radiofonia i telewizja	x	92
Imprezy masowe.....	x	93
Analiza rozkładu terytorialnego instytucji kultury w Polsce	x	94
CULTURE IN 2012 (summary)		95
<i>Expenditure of state budget and local self-government entities on culture</i>	x	95
<i>Household expenditure on culture</i>	x	95
<i>Heritage protection</i>	x	95
<i>Libraries</i>	x	95
<i>Publications</i>	x	96
<i>Cultural centres and establishments, clubs and community centres</i>	x	97
<i>Accessibility of cultural offer</i>	x	97
<i>Cultural education</i>	x	97
<i>Museums</i>	x	98
<i>Art galleries</i>	x	98
<i>Theatres and music institutions</i>	x	98
<i>Cinematography</i>	x	99
<i>Radio and television</i>	x	99
<i>Mass events</i>	x	99
REVIEW TABLE	x	100
ANNEXES		
<i>Annex 1 List of monuments regarded as Historic Monuments by the decision of the President of the Republic of Poland.....</i>	x	106
<i>Annex 2. Cultural parks in Poland.....</i>	x	110
<i>Annex 3. Polish objects on the UNESCO World Heritage List.....</i>	x	112
<i>Annex 4. Diagrams and maps.....</i>	x	114
I. Expenditure of state budget and local self-government entities on culture.....	x	114
<i>Local self-government entities expenditure on culture and protection of national heritage in 2000-2012 (diagram)</i>	1	114
<i>Structure of state budget expenditure on culture and protection of national heritage in 2012 (diagram)</i>	2	114
<i>Structure of local self-government entities expenditure on culture and protection of national heritage in 2012 (diagram)</i>	3	114
<i>Local self-government entities expenditure on culture and protection of national heritage in 2012 (map)</i>	1	115
TABLICA PRZEGLĄDOWA		
ANEKSY		
Aneks 1. Obiekty uznane przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej za Pomniki Historii		
Aneks 2. Parki kulturowe w Polsce		
Aneks 3. Obiekty polskie na Liście Światowego Dziedzictwa UNESCO		
Aneks 4. Wykresy i mapy		
I. Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego		
Wydatki jednostek samorządów terytorialnych na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w latach 2000-2012 (wykres)		
Struktura wydatków budżetu państwa na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w 2012 r. (wykres)		
Struktura wydatków jednostek samorządu terytorialnego na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w 2012 r. (wykres)		
Wydatki jednostek samorządu terytorialnego na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w 2012 r. (mapa)		

		Tabl. i mapy Table &maps	Str. Page
II. Wydatki na kulturę w gospodarstwach domowych	II. Household expenditure on culture	x	115
Przeciętne wydatki na kulturę na 1 osobę rocznie w gospodarstwach domowych w latach 2000-2012 (wykres)	<i>Average per capita expenditure on culture in households in 2000-2012 (diagram)</i>	4	115
Struktura wydatków gospodarstw domowych na kulturę w 2012 r. (wykres)	<i>Structure of households' expenditure on culture in 2012 (diagram)</i>	5	115
III. Ochrona zabytków	III. Heritage protection	x	116
Zabytki nieruchome według powiatów (stan w dniu 31 XII 2012 r.) (mapa)	<i>Historical monuments by powiats (as of 31 XII 2012) (map)</i>	2	116
IV. Biblioteki	IV. Libraries	x	116
Liczba ludności na 1 bibliotekę publiczną w 2012 r. (mapa)	<i>Number of population per 1 public library in 2012 (map)</i>	3	116
Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności w 2012 r. (mapa)	<i>Readers in public libraries per 1000 population in 2012 (map)</i>	4	117
Wypożyczenia w bibliotekach publicznych na 1000 ludności w 2012 r. (mapa)	<i>Loans in public libraries per 1000 population in 2012 (map)</i>	5	117
Punkty biblioteczne według województw (stan w dniu 31 XII 2012 r.) (wykres)	<i>Library service points by voivodship (as of 31 XII 2012) (diagram)</i>	6	118
Struktura bibliotek według rodzajów w 2012 r. (wykres)	<i>Structure of libraries by type in 2012 (diagram)</i>	7	118
V. Działalność wydawnicza	V. Publications		
Książki i broszury wydane w 2012 r. (mapa)	<i>Books and pamphlets published in 2012 (map)</i>	6	119
Gazety i czasopisma wydane w 2012 r. (mapa)	<i>Newspapers and magazines published in 2012 (map)</i>	7	119
Struktura tytułów i nakładów książek i broszur wydanych w 2012 r. (wykres)	<i>Structure of titles and copies of books and pamphlets published in 2012 (diagram)</i>	8	120
VI. Domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice	VI. Cultural centres and establishments, clubs and community centres	x	121
Domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice według województw w 2012 r. (mapa)	<i>Cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship in 2012 (map)</i> ..	8	121
Domy, ośrodki kultury, kluby i świetlice według liczby ludności przypadającej na 1 placówkę w 2012 r. (mapa)	<i>Cultural centres and establishments, clubs and community centres by number of inhabitants per 1 institution in 2012 (map)</i>	9	121
Lokalizacja powiatów i miast na prawach powiatu z górnego decyla rankingu według liczby członków kół w domach, ośrodkach kultury, klubach i świetlicach na 1000 ludności w 2012 r. (mapa)	<i>Powiats and cities with powiat status from top decile by number of members of circles (clubs) in cultural centres and establishments, clubs and community centres per 1000 population in 2012 (map)</i>	10	122
Domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice według województw w 2012 r. (stan w dniu 31 XII) (wykres)	<i>Cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship in 2012 (as of 31 XII 2012) (diagram)</i>	9	122
Imprezy zorganizowane przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice w 2012 r. (wykres)	<i>Events organized by cultural centres and establishments, clubs and community centres in 2012 (diagram)</i>	10	123
Członkowie zespołów artystycznych działających w domach, ośrodkach kultury, klubach i świetlicach w 2012 r. (wykres)	<i>Members of artistic ensembles operating in cultural centres and establishments, clubs and community centres in 2012 (diagram)</i>	11	123
VII. Szkolnictwo artystyczne	VII. Cultural education	x	124
Uczestnicy zajęć artystycznych w placówkach wychowania pozaszkolnego w roku szkolnym 2012/2013 (wykres)	<i>Participants of artistic classes in establishments of extracurricular education in 2012/2013 school year (diagram)</i>	12	124
Uczestnicy zajęć pozalekcyjnych w szkołach dla dzieci i młodzieży w roku szkolnym 2012/2013 (wykres)	<i>Participants of extracurricular education in schools for children and youth in 2012/2013 school year (diagram)</i>	13	124
Szkoły artystyczne w Polsce w roku szkolnym 2012/2013 (mapa)	<i>Artistic schools in 2012/2013 school year in Poland (map)</i>	11	124
Szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe według organów prowadzących w roku szkolnym 2012/2013 (wykres)	<i>Artistic schools leading to professional certification by school governing authority in 2012/2013 school year (diagram)</i>	14	125
Szkoły artystyczne w roku szkolnym 2012/2013 (stan w dniu 30 IX) (wykres)	<i>Artistic schools in 2012/2013 school year (diagram)</i>	15	125
Studenci wyższych szkół artystycznych według formy studiów (stan w dniu 30 XI) (wykres)	<i>Students of fine arts academies by form of studies (as of 30.XI) (diagram)</i>	16	125

	Tabl. i mapy Table & maps	Str. Page
Studenci wyższych szkół artystycznych według typu uczelni (stan w dniu 30 XI) (wykres)	<i>Students of fine arts academies by type of school (as of 30.XI) (diagram)</i>	17 126
Doktoranci wyższych szkół artystycznych według formy studiów (stan w dniu 31 XII) (wykres)	<i>Students of doctoral studies in fine arts academies by form of studies (as of 31.XII) (diagram)</i>	18 126
Struktura zatrudnionych nauczycieli akademickich w wyższych szkołach artystycznych w roku akademickim 2012/2013 (wykres)	<i>Structure of academic teachers employed in university art schools in 2012/2013 academic year (diagram)</i>	19 126
VIII. Wystawiennictwo	VIII. The art of exhibition	x 127
Muzea i zwiedzający według województw w 2012 r. (mapa)	<i>Museums and their visitors by voivodship in 2012 (map)</i>	12 127
Zwiedzający muzea według województw w 2012 r. (wykres)	<i>Museums visitors by voivodship in 2012 (diagram) ...</i>	20 127
Struktura działalności oświatowej muzeów w 2012 r. (wykres)	<i>Structure of educational activities of museums in 2012 (diagram)</i>	21 128
Galerie i salony sztuki według województw w 2012 r. (wykres)	<i>Art galleries by voivodship in 2012 (diagram)</i>	22 128
Zwiedzający galerie i salony sztuki według województw w 2012 r. (wykres)	<i>Visitors of art galleries by voivodship in 2012 (diagram)</i>	23 129
Struktura wystaw w galeriach i salonach sztuki w 2012 r. (wykres)	<i>Structure of exhibitions in art galleries in 2012 (diagram)</i>	24 129
IX. Teatry, instytucje muzyczne i rozrywkowe	IX. Theatres and music institutions	x 130
Teatry i instytucje muzyczne w 2012 r. (mapa)	<i>Theatres and music institutions in 2012 (map)</i>	13 130
Przedstawienia i widzowie w teatrach i instytucjach muzycznych w 2012 r. (wykres)	<i>Performances and spectators in theatres and music institutions in 2012 (diagram)</i>	25 130
Przedstawienia i koncerty oraz widzowie i słuchacze według siedziby w 2012 r. (mapa)	<i>Performances and concerts, spectators and listeners by locality in 2012 (map)</i>	14 131
Przystosowanie obiektów teatrów i instytucji muzycznych dla osób niepełnosprawnych w 2012 r. (wykres)	<i>Adaptation of theatres and music institutions for persons on wheelchair in 2012 (diagram)</i>	26 131
X. Kinematografia	X. Cinematography	x 132
Kina stałe według powiatów w 2012 r. (mapa)	<i>Fixed cinemas by powiats in 2012 (map)</i>	x 132
Liczba kin stałych i miejsc na widowni według województw w 2012 r. (wykres)	<i>Fixed cinemas and seats in fixed cinemas by voivodship in 2012 (diagram)</i>	27 132
Kina stałe i miejsca na widowni według liczby sal projekcyjnych w 2012 r. (wykres)	<i>Fixed cinemas and seats in fixed cinemas by number of screens in 2012 (diagram)</i>	28 133
Widzowie w kinach stałych oraz na filmach produkcji polskiej w 2012 r. (wykres)	<i>Attendance in fixed cinemas and on Polish production films in 2012 (diagram)</i>	29 133
Struktura filmów i widzów na premierowych produkcjach długometrażowych według miejsca produkcji w 2012 r. (wykres)	<i>Structure of films and attendance on full-length films premiere screenings by country of production in 2012 (diagram)</i>	30 133
XI. Radiofonia i telewizja	XI. Radio and television	
Abonenci radiowi na 1000 ludności według województw w 2012 r. (wykres)	<i>Radio subscribers per 1000 population by voivodship in 2012 (diagram)</i>	31 134
Abonenci telewizji kablowej i bezprzewodowej na 1000 ludności według województw w 2012 r. (wykres)	<i>Television and cable television subscribers per 1000 population by voivodship in 2012 (diagram)</i>	32 134
XII. Imprezy masowe	XII. Mass events	x 135
Liczba imprez masowych według województw w 2012 r. (wykres)	<i>Number of mass events by voivodship in 2012 (diagram)</i>	33 135
Uczestnicy imprez masowych według województw w 2012 r. (wykres)	<i>Participants of mass events by voivodship in 2012 (diagram)</i>	34 135
Struktura imprez artystyczno-rozrywkowych w 2012 r. (wykres)	<i>Structure of art and entertainment events in 2012 (diagram)</i>	35 135
XIII. Analiza rozkładu terytorialnego instytucji kultury w Polsce	XIII. The analysis of the territorial distribution of cultural institutions in Poland	x 136
Struktura instytucji kultury w Polsce w 2012 r. (wykres)	<i>Structure of cultural institutions in Poland in 2012 (diagram)</i>	36 136
Przestrzenne zróżnicowanie liczby instytucji kultury w Polsce w 2012 r. (mapa)	<i>Spatial differences in the number of cultural institutions in Poland in 2012 (map)</i>	16 136
Przestrzenne zróżnicowanie rodzajów instytucji kultury w Polsce w 2012 r. (mapa)	<i>Spatial differences in the types of cultural institutions in Poland in 2012 (map)</i>	17 137
Teatry i filharmonie według powiatów w 2012 r. (mapa)	<i>Theatres and philharmonic halls by powiats in 2012 (map)</i>	18 137

		Tabl. i mapy Table &maps	Str. Page
Rozmieszczenie instytucji kultury woj. dolnośląskim (mapa).....	<i>Distribution of cultural institutions in Dolnośląskie voivodship (map).....</i>	19	138
Rozmieszczenie instytucji kultury w woj. kujawsko-pomorskim (mapa).....	<i>Distribution of cultural institutions in Kujawsko-pomorskie voivodship (map).....</i>	20	138
Rozmieszczenie instytucji kultury w woj. lubelskim (mapa).....	<i>Distribution of cultural institutions in Lubelskie voivodship (map).....</i>	21	139
Rozmieszczenie instytucji kultury w woj. lubuskim (mapa).....	<i>Distribution of cultural institutions in Lubuskie voivodship (map).....</i>	22	139
Rozmieszczenie instytucji kultury w woj. łódzkim (mapa).....	<i>Distribution of cultural institutions in Łódzkie voivodship (map).....</i>	23	140
Rozmieszczenie instytucji kultury w woj. małopolskim (mapa).....	<i>Distribution of cultural institutions in Małopolskie voivodship (map).....</i>	24	140
Rozmieszczenie instytucji kultury w woj. mazowieckim (mapa).....	<i>Distribution of cultural institutions in Mazowieckie voivodship (map).....</i>	25	141
Rozmieszczenie instytucji kultury w woj. opolskim (mapa).....	<i>Distribution of cultural institutions in Opolskie voivodship (map).....</i>	26	141
Rozmieszczenie instytucji kultury w woj. podkarpackim (mapa).....	<i>Distribution of cultural institutions in Podkarpackie voivodship (map).....</i>	27	142
Rozmieszczenie instytucji kultury w woj. podlaskim (mapa).....	<i>Distribution of cultural institutions in Podlaskie voivodship (map).....</i>	28	142
Rozmieszczenie instytucji kultury w woj. pomorskim (mapa).....	<i>Distribution of cultural institutions in Pomorskie voivodship (map).....</i>	29	143
Rozmieszczenie instytucji kultury w woj. śląskim (mapa).....	<i>Distribution of cultural institutions in Śląskie voivodship (map).....</i>	30	143
Rozmieszczenie instytucji kultury w woj. świętokrzyskim (mapa).....	<i>Distribution of cultural institutions in Świętokrzyskie voivodship (map).....</i>	31	144
Rozmieszczenie instytucji kultury w woj. warmińsko-mazurskim.....	<i>Distribution of cultural institutions in Warmińsko-mazurskie voivodship (map).....</i>	32	144
Rozmieszczenie instytucji kultury w woj. wielkopolskim (mapa).....	<i>Distribution of cultural institutions in Wielkopolskie voivodship (map).....</i>	33	145
Rozmieszczenie instytucji kultury w woj. zachodniopomorskim (mapa).....	<i>Distribution of cultural institutions in Zachodniopomorskie voivodship (map).....</i>	34	145

SPIS TABLIC NA PŁYCCIE CD

LIST OF TABLES ON CD

Tabl./Table

DZIAŁ I. WYDATKI PUBLICZNE NA KULTURĘ I OCHRONĘ DZIEDZICTWA NARODOWEGO W 2012 R. - WYBRANE DANE

CHAPTER I. PUBLIC EXPENDITURE ON CULTURE AND PROTECTION OF NATIONAL HERITAGE IN 2012 - SELECTED DATA

Wydatki publiczne na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego według źródła finansowania.....	<i>Public expenditure on culture and protection of national heritage by source of finance.....</i>	1
Wydatki budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego według rozdziałów klasyfikacji budżetowej.....	<i>Expenditure from the state and local self-government entities budgets on culture and protection of national heritage according to budget classification.....</i>	2
Wydatki bieżące budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego według rozdziałów klasyfikacji budżetowej.....	<i>Current expenditure from the state and local self-government entities budgets on culture and protection of national heritage according to budget classification.....</i>	3
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego według wybranych rozdziałów klasyfikacji budżetowej i województw.....	<i>Expenditure from the local self-government entities budgets on culture and protection of national heritage according to budget classification and by voivodship.....</i>	4
Udział wydatków budżetów jednostek samorządu terytorialnego na wybrane formy działalności kulturalnej w wydatkach na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego według województw.....	<i>The share of expenditure on selected forms of cultural activity in the local self-government entities budgets expenditure on culture and protection of national heritage by voivodship.....</i>	5
Udział wydatków jednostek samorządu terytorialnego poszczególnych województw na wybrane formy działalności kulturalnej w wydatkach ogółem budżetów jednostek samorządu terytorialnego na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego.....	<i>The share of voivodship expenditure on selected forms of cultural activity in the local self-government entities budgets expenditure on culture and protection of national heritage.....</i>	6

<i>Public expenditure on culture and protection of national heritage by source of finance.....</i>	1
<i>Expenditure from the state and local self-government entities budgets on culture and protection of national heritage according to budget classification.....</i>	2
<i>Current expenditure from the state and local self-government entities budgets on culture and protection of national heritage according to budget classification.....</i>	3
<i>Expenditure from the local self-government entities budgets on culture and protection of national heritage according to budget classification and by voivodship.....</i>	4
<i>The share of expenditure on selected forms of cultural activity in the local self-government entities budgets expenditure on culture and protection of national heritage by voivodship.....</i>	5
<i>The share of voivodship expenditure on selected forms of cultural activity in the local self-government entities budgets expenditure on culture and protection of national heritage.....</i>	6

SPIS TABLIC NA PLYCIE CD	LIST OF TABLES ON CD	Tabl./Table
DZIAŁ II. WYBRANE DANE O GOSPODARSTWACH DOMOWYCH W LATACH 2010-2012	CHAPTER II. SELECTED DATA ON HOUSEHOLDS IN 2010-2012	
Przeciętne wydatki na kulturę na 1 osobę rocznie w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych.....	<i>Average per capita expenditure on culture in households by socio-economic groups.....</i>	1(7)
Udział wydatków na wybrane artykuły i usługi kulturalne w przeciętnych wydatkach na kulturę na 1 osobę rocznie w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych.....	<i>The share of expenditure on selected cultural goods and services as compared with the average per capita expenditure on culture in households by socio-economic groups.....</i>	2(8)
Przeciętne wydatki na kulturę na 1 osobę rocznie w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych i klasy wielkości miejscowości.....	<i>Average per capita expenditure on culture in households by socio-economic groups and class of locality (towns by number of inhabitants and rural area).....</i>	3(9)
Przeciętne wydatki na wybrane artykuły użytku kulturalnego na 1 osobę rocznie w gospodarstwach domowych według klasy wielkości miejscowości.....	<i>Average per capita expenditure on selected cultural goods in households by class of locality (towns by number of inhabitants and rural area).....</i>	4(10)
Wyposażenie gospodarstw domowych w wybrany sprzęt audiowizualny według grup społeczno-ekonomicznych.....	<i>Households' equipment with selected audio-visual articles by socio-economic group.....</i>	5(11)
Wyposażenie gospodarstw domowych w wybrany sprzęt audiowizualny według klasy wielkości miejscowości.....	<i>Households' equipment with selected audio-visual articles by class of locality (towns by number of inhabitants and rural area).....</i>	6(12)
DZIAŁ III. BIBLIOTEKI	CHAPTER III. LIBRARIES	
Sieć i działalność publicznych w 2012 r.....	<i>Network and activities of public libraries in 2012.....</i>	1(13)
Sieć i działalność bibliotek publicznych w miastach w 2012 r.....	<i>Network and activities of public libraries in 2012 in urban areas.....</i>	2(14)
Sieć i działalność bibliotek publicznych na wsi w 2012 r.....	<i>Network and activities of public libraries in 2012 in rural areas.....</i>	3(15)
Biblioteki publiczne.....	<i>Public libraries.....</i>	4(16)
Biblioteki publiczne w miastach.....	<i>Urban public libraries.....</i>	5(17)
Biblioteki publiczne na wsi.....	<i>Rural public libraries.....</i>	6(18)
Wpływy materiałów bibliotecznych do bibliotek publicznych w ciągu roku.....	<i>Annual additions of library materials to public libraries.....</i>	7(19)
Wpływy materiałów bibliotecznych do bibliotek publicznych w miastach w ciągu roku.....	<i>Annual additions of library materials to urban public libraries.....</i>	8(20)
Wpływy materiałów bibliotecznych do bibliotek publicznych na wsi w ciągu roku.....	<i>Annual additions of library materials to rural public libraries.....</i>	9(21)
Ubytki materiałów bibliotecznych w ciągu roku w bibliotekach publicznych.....	<i>Annual loss of library materials in public libraries.....</i>	10(22)
Ubytki materiałów bibliotecznych w ciągu roku w bibliotekach publicznych w miastach.....	<i>Annual loss of library materials in urban public libraries.....</i>	11(23)
Ubytki materiałów bibliotecznych w ciągu roku w bibliotekach publicznych na wsi.....	<i>Annual loss of library materials in rural public libraries.....</i>	12(24)
Zbiory bibliotek publicznych.....	<i>Collections of library materials in public libraries.....</i>	13(25)
Zbiory bibliotek publicznych w miastach.....	<i>Collections of library materials in urban public libraries.....</i>	14(26)
Zbiory bibliotek publicznych na wsi.....	<i>Collections of library materials in rural public libraries.....</i>	15(27)
Biblioteki publiczne według wielkości księgozbioru.....	<i>Public libraries by size of collection.....</i>	16(28)
Biblioteki publiczne według wielkości księgozbioru w miastach.....	<i>Urban public libraries by size of collection.....</i>	17(29)
Biblioteki publiczne według wielkości księgozbioru na wsi.....	<i>Rural public libraries by size of collection.....</i>	18(30)
Czytelnicy zarejestrowani w bibliotekach publicznych według wieku.....	<i>Users of public libraries registered by age.....</i>	19(31)
Czytelnicy zarejestrowani w bibliotekach publicznych według zajęcia.....	<i>Users of public libraries registered by occupation.....</i>	20(32)

SPIS TABLIC NA PLYCIE CD	LIST OF TABLES ON CD	Tabl./Table
Czytelnicy i wypożyczenia na zewnątrz w bibliotekach publicznych.....	<i>Readers and out-of-library loans to users in public libraries.....</i>	21(33)
Czytelnicy i wypożyczenia na zewnątrz w bibliotekach publicznych w miastach.....	<i>Readers and out-of-library loans to users in urban public libraries.....</i>	22(34)
Czytelnicy i wypożyczenia na zewnątrz w bibliotekach publicznych na wsi	<i>Readers and out-of-library loans to users in rural public libraries.....</i>	23(35)
Udostępnianie zbiorów na miejscu w bibliotekach publicznych.....	<i>Loans to users in reading rooms of public libraries.....</i>	24(36)
Udostępnianie zbiorów na miejscu w bibliotekach publicznych w miastach.....	<i>Loans to users in reading rooms of urban public libraries</i>	25(37)
Udostępnianie zbiorów na miejscu w bibliotekach publicznych na wsi	<i>Loans to users in reading rooms of rural public libraries.....</i>	26(38)
Punkty biblioteczne	<i>Library service points</i>	27(39)
Punkty biblioteczne w miastach.....	<i>Urban library service points</i>	28(40)
Punkty biblioteczne na wsi	<i>Rural library service points.....</i>	29(41)
Biblioteki publiczne według tygodniowej liczby godzin działalności	<i>Weekly number of opening hours of public libraries.....</i>	30(42)
Biblioteki publiczne w miastach według tygodniowej liczby godzin działalności	<i>Weekly number of opening hours of public libraries in urban areas.....</i>	31(43)
Biblioteki publiczne na wsi według tygodniowej liczby godzin działalności	<i>Weekly number of opening hours of public libraries in rural areas</i>	32(44)
Użytkowanie budynków i lokali przez biblioteki publiczne w 2012 r.	<i>Use of premises for the purposes of public libraries in 2012.....</i>	33(45)
Użytkowanie budynków i lokali przez biblioteki publiczne w miastach w 2012 r.	<i>Use of premises for the purposes of public libraries in urban areas in 2012.....</i>	34(46)
Użytkowanie budynków i lokali przez biblioteki publiczne na wsi w 2012 r.	<i>Use of premises for the purposes of public libraries in rural areas in 2012.....</i>	35(47)
Komputeryzacja bibliotek.....	<i>Computerization of libraries</i>	36(48)
Komputeryzacja bibliotek w miastach.	<i>Computerization of libraries in urban areas.....</i>	37(49)
Komputeryzacja bibliotek na wsi.....	<i>Computerization of libraries in rural areas</i>	38(50)
Inne formy działalności bibliotek publicznych w 2012 r.....	<i>Other forms of activities of public libraries in 2012.....</i>	39(51)
Inne formy działalności bibliotek publicznych w miastach w 2012 r.....	<i>Other forms of activities of public libraries in urban areas in 2012.....</i>	40(52)
Inne formy działalności bibliotek publicznych na wsi w 2012 r.....	<i>Other forms of activities of public libraries in rural areas in 2012.....</i>	41(53)
Biblioteki publiczne według regionów (NTS 1), województw (NTS 2) i podregionów (NTS 3) w 2012 r. – wybrane dane	<i>Selected data on public libraries by region (NUTS 1), voivodship (NUTS 2) and subregion (NUTS 3) in 2012</i>	42(54)
Biblioteki naukowe.....	<i>Scientific libraries.....</i>	43(55)
Wpływy materiałów bibliotecznych do bibliotek naukowych w ciągu roku	<i>Annual additions of library materials to scientific libraries.....</i>	44(56)
Zbiory bibliotek naukowych.....	<i>Collections of library materials in scientific libraries.....</i>	45(57)
Wypożyczenia na zewnątrz czytelnikom aktywnie wypożyczającym w bibliotekach naukowych	<i>Out-of-library loans to users actively borrowing items in scientific libraries.....</i>	46(58)
Udostępnianie zbiorów na miejscu czytelnikom aktywnie wypożyczającym w bibliotekach naukowych.....	<i>Loans to users actively borrowing items in reading rooms of scientific libraries</i>	47(59)
Wypożyczenia międzybiblioteczne w bibliotekach naukowych do bibliotek krajowych	<i>Interlibrary loans of scientific libraries to national libraries.....</i>	48(60)
Wypożyczenia międzybiblioteczne w bibliotekach naukowych do bibliotek zagranicznych	<i>Interlibrary loans of scientific libraries to foreign libraries.....</i>	49(61)
Wypożyczenia międzybiblioteczne w bibliotekach naukowych z bibliotek krajowych	<i>Interlibrary borrowings of scientific libraries from national libraries.....</i>	50(62)
Wypożyczenia międzybiblioteczne w bibliotekach naukowych z bibliotek zagranicznych	<i>Interlibrary borrowings of scientific libraries from foreign libraries</i>	51(63)
Biblioteki naukowe według wielkości księgozbioru	<i>Scientific libraries by size of collection.....</i>	52(64)
Biblioteki naukowe według tygodniowej liczby godzin działalności w 2012 r.....	<i>Weekly number of opening hours of scientific libraries in 2012.....</i>	53(65)
Inne formy działalności bibliotek naukowych w 2012 r.	<i>Other forms of activities of scientific libraries in 2012.....</i>	54(66)
Komputeryzacja bibliotek naukowych.....	<i>Computerization of scientific libraries.....</i>	55(67)

SPIS TABLIC NA PLYCIE CD	LIST OF TABLES ON CD	Tabl./Table
Biblioteki pedagogiczne	<i>Pedagogic libraries</i>	56(68)
Wypożyczenia na zewnątrz czytelnikom aktywnie wypożyczającym w bibliotekach pedagogicznych.....	<i>Out-of-library loans to users actively borrowing items in pedagogic libraries</i>	57(69)
Udostępnianie zbiorów na miejscu czytelnikom aktywnie wypożyczającym w bibliotekach pedagogicznych	<i>Loans to users actively borrowing items in reading rooms of pedagogic libraries</i>	58(70)
Wpływy materiałów bibliotecznych do bibliotek pedagogicznych w ciągu roku.....	<i>Annual additions of library materials to pedagogic libraries</i>	59(71)
Zbiory bibliotek pedagogicznych.....	<i>Collections of library materials in pedagogic libraries</i>	60(72)
Inne formy działalności bibliotek pedagogicznych w 2012 r.....	<i>Other forms of activities of pedagogic libraries in 2012</i>	61(73)
Biblioteki pedagogiczne według tygodniowej liczby godzin działalności w 2012 r.	<i>Weekly number of opening hours of pedagogic libraries in 2012</i>	62(74)
Komputeryzacja bibliotek pedagogicznych	<i>Computerization of pedagogic libraries</i>	63(75)
Biblioteki fachowe.....	<i>Specialised libraries</i>	64(76)
Wypożyczenia na zewnątrz czytelnikom aktywnie wypożyczającym w bibliotekach fachowych.....	<i>Out-of-library loans to users actively borrowing items in specialised libraries</i>	65(77)
Udostępnianie zbiorów na miejscu czytelnikom aktywnie wypożyczającym w bibliotekach fachowych.....	<i>Loans to users actively borrowing items in reading rooms of specialised libraries</i>	66(78)
Wpływy materiałów bibliotecznych do bibliotek fachowych w ciągu roku.....	<i>Annual additions of library materials to specialised libraries</i>	67(79)
Zbiory bibliotek fachowych.....	<i>Collections of library materials in specialised libraries</i>	68(80)
Inne formy działalności bibliotek fachowych w 2012 r.....	<i>Other forms of activities of specialised libraries in 2012</i>	69(81)
Biblioteki fachowe według tygodniowej liczby godzin działalności w 2012 r.	<i>Weekly number of opening hours of specialised libraries in 2012</i>	70(82)
Komputeryzacja bibliotek fachowych.....	<i>Computerization of specialised libraries</i>	71(83)
Ośrodki informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej (inte).....	<i>Centers of scientific, technical and economic information (inte)</i>	72(84)
Wypożyczenia na zewnątrz czytelnikom aktywnie wypożyczającym w ośrodkach inte	<i>Out-of-library loans to users actively borrowing items in inte centers</i>	73(85)
Udostępnianie zbiorów na miejscu czytelnikom aktywnie wypożyczającym w ośrodkach inte.....	<i>Loans to users actively borrowing items in reading rooms of inte centers</i>	74(86)
Wpływy materiałów bibliotecznych do ośrodków inte w ciągu roku	<i>Annual additions of library materials to inte centers</i>	75(87)
Zbiory ośrodków inte.....	<i>Collections of library materials of inte centers</i>	76(88)
Ośrodki inte według tygodniowej liczby godzin działalności w 2012 r.	<i>Weekly number of opening hours of inte centers in 2012</i>	77(89)
Inne formy działalności ośrodków inte w 2012 r.	<i>Other forms of activities of inte centers in 2012</i>	78(90)
Komputeryzacja ośrodków inte	<i>Computerization of inte centers</i>	79(91)
Biblioteki fachowo-beletrystyczne	<i>Fiction and specialised libraries</i>	80(92)
Wpływy materiałów bibliotecznych do bibliotek fachowo-beletrystycznych w ciągu roku.....	<i>Annual additions of library materials to fiction and specialised libraries</i>	81(93)
Zbiory bibliotek fachowo-beletrystycznych.....	<i>Collections of library materials of fiction and specialised libraries</i>	82(94)
Wypożyczenia na zewnątrz czytelnikom aktywnie wypożyczającym w bibliotekach fachowo-beletrystycznych.....	<i>Out-of-library loans to users actively borrowing items in fiction and specialised libraries</i>	83(95)
Udostępnianie zbiorów na miejscu czytelnikom aktywnie wypożyczającym w bibliotekach fachowo-beletrystycznych.....	<i>Loans to users actively borrowing items in reading rooms of fiction and specialised libraries</i>	84(96)
Biblioteki fachowo-beletrystyczne według tygodniowej liczby godzin działalności w 2012 r.....	<i>Weekly number of opening hours of fiction and specialised libraries in 2012</i>	85(97)
Inne formy działalności bibliotek fachowo-beletrystycznych w 2012 r.	<i>Other forms of activities of fiction and specialised libraries in 2012</i>	86(98)
Komputeryzacja bibliotek fachowo-beletrystycznych	<i>Computerization of fiction and specialised libraries</i>	87(99)
Biblioteki towarzystw naukowych.....	<i>Libraries of scientific societies</i>	88(100)
Wpływy materiałów bibliotecznych do bibliotek towarzystw naukowych w ciągu roku	<i>Annual additions of library materials to libraries of scientific societies</i>	89(101)
Zbiory bibliotek towarzystw naukowych.....	<i>Collections of libraries of scientific societies</i>	90(102)

SPIS TABLIC NA PLYCIE CD	LIST OF TABLES ON CD	Tabl./Table
Wypożyczenia na zewnątrz czytelnikom aktywnie wypożyczającym w bibliotekach towarzystw naukowych.....	<i>Out-of-library loans to users actively borrowing items in libraries of scientific societies</i>	91(103)
Udostępnianie zbiorów na miejscu czytelnikom aktywnie wypożyczającym w bibliotekach towarzystw naukowych.....	<i>Loans to users actively borrowing items in reading rooms of libraries of scientific societies</i>	92(104)
Biblioteki towarzystw naukowych według tygodniowej liczby godzin działalności w 2012 r.....	<i>Weekly number of opening hours of libraries of scientific societies in 2012</i>	93(105)
Komputeryzacja bibliotek towarzystw naukowych.....	<i>Computerization of libraries of scientific societies</i>	94(106)
Inne formy działalności bibliotek towarzystw naukowych.....	<i>Other forms of activities of libraries of scientific societies</i>	95(107)
DZIAŁ IV. WYDAWNICTWA	CHAPTER IV. PUBLICATIONS	
Książki i broszury wydane.....	<i>Books and pamphlets published</i>	1(108)
Książki i broszury według języka wydania.....	<i>Books and pamphlets by language of publication</i>	2(109)
Książki i broszury wydane według działów klasyfikacji UNESCO.....	<i>Published books and pamphlets by UNESCO classification divisions</i>	3(110)
Książki i broszury wydane według miejsca wydania – tytuły.....	<i>Books and pamphlets published by place of issue – titles</i>	4(111)
Książki i broszury wydane według miejsca wydania – nakłady.....	<i>Books and pamphlets published by place of issue – number of copies</i>	5(112)
Gazety (periodyki informacji ogólnej) i czasopisma (inne periodyki) wydane.....	<i>Newspapers (containing general information) and magazines (other periodicals) published</i>	6(113)
Czasopisma wydane według działów klasyfikacji UNESCO.....	<i>Published magazines by UNESCO classification divisions</i>	7(114)
Gazety i czasopisma wydane według miejsca wydania – tytuły.....	<i>Newspapers and magazines published by place of issue – titles</i>	8(115)
Gazety i czasopisma wydane według miejsca wydania – nakłady globalne.....	<i>Newspapers and magazines published by place of issue – total number of copies</i>	9(116)
Dział V. DOMY I OŚRODKI KULTURY, KLUBY I ŚWIETLICE	CHAPTER V. CULTURAL CENTRES AND ESTABLISHMENTS, CLUBS AND COMMUNITY CENTRES	
Działalność domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic w 2012 r.....	<i>Activities of cultural centres and establishments, clubs and community centres in 2012</i>	1(117)
Działalność domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic w miastach w 2012 r.....	<i>Activities of urban cultural centres and establishments, clubs and community centres in 2012</i>	2(118)
Działalność domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic na wsi w 2012 r.....	<i>Activities of rural cultural centres and establishments, clubs and community centres in 2012</i>	3(119)
Domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice według województw.....	<i>Cultural centres and establishments, clubs, community centres by voivodship</i>	4(120)
Domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice w miastach według województw.....	<i>Urban cultural centres and establishments, clubs, community centres by voivodship</i>	5(121)
Domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na wsi według województw.....	<i>Rural cultural centres and establishments, clubs, community centres by voivodship</i>	6(122)
Instytucje kultury według organizatorów i województw.....	<i>Cultural institutions by organizer and voivodship</i>	7(123)
Instytucje kultury w miastach według organizatorów i województw.....	<i>Urban cultural institutions by organizer and voivodship</i>	8(124)
Instytucje kultury na wsi według organizatorów i województw.....	<i>Rural cultural institutions by organizer and voivodship</i>	9(125)
Instytucje kultury użytkujące odrębny budynek według województw.....	<i>Cultural institutions operated in stand-alone facility by voivodship</i>	10(126)
Instytucje kultury w miastach użytkujące odrębny budynek według województw.....	<i>Urban cultural institutions operated in stand-alone facility by voivodship</i>	11(127)
Instytucje kultury na wsi użytkujące odrębny budynek według województw.....	<i>Rural cultural institutions operated in stand-alone facility by voivodship</i>	12(128)
Powierzchnia użytkowa instytucji kultury w m ² według województw.....	<i>Usable floor space of cultural institutions in square meters by voivodship</i>	13(129)
Powierzchnia użytkowa instytucji kultury w m ² w miastach według województw.....	<i>Usable floor space of urban cultural institutions in square meters by voivodship</i>	14(130)
Powierzchnia użytkowa instytucji kultury w m ² na wsi według województw.....	<i>Usable floor space of rural cultural institutions in square meters by voivodship</i>	15(131)

SPIS TABLIC NA PLYCIE CD	LIST OF TABLES ON CD	Tabl./Table
Instytucje kultury według powierzchni użytkowej w m ² i województw.....	<i>Cultural institutions by usable floor space in square meters and voivodship</i>	16(132)
Instytucje kultury w miastach według powierzchni użytkowej w m ² i województw	<i>Urban cultural institutions by usable floor space in square meters and voivodship</i>	17(133)
Instytucje kultury na wsi według powierzchni użytkowej w m ² i województw	<i>Rural cultural institutions by usable floor space in square meters and voivodship</i>	18(134)
Pracownie specjalistyczne według województw.....	<i>Specialised workshops by voivodship</i>	19(135)
Pracownie specjalistyczne w miastach według województw.....	<i>Urban specialised workshops by voivodship</i>	20(136)
Pracownie specjalistyczne na wsi według województw....	<i>Rural specialized workshops by voivodship</i>	21(137)
Przeciętne zatrudnienie w domach kultury, ośrodkach kultury, klubach i świetlicach w 2012 r. według województw.....	<i>Average employment in cultural centres and establishments, clubs and community centres in 2012 by voivodship</i>	22(138)
Przeciętne zatrudnienie w domach kultury, ośrodkach kultury, klubach i świetlicach w miastach w 2012 r. według województw	<i>Average employment in urban cultural centres and establishments, clubs and community centres in 2012 by voivodship.....</i>	23(139)
Przeciętne zatrudnienie w domach kultury, ośrodkach kultury, klubach i świetlicach na wsi w 2012 r. według województw.....	<i>Average employment in rural cultural centres and establishments, clubs and community centres in 2012 by voivodship.....</i>	24(140)
Pracujący w domach kultury, ośrodkach kultury, klubach i świetlicach w 2012 r. według województw	<i>Employed persons in cultural centres and establishments, clubs and community centres in 2012 by voivodship</i>	25(141)
Pracujący w domach kultury, ośrodkach kultury, klubach i świetlicach w miastach w 2012 r. według województw.....	<i>Employed persons in urban cultural centres and establishments, clubs and community centres in 2012 by voivodship.....</i>	26(142)
Pracujący w domach kultury, ośrodkach kultury, klubach i świetlicach na wsi w 2012 r. według województw.....	<i>Employed persons in rural cultural centres and establishments, clubs and community centres in 2012 by voivodship.....</i>	27(143)
Instytucje kultury posiadające salę widowiskową i prowadzące bibliotekę według województw.....	<i>Cultural institutions with theatre hall and library by voivodship</i>	28(144)
Instytucje kultury w miastach posiadające salę widowiskową i prowadzące bibliotekę według województw.....	<i>Urban cultural institutions with theatre hall and library by voivodship.....</i>	29(145)
Instytucje kultury na wsi posiadające salę widowiskową i prowadzące bibliotekę według województw.....	<i>Rural cultural institutions with theatre hall and library by voivodship</i>	30(146)
Imprezy zorganizowane przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice według województw	<i>Events organized by cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship</i>	31(147)
Imprezy zorganizowane przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice w miastach według województw	<i>Events organized by urban cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship</i>	32(148)
Imprezy zorganizowane przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na wsi według województw	<i>Events organized by rural cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship</i>	33(149)
Uczestnicy imprez zorganizowanych przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice według województw	<i>Participants of events organized by cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship.....</i>	34(150)
Uczestnicy imprez zorganizowanych przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice (na 1 instytucję) według województw	<i>Participants of events organized by cultural centres and establishments, clubs and community centres (per 1 institution) by voivodship</i>	35(151)
Uczestnicy imprez zorganizowanych przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice (na 1 imprezę) według województw	<i>Participants of events organized by cultural centres and establishments, clubs and community centres (per 1 event) by voivodship</i>	36(152)
Uczestnicy imprez zorganizowanych przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice w miastach według województw.....	<i>Participants of events organized by urban cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship.....</i>	37(153)
Uczestnicy imprez zorganizowanych przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice w miastach (na 1 instytucję) według województw	<i>Participants of events organized by urban cultural centres and establishments, clubs and community centres (per 1 institution) by voivodship</i>	38(154)
Uczestnicy imprez zorganizowanych przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice w miastach (na 1 imprezę) według województw	<i>Participants of events organized by urban cultural centres and establishments, clubs and community centres (per 1 event) by voivodship</i>	39(155)
Uczestnicy imprez zorganizowanych przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na wsi według województw.....	<i>Participants of events organized by rural cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship.....</i>	40(156)
Uczestnicy imprez zorganizowanych przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na wsi (na 1 instytucję) według województw	<i>Participants of events organized by rural cultural centres and establishments, clubs and community centres (per 1 institution) by voivodship</i>	41(157)

SPIS TABLIC NA PLYCIE CD	LIST OF TABLES ON CD	Tabl./Table
Uczestnicy imprez zorganizowanych przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na wsi (na 1 imprezę) według województw	<i>Participants of events organized by rural cultural centres and establishments, clubs and community centres (per 1 event) by voivodship</i>	42(158)
Zespoły artystyczne w domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach według województw	<i>Artistic ensembles in cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship</i>	43(159)
Zespoły artystyczne w domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach w miastach według województw	<i>Artistic ensembles in urban cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship</i>	44(160)
Zespoły artystyczne w domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach na wsi według województw	<i>Artistic ensembles in rural cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship</i>	45(161)
Członkowie zespołów artystycznych w domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach według województw (A. Ogółem).....	<i>Members of artistic ensembles in cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship (A. Total)</i>	46(162)
Członkowie zespołów artystycznych w domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach według województw (B. W tym dzieci i młodzież w wieku poniżej 15 lat).....	<i>Members of artistic ensembles in cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship (B. Children and youth below the age of 15)</i>	47(163)
Członkowie zespołów artystycznych w domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach w miastach według województw (A. Ogółem).....	<i>Members of artistic ensembles in urban cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship (A. Total)</i>	48(164)
Członkowie zespołów artystycznych w domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach w miastach według województw (B. W tym dzieci i młodzież w wieku poniżej 15 lat).....	<i>Members of artistic ensembles in urban cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship (B. Children and youth below the age of 15)</i>	49(165)
Członkowie zespołów artystycznych w domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach na wsi według województw (A. Ogółem).....	<i>Members of artistic ensembles in rural cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship (A. Total)</i>	50(166)
Członkowie zespołów artystycznych w domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach na wsi według województw (B. W tym dzieci i młodzież w wieku poniżej 15 lat).....	<i>Members of artistic ensembles in rural cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship (B. Children and youth below the age of 15)</i>	51(167)
Koła (kluby) w domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach według województw	<i>Groups (clubs) in cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship</i>	52(168)
Koła (kluby) w domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach w miastach według województw.....	<i>Groups (clubs) in urban cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship</i>	53(169)
Koła (kluby) w domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach na wsi według województw	<i>Groups (clubs) in rural cultural centres and establishments, clubs and community centres. by voivodship</i>	54(170)
Członkowie kół (klubów) w domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach według województw.....	<i>Members of groups (clubs) in cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship</i>	55(171)
Członkowie kół (klubów) w domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach w miastach według województw.....	<i>Members of groups (clubs) in urban cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship</i>	56(172)
Członkowie kół (klubów) w domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach na wsi według województw.....	<i>Members of groups (clubs) in rural cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship</i>	57(173)
Kursy zorganizowane przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice według województw	<i>Courses organized by cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship.....</i>	58(174)
Kursy zorganizowane przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice w miastach według województw	<i>Courses organized by urban cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship</i>	59(175)
Kursy zorganizowane przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na wsi według województw.....	<i>Courses organized by rural cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship</i>	60(176)
Absolwenci kursów zorganizowanych przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice według województw (A. Ogółem).....	<i>Graduates of courses organized by cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship (A. Total)</i>	61(177)
Absolwenci kursów zorganizowanych przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice według województw (B. W tym dzieci i młodzież w wieku poniżej 15 lat).....	<i>Graduates of courses organized by cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship (B. Children and youth below the age of 15)</i>	62(178)
Absolwenci kursów zorganizowanych przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice w miastach według województw (A. Ogółem).....	<i>Graduates of courses organized by urban cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship (A. Total)</i>	63(179)

SPIS TABLIC NA PLYCIE CD	LIST OF TABLES ON CD	Tabl./Table
Absolwenci kursów zorganizowanych przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice w miastach według województw (B. W tym dzieci i młodzież w wieku poniżej 15 lat).....	<i>Graduates of courses organized by urban cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship (B. Children and youth below the age of 15)</i>	64(180)
Absolwenci kursów zorganizowanych przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na wsi według województw (A. Ogółem).....	<i>Graduates of courses organized by rural cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship (A. Total)</i>	65(181)
Absolwenci kursów zorganizowanych przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na wsi według województw (B. W tym dzieci i młodzież w wieku poniżej 15 lat).....	<i>Graduates of courses organized by rural cultural centres and establishments, clubs and community centres by voivodship (B. Children and youth below the age of 15)</i>	66(182)
Wybrane dane o działalności domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic w 2012 r. według regionów (NTS 1), województw (NTS 2) i podregionów (NTS 3)...	<i>Selected data on activities of cultural centres and establishments, clubs and community centres in 2012 by region (NUTS 1), voivodship (NUTS 2) and subregion (NUTS 3)</i>	67(183)
Wybrane wskaźniki charakteryzujące działalność domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic w 2012 r. według województw	<i>Selected indicators describing activities of cultural centres and establishments, clubs and community centres in 2012 by voivodship</i>	68(184)
Wybrane wskaźniki charakteryzujące działalność domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic w miastach w 2012 r. według województw	<i>Selected indicators describing activities of urban cultural centres and establishments, clubs and community centres in 2012 by voivodship</i>	69(185)
Wybrane wskaźniki charakteryzujące działalność domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic na wsi w 2012 r. według województw	<i>Selected indicators describing activities of rural cultural centres and establishments, clubs and community centres in 2012 by voivodship</i>	70(186)
DZIAŁ VI. SZKOLNICTWO ARTYSTYCZNE W ROKU SZKOLNYM 2011/2012	CHAPTER VI. ART EDUCATION IN 2011/2012 SCHOOL YEAR	
Szkoły podstawowe – artystyczne według województw	<i>Primary art schools by voivodship</i>	1(187)
Szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe według województw	<i>Art schools leading to professional certification by voivodship</i>	2(188)
Uczniowie szkół artystycznych ogólnokształcących według klas.....	<i>Students of general art schools by grade</i>	3(189)
Szkoły artystyczne niedające uprawnień zawodowych według województw	<i>Art schools not awarding professional qualifications by voivodship</i>	3(190)
Policealne szkoły artystyczne według województw.....	<i>Post-secondary art schools by voivodship</i>	5(191)
Studenci wyższych szkół artystycznych według województw.....	<i>Students of fine art academies by voivodship</i>	6(192)
Absolwenci wyższych szkół artystycznych według województw.....	<i>Graduates of fine art academies by voivodship</i>	7(193)
Studenci kierunków kulturalnych i artystycznych	<i>Students of cultural and art fields of education</i>	8(194)
Absolwenci kierunków kulturalnych i artystycznych	<i>Graduates of cultural and art fields of education</i>	9(195)
DZIAŁ VII. WYSTAWIENICTWO	CHAPTER VII. THE ART OF EXHIBITION	
A. MUZEA	A. MUSEUMS	
Muzea	<i>Museums</i>	1(196)
Sieć i działalność muzeów według organizatorów i województw.....	<i>Network and activities of museums by governing authorities and voivodship</i>	2(197)
Sieć i działalność muzeów w miastach w 2012 r. według województw	<i>Network and activities of urban museums in 2012 by voivodship</i>	3(198)
Sieć i działalność muzeów na wsi w 2012 r. według województw.....	<i>Network and activities of rural museums in 2012 by voivodship</i>	4(199)
Muzea według rodzajów i województw.....	<i>Museums by type and voivodship</i>	5(200)
Muzealia w jednostkach inwentarzowych według dyscyplin i rodzajów muzeów	<i>Exhibits in inventory units by branch and type of museum</i>	6(201)
Ruch muzealiów (w jednostkach inwentarzowych) w 2012 r. według dyscyplin i województw.....	<i>Movement of exhibits (in inventory units) in 2012 by branch and voivodship</i>	7(202)
Depozyty (w jednostkach inwentarzowych) według dyscyplin i województw	<i>Deposits (in inventory units) by branch and voivodship</i>	8(203)
Zwiedzający muzea i wystawy muzealne w 2012 r. według rodzajów muzeów i województw	<i>Attendance in museums and museum exhibitions in 2012 by type of museum and voivodship</i>	9(204)

SPIS TABLIC NA PLYCIE CD	LIST OF TABLES ON CD	Tabl./Table
Wystawy za granicą zorganizowane przez muzea w 2012 r. według krajów	<i>Exhibitions organized by museums abroad in 2012 by country</i>	10(205)
Działalność oświatowa muzeów w 2012 r. według województw.....	<i>Educational activities of museums in 2012 by voivodship</i>	11(206)
Lekcje muzealne zrealizowane w 2012 r. według rodzajów muzeów i województw.....	<i>Museums lessons realized in 2012 by type of museum and voivodship</i>	12(207)
Działalność wydawnicza muzeów według województw.....	<i>Publishing activities of museums by voivodship</i>	13(208)
Wybrane formy działalności usługowej realizowanej przez muzea w 2012 r. według województw	<i>Selected forms of service activity realized by museums in 2012 by voivodship</i>	14(209)
Programy badawcze realizowane przez muzea w 2012 r. według rodzajów muzeów i województw	<i>Research programmes realized by museums in 2012 by type of museum and voivodship</i>	15(210)
Muzea samorządów terytorialnych według rodzajów muzeów i województw	<i>Museums of local self-government entities by type of museum and voivodship</i>	16(211)
Wybrane dane o działalności muzeów w 2012 r. według regionów (NTS 1), województw (NTS 2) i podregionów (NTS 3).....	<i>Selected data on activities of museums in 2012 by region (NUTS 1), voivodship (NUTS 2) and subregion (NUTS 3)</i>	17(212)
B. INSTYTUCJE PARAMUZEALNE W 2012 r.	B. INSTITUTIONS RELATED TO MUSEUMS IN 2012	
Instytucje paramuzealne	<i>Institutions related to museums</i>	18(213)
Okazy i inne eksponaty według dyscyplin i rodzajów instytucji paramuzealnych	<i>Exhibits by branch and type of institution related to museums</i>	19(214)
Sieć i działalność instytucji paramuzealnych według organizatorów i województw.....	<i>Network of institutions related to museums and their activities by organizer and voivodship</i>	20(215)
Rodzaje instytucji paramuzealnych – sieć i zwiedzający według województw.....	<i>Institutions related to museums by type – network and visitors by voivodship</i>	21(216)
Działalność oświatowa instytucji paramuzealnych według województw	<i>Educational activities of institutions related to museums by voivodship</i>	22(217)
Działalność wydawnicza instytucji paramuzealnych według województw	<i>Publishing activities of institutions related to museums by voivodship</i>	23(218)
C. GALERIE WEDŁUG WOJEWÓDZTW	C. ART GALLERIES BY VOIVODSHIP	
Galerie według organizatorów	<i>Art galleries by governing authority</i>	24(219)
Zbiory własne galerii państwowych i samorządowych.....	<i>Exhibits of state and local self-government art galleries</i>	25(220)
Działalność wystawiennicza w kraju	<i>Exhibition activities in Poland</i>	26(221)
Działalność wystawiennicza galerii	<i>Exhibition activities of art galleries</i>	27(222)
Wybrane formy działalności oświatowej w 2012 r.	<i>Selected forms of educational activities in 2012</i>	28(223)
Działalność wydawnicza galerii w 2012 r.	<i>Publishing activities of art galleries in 2012</i>	
A. Galerie państwowe i samorządowe.....	<i>A. State and local self-government art galleries.....</i>	29(224)
B. Inne galerie.....	<i>B. Other art galleries</i>	
Działalność wydawnicza galerii w 2012 r. – wydawnictwa elektroniczne.....	<i>Publishing activities of art galleries in 2012 – electronic publications</i>	30(225)
Wybrane dane o działalności galerii w 2012 r. według regionów (NTS 1), województw (NTS 2) i podregionów (NTS 3).....	<i>Selected data on activities of art galleries in 2012 by region (NUTS 1), voivodship (NUTS 2) and subregion (NUTS 3)</i>	31(226)
DZIAŁ VIII. TEATRY, INSTYTUCJE MUZYCZNE I ROZRYWKOWE	CHAPTER VIII. THEATRES, MUSIC INSTITUTIONS AND ENTERTAINMENT ENTERPRISES	
Działalność teatrów i instytucji muzycznych według siedziby.....	<i>Activity of theatres and music institutions by locality</i>	1(227)
Teatry i instytucje muzyczne według siedziby.....	<i>Theatres and music institutions by locality</i>	2(228)
Sceny w teatrach i instytucjach muzycznych według siedziby.....	<i>Stages in theatres and music institutions by locality</i>	3(229)
Miejsca na widowni w stałych salach w teatrach i instytucjach muzycznych według siedziby	<i>Seats for audience in fixed halls of the theatres and music institutions by locality</i>	4(230)
Przedstawienia i koncerty w teatrach i instytucjach muzycznych według siedziby	<i>Performances and concerts in theatres and music institutions by locality</i>	5(231)
Widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych według siedziby	<i>Spectators and listeners in theatres and music institutions by locality</i>	6(232)
Przedstawienia i koncerty oraz widzowie i słuchacze w stałych salach teatrów i instytucji muzycznych według siedziby	<i>Performances and concerts, spectators and listeners in fixed halls in theatres and music institutions by locality</i>	7(233)

SPIS TABLIC NA PLYCIE CD	LIST OF TABLES ON CD	Tabl./Table
Teatry dramatyczne według siedziby	<i>Dramatic theatres by locality</i>	8(234)
Teatry lalkowe według siedziby	<i>Puppet theatres by locality</i>	9(235)
Teatry muzyczne według siedziby	<i>Music theatres by locality</i>	10(236)
Filharmonie, orkiestry symfoniczne i kameralne oraz chóry według siedziby	<i>Philharmonic halls, symphonic and chamber orchestras and choirs by locality</i>	11(237)
Przedstawienia i koncerty oraz widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych według województw	<i>Performances and concerts, spectators and listeners in theatres and music institutions by voivodship</i>	12(238)
Działalność wydawnicza teatrów i instytucji muzycznych w 2012 r. według województw	<i>Publishing activities of theatres and music institutions in 2012 by voivodship</i>	13(239)
Inne formy działalności organizowane przez teatry i instytucje muzyczne w 2012 r. według województw	<i>Other forms of activity organized by theatres and music institutions in 2012 by voivodship</i>	14(240)
Uczestnicy innych form działalności organizowanej przez teatry i instytucje muzyczne w 2012 r. według województw	<i>Participants of other forms of activity organized by theatres and music institutions in 2012 by voivodship</i>	15(241)
Przedstawienia zespołów i artystów zagranicznych w teatrach i instytucjach muzycznych według siedziby ...	<i>Performances by foreign ensembles and artists in theatres and music institutions by locality</i>	16(242)
Widzowie na przedstawieniach zespołów i artystów zagranicznych w teatrach i instytucjach muzycznych według siedziby	<i>Spectators on performances by foreign ensembles and artists in theatres and music institutions by locality</i>	17(243)
Działalność przedsiębiorstw (agencji) estradowych	<i>Activity of entertainment enterprises (agencies)</i>	18(244)
Wybrane wskaźniki dotyczące teatrów, instytucji muzycznych i rozrywkowych według województw	<i>Selected indicators concerning theatres, music institutions and entertainment enterprises by voivodship</i>	19(245)
Działalność za granicą teatrów, instytucji muzycznych i estradowych według krajów	<i>Activity of Polish theatres, music institutions and entertainment enterprises abroad by country</i>	20(246)
Przedstawienia zrealizowane za granicą według rodzajów instytucji i ich siedziby	<i>Performances realized abroad by type of institution and locality</i>	21(247)
Wybrane dane o działalności teatrów i instytucji muzycznych w 2012 r. według regionów (NTS 1), województw (NTS 2) i podregionów (NTS 3)	<i>Selected data on activities of theatres and music institutions by region (NUTS 1), voivodship (NUTS 2) and subregion (NUTS 3) in 2012</i>	22(248)
DZIAŁ IX. KINA WEDŁUG WOJEWÓDZTW	CHAPTER IX. CINEMAS BY VOIVODSHIP	
Kina i miejsca w kinach stałych	<i>Cinemas and seats in fixed cinemas</i>	1(249)
Kina i miejsca w kinach stałych w miastach	<i>Urban cinemas and seats in fixed cinemas</i>	2(250)
Kina i miejsca w kinach stałych na wsi	<i>Rural cinemas and seats in fixed cinemas</i>	3(251)
Kina według aparatury projekcyjnej	<i>Cinemas by type of projection machines</i>	4(252)
Działalność kin ruchomych	<i>Activities of mobile cinemas</i>	5(253)
Seanse w kinach	<i>Screenings in cinemas</i>	6(254)
Seanse w kinach w miastach	<i>Screenings in urban cinemas</i>	7(255)
Seanse w kinach na wsi	<i>Screenings in rural cinemas</i>	8(256)
Widzowie w kinach	<i>Attendance in cinemas</i>	9(257)
Widzowie w kinach w miastach	<i>Attendance in urban cinemas</i>	10(258)
Widzowie w kinach na wsi	<i>Attendance in rural cinemas</i>	11(259)
Kina według okresu działalności	<i>Cinemas by period of activity</i>	12(260)
Kina według okresu działalności w miastach	<i>Urban cinemas by period of activity</i>	13(261)
Kina według okresu działalności na wsi	<i>Rural cinemas by period of activity</i>	14(262)
Kina według form własności	<i>Cinemas by owners</i>	15(263)
Wybrane dane o działalności kin w 2012 r. według regionów (NTS 1), województw (NTS 2) i podregionów (NTS 3)	<i>Selected data on cinemas by region (NUTS 1), voivodship (NUTS 2) and subregion (NUTS 3) in 2012</i>	16(264)
Działalność mini- i multipleksów	<i>Mini- and multiplexes activity</i>	17(265)
Kina stałe według liczby sal	<i>Fixed cinemas by number of screens</i>	18(266)
Inne formy działalności kin w 2012 r.	<i>Other forms of cinemas activity in 2012</i>	19(267)

**DZIAŁ X. ABONENCI RADIOWI
I TELEWIZYJNI WEDŁUG WOJEWÓDZTW**

Abonenci radiowi
Abonenci telewizyjni

**CHAPTER X. RADIO AND TELEVISION
SUBSCRIBERS BY VOIVODSHIP**

Radio subscribers 1(268)
Television subscribers 2(269)

**DZIAŁ XI. IMPREZY MASOWE W 2012 R.
WEDŁUG WOJEWÓDZTW**

Imprezy masowe według rodzaju organizatora
Uczestnicy imprez masowych
Rodzaje imprez artystyczno-rozrywkowych

**CHAPTER XI. MASS EVENTS IN 2012
BY VOIVODSHIP**

Mass events by organizer 1(270)
Mass events participants 2(271)
Art and entertainment events by type 3(272)

UWAGI METODYCZNE

Uwagi ogólne

Informacje według *województw* oraz wybrane dane w układzie *miasto-wieś* podano zgodnie z siedzibą jednostki sprawozdawczej. Dane dla teatrów, instytucji muzycznych i rozrywkowych, ze względu na charakter ich działalności są prezentowane według *siedziby* i *województw* (szczegółowe wyjaśnienia w dalszej części uwag). Wybrane dane przedstawiono także według regionów, podregionów i powiatów.

Miary względne odnoszące się do liczby ludności, dotyczące stanu opisywanych zmiennych (np. liczby miejsc na widowni, księgozbioru bibliotek) ustalono przy wykorzystaniu danych demograficznych według stanu w dniu 31 grudnia¹, a dla zjawisk trwających pewien okres, np. rok (m.in. wypożyczenia zbiorów, widzowie teatralni i kinowi, uczestnicy imprez, działalność wydawnicza) – według stanu ludności w dniu 30 czerwca¹.

Dane o liczbie i strukturze ludności w przekroju terytorialnym dotyczą *ludności faktycznie zamieszkałej*². Do ludności faktycznie zamieszkałej w danej jednostce podziału terytorialnego zalicza się ludność zameldowaną na pobyt stały i rzeczywiście tam zamieszkałą oraz ludność przebywającą tam czasowo (zameldowaną w danej jednostce podziału terytorialnego na pobyt czasowy ponad 3 miesiące). Ludność zameldowana na pobyt stały w danej jednostce podziału terytorialnego, ale rzeczywiście przebywająca w innej jednostce (zameldowana w niej na pobyt czasowy ponad 3 miesiące), ujmowana jest jako ludność faktycznie zamieszkała w tej jednostce podziału terytorialnego, w której jest zameldowana na pobyt czasowy.³

Wszystkie badania sprawozdawcze instytucji kultury realizowane przez Główny Urząd Statystyczny, których wyniki prezentowane są w niniejszej publikacji, prowadzone są metodą pełną.

Wydatki budżetu państwa i jednostek samorządu terytorialnego na kulturę

Dane o wydatkach publicznych na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego opracowano zgodnie z klasyfikacją dochodów i wydatków publicznych, wprowadzoną rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r.⁴

Przez *wydatki publiczne* rozumie się wydatki budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego (gmin, miast na prawach powiatu, powiatu i województw) łącznie, po wyeliminowaniu transferów z budżetu państwa do jednostek samorządowych oraz między tymi jednostkami.

Wydatki bieżące budżetu państwa i budżetów samorządów terytorialnych, prezentowane w niniejszym opracowaniu, to wydatki ogółem pomniejszone o wydatki majątkowe. „Wydatki bieżące jednostek budżetowych obejmują: 1) wynagrodzenia i uposażenia osób zatrudnionych w państwowych jednostkach budżetowych oraz składki naliczane od tych wynagrodzeń i uposażeń; 2) zakupy towarów i usług; 3) koszty utrzymania oraz inne wydatki związane z funkcjonowaniem jednostek budżetowych i realizacją ich statutowych zadań; 4) koszty

¹ Dane demograficzne zostały opracowane w oparciu o bilans, przy przyjęciu za bazę wyjściową wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2011 r.

² Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011. Podstawowe informacje o sytuacji demograficzno-społecznej ludności Polski oraz zasobach mieszkaniowych. GUS, Warszawa, 2012.

³ Rocznik Demograficzny 2011. GUS, Warszawa 2011.

⁴ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz. U. Nr 38, poz. 207).

zadań zleconych do realizacji jednostkom zaliczanym i niezaliczanym do sektora finansów publicznych, z wyłączeniem organizacji pozarządowych.”⁵

Wydatki gospodarstw domowych na kulturę

Dane dotyczące przeciętnych wydatków gospodarstw domowych, a także o ich wyposażeniu w przedmioty trwałego użytkowania, pochodzą z badań reprezentacyjnych budżetów gospodarstw domowych⁶ przeprowadzonych w latach 2009–2011. Badania te służą przede wszystkim do analizy struktury, zróżnicowania i tendencji rozwojowych dochodów, wydatków i spożycia w gospodarstwach domowych.⁷

W badaniach budżetów rodzinnych, wśród kilkunastu podstawowych grup rozchodów, wyodrębnia się grupę wydatków związanych z kulturą i rekreacją. W skład tej grupy wchodzi wydatki na aktywność typowo kulturalną, rekreacyjną oraz łącznie na aktywność kulturalno-rekreacyjną, z których nie można wydzielić dwóch rozłącznych podgrup obejmujących tylko jeden rodzaj aktywności. Z tego powodu wydatki „na kulturę ogółem”, liczone wraz z tymi wydatkami na rekreację, których nie można wyodrębnić, mogą być zawyżone.

Z kolei wydatki na aktywność typowo kulturalną, określane dalej jako „wydatki na kulturę” (inne niż kulturalno-rekreacyjne), obejmują:

- zakup gazet i czasopism przeznaczonych do celów innych niż edukacyjne – gazety, tygodniki, miesięczniki, pozostałe wydawnictwa periodyczne i opłaty za prenumeratę;
- zakup książek przeznaczonych do celów innych niż edukacyjne – atlasy, słowniki, encyklopedie, książki naukowe, beletrystyczne, wydawnictwa albumowe, Biblia, nuty (partytura) – także na nośnikach innych niż papierowy, książki do kolorowania dla dzieci, oprawa książek, i inne;
- opłaty za wstęp do kina, teatru, opery, operetki, cyrku itp., na koncert, występy estradowe, pokazy światła, dźwięku; opłaty za wstęp do muzeum, ogrodu zoologicznego, ogrodu botanicznego, parku narodowego, do galerii sztuki, opłaty za zwiedzanie zabytków, opłaty w bibliotekach;
- wydatki na zakup sprzętu do odbioru, nagrywania i odtwarzania dźwięku, tj. odbiorniki radiofoniczne (w tym radia-zegary, radia samochodowe, magnetofony i radiomagnetofony, walkmany), odtwarzacze płyt kompaktowych i MP3, zestawy sprzętu do odbioru, nagrywania i odtwarzania dźwięku (tj. zestawy zawierające co najmniej dwa spośród wymienionych urządzeń: radio, magnetofon, odtwarzacz płyt kompaktowych, gramofon lub adapter), pozostały sprzęt i akcesoria do odbioru, nagrywania i odtwarzania dźwięku – gramofony, adaptory, dyktafony, mikrofony i stojaki do nich, głośniki (kolumny), słuchawki, wzmacniacze, anteny itp.;
- wydatki na zakup odbiorników telewizyjnych;
- wydatki na zakup sprzętu do odbioru, nagrywania i odtwarzania obrazu: magnetowidy, odtwarzacze wideo i DVD, zestawy sprzętu do odbioru, nagrywania i odtwarzania obrazu (tj. zestawy zawierające, co najmniej jedno z wymienionych urządzeń: telewizor, magnetowid, odtwarzacz video oraz jedno lub więcej urządzeń do odbioru, nagrywania i odtwarzania dźwięku: radio, magnetofon, odtwarzacz płyt kompaktowych, gramofon), kino domowe;

⁵ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240), z późniejszymi zmianami.

⁶ Szczegółowy opis metodologii badania budżetów gospodarstw domowych (m.in. doboru próby) zamieszczany jest corocznie w publikacji GUS „Budżety gospodarstw domowych...”.

⁷ Klasyfikacja wydatków ustalona jest na podstawie „Klasyfikacji spożycia indywidualnego według celu do badania budżetów gospodarstw domowych /COICOP/HBS/ zeszyt 2 Instrukcji organizacyjno-metodologicznej do badania budżetów gospodarstw domowych na lata 2005-2008” (GUS, Warszawa 2004); zmodyfikowana i ujęta w „Instrukcji organizacyjno-metodologicznej do badania budżetów gospodarstw domowych na lata 2009-2012” (GUS, Warszawa 2009).

- wydatki na zakup pozostałego sprzętu i akcesoriów do odbioru, nagrywania i odtwarzania obrazu, w tym anteny, łącznie z satelitarnymi, dekodery oraz części i pozostałe akcesoria;
- opłaty za instalację sprzętu audiowizualnego – w tym instalacja telewizji kablowej, anteny satelitarnej, radia samochodowego itp.;
- wydatki na zakup sprzętu fotograficznego i kinematograficznego, w tym do wywoływania, powiększania i powielania zdjęć, kamer filmowych i video, przyrządów do projekcji slajdów i innych;
- wydatki na naprawę sprzętu audiowizualnego, fotograficznego i informatycznego oraz konserwację i naprawę innego sprzętu trwałego użytku związanego z rekreacją i kulturą;
- wydatki na zakup nośników informacji – nagrane i nienagrane: kasety magnetofonowe i video, płyty kompaktowe i gramofonowe, dyskietki, filmy i taśmy do kamery filmowej, dyski CD-ROM i DVD, materiały fotograficzne i pozostałe;
- wydatki na zakup instrumentów muzycznych;
- opłaty za radio i telewizję sieciową oraz za radio i telewizję kablową i cyfrową – opłata za abonament, rejestrację, łącznie z karą za zwłokę, wynajem dekodera;
- opłaty za wypożyczanie sprzętu zaspokajającego potrzeby kulturalne: np. telewizorów, odtwarzaczy video, odtwarzaczy płyt kompaktowych itp., wypożyczanie kaset video i płyt DVD.

Od 2005 r. , zgodnie z metodologią przyjętą dla badania budżetów gospodarstw domowych, stosuje się podział na pięć podstawowych typów, określanych też jako grupy społeczno-ekonomiczne ludności kraju:

- **gospodarstwa pracowników**, których wyłącznym lub głównym (przeważającym) źródłem utrzymania jest dochód z pracy najemnej w sektorze publicznym lub prywatnym (prezentowane w publikacji także w podziale na gospodarstwa pracujących na stanowiskach robotniczych i na stanowiskach nierobotniczych);
- **gospodarstwa rolników**, których wyłącznym lub głównym (przeważającym) źródłem utrzymania jest dochód z użytkowanego gospodarstwa rolnego (w użytkowaniu indywidualnym);
- **gospodarstwa pracujących na własny rachunek**, których wyłącznym lub głównym (przeważającym) źródłem utrzymania jest praca na własny rachunek poza gospodarstwem rolnym w użytkowaniu indywidualnym lub wykonywanie wolnego zawodu;
- **gospodarstwa emerytów i rencistów**, których wyłącznym lub głównym (przeważającym) źródłem utrzymania jest emerytura lub renta (prezentowane w publikacji także w podziale na gospodarstwa emerytów i gospodarstwa rencistów);
- **gospodarstwa utrzymujące się z niezarobkowych źródeł**, których wyłącznym lub głównym (przeważającym) źródłem utrzymania są źródła niezarobkowe inne niż emerytura lub renta, np. zasiłki dla bezrobotnych, świadczenia pieniężne i niepieniężne udzielone na podstawie ustawy o pomocy społecznej, dodatki mieszkaniowe, zasiłki rodzinne wraz z dodatkami, alimenty, darowizny, dochody z tytułu własności i z wynajmu nieruchomości.

Prezentowane wyniki badania budżetów gospodarstw domowych nie obejmują gospodarstw domowych zamieszkujących obiekty zbiorowego zakwaterowania, tj. domów studenckich, domów opieki społecznej i innych oraz gospodarstw członków korpusu dyplomatycznego państw obcych (poza gospodarstwami obywateli obcego państwa, którzy zamieszkują w Polsce stale lub przez dłuższy okres czasu i posługują się językiem polskim).

Biblioteki

Dział ten zawiera informacje o bibliotekach publicznych, pedagogicznych oraz ich filiach, naukowych, bibliotekach zakładów pracy (fachowych, fachowo-beletrystycznych, ośrodkach informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej) i bibliotekach towarzystw naukowych objętych badaniami statystyki publicznej.

Zasady działania ogólnokrajowej sieci bibliotecznej i poszczególnych rodzajów bibliotek regulują przepisy ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach⁸.

Począwszy od 2011 r. informacje dotyczące bibliotek gromadzone są corocznie przy pomocy jednego, wspólnego formularza o symbolu K-03. Obejmuje on dane o zbiorach bibliotek oraz o liczbie wypożyczeń na zewnątrz i udostępnień na miejscu według rodzajów zbiorów. W sprawozdaniu wykazywane są informacje o użytkownikach zarejestrowanych w bibliotece, czytelnikach (użytkownikach aktywnie wypożyczających) oraz odwiedzinach w bibliotece w ciągu roku. Wyodrębniono również informacje o czytelnikach według wieku i zajęcia, dane o liczbie miejsc dla czytelników w placówce bibliotecznej, oraz informacje o działalności punktów bibliotecznych. Sprawozdawczością objęte są także informacje dotyczące działalności wydawniczej oraz innych form działalności bibliotek (np. doskonalenia zawodowego bibliotekarzy, szkoleń bibliotecznych użytkowników, organizacji wystaw, imprez literackich i edukacyjnych, konferencji, seminariów). Ponadto od 2011 r. wykazywane są informacje o usługach elektronicznych, które oferują biblioteki, m.in. katalog on-line, możliwość zdalnego składania zamówień na materiały biblioteczne czy elektroniczne powiadamianie o terminach zwrotu materiałów bibliotecznych, a także informacje o tworzeniu przez bibliotekę baz danych, biblioteki cyfrowej i repozytorium.

Biblioteka to jednostka organizacyjna lub jej część posiadająca uporządkowany (zinwentaryzowany) zbiór książek, czasopism i innych materiałów piśmienniczych liczący co najmniej 300 jednostek inwentarzowych, której głównymi celami są tworzenie i obsługa zbiorów oraz udostępnianie ich użytkownikom w sposób kontrolowany.

Jednostka biblioteczna jest to placówka (zespół placówek) posiadająca stały księgozbiór objęty wspólną ewidencją i opatrzonej wspólnym znakiem własności.

Biblioteki publiczne służą rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych ludności.

Zgodnie z funkcją, jaką pełnią poszczególne placówki, wyodrębniono biblioteki: wojewódzkie i powiatowe oraz biblioteki służące mieszkańcom miast na prawach powiatu, gmin miejskich, miejsko-wiejskich i wiejskich. Ponadto wykazano podporządkowane im administracyjnie **filie biblioteczne i punkty biblioteczne**. Dodatkowo wyróżniono biblioteki działające w strukturze innych instytucji: w szkołach (biblioteki publiczno-szkolne), ośrodkach (domach) kultury lub innych instytucjach niż instytucje kultury (np. urzędach gmin).

Filie biblioteczne są to placówki podporządkowane organizacyjnie bibliotece macierzystej, obsługujące część terenu objętego działalnością tej biblioteki oraz posiadające stały księgozbiór (często podwójnie rejestrowany – w księdze inwentarzowej biblioteki macierzystej i w księdze inwentarzowej filii). Wśród filii bibliotecznych wyróżniamy filie biblioteczne dla dzieci wyposażone w odpowiedni księgozbiór, o popularyzatorskim profilu działalności odpowiadającym potrzebom młodego pokolenia.

Punkty biblioteczne są to – prowadzone najczęściej społecznie – placówki, których księgozbiory są wypożyczane na czas nieokreślony z jednostki macierzystej (biblioteki lub filii) i pozostające w ewidencji tej jednostki. Punkty biblioteczne działają w miejscowościach, w których nie ma innych placówek bibliotecznych.

⁸ Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. Nr 85, poz. 539), z późniejszymi zmianami.

Ponieważ nie stanowią one samodzielnych organizacyjnie jednostek, dane o ich działalności podawane są łącznie z danymi dotyczącymi jednostek macierzystych.

Oddziały dla dzieci/młodzieży są to niesamodzielne jednostki istniejące zasadniczo jako komórka organizacyjna większych bibliotek i filii bibliotecznych. Są one przeznaczone do obsługi dzieci i młodzieży szkolnej, pełniąc funkcję filii bibliotecznych dla dzieci i młodzieży.

Biblioteki naukowe mają na celu zaspokajanie potrzeb nauki i związanych z nią funkcji społecznych. Do grupy bibliotek naukowych zaliczono zgodnie z ustawą o bibliotekach: Bibliotekę Narodową, biblioteki Polskiej Akademii Nauk i jej placówek, biblioteki szkół wyższych, jednostek badawczo-rozwojowych oraz inne biblioteki, których wykaz został podany w rozporządzeniu Ministra Kultury i Sztuki⁹, czyli biblioteki publiczne, które otrzymały status biblioteki naukowej (w Bydgoszczy, Krakowie, Lublinie, Łodzi, Opolu, Poznaniu, Szczecinie, Toruniu, Warszawie, Wrocławiu i Zielonej Górze), Bibliotekę Śląską w Katowicach (biblioteka naukowa, pełniąca także funkcję wojewódzkiej biblioteki publicznej), a także Pedagogiczną Bibliotekę Wojewódzką w Krakowie, Centralną Bibliotekę Narodowego Banku Polskiego w Warszawie, Centralną Bibliotekę Rolniczą w Warszawie, Centralną Bibliotekę Statystyczną w Warszawie, Główną Bibliotekę Komunikacyjną w Warszawie, Główną Bibliotekę Lekarską w Warszawie, Główną Bibliotekę Pracy i Zabezpieczenia Społecznego w Warszawie, Bibliotekę Sejmową w Warszawie, Bibliotekę Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Bibliotekę Towarzystwa Naukowego Płockiego, Bibliotekę Muzeum Narodowego w Warszawie, Bibliotekę Czartoryskich Muzeum Narodowego w Krakowie oraz Książnicę Cieszyńską w Cieszynie. Do grupy tej zalicza się także Centralną Bibliotekę Wojskową w Warszawie.

Biblioteki pedagogiczne są to jednostki służące w szczególności potrzebom kształcących się i doskonalących nauczycieli, studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela oraz słuchaczy zakładów kształcenia nauczycieli. Księgozbiór tych bibliotek obejmuje literaturę fachową z zakresu pedagogiki i innych dziedzin nauk oraz literaturę piękną i społeczno-ekonomiczną.

Biblioteki zakładów pracy nie stanowią jednolitej sieci bibliotecznej. Obejmują one **biblioteki fachowe** (instytucji, urzędów, przedsiębiorstw, zakładów usługowych, muzeów, teatrów itp.) oraz **ośrodki informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej** – placówki informacyjno-biblioteczne, wchodzące w skład sieci informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej (inte). Nie zalicza się do nich bibliotek o statusie biblioteki naukowej. Biblioteki fachowe zaspokajają potrzeby zakładów pracy w zakresie materiałów i informacji z odpowiednich dziedzin wiedzy niezbędnych do wykonywania zadań i doskonalenia zawodowego pracowników. W zakładach pracy działają także **biblioteki fachowo-beletrystyczne**, dysponujące księgozbiorem fachowym właściwym dla charakteru instytucji, która je powołała i zbiorami z dziedziny beletrystyki.

Zbiory biblioteczne obejmują księgozbiór, pozostałe zbiory nieelektroniczne, zbiory elektroniczne zinwentaryzowane, licencjonowane zbiory elektroniczne oraz materiały zdigitalizowane przez bibliotekę.

Księgozbiór obejmuje wydawnictwa nieperiodyczne (książki i broszury wydane po 1800 r.)¹⁰ i wydawnictwa periodyczne (gazety i czasopisma). Jednostką obliczeniową księgozbioru jest **wolumin**, czyli tom (zawartość jednej okładki) zarejestrowany w księdze inwentarzowej. W przypadku periodyków za wolumin uważa się zbiór (zazwyczaj roczny) numerów jednego tytułu gazety lub czasopisma stanowiący jedną pozycję inwentarzową.

⁹ Rozporządzenie Ministra Kultury i Sztuki z dnia 19 marca 1998 r. w sprawie zasad i trybu zaliczania bibliotek do bibliotek naukowych oraz ustalania ich wykazu (Dz. U. Nr 44, poz. 249), z późniejszymi zmianami.

¹⁰ Por. przypis 11.

Pozostałe zbiory nieelektroniczne obliczane są w jednostkach ściśle określonych dla danego rodzaju zbiorów na podstawie rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego¹¹, tj. np. tytuł, zwój, płyta, mapa, kasetka, taśma. Wyróżnia się wśród nich kilka podstawowych grup:

– **rękopisy** – tj. teksty napisane ręcznie, niezależnie od rodzaju pisma, materiału pisarskiego i techniki; także niepowielone maszynopisy;

– **stare druki** – tj. druki pochodzące z okresu od wynalezienia druku do roku 1800 włącznie¹²;

– **mikroformy** – tj. zminiaturyzowane formy dokumentów piśmienniczych: mikrofilmy (utrwalone na taśmie filmowej-zwojowej) i mikrofiszki (utrwalone na materiale fotograficznym w postaci błony płaskiej);

– **druki muzyczne** – tj. dokumenty drukowane, których podstawową zawartością jest zapis muzyki, zazwyczaj za pomocą nut;

– **dokumenty kartograficzne** – tj. umowne przedstawienie, w zmniejszonej skali, konkretnego lub abstrakcyjnego zjawiska, które może być umiejscowione w czasie i przestrzeni (mapy, globusy, plany, modele topograficzne, mapy wypukłe i zdjęcia lotnicze); nie zalicza się: atlasów i innych dokumentów kartograficznych w formie książki, mikroformy, dokumentów audiowizualnych i elektronicznych;

– **dokumenty graficzne** – ich podstawową cechą jest obrazowe przedstawienie rzeczywistości; obejmują rysunki, grafikę (zarówno oryginały, jak i reprodukcje), fotografie, plakaty, rysunki techniczne, itp.;

– **normy, opisy patentowe** w postaci drukowanej,

– **materiały audiowizualne** – tj. dokumenty, w których dominuje dźwięk lub obraz, które wymagają użycia specjalnego sprzętu do odtworzenia i odbioru dźwięku lub obrazu, jak: płyty, taśmy, kasety, dźwiękowe dyski kompaktowe, DVD, pliki nagrań cyfrowych, slajdy, przezrocza, ruchome obrazy, nagrania video itd.;

– **inne zbiory** – np. afisze, druki ulotne, jednodniówki, kalendarze, itp.,

Zbiory elektroniczne zainwentaryzowane są to dokumenty elektroniczne na nośniku fizycznym, w postaci czytelnej tylko dla komputera.

Licencjonowane zbiory elektroniczne, do których biblioteka opłaciła dostęp obejmują zainwentaryzowane zasoby elektroniczne o dostępie zdalnym, do których biblioteka opłaciła dostęp (samodzielnie lub w ramach konsorcjum).

Materiały zdigitalizowane przez bibliotekę są to materiały stanowiące część udostępnianych zbiorów bibliotecznych i włączonych do regionalnej/instytucjonalnej biblioteki cyfrowej lub udostępnianych lokalnie, od początku istnienia biblioteki cyfrowej.

Przez termin **udział wpływów** materiałów bibliotecznych rozumie się wyrażony procentowo stosunek liczby materiałów bibliotecznych danego rodzaju, które wpłynęły w ciągu roku do ogółu zbiorów danego rodzaju według stanu w dniu 31 XII tego roku.

Czytelnik (użytkownik aktywnie wypożyczający) – to użytkownik zarejestrowany, który wypożyczył na zewnątrz co najmniej jedną pozycję w okresie sprawozdawczym.

Dane o czytelnikach dotyczą osób korzystających z wypożyczalni, tzn. otrzymujących materiały biblioteczne do wykorzystania poza terenem biblioteki. Podstawowym dokumentem służącym do gromadzenia danych o czytelnikach w bibliotece jest aktualna karta wypożyczeń (karta czytelnika) lub inny dokument służący do rejestracji. Informacje o czytelnikach zostały pogrupowane według wieku i zajęcia, zgodnie z klasyfikacją

¹¹ Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 29 października 2008 r. w sprawie sposobu ewidencji materiałów bibliotecznych (Dz. U. Nr 205, poz. 1283).

¹² Encyklopedia Wiedzy o Książce, szp. 2225. Ossolineum, Wrocław 1971.

stosowaną w „Dzienniku Biblioteki Publicznej”, będącym podstawowym dokumentem źródłowym, pomocnym przy sporządzaniu zestawień statystycznych o działalności biblioteki. W dokumentacji przyjmuje się na podstawie „kart zapisu-zobowiązań” następujące grupy wieku czytelników: do lat 15, 16–19 lat, 20–24 lata, 25–44 lata, 45–60 lat i powyżej 60 lat oraz kategorie społeczno-zawodowe czytelników: robotnicy, rolnicy, pracownicy umysłowi, uczniowie (młodzież ucząca się, niepracująca), studenci (czyli wszystkie osoby studiujące w szkołach wyższych – łącznie z licencjatem – niezależnie od trybu studiowania [stacjonarne, niestacjonarne], jeśli jest to ich podstawowe zajęcie), inni zatrudnieni, pozostali.

Użytkownik zarejestrowany w bibliotece – osoba, która w roku sprawozdawczym co najmniej raz skorzystała ze zbiorów i usług biblioteczno-informacyjnych biblioteki, (np. na podstawie aktywnego konta i karty bibliotecznej), tzn. wypożyczała materiały biblioteczne na zewnątrz, korzystała z czytelni, pracowni komputerowych, multimedialnych, usług informacyjnych, baz danych i katalogów, itp., korzystała z tych usług zarówno na terenie biblioteki lub poza nią (posiada prawo dostępu do zdalnych usług biblioteki); wyklucza się osoby, których dane osobowe zostały wprowadzone automatycznie do bazy czytelników (np. nowo przyjętych studentów) i które do końca okresu sprawozdawczego nie aktywowały swojego konta osobiście lub zdalnie; rejestracji nie podlegają użytkownicy korzystający wyłącznie z innych usług niż usługi biblioteczno-informacyjne, np. spotkań autorskich, dyskusyjnych klubów książki, wystaw, lekcji bibliotecznych, kursów, zajęć uniwersytetu trzeciego wieku, itp.,

Odwiedziny w bibliotece – określa się na podstawie liczby wejść do pomieszczeń biblioteki, liczonych na wejściu lub na wyjściu za pomocą kołowrotka, licznika elektronicznego lub ręcznie, rejestrując je w poszczególnych agendach biblioteki obsługujących użytkowników, a następnie sumując na potrzeby statystyki; nie zalicza się liczby wejść i wyjść personelu bibliotecznego.

Udostępnianie zbiorów, które odbywa się w formie wypożyczeń i udostępnień w czytelni jest prezentowane w podziale na **wypożyczenia na zewnątrz** i **udostępnienia na miejscu**. Przez wypożyczenie rozumie się udostępnianie materiałów bibliotecznych poza teren biblioteki poszczególnym czytelnikom (osobom fizycznym), natomiast **wypożyczenia międzybiblioteczne** (będące formą wypożyczeń na zewnątrz) obejmują wypożyczenia innym bibliotekom i instytucjom, jak i wypożyczenia z innych bibliotek. W bibliotekach posiadających czytelnie, tj. samodzielne pomieszczenia przystosowane do korzystania ze zbiorów na miejscu, rejestruje się udostępnianie zbiorów. Dane te należy traktować orientacyjnie, gdyż część bibliotek nie prowadzi ewidencji udostępniania zbiorów w czytelni bądź też zamieszcza dane szacunkowe.

Ponadto od 2011 r. zbierane są dane na temat **korzystania ze zbiorów elektronicznych dostępnych zdalnie lub w sieci lokalnej**, w postaci liczby sesji, liczby pobranych dokumentów, liczby wyświetleń publikacji z własnej biblioteki cyfrowej oraz liczby wejść na stronę internetową. Przez **sesję** rozumie się zrealizowane zapytanie (zalogowanie) do baz danych własnych lub licencjonowanych (z wyłączeniem katalogowej), natomiast pobrany dokument to pełen tekst publikacji wyszukany w bazach pełnotekstowych lub zbiorach czasopism elektronicznych albo pobrana strona z książek elektronicznych.

Dane o pracownikach bibliotek według wykształcenia podawane są w oparciu o rozporządzenie Ministra Kultury i Sztuki¹³.

¹³ Rozporządzenie Ministra Kultury i Sztuki z dnia 9 marca 1999 r. w sprawie wymagań kwalifikacyjnych uprawniających do zajmowania określonych stanowisk w bibliotekach oraz trybu stwierdzania tych kwalifikacji (Dz.U. Nr 41, poz. 419).

Wydawnictwa

Tablice zamieszczone w tym dziale zostały przygotowane w oparciu o dane Zakładu Statystyki Wydawnictw Biblioteki Narodowej. Są one opracowywane na podstawie nadsyłanych do Biblioteki Narodowej tzw. egzemplarzy obowiązkowych poszczególnych wydawnictw opublikowanych w kraju.

W statystyce wydawnictw stosuje się – zgodnie z zaleceniami UNESCO – podział na wydawnictwa periodyczne i nieperiodyczne¹⁴.

Wydawnictwa nieperiodyczne są to wydawnictwa zwarte (dzieła stanowiące zamkniętą całość jedno lub wielotomowe) oraz zwarte całości w seriach wydawniczych, tj. książki, broszury, nuty, mapy i dokumenty życia społecznego¹⁵.

Zgodnie z normą statystyki produkcji i dystrybucji książek, gazet, czasopism i publikacji elektronicznych (PN-EN ISO 9707: 1998): **książka** jest to wydawnictwo zwarte o objętości, co najmniej 49 stron nie wliczając okładki, **broszura** – od 5 do 48 stron nie wliczając okładki, wydane w danym kraju i ogólnie dostępne.

Dane dotyczące książek i broszur podaje się łącznie ze śpiewnikami szkolnymi, albumami i atlasami.

Jednostkami obliczeniowymi w statystyce wydawnictw nieperiodycznych są:

– **tytuł** – każdorazowe wydanie całości dzieła (jedno- lub wielotomowego) stanowiącego samoistną jednostkę wydawniczą i czytelniczą,

– **arkusz wydawniczy** – zawierający 40000 znaków drukarskich (liter, cyfr, znaków przestankowych, odstępów między wierszami itp.) dla tekstów literowych lub cyfrowych albo 700 linii dla utworów poetyckich,

– **nakład globalny** – stanowiący liczbę wydanych egzemplarzy.

W grupie książek i broszur przyjęto następujący podział według typów:

1) wydawnictwa naukowe, do których należą studia, monografie, przyczynki, źródła, prace doktorskie i habilitacyjne, dzieła pomocnicze i informacyjne (encyklopedie, słowniki, atlasy, bibliografie itp.);

2) podręczniki dla szkół wyższych (podręczniki akademickie, skrypty, zbiory zadań, ćwiczenia);

3) wydawnictwa popularne – ogólne, obejmujące ogólne wydawnictwa popularne przeznaczone dla masowego odbiorcy, jak: literatura faktu, ideologiczna, popularnonaukowa, religijna, przewodniki itp.;

4) wydawnictwa zawodowe (fachowe), jak: poradniki, instrukcje, materiały szkoleniowe;

5) podręczniki szkolne i książki pomocnicze dla szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych (łącznie ze szkołami policealnymi), z wyjątkiem szkół wyższych;

6) literatura piękna (powieści, nowele, dramaty, poezje, listy, pamiętniki, eseje, reportaże literackie, komiksy), podzielona na literaturę dla dorosłych oraz dla dzieci i młodzieży.

Wydawnictwa periodyczne są to wydawnictwa ciągłe, publikowane w częściach, (w regularnych lub nieregularnych odstępach czasu), o określonym charakterze, tj. gazety, czasopisma (z rocznikami włącznie) i związane wspólnym tytułem oraz w większości wydawnictwa zbiorowe (zeszyty naukowe, prace naukowe itp.).

¹⁴ Zalecenia UNESCO w sprawie standaryzacji międzynarodowej statystyki produkcji i dystrybucji książek, gazet i czasopism uchwalono na XXIII sesji Konferencji Generalnej UNESCO w Sofii w 1985 r.

¹⁵ „Dokumentami życia społecznego określa się druki wydawane w celu osiągnięcia doraźnych celów informacyjnych, propagandowych, reklamowych i normatywnych, odzwierciedlające wewnętrzną działalność różnego rodzaju organizacji, stowarzyszeń i instytucji, grup społecznych”, np. plakaty, ulotki, zaproszenia, cenniki; <http://www.bn.org.pl/zbiory/dokumenty-zycia-spolecznego>.

Zgodnie z zaleceniami UNESCO:

1) do *gazet* zalicza się periodyki informacji ogólnej, bez względu na częstotliwość ich ukazywania się, stanowiące podstawowe źródło informacji bieżącej o aktualnych wydarzeniach krajowych i zagranicznych, przeznaczone dla szerokiego kręgu czytelników,

2) do *czasopism* (innych periodyków) zalicza się periodyki omawiające problemowo zagadnienia społeczne, polityczne i gospodarcze, specjalistyczne fachowe i naukowe, poświęcone określonym zagadnieniom, magazyny ilustrowane itp., a także wydawnictwa urzędowe.

Czasopisma dzieli się na:

- *naukowe* – przedstawiające wyniki badań naukowych,
- *zawodowe* – o charakterze praktycznym, związane z wykonywaniem zawodu na różnych poziomach,
- *informacyjne* – stanowiące informacje ekspresowe, przeglądy dokumentacyjne, biuletyny i komunikaty, wykazy, informatory itp.,

- *ogólne* – przeznaczone dla szerokiego kręgu odbiorców, niezależnie od zawodu,

- *dziecięce i młodzieżowe* – dla odbiorcy do lat 14,

- *urzędowe* – stanowiące periodyki władz i urzędów państwowych zawierające przepisy i akty prawne,

- *oficjalne* – sprawozdania z działalności instytucji i zakładów pracy, przepisy dla członków organizacji itp.,

- *dla zagranicy* – wyodrębnione ze względu na rozpowszechnianie poza granicami kraju.

Jednostkami obliczeniowymi w statystyce wydawnictw periodycznych są:

- **tytuł**, czyli jedna pozycja drukowana (pozycja wydawnicza stanowiąca odrębną całość),

- **przeciętny nakład jednorazowy**, będący przeciętną liczbą wydanych jednorazowo egzemplarzy jednego numeru,

- **nakład globalny**, stanowiący liczbę wydanych egzemplarzy danego tytułu.

Dodatki do periodyków, jeśli są sprzedawane oddzielnie, uważa się za odrębne tytuły. W liczbie tytułów periodyków nie uwzględniono mutacji, z wyjątkiem obcojęzycznych, które uważa się za odrębne tytuły.

Domy kultury, ośrodki kultury, kluby, świetlice

Informacje dotyczące działalności domów kultury, ośrodków kultury, klubów i świetlic uzyskiwane są, na podstawie sprawozdawczości na formularzu o symbolu K-07.

W sprawozdaniu wykazywane są dane dotyczące posiadania sali widowiskowej wraz z liczbą miejsc, prowadzenia biblioteki oraz pracowni specjalistycznych działających w jednostce. Wykazuje się również liczbę imprez kulturalnych zorganizowanych przez jednostkę i uczestników tych imprez, a także liczbę zespołów artystycznych, kół (klubów) i ich członków, oraz kursów i absolwentów tych kursów. W ustawie z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej¹⁶ mówi się o głównych zadaniach instytucji kultury, jakimi są domy kultury, ośrodki kultury, świetlice i kluby, których podstawowym celem statutowym jest prowadzenie działalności kulturalnej.

Przyjmuje się więc następujące definicje:

Domy kultury – prowadzą wielokierunkową działalność społeczno-kulturalną. Mieszczą się w odrębnym, specjalnie wzniesionym lub adaptowanym budynku, zazwyczaj z salą widowiskowo-kinową,

¹⁶ Ustawa z dnia 25 października 1991r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. 1991, Nr 114, poz. 493), z późniejszymi zmianami.

z odpowiednio przystosowanymi pomieszczeniami i urządzeniami do prowadzenia specjalistycznej działalności kulturalnej.

Ośrodki kultury (miejskie, miejsko-gminne, gminne) – są wielofunkcyjnymi instytucjami społeczno-kulturalnymi integrującymi, wokół wspólnego programu, działalność istniejących w danej miejscowości autonomicznych instytucji kultury i innych podmiotów prowadzących działalność kulturalną. Centra kultury i sztuki mogą być traktowane jako domy kultury lub ośrodki kultury w zależności od statutowego określenia rodzaju jednostki.

Kluby – są instytucjami prowadzącymi działalność kulturalną w środowisku lokalnym we współpracy z instytucjami, organizacjami i stowarzyszeniami: kulturalnymi, społecznymi i politycznymi. Posiadają jedno lub więcej pomieszczeń, odpowiednie wyposażenie (sprzęt audiowizualny, telewizor, prasę itd.). Kluby są otwarte codziennie, jako miejsce organizowania kulturalnego wypoczynku i aktywności społeczności lokalnej. Działalność w klubach prowadzona jest zazwyczaj przez społeczny personel przy pomocy kierownika placówki.

Świetlice – to placówki kulturalne posiadające z reguły jedno pomieszczenie, niezbędny sprzęt i obejmujące swoim zasięgiem działania małe grupy środowiska lokalnego. Działalność w nich prowadzona jest zasadniczo przez działaczy społecznych przy pomocy kierownika świetlicy. Nie uważa się za świetlice jednostek, zwyczajowo określanych „świetlicami”, które nie prowadzą działalności kulturalnej, a których pomieszczenia służą do innych celów, np. do organizowania narad i konferencji, kursów zawodowych itp.

Zespoły artystyczne i koła (kluby) to zorganizowane grupy prowadzące systematycznie zajęcia o określonym profilu tematycznym, kierowane przez wykwalifikowanych pracowników instytucji kultury. Członkowie zespołów działający w różnych zespołach liczeni są tyle razy, w ilu zespołach uczestniczą. Do składu zespołów artystycznych wliczani są także instruktorzy, korepetytorzy, choreografowie, akompaniatorzy i inne osoby uczestniczące stale w zajęciach zespołów. W sprawozdaniu zastosowano następujący podział zespołów artystycznych: teatralne, muzyczne-instrumentalne, wokalne i chóry, folklorystyczne (ludowe, pieśni i tańca, kapele), taneczne. Wśród kół (klubów) wyróżniono następujące rodzaje: politechniczne, taneczne, informatyczne, plastyczne, ceramiczne, tkackie, fotograficzne i filmowe, teatralne, turystyczne i sportowo-rekreacyjne, ekologiczne, literackie, seniora, terapeutyczne, dyskusyjne kluby filmowe, koła gospodyń wiejskich.

Do **kursów** (zakończonych i trwających w ciągu roku sprawozdawczego) zaliczono zajęcia o charakterze szkoleniowym trwające co najmniej 16 godzin, mające na celu zdobycie przez ich uczestników nowych umiejętności lub rozwijanie zainteresowań. Nie ujęto szkoleń związanych z nabyciem lub podwyższeniem kwalifikacji zawodowych. Sprawozdawczością objęto następujące rodzaje kursów: języków obcych, plastyczne, nauki gry na instrumentach, wiedzy praktycznej, tańca, komputerowe, przygotowujące do nauki w szkołach artystycznych. Do liczby absolwentów kursów wliczono tylko te osoby, które ukończyły kurs według warunków określonych przez organizatora. Dane o absolwentach dotyczą kursów zakończonych w roku sprawozdawczym.

Pod pojęciem **pracowni specjalistycznej** rozumie się odrębne pomieszczenie działające w jednostce kultury, przystosowane do prowadzenia stałej działalności specjalistycznej o określonej tematyce. Ze względu na rodzaj pracowni specjalistycznej działającej w jednostce wyróżniono pracownie: fotograficzne, filmowe, plastyczne, muzyczne, politechniczne, komputerowe, ceramiczne, multimedialne (do nauki języków obcych) oraz studia radiowe, studia telewizyjne i sale baletowe/taneczne.

Do imprez organizowanych przez jednostki zalicza się imprezy kulturalne zorganizowane w roku sprawozdawczym, dostępne dla publiczności i dla stałych uczestników kół, klubów, pracowni itp. Nie zalicza się tutaj cyklicznych spotkań członków zespołów, kół, klubów, pracowni specjalistycznych i innych form stałej działalności.

Szkolnictwo artystyczne

W Polsce, równoległe do ogólnokształcącego systemu oświaty, funkcjonuje system szkolnictwa artystycznego skierowany do młodzieży uzdolnionej w poszczególnych dziedzinach sztuki. Instytucją odpowiadającą za kształcenie artystyczne jest minister właściwy ds. kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Zadania ministra wynikające z wypełniania funkcji organu prowadzącego dla części szkół i organu nadzoru dla wszystkich szkół artystycznych realizowane są w Departamencie Szkolnictwa Artystycznego i Edukacji Kulturalnej MKiDN oraz w Centrum Edukacji Artystycznej. System kształcenia artystycznego w Polsce tworzą publiczne i niepubliczne szkoły artystyczne (kształcące wyłącznie w zakresie przedmiotów artystycznych oraz ogólnokształcące artystyczne). Kształcenie artystyczne można kontynuować w ramach instytucji szkolnictwa wyższego (uczelni artystycznych).

Działalność szkół artystycznych regulują przepisy ustawy o systemie oświaty¹⁷, natomiast w zakresie szkół wyższych – prawo o szkolnictwie wyższym.¹⁸

Źródłem prezentowanych danych są: prowadzony przez Ministerstwo Edukacji Narodowej system informacji oświatowej¹⁹ oraz roczne sprawozdanie statystyczne GUS o studiach wyższych (formularz S-10).

Dane o *uczniach* podane są według stanu na początek roku szkolnego, dane o *absolwentach szkół* dotyczą końca poprzedniego roku szkolnego. Dane o *studentach* dotyczą osób wpisanych do ewidencji studentów w szkołach wyższych, włącznie ze studentami po ostatnim roku studiów bez egzaminu dyplomowego oraz korzystającymi z urlopów dziekańskich. Dane o studentach pierwszego roku studiów dotyczą studentów studiów jednolitych magisterskich oraz pierwszego stopnia (studiów zawodowych) inżynierskich i licencjackich.

Dane o *absolwentach szkół wyższych* dotyczą osób, które uzyskały dyplomy stwierdzające ukończenie studiów wyższych. Absolwenci wykazani są według stanu z poprzedniego roku akademickiego.

Szkola to jednostka organizacyjna powołana – na podstawie aktu założycielskiego lub wpisu do ewidencji – przez organ administracji rządowej, jednostkę samorządu terytorialnego, osobę prawną lub osobę fizyczną na podstawie przepisów ustawy o systemie oświaty.

Szkoły artystyczne niedające uprawnień zawodowych (I stopnia), dzielą się na szkoły ogólnokształcące oraz kształcące wyłącznie w zakresie przedmiotów artystycznych.

Informacje dotyczące *szkół artystycznych dających uprawnienia zawodowe* dotyczą ogólnokształcących szkół artystycznych, do których zalicza się: sześciolateknie ogólnokształcące szkoły muzyczne II stopnia, sześciolateknie ogólnokształcące szkoły sztuk pięknych, czteroletnie licea plastyczne oraz dziewięcioletnie ogólnokształcące szkoły baletowe. Absolwenci ogólnokształcących szkół artystycznych uzyskują wykształcenie średnie, mają możliwość przystępowania do egzaminu maturalnego, po zdaniu którego

¹⁷ Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. Nr 256 z 2004 r., poz. 2572) z późniejszymi zmianami.

¹⁸ Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2005 r. Nr 164, poz. 1365), z późniejszymi zmianami.

¹⁹ Ustawa z dnia 19 lutego 2004 r. o systemie informacji oświatowej (Dz. U. z 2004 r. Nr 49, poz. 463) z późniejszymi zmianami.

otrzymują świadectwo dojrzałości. Po ukończeniu szkoły dającej wykształcenie w zawodzie, uczeń otrzymuje dyplom ukończenia szkoły potwierdzający uzyskanie tytułu zawodowego.

Szkoły policealne są szkołami organizowanymi na podbudowie programowej szkoły ponadgimnazjalnej, umożliwiającymi osobom posiadającym wykształcenie średnie ogólne uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe po zdaniu egzaminu. Z dniem 1 września 2005 r. organy prowadzące dotychczasowe szkoły policealne i szkoły pomaturalne przekształciły je w szkoły policealne, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 3 lit. g) ustawy o systemie oświaty. Do policealnych szkół artystycznych zalicza się: policealne szkoły muzyczne, policealne szkoły plastyczne, szkoły pomaturalne bibliotekarskie i animatorów kultury.

Studia wyższe to studia prowadzone przez uczelnię posiadającą uprawnienia do ich prowadzenia, kończące się uzyskaniem odpowiedniego tytułu zawodowego.

W prezentacji studentów i absolwentów według grup i podgrup kierunków studiów zastosowano Międzynarodową Standardową Klasyfikację Edukacji (ISCED' 97)²⁰. Dla potrzeb statystycznych polskie kierunki studiów są przyporządkowywane przez przedstawicieli Głównego Urzędu Statystycznego we współpracy z przedstawicielami Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego do grup oraz podgrup kierunków studiów, w oparciu o wytyczne Klasyfikacji ISCED'97.

Muzea

Roczne sprawozdanie Głównego Urzędu Statystycznego na formularzu o symbolu K-02 z działalności muzeów sporządzają muzea i oddziały muzealne, których podstawowym zadaniem jako instytucji kultury jest gromadzenie i upowszechnianie dóbr kultury. W sprawozdaniu wykazywane są informacje o posiadanych zbiorach (według dyscyplin), wystawach organizowanych w kraju i wymianie wystaw z zagranicą, dane o liczbie zwiedzających muzea i wystawy muzealne (sprawozdawczością objęte są także dane o zwiedzających bezpłatnie w ramach „Nocy Muzeów” oraz z okazji innych imprez okolicznościowych), oraz informacje o formach prowadzonej przez muzea działalności oświatowej (odczyty/prelekcje/spotkania, seanse filmowe, koncerty, konkursy, warsztaty, imprezy plenerowe, lekcje muzealne, sesje i seminaria naukowe/sympozja), działalności wydawniczej, imprezach cyklicznych oraz innych formach działalności a także prowadzonych programach badawczych.

Przy pomocy formularza K-02 zbierane są również informacje o tzw. **instytucjach paramuzealnych**, do których zalicza się²¹:

- ogrody zoologiczne (także akwaria, terraria, w których hodowane są niewielkie gady i płazy oraz wiwaria, będące połączeniem akwariów z terrariami),
- ogrody botaniczne,
- rezerваты przyrody/parki narodowe (udostępniane zwiedzającym w sposób rejestrowany, na ogół prezentujące również zestaw zbiorów lub opracowane wystawy tematyczne, w szczególności są to: grotty, jaskinie, akweny, parki),
- parki kulturowe (chronione tereny krajobrazowe z wyróżniającymi je zabytkami nieruchomymi),

²⁰ International Standard Classification of Education ISCED 1997. UNESCO, listopad 1997.

²¹ Zgodnie z rekomendowaną przez UNESCO klasyfikacją Międzynarodowej Rady ds. Muzeów (ICOM - International Council of Museums).

– inne jednostki obejmujące m.in. planetaria, miasteczka, centra nauki i techniki, a także niebędące muzeami ekspozycje stałe ukazujące osiągnięcia, odkrycia i ciekawostki z dziedziny historii, archeologii, kultury, przyrody, techniki itp.

Dane te obrazują efekty działalności instytucji paramuzealnych, uzupełniających ofertę sieci muzeów i galerii sztuki²².

Działalność muzeów reguluje ustawa z dnia 21 listopada 1996 r.²³

Zgodnie z art. 1 ustawy – *muzeum* jest jednostką organizacyjną nienastawioną na osiągnięcie zysku, której celem jest gromadzenie i trwała ochrona dóbr naturalnego i kulturalnego dziedzictwa ludzkości o charakterze materialnym i niematerialnym, informowanie o wartościach i treściach gromadzonych zbiorów, upowszechnianie podstawowych wartości historii, nauki i kultury, kształtowanie wrażliwości poznawczej i estetycznej oraz umożliwianie korzystania ze zgromadzonych zbiorów.

W zależności od sektora prezentowane w niniejszej publikacji dane obejmują:

1) w sektorze publicznym:

a) muzea państwowe, utworzone przez ministrów i kierowników urzędów centralnych,

b) muzea samorządowe, utworzone przez jednostki samorządu terytorialnego,

2) w sektorze prywatnym – muzea, których właścicielami są:

a) organizacje społeczne, polityczne lub związki zawodowe, w tym muzea prowadzone przez Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze,

b) jednostki organizacyjne kościołów i związków wyznaniowych,

c) fundacje, osoby fizyczne i inne.

Organizatorami większości muzeów w sektorze publicznym są jednostki samorządu terytorialnego na szczeblu gminnym.

W gestii ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego znajdują się²⁴: Centralne Muzeum Morskie w Gdańsku, Muzeum Łazienki Królewskie – Zespół Pałacowo-Ogrodowy w Warszawie, Muzeum Łowiectwa i Jeździectwa w Warszawie, Muzeum Narodowe w Krakowie, Muzeum Narodowe w Poznaniu, Muzeum Narodowe w Warszawie, Muzeum Pałac w Wilanowie w Warszawie, Muzeum Stutthof w Sztutowie, Muzeum Zamkowe w Malborku, Muzeum Żup Krakowskich w Wieliczce, Państwowe Muzeum na Majdanku w Lublinie, Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu, Muzeum Historii Polski w Warszawie, Zamek Królewski na Wawelu – Państwowe Zbiory Sztuki w Krakowie oraz Zamek Królewski w Warszawie – Pomnik Historii i Kultury Narodowej. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego sprawuje też nadzór nad Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggħa w Krakowie²⁵. Z kolei minister właściwy do spraw obrony narodowej jest – zgodnie z rejestrem instytucji kultury – organizatorem Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie.

Ponadto minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego jest także organem współprowadzącym muzea, z których część jest wpisana w rejestrze ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego (Muzeum Narodowe w Kielcach, Muzeum Narodowe we Wrocławiu,

²² Rekomendacje UNESCO przewidują również prezentację działalności wyodrębnionych ekspozycji o charakterze muzealnym w bibliotekach i archiwach, nie uwzględnionych w badaniach GUS.

²³ Ustawa z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 1997 r. Nr 5, poz. 24) z późniejszymi zmianami.

²⁴ Obwieszczenie Ministra Kultury z dnia 8 lipca 2002 r. w sprawie wykazu jednostek organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez ministra kultury (M.P. Nr 33, poz. 521).

²⁵ Zarządzenie nr 21 Ministra Kultury z dnia 13 września 2004 r. w sprawie utworzenia Centrum Sztuki i Techniki Japońskiej MANGGħA (Dz. Urz. MK z 2004 r. Nr 7, poz. 37), z późniejszymi zmianami.

Muzeum Piastów Śląskich w Brzegu, Muzeum Sztuki w Łodzi, Muzeum – Zamek w Łańcucie i Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie), a część – wpisana w rejestrze organizatorów samorządowych (Muzeum Narodowe w Gdańsku, Muzeum Historii Żydów Polskich w Warszawie, Muzeum Literatury im. A. Mickiewicza w Warszawie, Muzeum Narodowe w Szczecinie, Muzeum Śląskie w Katowicach, Muzeum Lubelskie w Lublinie, Muzeum Dom Rodzinny Ojca Świętego Jana Pawła II w Wadowicach).

W statystyce publicznej stosowany jest następujący podział muzeów według rodzajów:

– **muzea artystyczne** – gromadzące zbiory z dziedziny malarstwa, grafiki, rzeźby, sztuki zdobniczej (rzemiosła artystycznego); do tej grupy należą też muzea wnętrz – eksponujące zbiory z dziedziny sztuki i kultury materialnej w formie urządzonych wnętrz mieszkalnych;

– **muzea archeologiczne** – gromadzące zbiory z dziedziny historii kultury materialnej z okresu poprzedzającego relacje piśmienne; do grupy tej zalicza się także rezerwaty archeologiczne;

– **muzea etnograficzne** – gromadzące zbiory z dziedziny kultury wsi Polski, krajów europejskich i pozaeuropejskich oraz wytwory kultury ludów pierwotnych; do grupy tej zalicza się także parki etnograficzne i skanseny;

– **muzea historyczne** – gromadzące zbiory dotyczące dziejów kraju, miast oraz historii ruchów społecznych i niepodległościowych;

– **muzea biograficzne** – gromadzące zbiory związane z życiem i działalnością wybitnych postaci (np. pisarzy, artystów, naukowców, polityków);

– **muzea literackie** – zajmujące się opieką nad polskimi spuściznami literackimi;

– **muzea martyrologiczne** – zajmujące się ochroną obiektów i urządzeń byłych obozów koncentracyjnych i jenieckich, więzień i miejsc straceń oraz przedmiotów związanych z tymi obiektami i urządzeniami;

– **muzea przyrodnicze** – gromadzące zbiory okazów przyrody;

– **muzea geologiczne** – gromadzące zbiory związane z procesami zachodzącymi w Ziemi;

– **muzea techniki i nauki** – gromadzące zbiory z dziedziny techniki poszczególnych działów i gałęzi produkcji, np. transportu, rolnictwa, włókiennictwa i różnych dziedzin nauki;

– **muzea militarne** – gromadzące zbiory z dziedziny polskiej wojskowości;

– **muzea interdyscyplinarne** – gromadzące zbiory z różnych dziedzin;

– **muzea skansenowskie** – gromadzące zbiory związane z kulturą ludową lub eksponujące obiekty zabytkowe (archeologiczne, budowlane, etnograficzne) danego regionu;

– **muzea regionalne** – gromadzące zbiory o znaczeniu historycznym dla regionu z zakresu sztuki, archeologii, etnografii, techniki, przyrody i innych dyscyplin, z uwzględnieniem zbiorów regionalnych pamiątek historycznych;

– **muzea wnętrz** – prezentujące wnętrza, salony, itp.; gromadzące eksponaty i dokumenty związane z historią danego obiektu;

– **inne muzea** – muzea, które nie mogą być zaklasyfikowane do żadnego z wyżej wymienionych typów ze względu na brak dominacji jednego z rodzajów zbiorów nad innymi.

Jako **wystawę organizowaną przez muzeum** i określoną odpowiednim tytułem rozumie się udostępnianie dla publiczności (osób zwiedzających) zestawu zbiorów muzealnych.

Wystawy czasowe są to wystawy urządzone na czas określony na terenie muzeum i udostępniane jednorazowo.

Wystawy objazdowe to wystawy zorganizowane przez muzeum i prezentowane poza jego siedzibą w różnych miejscach (miejscowościach). Dane o wystawach objazdowych wykazywane są przez jednostkę, która wystawę udostępnia publiczności i w niniejszej publikacji prezentowane są w tablicach wynikowych jako **wystawy krajowe obce**.

Wystawy stałe w muzeum, to ekspozycje tematyczne w wydzielonych częściach pomieszczeń muzealnych, salach, działach itp.

Muzealium jest to przedmiot o trwałej wartości kulturowej (historycznej, naukowej, poznawczej, estetycznej), politycznej lub społecznej, podlegający ochronie prawnej i należący do zbiorów muzealnych, tzn. objęty inwentarzem zabytków w muzeum. Muzealia zostały zgrupowane według działów (dyscyplin) zależnie od dziedziny, do której należą i prezentowane są w formie ekspozycji działowych lub tematycznych. Zgodnie z ustawą o muzeach, muzealiami są „rzeczy ruchome i nieruchomości stanowiące własność muzeum i wpisane do inwentarza muzealiów”.

Depozyty to obiekty wypożyczone z innych muzeów, instytucji oraz od osób prywatnych, wpisane do księgi depozytów.

Pojedyncze muzealium oraz zespół muzealiów stanowiący integralną całość (np. komplet mebli, sztucców, nagrań) liczony jest jako jedna pozycja (numer księgi inwentarzowej) – i tak jest wykazywany w sprawozdawczości od 1999 r.²⁶

Dane o muzeach są prezentowane w układzie wojewódzkim.

Galerie sztuki

Dane o działalności wystawienniczej prowadzonej przez **galerie i salony sztuki** uzyskiwane są na podstawie sprawozdawczości rocznej sporządzanej na formularzu o symbolu K-05. Sprawozdawczością obejmuje się jednostki, których podstawowym (lub jednym z głównych) rodzajem działalności jest organizowanie wystaw.

Wśród galerii i salonów sztuki wyodrębniono działalność galerii państwowych i samorządowych oraz innych galerii i salonów sztuki. Nie uwzględnia się tu galerii i salonów sztuki, które są oddziałami muzealnymi, ani jednostek, które zajmują się handlem dziełami sztuki, nie prowadząc przy tym działalności wystawienniczej.

Zakres zbieranych informacji obejmuje:

- zbiory własne według dyscyplin eksponatów (co dotyczy tylko galerii państwowych i samorządowych),
- działalność wystawienniczą w kraju i za granicą (wystawy, ekspozycje, zwiedzający),
- inne formy działalności oświatowej (odczyty/prelekcje/spotkania, seanse filmowe, imprezy muzyczne, konkursy, performance, warsztaty/lekcje) – i ich uczestników,
- działalność wydawniczą.

²⁶ Na mocy rozporządzenia Ministra Kultury i Sztuki z dnia 26 sierpnia 1997 r. w sprawie zasad ewidencjonowania dóbr kultury w muzeach (Dz. U. Nr 103, poz. 656). Poprzednio wykazywano informacje o zbiorach w jednostkach inwentarzowych zgodnie z zapisem prowadzonym przez muzeum. Mogły to być zarówno pojedyncze eksponaty z zespołu muzealiów (np. poszczególne elementy zabytkowego serwisu do kawy), jak i ich zespół (tj. serwis) liczony jako jedna jednostka inwentarzowa.

Jako *wystawę* rozumie się zorganizowane na czas określony udostępnianie dla publiczności (osób zwiedzających) zestawu dzieł sztuki, objętych odpowiednim tytułem. Jeden tytuł stanowi jedną wystawę. *Ekspozycją* jest każdorazowe wystawienie w różnych miejscach tego samego zestawu eksponatów pod tym samym tytułem. Ta sama wystawa zaprezentowana np. w muzeum, domu kultury i urzędzie miasta – ma trzy ekspozycje. Wystawa eksponowana tylko w jednym miejscu stanowi jedną ekspozycję.

Ze względu na miejsce prezentacji wystaw, jak i kraj pochodzenia ich autorów, wyodrębniono wystawy krajowe, zagraniczne (prezentacja sztuki obcej), międzynarodowe (prezentacja sztuki obcej i polskiej) oraz polskie wystawy za granicą. Ponadto wśród wystaw wyodrębniono wystawy plenerowe (dane o nich zostały objęte sprawozdawczością od 2010 r.) oraz takie, do których prezentacji zastosowano tzw. nowe media, czyli nietradycyjne eksponaty, formy i techniki, np. animację komputerową, aranżację przestrzeni (instalacje), design.

Dane dotyczące galerii i ich działalności zaprezentowano w układzie wojewódzkim. W tablicach – w grupie galerii państwowych i samorządowych – wyodrębniono dane o działalności poszczególnych narodowych instytucji kultury, których organizatorem jest minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego: Państwowej Galerii Sztuki „Zachęta” (w Warszawie), Centrum Sztuki Współczesnej „Zamek Ujazdowski” (w Warszawie) oraz Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku (woj. mazowieckie).

Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego jest także organem współprowadzącym Centrum Sztuki Współczesnej „Znaki Czasu” w Toruniu, które jest wpisane w rejestrze ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, jednakże – podobnie jak inne współprowadzone przez ministra instytucje kultury – zostały ujęte w publikacji w grupie instytucji państwowych i samorządowych.

Teatry, instytucje muzyczne i rozrywkowe

Dane prezentowane w tym dziale zawierają informacje o sieci i działalności teatrów, instytucji muzycznych i rozrywkowych, pochodzące ze stałych badań statystycznych typu sprawozdawczego, prowadzonych przez Główny Urząd Statystyczny na formularzu oznaczonym symbolem K-01. W sprawozdaniu tym, poza danymi dotyczącymi rodzaju jednostki i liczby miejsc na widowni w stałej sali widowiskowej, wykazuje się liczbę zrealizowanych w ciągu roku przedstawień (koncertów) i liczbę widzów (słuchaczy) na zorganizowanych imprezach (wydzielając informacje o działalności w stałej sali), a także liczbę prezentacji artystów i zespołów zagranicznych oraz o frekwencji na tych widowiskach (koncertach). Teatry podają również liczbę zaprezentowanych w ciągu roku premier, a filharmonie i orkiestry (symfoniczne i kameralne) z ogólnej liczby koncertów wyodrębniają tzw. szkolne audycje muzyczne. Instytucje przedstawiające swoje dokonania za granicą wykazują liczbę spektakli (koncertów) wystawionych w poszczególnych krajach. Ponadto od 2010 r., teatry i instytucje muzyczne przedstawiają dane dotyczące udziału w festiwalach, działalności wydawniczej, innych form działalności (odczyty/prelekcje/spotkania, seanse filmowe, koncerty, konkursy, festiwale, warsztaty, imprezy plenerowe, lekcje oraz sesje i seminaria naukowe/sympozja). Podstawowe dane, tj. liczba przedstawień i widzów (koncertów i słuchaczy) podawane są w całym dziale według województw, w których, jednostka sprawozdawcza prowadziła działalność widowiskową.

Ze względu na rodzaj działalności scenicznej, wśród instytucji artystycznych wyróżniono:

- teatry dramatyczne (łącznie z satyrycznymi i teatrami małych form scenicznych),
- teatry lalkowe,

- teatry muzyczne (oper, operetki i inne),
- filharmonie,
- orkiestry (symfoniczne i kameralne),
- chóry,
- zespoły pieśni i tańca,
- przedsiębiorstwa (agencje) estradowe.

W liczbie teatrów i instytucji muzycznych (teatry, filharmonie, orkiestry, chóry, zespoły pieśni i tańca) uwzględniono jednostki wyodrębnione pod względem prawnym, organizacyjnym i ekonomiczno-finansowym, prowadzące jednorodną działalność sceniczną, niezależnie od liczby posiadanych scen.

Przez *scenę* rozumie się wydzieloną organizacyjnie stałą salę widowiskową w instytucji artystycznej, w której prowadzona jest stała działalność, zazwyczaj w oparciu o odrębny zespół lub koncepcję programową. Za scenę uważa się także stały zespół nie będący jednostką organizacyjną instytucji widowiskowej lub stały zespół objazdowy.

Do liczby jednostek nie zaliczono agencji artystycznych nie posiadających stałych zespołów oraz teatrów impresaryjnych. Dane obejmują natomiast ich działalność. W przypadku teatrów impresaryjnych – włącza się je do liczby scen, liczy się również miejsca w stałej sali widowiskowej, zgodnie z ogólnie przyjętymi zasadami obliczania miejsc na widowni w stałej sali.

Liczba miejsc w teatrach i instytucjach muzycznych odnosi się do miejsc na widowni we własnych lub wynajętych stałych salach widowiskowych. W przypadku organizowania widowni na potrzeby konkretnego spektaklu, podaje się średnią liczbę miejsc przygotowanych dla widzów w ciągu roku. Niektóre teatry i instytucje muzyczne nie rozporządzają własną salą widowiskową, a korzystają z sali innej instytucji. Miejsca na widowni w stałej sali liczone są tylko raz, niezależnie od liczby korzystających z niej instytucji.

Dane o zespołach pieśni i tańca dotyczą ludowych, zawodowych zespołów pieśni i tańca „Mazowsze” im. Tadeusza Sygietyńskiego (z siedzibą w Karolinie w woj. mazowieckim) i „Śląsk” im. Stanisława Hadyny (z siedzibą w Koszęcinie w woj. śląskim), których organem prowadzącym są samorządy województw oraz Reprezentacyjnego Zespołu Artystycznego Wojska Polskiego, którego organizatorem jest minister właściwy do spraw obrony narodowej.

Dane dotyczące działalności teatrów, instytucji muzycznych i rozrywkowych w kraju nie obejmują specjalnie organizowanych występów gościnnych teatrów i artystów zagranicznych. Informacje te zostały ujęte w odrębnej tablicy, podobnie jak dane o występach polskich teatrów i instytucji muzycznych za granicą.

W informacjach podanych w podziale *według województw* wykazano wszystkie przedstawienia i koncerty, które odbyły się na terenie danego województwa, wykonane przez instytucje artystyczne i rozrywkowe własne, jak również występy gościnne teatrów, instytucji muzycznych i rozrywkowych z innych województw.

W informacjach podanych w podziale *według siedziby* wykazano wszystkie przedstawienia i koncerty zorganizowane przez instytucje prowadzące działalność widowiskową według ich województw macierzystych, niezależnie od miejsca realizacji działalności sceniczej.

Kina

Działalność w zakresie kinematografii reguluje ustawa o kinematografii²⁷.

Prowadzona przez Główny Urząd Statystyczny sprawozdawczość z działalności kin na formularzu oznaczonym symbolem K-08, obejmuje sieć i rodzaje kin, system projekcji, okres prowadzonej działalności oraz liczbę seansów i widzów. Wyodrębniono też informacje o liczbie zrealizowanych seansów filmów produkcji polskiej i liczbie widzów na tych projekcjach. Ponadto od 2010 r. sprawozdawczością objęte są także dane dotyczące innych form działalności kina, tj. odczyty/prelekcje/spotkania, imprezy muzyczne/koncerty, konkursy, imprezy plenerowe.

Dział zawiera informacje o działalności kin ogólnie dostępnych, tj. powołanych do publicznego udostępniania filmów w formie projekcji na seansach filmowych, bez względu na rodzaj nośnika filmu (światłoczuły, magnetyczny, cyfrowy).

Kino jest to miejsce i zespół urządzeń technicznych służących do publicznego wyświetlania filmu.

Wśród kin wydzielono dwie grupy:

1) **kina stałe**, tj. prowadzące działalność w jednym obiekcie przystosowanym na stałe do publicznego wyświetlania filmów z określoną częstotliwością; w grupie tej znajdują się też kina sezonowe/czasowe,

2) **kina ruchome**, tj. prowadzące działalność w różnych miejscach przez ekipy objazdowe.

Przez **stałą salę** projekcyjną rozumie się salę własną lub wynajętą na okres przynajmniej półroczny, przystosowaną do realizowania projekcji filmowych, niezależnie od jej podstawowego przeznaczenia.

Nie wykazuje się miejsc dostawnych.

Kina stałe, które mają więcej niż 3 sale dzielimy w zależności od ich liczby na:

– **minipleksy**, tj. posiadające od 3 do 7 sal,

– **multipleksy**, tj. posiadające 8 lub więcej sal.

Przez **seans** rozumie się ciągłą projekcję filmu pełnometrażowego z nośnika światłoczułego, magnetycznego lub cyfrowego w zamierzonym i z góry określonym czasie trwania. W przypadku projekcji filmu wieloczęściowego podzielonego na odcinki – projekcję każdej części mającej własną czołówkę i określoną długość uważa się za odrębny seans filmowy. W takiej sytuacji, liczbę widzów wykazuje się w sposób analogiczny. Za seans uważa się również wyświetlenie zestawu filmów krótkometrażowych (np. tzw. poranki dla dzieci).

Dane dotyczące kin według okresu ich działalności, obejmują także kina, które w ciągu roku sprawozdawczego zostały zlikwidowane lub zawiesiły swoją działalność.

Dane o pełnometrażowych filmach fabularnych nowowprowadzanych na ekrany kin podano na podstawie informacji Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, zebranych przy pomocy resortowego sprawozdania o symbolu KK-1. Sprawozdanie to obejmuje m.in. informacje dotyczące krajów produkcji nowowprowadzonych filmów oraz dane o liczbie widzów.

Zgodnie z ustawą o kinematografii **filmem** jest utwór dowolnej długości, w tym utwór dokumentalny lub animowany, złożony z serii następujących po sobie obrazów z dźwiękiem lub bez dźwięku, utrwalonych na jakimkolwiek nośniku umożliwiającym wielokrotne odtwarzanie, wywołującym wrażenie ruchu i składających się na oryginalną całość, wyrażającą akcję (treść) w indywidualnej formie, a ponadto, z wyjątkiem utworów

²⁷ Ustawa z dnia 30 czerwca 2005 r. o kinematografii (Dz. U. Nr 132, poz. 1111), z późniejszymi zmianami.

dokumentalnych i animowanych, przeznaczony do wyświetlania w kinie jako pierwszym polu eksploatacji w rozumieniu przepisów o prawie autorskim i prawach pokrewnych.²⁸

Zgodnie z ustawą o kinematografii „film uznaje się za film *polski*, jeżeli jego producentem lub koproducentem jest podmiot mający siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a ponadto spełniony jest co najmniej jeden z warunków:

1) autor scenariusza lub adaptowanego utworu literackiego, reżyser oraz wykonawca jednej z głównych ról są obywatelami polskimi, udział środków finansowych producenta mającego siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w kosztach produkcji filmu stanowi 100%, przy czym środki te, do wysokości 80% kosztów produkcji filmu, muszą być wydatkowane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a ponadto kopia wzorcowa jest wykonana w języku polskim;

2) autor scenariusza lub adaptowanego utworu literackiego, lub reżyser, lub wykonawca jednej z głównych ról są obywatelami polskimi, udział środków finansowych koproducenta mającego siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w kosztach produkcji filmu stanowi co najmniej 20% przy filmie będącym koprodukcją dwustronną oraz co najmniej 10% przy filmie będącym koprodukcją wielostronną, przy czym środki te, do wysokości 80% kosztów produkcji filmu, muszą być wydatkowane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a ponadto główna wersja językowa wykonana jest w języku polskim.”

Ze względu na podmiot wypowiedzi i jej formę wyróżniamy następujące rodzaje filmów:

– *filmy dokumentalne* – odpowiedniki twórczości dziennikarskiej, opowiadające o prawdziwych wydarzeniach; występują w nich autentyczne miejsca i bohaterowie;

– *filmy fabularne* – przeciwieństwo filmów dokumentalnych; filmy aktorskie, posiadające fabułę, czyli dramaturgiczną, najczęściej wielowątkową opowieść opartą na zdarzeniach fikcyjnych lub faktach;

– *filmy animowane* – filmy zrealizowane techniką animacji filmowej, polegającą na wykonywaniu serii poklatkowanych zdjęć rysunków, plam barwnych, kukielek lub sylwetek w poszczególnych fazach ruchu (w trakcie ich wyświetlania uzyskuje się efekt ruchu obiektów zobrazowanych na klatkach) lub najnowszych technik komputerowych.

Ze względu na metraż wyróżniamy trzy typy filmów:

– *filmy pełnometrażowe* – filmy fabularne, dokumentalne i animowane o czasie projekcji przekraczającym 70 minut;

– *filmy średnometrażowe* – filmy fabularne i dokumentalne o czasie projekcji przekraczającym 40 minut i nie dłuższym niż 70 minut oraz filmy animowane o czasie projekcji przekraczającym 15 minut i nie dłuższym niż 70 minut;

– *filmy krótkometrażowe* – filmy fabularne i dokumentalne o czasie projekcji nie dłuższym niż 40 minut oraz filmy animowane o czasie projekcji nie dłuższym niż 15 minut.

Radiofonia i telewizja

Prowadzenie działalności radiowej i telewizyjnej na terytorium Polski reguluje ustawa o radiofonii i telewizji²⁹, na mocy której została powołana Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji. Zadaniem Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji jest m.in. udzielanie koncesji na rozpowszechnianie i rozprowadzanie programów.

²⁸ Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U. Nr 24, poz. 83), z późniejszymi zmianami.

Koncesja to pozwolenie na rozpowszechnianie programów radiowych lub telewizyjnych, z wyjątkiem programów publicznej radiofonii i telewizji. Koncesji udziela się na okres 10 lat. Koncesje dotyczą wszystkich sposobów rozpowszechniania programów: rozsiewczego naziemnego, rozsiewczego satelitarnego oraz kablowego.

Koncesja może być udzielona osobie fizycznej, posiadającej obywatelstwo polskie i stałe miejsce zamieszkania w Polsce lub osobie prawnej, która ma siedzibę w Polsce, lub osobie zagranicznej, lub spółce, których siedziba lub stałe miejsce zamieszkania znajduje się w państwie członkowskim Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Prezentowane w niniejszej publikacji informacje dotyczące koncesji, udzielonych jednostkom prywatnym na rozpowszechnianie programów radiowych i telewizyjnych drogą naziemną, satelitarną i kablową, zostały opracowane na podstawie danych Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji.

Zgodnie z art. 4 ustawy o radiofonii i telewizji „**rozpowszechnianiem** jest: a) bezprzewodowa emisja programu do równoczesnego, powszechnego odbioru (system powszechnego odbioru), b) wprowadzanie programu do sieci kablowej (system zbiorowego odbioru).”

Rozprowadzaniem jest natomiast „przejmowanie w całości i bez zmian programu nadawcy krajowego lub zagranicznego, z wyjątkiem programu rozpowszechnianego w sieci kablowej, i równoczesne jego rozpowszechnianie.”

Programem nazywamy „uporządkowany zestaw audycji radiowych lub telewizyjnych, reklam i innych przekazów, regularnie rozpowszechniany, pochodzący od jednego nadawcy”.

Przez **reklamę** rozumie się każdy przekaz, nie pochodzący od nadawcy, zmierzający do promocji sprzedaży albo innych form korzystania z towarów lub usług, popierania określonych spraw lub idei albo osiągnięcia innego efektu pożądanego przez reklamodawcę, nadawany za opłatą lub inną formą wynagrodzenia.”

Ze względu na sposób rozpowszechniania programu, radio i telewizję dzielimy na:

- **naziemne** – sygnały przesyłane za pośrednictwem fal radiowych z jednego punktu nadawczego (stacji radiowej lub telewizyjnej) do wielu odbiorców;
- **satelitarne** – system transmisji programów za pośrednictwem specjalnych transponderów zamontowanych na satelitach, oparty na wykorzystaniu fal o bardzo wysokiej częstotliwości odbieranych za pomocą anten satelitarnych;
- **kablowe** – inaczej przewodowe, zinstytucjonalizowany system płatnej transmisji przekazów telewizyjnych lub radiowych (własnych, lokalnych lub satelitarnych), przesyłanych za pośrednictwem szerokopasmowego kabla ze stacji centralnej do indywidualnych abonentów.

Dane o abonentach radiowych i telewizyjnych przedstawione w układzie wojewódzkim. Dotyczą osób i instytucji, które uiściły opłaty abonamentowe uprawniające do korzystania z urządzeń odbiorczych radiofonii bezprzewodowej oraz odbiorczych urządzeń telewizyjnych. Dane dotyczą także osób korzystających z prawa do bezpłatnego korzystania z urządzeń odbiorczych. Abonent jest liczony tylko raz bez względu na liczbę użytkowanych odbiorników. W przypadku instytucji obowiązuje rejestracja wszystkich posiadanych odbiorników radiowych i telewizyjnych i wysokość opłaty abonamentowej zależy od ich liczby. Instytucje obowiązane są również uiszczać opłaty abonamentowe za posiadanie odbiorników radiowych i telewizyjnych w samochodach.

²⁹ Ustawa z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 2004 r. Nr 253, poz. 2531), z późniejszymi zmianami.

Tablice o abonentach radiowych i telewizyjnych opracowano na podstawie danych Dyrekcji Generalnej Poczty Polskiej, natomiast dane o abonentach telewizji kablowej – według informacji Urzędu Komunikacji Elektronicznej.

Imprezy masowe

Począwszy od 2011 r. w Głównym Urzędzie Statystycznym pozyskiwane są dane o organizacji imprez masowych, uzyskiwane na podstawie sprawozdawczości rocznej sporządzanej na formularzu o symbolu K-09. Działalność w zakresie imprez masowych reguluje ustawa o bezpieczeństwie imprez masowych³⁰.

Sprawozdanie sporządzają urzędy miast i gmin właściwe ze względu na miejsce przeprowadzenia imprezy masowej.

Zakres informacji zbieranych w sprawozdaniu obejmuje:

- organizatora imprezy, którym może być osoba prawna, osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna nie posiadająca osobowości prawnej,
- podział imprez na imprezy artystyczno-rozrywkowe (np. koncert zespołu muzycznego), interdyscyplinarne (np. występy estradowe połączone z turniejem gier sportowych) i inne (np. mecz piłki nożnej),
- rodzaje imprez artystyczno-rozrywkowych (koncerty, przedstawienia i spektakle, pokazy/seanse filmowe, festiwale, kabarety, widowiska cyrkowe, imprezy łączone np. pokaz filmowy i kabaret,
- liczbę uczestników imprez,

Zgodnie z ww. ustawą, *imprezą masową* jest masowa impreza artystyczno-rozrywkowa, masowa impreza sportowa, w tym mecz piłki nożnej, z wyjątkiem imprez:

- a) organizowanych w teatrach, operach, operetkach, filharmoniach, kinach, muzeach, bibliotekach, domach kultury i galeriach sztuki lub w innych podobnych obiektach,
- b) organizowanych w szkołach i placówkach oświatowych przez zarządzających tymi szkołami i placówkami,
- c) organizowanych w ramach współzawodnictwa sportowego dzieci i młodzieży,
- d) sportowych organizowanych dla sportowców niepełnosprawnych,
- e) sportu powszechnego o charakterze rekreacji ruchowej, ogólnodostępnego, nieodpłatnego, organizowanego na terenie otwartym,
- f) zamkniętych organizowanych przez pracodawców dla ich pracowników, jeżeli rodzaj imprezy odpowiada przeznaczeniu obiektu lub terenu, gdzie ma się ona odbyć.

Masową imprezą artystyczno-rozrywkową jest impreza o charakterze artystycznym, rozrywkowym lub zorganizowane publiczne oglądanie przekazu telewizyjnego na ekranach lub urządzeniach umożliwiających uzyskanie obrazu o przekątnej przekraczającej 3 metry, która ma się odbyć:

- na stadionie, w innym obiekcie niebędącym budynkiem lub na terenie umożliwiającym przeprowadzenie imprezy masowej, na których liczba udostępnionych przez organizatora miejsc dla osób, ustalona zgodnie z przepisami prawa budowlanego oraz przepisami dotyczącymi ochrony przeciwpożarowej wynosi nie mniej niż 1 000;

³⁰ Ustawa z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz. U. Nr 62, poz. 504), z późniejszymi zmianami.

- w hali sportowej lub w innym budynku umożliwiającym prowadzenie imprezy masowej, w których liczba udostępnionych przez organizatora miejsc dla osób, ustalona zgodnie z przepisami prawa budowlanego oraz przepisami dotyczącymi ochrony przeciwpożarowej wynosi nie mniej niż 500.

Imprezy artystyczno-rozrywkowe obejmują:

- **koncerty**, czyli publiczne wykonanie utworów muzycznych; imprezy artystyczne wypełnione programem muzycznym (instrumentalnym lub wokalnym),

- **przedstawienia i spektakle**, czyli widowiska operowe, teatralne, baletowe,

- **pokazy, seanse filmowe**, czyli ciągła projekcja filmu w zamierzonym i z góry określonym czasie trwania,

- **festiwale**, czyli szereg imprez artystycznych przeważnie jednego typu będących przeglądem osiągnięć w danej dziedzinie, zorganizowanych w jednym czasie i pod wspólną nazwą, często ujętych w ramy konkursu,

- **kabarety**, czyli spektakle satyryczno-rozrywkowe,

- **widowiska cyrkowe**, czyli występ podczas którego odbywają się popisy akrobatyczne, występy kłownów, popisy tresowanych zwierząt,

- **imprezy łączone** np. pokaz filmowy i kabaret,

- **inne imprezy**.

Pod pojęciem **imprezy interdyscyplinarnej** należy rozumieć imprezę artystyczno-rozrywkową odbywającą się łącznie z imprezami innego rodzaju np. imprezą sportową.

Liczba uczestników – należy przez to rozumieć liczbę udostępnionych przez organizatora miejsc dla osób, które mogą być obecne na imprezie masowej, określonych w zezwoleniu na przeprowadzenie imprezy masowej wydanym, w drodze decyzji, przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta właściwych ze względu na miejsce przeprowadzenia imprezy.

METHODOLOGICAL NOTES

General notes

Information by voivodship and by urban/rural areas has been presented according to the locality of each reporting unit. The data concerning theatres, and music and entertainment institutions, given the specific type of their activity, are presented by locality and by voivodship (detailed explanations are provided in the foregoing). Selected data are provided by regions, subregions and powiats.

Relative measures relating to the population number, referring to the variables described (such as the number of seats in theatres, library collections), have been established with the use of the demographic data as of 31 December, while for the phenomena lasting for a certain period, i.e. for a year (such as checking out books, theatre and cinema audience, public event participants, publishing activity) – on the basis of the population number as of 30 June¹.

The data on the number and structure of the population in the regional profile have been indicated by the actual place of residence.

The population actually residing in a given administrative unit includes: persons registered there for permanent residence and staying there actually and persons staying there temporarily (registered in a given administrative unit for a temporary stay for above 3 months). People registered for permanent residence in a given administrative unit but staying actually in another unit (registered there for temporary stay for above 3 months) are treated as actually residing in administrative unit, in which they are registered for the temporary stay.²

All reporting surveys on cultural institutions carried out by the Central Statistical Office, the results of which are displayed herein, are census surveys.

Public expenditure on culture and national heritage

The data on public expenditure on culture and national heritage has been compiled in accordance with the Classification of Public Income and Expenses, introduced by the Minister of Finances Regulation of 2 March 2010³.

Public expenditure are understood as total expenses incurred by the State budget and the budgets of local self-government entities (i.e. budgets of gminas, cities with powiat status, powiats, and voivodships), not including transfers from the State budget to self-government entities and transfers between self-government entities.

Current expenditure of the State budget and the budgets of local self-government entities, presented in this study, are total expenditure less property expenditure. Current expenditure of the state budget entities include: 1) wages and salaries of employees in state-owned units budget and fees charged on the wages and salaries; 2) purchases of goods and services; 3) cost of living and other expenses related to the operations of the

¹ Demographic data have been compiled using the balance sheet, adopting the results of the Population and Housing Census of 2011 as the initial values.

² Demographic Yearbook of Poland 2011. The CSO, Warsaw 2011.

³ The Minister of Finances' Regulation of 2 March 2010 on the Detailed Classification of Income, Expenses, Revenues and Expenditures and Funds Originating From Foreign Sources (Journal of Laws No. 38, item 207).

*budget and execution of their statutory duties; 4) the cost of tasks assigned to units included to the public finances sector or others, with the exception of non-governmental organizations.*⁴

Households' expenses on culture

The data on average household expenses, as well as on household's durable goods, have been derived from sample surveys on household budgets⁵, conducted in the period 2008-2010. These surveys have also served as the source of information on income, expenses, and household equipment with durable goods, and have been employed in the analyses of the structure, diversity and development tendencies related to income, expenses, and consumption in households⁶.

A group of expenses related to culture and recreation is recognised as one of the basic groups of expenditures in the surveys on family budgets. It comprises expenses on typically cultural activities, expenses on recreational activities, and expenses on activities which are both cultural and recreational, from which two separate sub-groups covering only one type of activity may not be distinguished. Given the above, total expenses on culture, calculated together with such expenses on recreation which may not be separated, are overstated.

Expenditure on culture (other than on cultural and recreational activities) covers:

- purchase of newspapers and magazines for non-educational purposes – newspapers and magazines published weekly or monthly, and other periodic publications involving subscription fees;

- purchase of books for non-educational purposes – atlases, dictionaries, encyclopaedias, scientific books, fiction books, album publications, the Bible, notes (scores) – not only in paper form but also recorded on other types of data carriers, as well as children's painting books, book covers, and the like;

- admission tickets to cinemas, theatres, operas, musical comedies, circuses, etc.; tickets for concerts, concert-hall performances, light or sound shows; admission tickets to museums, zoological gardens, botanical gardens, national parks, and art galleries; charges for monument sightseeing, and library charges;

- purchase of sound receivers, recorders and players, such as radio receivers (including radio clocks, car radios, tape recorders and radio-tape recorders, Walkman Personal Stereos), CD and MP3 players, and sound reception, recording and playing sets (i.e. sets including at least two of the following devices: radio, tape recorder, CD player, gramophone, or record player), other equipment and accessories to receive, record and play sound, such as gramophones, record players, Dictaphones, microphones and microphone stands, loudspeakers (columns), headphones, amplifiers, aerials, etc.;

- purchase of television sets;

- purchase of image receivers, recorders and players, such as videocassette recorders, video and DVD players, image reception, recording and playing sets (i.e. sets including at least one of the following devices: television, videocassette recorder or video player, and at least one sound receiver, recorder or player, such as: radio, tape recorder, CD player, or record player), and home cinema;

- purchase of other equipment and accessories to receive, record and play images, including aerials, satellite dishes, decoders and parts thereof, and other accessories;

⁴ The Act of 27 August 2009 on Public Finances (Journal of Laws No.157, item 1240) with later amendments.

⁵ A detailed description of the methodology (including sampling) for the Survey on Household Budgets is published annually as part of the CSO publication, entitled "Household Budgets..."

⁶ The classification of expenses has been established on the basis of "the Classification of Individual Consumption by Purpose for the Surveys on Household Budgets /COICOP/HBS/Book 2 of the Organisational and Methodological Guidelines for the Survey on Household Budgets for 2009-2012" (The CSO, Warsaw 2009).

- charges for installation of audiovisual equipment – including installation of cable television, satellite dish, car radios, etc.;

- purchase of photographic and film equipment (including equipment for developing, size changing and making copies of photographs), video cameras and professional video cameras, appliances for slide projection, and the like;

- charges for repair of audiovisual, photographic and computer equipment, as well as maintenance and repair of other durable goods related to culture and leisure;

- purchase of data carriers – both recorded and non-recorded: tapes and videotapes, compact discs and gramophone discs, floppy discs, films and film reels, CDs and DVDs, photographic materials, and the like;

- purchase of musical instruments;

- charges for network radio and television, and for digital and cable television – subscription and registration fees, including interest for late payment, and decoder charges;

- charges for hiring equipment to satisfy cultural needs, such as television, video players, CD players, etc., and for renting video cassettes and DVDs.

Since 2005, according to the methodology adopted for the household budget survey, the breakdown into five basic types has been used, referred to also as socioeconomic population groups in the country:

- **households of employees**, whose only or main (predominant) source of income is the income from hired work in the public or private sector (presented herein also in the division into households of employees on labour positions and households of employees on non-labour positions);

- **households of farmers**, whose only or main (predominant) source of income is the income from a private agricultural farm;

- **households of the self-employed**, whose only or main (predominant) source of income is the income from self-employment, i.e., from conducting economic activity, other than farming, or from practising a profession;

- **household of pensioners and retirees**, whose only or main (predominant) source of income is retirement payments and pensions (presented herein also in the division into households of pensioners and retirees);

- **households maintained on non-earned sources** (which are not covered by the other data presented herein), whose only or main (predominant) source of income is derived from non-earned sources, other than retirement payments and pensions, such as unemployment benefits, financial aid, and aid in the form of services, housing allowances or family benefits, together with supplements, alimony, donations, and income from property and rental of real estate.

The results of the surveys presented herein on household budgets do not cover households occupying collective accommodation facilities, such as student dormitories, social welfare homes, and the like, or households of foreigners (except for households of foreign citizens who either permanently live in, or have stayed in, Poland for a longer time, and who speak Polish fluently).

Libraries

This section provides information on public libraries, scientific and pedagogical libraries, libraries of institutions and establishments (specialised, specialised-fiction and scientific, technical and economic

information centers) as well as libraries of learned societies, covered by surveys conducted within the public statistics.

The activities of the national library network, as well as the activities of individual types of libraries, are subject to the provisions of the Act of 27 June 1997 on Libraries⁷.

Since 2011 information on public libraries is gathered on a yearly basis through reports conducted on K-03 forms. The scope of this information covers the data on library collections, on the number of out-of-library loans and on loans to user in reading rooms – presented by type of collections. The report also includes the data on users registered in the library, readers (users actively borrowing books) and on library visits in a given year - presented by age and by main occupation, as well as the data on the number of seats in reading rooms and the information on the activity of library service points. Library surveys cover also information on publishing and other types of activities in libraries (professional training for librarians, training for readers, exhibitions, literary and educational events, conferences, seminars). Moreover, since 2011 the K-03 report also serves as the means of collecting information on electronic services in the libraries, i.e. on-line catalogue, remote ordering for library materials, electronic notification of the dates of return of library materials and information on creating the library databases, digital library and repository.

A library is a unit having an organised (catalogued) collection of books, periodicals and special collections, comprising at least 300 catalogue items, available to the users in a controlled manner.

A library unit is an institution (group of institutions) which has a permanent collection of books with a common classification system and marked with a common property sign.

Public libraries serve as a means of developing and satisfying the reading-related needs of the population. Based on the intended functions of individual institutions, we distinguish between the following types of libraries: voivodship and powiat libraries as well as libraries serving the needs of residents of cities with powiat status, urban gminas, urban-rural gminas, and rural gminas. What is more, within public libraries a distinction has been drawn between main libraries and library branches/ service points, both subordinated to main libraries. Additionally, libraries operating within the structure of other institutions, such as schools (public school libraries) or cultural institutions (community centres) have been divided into separate groups.

Library branches are institutions subordinated, in terms of organisation, to the parent library, serving a certain part of the area covered by the activity of the parent library, and having their own permanent collection (which is often registered twice – in the inventory book of the parent library and in that of the branch). From among the library branches we distinguish branches for children, equipped with appropriate collections, performing popular activity to satisfy the needs of the young generation.

Library service points are institutions, usually run as part of community-oriented activities, the books from whose collections are borrowed for an unspecified period from the parent library unit (either main library or library branch) but still remain in the register of the parent library unit. Library service points operate in locations in which there are no other library establishments. Since they do not constitute independent units in term of organisation, the data on their activity have been provided together with the data concerning parent library units.

⁷ The Act of 27 June 1997 on Libraries (Journal of Laws No. 85, item 539), with later amendments.

Branches for children are non-independent units generally operating as organizational units of main libraries or library branches. Their purpose is to serve children and young people at school, performing the function of library branches for children.

Scientific libraries are aimed at meeting the needs of science and related social functions. Within this group, in accordance with the Act of Libraries, the following libraries are included: National Libraries, libraries of the Polish Academy of Science and its branches, university libraries, research and development units' libraries and other libraries included on the list of the Minister of Culture and National Heritage.

Pedagogical libraries are entities which serve the needs of teachers who study or improve their qualifications, students preparing to become teachers and students of institutions educating teachers. The collection of these libraries includes professional literature in the field of education and other fields of science, as well as belles-lettres and socio-economic literature.

Libraries of institutions and establishments do not constitute a uniform library network. They include **specialised libraries** (of institutions, governments, companies, museums, theatres) and **scientific, technical and economic information centers (inte)**. Libraries having the status of scientific libraries are not included in the latter. Specialised libraries meet the needs of employment enterprises, providing materials and information from various fields, necessary for employees (to carry out their tasks and improve their qualifications).

In employment enterprises there are also **specialised-fiction libraries**, possessing collection typical for the founding institution and also collection of belles-lettres.

Library collections include paper publications, other non-electronic collections, catalogued electronic collections, licensed electronic collections and materials digitalized by the library.

Collections include non-periodic publications (books and pamphlets published after 1800⁸) and periodic publications (newspapers and magazines). A **volume** (the contents included in one cover), listed in the inventory book, constitutes the calculation unit for an ordinary collection. In the case of periodicals, a volume is understood as a collection (usually the annual collection) of issues of a given newspaper or magazine, published under one-and-the-same title, and constituting one item in the inventory book.

Other non-electronic collections are counted in inventory units strictly determined for each type of collection (such as reels, discs, maps, tapes, films, and norms), in accordance with the Minister of Culture and National Heritage Regulation⁹. Other non-electronic collections are divided into the following basic groups:

- manuscripts are hand-written texts, irrespective of the type of writing, literary material and technique, as well as non-copied typescripts;
- old prints are books published prior to 1800¹⁰;
- microforms are miniaturised forms of literary documents (microfilms – recorded on films; microchips – recorded on photographic materials in the form of a flat film);
- music prints – i.e. printed documents which include music notation usually using sheet music;
- cartographic documents – i.e. symbolic presentation in the reduce scale of concrete or abstract phenomena located in space and time (maps, globes, plans, topographical models, convex maps and aerial

⁸ See note 9.

⁹ The Ministry of Culture and National Heritage Regulation of 29 October 2008 on the Principles of Registering Library Materials (Journal of Laws No. 205, item 1283).

¹⁰ Encyclopaedia of knowledge on book. Ossolineum, Wrocław 1971.

photographs); the cartographic documents do not include: atlas and other cartographic documents in book form, microforms, audiovisual and electronic documents;

- graphic documents are documents including illustrative fact, i.e. drawings, graphics (both originals and reproductions), photographs, posters, technical drawings;

- standards, patents in printed form;

- audiovisual materials are documents including image and/or sound records and which require special sound and/or image playing and receiving equipment. They cover audio collections, visual collections and joint (audiovisual) collections, such as DVDs, films, slides, gramophone discs and compact discs, audiotapes, tapes, video cassettes, etc.;

- other collections – i.e. posters, leaflets, one-day, calendar.

Catalogued electronic documents are electronic documents on a physical carrier requiring appropriate data or software reading tools.

Licensed electronic collections with paid access including non-catalogued electronic collection with remote paid access (separate or in consortium);

Materials digitalized by the library are part of loaned library collections and joined to the regional/institutional digital library or loaned locally since the beginning of digital library.

The term **shares of receipts** of library materials is understood as the percentage ratio of the number of library materials of a given type, added during the year to the total collection of a give type, as of 31 December of this year.

Readers (users actively borrowing books) – users registered in the library, who borrowed at least one volume in reported year.

The data on borrowers refers to persons who benefit from library collections, i.e. who check out library materials in order to use them outside the library. The check-out card (the borrower's card) or, alternatively, any other registration document, constitutes the basic document used for the purposes of collecting data on library borrowers. A borrower is a person who in the course of a reporting year was registered at a library and checked out at least one item. Information on borrowers has been grouped by age and by occupation, according to the classification applied in "the Public Library Journal," serving as the basic reference document used for drawing up statistical compilations in the scope of library activities. The following age groups of borrowers have been adopted for documentation purposes on the basis of "record-obligation cards": up to 15, 16-19, 20-24, 25-44, 45-60, and more than 60. In addition, the following division into socio-occupational groups has also been adopted: labour workers, farmers, intellectual workers, pupils (young people attending school, not working), students (according to comments to the K-03 report, these are all persons attending higher education institutions, irrespective of the course of studies [full-time, non-resident], provided that studying is their primary occupation), other employees, and the unemployed.

User registered in the library – person registered in the library during the reported year to use at least once the collection and library-information services in the library (based on active account and check-out card), i.e. user borrowed the library materials in the reading room or outside the library area (with access to the remote library services), as well as with access to computer and multimedia workshops, information services, data bases and catalogues, etc. This category do not include borrowers who was automatically entered into the database of readers (e.g. the new registered students) and did not personally or remote active their account by

the end of the reported year. Moreover, readers who use only services other than library-information services (e.g. author meetings, discussion book clubs, exhibitions, library lessons, courses), cannot be registered.

Library visits – including the number of entry to the library rooms, i.e. are counted the entry or exit from the library by reel, hand or electronic counter. The number of entry is registered by the particular library branches and then is summarized for the statistics; the number of entry and exit of the library staff is excluded.

Access to library collections, both in the form of outside loans and access in the reading room, has been presented in the division into **out-of-library loans** and **loans to users in reading-room**. Out-of-library loan is understood as providing individual borrowers (private persons) with the access to library materials, which may be taken outside the library area, while **interlibrary lending** (a form of outside lending) covers lending library collections, or part thereof, to other libraries and institutions, as well as borrowing library collections, or part thereof, from other libraries. Information on interlibrary lending is not collected for public libraries. Access to library collections is recorded for libraries with reading rooms, i.e. independent rooms adapted to on-site use of library collections. Such data should be treated only as approximate, since some of the libraries either do not keep any register of the collection availability in reading rooms, or provide only estimated data.

Moreover, since 2011 they collected information on electronic databases available remotely or in the local network; including the number of sessions, number of downloaded documents, publications of its own digital library and the number of entry on the website. The session is understood as a realized query (login) to the own or licensed databases (except the database of catalog). The downloaded document includes the whole text of the publication searched in full-text databases or in electronic journal collections or downloaded page of e-book.

The data on library employees by educational level has been compiled on the basis of the criteria of the Minister of Culture and Arts Regulation¹¹.

Publications

Tables included in chapter "Publications" have been developed on the basis of data provided by the Department of Publications Statistics of the National Library. This data has, in turn, been compiled on the basis of the copies of publications sent to the National Library, regarded as the compulsory copies of individual publications in the country.

In accordance with UNESCO recommendations, the statistics on publications are based on the division into periodic and non-periodic publications¹².

Non-periodic publications are complete publications (works which constitute complete books, whether one-volume or multi-volume), issued in complete publication series, such as books, pamphlets, notes, maps, and documents on social life.¹³

In accordance with the standard statistics on the release and distribution of books, newspapers, magazines and electronic publications (PN-EN ISO 9707: 1998), **books** are publications which contain at least

¹¹ The Minister of Culture and Arts Regulation of 9 March 1999 on Qualification Requirements to Work in Certain Positions in Libraries, and on the Mode of Recognising Such Qualifications (Journal of Laws No. 41, item 419).

¹² The UNESCO recommendations on the standardisation of international statistics on the publication and distribution of books, newspapers and magazines were adopted at the 23th General Conference of UNESCO held in Sophia in 1985.

¹³ "The documents on social life forms issued in order to achieve short-term goals of information, propaganda, advertising and normative, reflecting the internal working of different types of organizations, associations and institutions, social groups", such as posters, flyers, invitations, price lists. <http://www.bn.org.pl/collections/documents-social-life>.

49 pages, not including the cover, as opposed to **pamphlets** which contain from 5 to 48 pages, not including the cover, which are published in a given country, and which are generally available.

The data on books and pamphlets cover also school songbooks, albums and atlases.

The calculation units adopted in the statistics on non-periodic publications are as follows:

– **title** – each publication of the entire work (one-volume or multi-volume) which constitutes an autonomous publisher's and reader's unit,

– **publisher's sheet** – consisting of 40 000 characters (letters, numbers, punctuation marks, spaces, etc.) – for letter or numerical texts, or 700 verses – for poetry,

– **global number of copies** – corresponding to the number of copies published.

The following division by type has been adopted for the books and pamphlets group:

1) scientific publications, including studies, monographs, researches, resources, PhD theses and habilitation theses, and reference and information publications (encyclopaedias, dictionaries, atlases, bibliographies, etc.);

2) course books aimed at higher-education students (academic course books, textbooks, problem collections, or exercise books);

3) popular publications – general publications aimed at the mass market, such as nonfiction, ideological literature, popular scientific literature, religious literature, guides, etc.;

4) professional publications, such as guidebooks, manuals, and training materials;

5) school textbooks and reference books for primary schools, lower secondary schools and upper-secondary schools (including post-secondary schools), not including higher education institutions;

6) belles-letters (novels, short stories, dramas, poetry, letters, diaries, essays, literary reports, and comics), divided into literature for adults and literature for children and youths.

Periodic publications are publications released in parts (at regular or irregular intervals), which are of a specific type, such as newspapers and magazines (including yearbooks), which share a common title, and which are usually collective publications (scientific bulletins, scientific works, etc.).

In accordance with the UNESCO recommendations:

1) **newspapers** are general-information periodicals, irrespective of the frequency with which they are released, serving as the basic source of up-to-date information on current domestic and foreign events, appealing to a wide circle of readers,

2) **magazines** (other periodicals) are publications addressing social, political and economic problems, as well as specialised and scientific issues, devoted to strictly-defined topics, including illustrated magazines, etc., and government publications.

Magazines are divided into:

- scientific magazines – reporting results of scientific research,

- professional magazines – of a practical nature, related to a given profession performed at various levels,

- informational magazines – providing express information, documentary reviews, bulletins and announcements, lists, guides, etc.,

- generalities – aimed at a wide circle of readers, irrespective of their occupation,

- magazines for children and youth – aimed at readers aged up to 14,

- government magazines – periodicals of the State authorities and offices, including legal provisions and legal documents,

- official magazines – reports on the activity of various institutions and workplaces, regulations for organization members, etc.,

- magazines aimed at foreign readers – presented as a separate group, due to their regular distribution outside the country.

The calculation units adopted in the statistics on periodic publications were as follows:

– **title** – a printed publication (an autonomous publication),

– **average number of copies in one edition** – the average number of released copies of a single edition,

– **global number of copies** – corresponding to the number of copies published.

If sold separately, any extra sections of periodicals are considered to constitute separate titles. The number of periodical titles does not account for various mutations, except for foreign-language versions which are considered to constitute separate titles.

Cultural centres and establishments, clubs and community centres

Information on cultural centres and establishments, clubs and community centres are derived from the regular reports, by means of the K-07 questionnaire.

The report presents information on theatre hall possessed with the number of seats, library and specialised workshops conducted in the units. There are also information on number of cultural events organized by units and participants of the events, as well as the number of artistic ensembles, groups (clubs) and their members, courses and courses graduates. The Act of 25 October 1991 on organizing and conducting cultural activities mentions the main tasks of cultural institutions, such as community centers, cultural centers, community centers and clubs, whose primary statutory objective is to conduct cultural activities.

The following definitions of cultural institutions have been adopted:

Cultural centres - lead multi-cultural and social activities. They are located in separate, specially built or adapted building with a cinema and concert hall. There are also adequate facilities and equipment, which can be used to conduct specialized cultural activities.

Cultural establishments (urban, urban-communal, municipal) which are multifunctional socio-cultural institutions. The role of institutions is to integrate autonomous cultural institutions and other entities engaged in cultural activities existing in a given locality around a common agenda. Cultural and art centers can be treated as cultural centres or cultural establishments, depending on the statutory determination of type of entity.

Clubs are cultural institutions that operate in the local community in cooperation with institutions, cultural, social and political organizations and associations. They have one or more rooms, adequate equipment (audio-visual equipment, television, newspapers, etc.). Clubs are open every day, as a place to organize cultural recreation and community activities. The activities of the clubs is usually carried out by public, together with the facility's manager.

Community centres are cultural institutions with usually one room, necessary equipment and involve small groups of local community. They are run by local leaders together with a centre's manager. Community center entity, commonly referred to "common rooms", are not referred to as such if they that do not provide cultural activities, and whose premises are used for other purposes, such as organizing meetings and conferences, professional courses, etc.

Art teams and groups (clubs) are organized groups conducting activities in a specific field, led by qualified staff of cultural institutions. Team members working in different teams are counted as many times as there are teams in which they participate. Art instructors, tutors, choreographers, accompanists and other persons participating permanently in the teams' classes are also reported.

The courses (completed and ongoing during the reporting year) include training courses of a duration of at least 16 hours, which help their participants to develop new skills or interests. Courses related to the acquisition of or increase in professional qualifications have been excluded. The number of courses' graduates refers only to those individuals who have completed the course according to the conditions set by the organizer. Data on graduates of the courses completed in the reporting year are shown in this chapter.

*The workshop, which is a separated room adapted to carry out the permanent specialized activity on certain theme, is referred to as a **specialised workshop**. Based on the type of activities conducted, the following types of workshop have been recognised: photographic, film, art, music, polytechnic, computer, ceramic, multimedia (for learning languages) as well as radio studio, TV studio, and ballet/dancing rooms.*

The events organized by the units include cultural events in the reporting year, available to public and regular members of groups, clubs, workshops etc. However, the events do not include regular meetings of ensembles members, groups, clubs, specialised workshops and other forms of regular activity.

Art schools

In Poland, along the general system of education, there are art schools educating talented youth in various fields of art. Responsible for art schools is the Minister of Culture and National Heritage. The minister's tasks as an organiser of some schools and as a supervisor of all art schools are carried out in the Department of Art Schools and Cultural Education of the Ministry of Culture and National Heritage and in the Centre of Artistic Education. The system of artistic education in Poland comprises public and non-public art schools (providing only courses in art and general art schools), art institutions (art centres) and dormitories for students outside their place of residence. Artistic education may be continued in an (artistic) higher education institution.

The activity of art schools is regulated by the act on the system of education¹⁴ and with respect to higher education institutions - by the law on higher education.¹⁵

The source of data presented are: led by the Ministry of National Education Information System on Education¹⁶ and the S-10 yearly statistical survey (on academic studies).

*Data on **students** are provided as of the beginning of the school year, while data on **school graduates** refer to the end of the preceding school year. Data on **students of higher education institutions** refer to people registered as students in higher education institutions, together with students who have completed the final year of studies without taking the diploma exam and who were on academic leave. The data on first-year students concern only the students of long-cycle programmes (unified Master's studies) and first-cycle programmes (vocational studies). Data on **graduates of higher education institutions** refer to people who have completed receiving the academic title. Data on graduates is provided as of the preceding academic year.*

¹⁴ Act of 7 September 1991 on the System of Education (Journal of Laws of 2004, No. 256, item 2572) with later amendments.

¹⁵ Act of 27 July 2005 - Law on Higher Education (Journal of Laws No. 164, item 1365) with later amendments.

¹⁶ Act of 19 February 2004 Information System on Education (Journal of Laws, No. 49, item 463) with later amendments.

School is an institution established pursuant to a founding act or entry into the register by a state administration entity, self-government entity, by a legal or natural person, according to the regulations of the law on the system of education.

Art schools not granting occupational certificates (first-cycle), comprise general schools and schools providing only courses in art.

Information on **art schools granting occupational certificates** refer to general art schools which comprise: long-cycle six-year general music schools, six-year general fine arts schools, four-year fine arts secondary schools and nine-year secondary ballet schools. Graduates of general art schools have secondary education and can take final exam (matriculation) and obtain secondary school certificate (if they pass the final exam). Upon graduation from a vocational school, students obtain a diploma confirming the acquisition of an occupational title.

Post-secondary schools are organised on the curricular basis of upper general secondary schools, enabling the supplementing of general education with vocational qualifications at secondary technical level or its equivalent. After September 1, 2005 institutions providing education in post-secondary and postmatriculation schools have been transformed into post-secondary schools referred to in Article 9 item 1 paragraph 5 g) of the Law on the system of education. Post-secondary art schools comprise: post-secondary music schools, post-secondary fine arts schools, postmatriculation librarian's and cultural organizers' schools.

Academic studies are studies conducted by an authorised higher education institution which end in obtaining the appropriate professional title.

Presentation of students and graduates according to groups and subgroups of fields of education follows the International Standard Classification of Education (ISCED'97¹⁷). For statistical purposes fields of education in Poland are grouped by representatives of the Central Statistical Office in Poland, in cooperation with the Ministry of Science and Higher Education, according to the ISCED'97 classification.

Museums

The annual CSO report is based on the K-02 questionnaire, concerning the activities of museums and is filled in by museums and museum branches, whose basic task, as cultural institutions, is to collect and to popularize the products of material and spiritual culture. The report presents information on collections possessed (by field), exhibitions organised within the country and exhibit exchanges with other countries. It also provides data on museum and museum exhibition visitors (since 2010 data is provided also on free visits as part of "Night of Museums" and "Open Days"), and information on the forms of both educational activity (lectures, movie screenings, concerts, competitions, workshops, outdoor events, lessons, scientific sessions and seminars), publishing and other types of activity, as well as research programs carried out by museums.

The K-02 questionnaire has also served (since 1997) as the vehicle for collecting information on institutions named "**institutions related to museums**", which include the following¹⁸:

- zoological gardens (including aquaria, in which small reptiles and amphibia are reared, as well as vivaria, which are combinations of aquaria and terraria),
- botanical gardens,

¹⁷ International Standard Classification of Education ISCED 1997. UNESCO, November 1997.

¹⁸ In accordance with the classification developed by the International Council of Museums (ICOM), and recommended by UNESCO.

- natural reserves/national parks (for which the records of visitors' access are kept, usually presenting also a given set of exhibits or thematic exhibitions, such as caves, water reservoirs, or parks),
- cultural parks (protected landscapes distinguished by immobile historical monuments).
- other units, such as planetarium, science and technology camps and centres, as well as other permanent exhibitions which are not museums, but which display certain achievements, inventions and curiosities in the field of history, archaeology, culture, nature, technology, etc. This data reflects the effects of the activities carried out by institutions related to museums, which supplement the exhibits of museums and art galleries¹⁹.

The activities of museums are governed by the Act of 21 November 1996²⁰.

Pursuant to Article 1 of the above mentioned Act, **museums** are non-profit organisational units whose aim is to gather and to permanently protect the natural and cultural heritage of both material and non-material character, as well as to provide information on the values and contents of collections, to popularise the fundamental values of history, science and culture, to develop cognitive and aesthetic sensitivity, and to provide access to their collections.

The data on museums refers:

1) in the public sector

- a) to national museums, organized by the ministers and managers of central offices,
- b) to the museums of self-government entities founded by local self-governing bodies;

2) in the private sector – to the museums owned by:

- a) social or political organizations, or trade unions, including museums run by the Polish Tourist Country-Lovers' Society (PTTK),
- b) organizational units of churches and religious groups,
- c) foundations, natural persons and others.

These are the local self-governing entities at the gmina level which are in charge of the majority of museums in the public sector.

The following museums lay within the scope of responsibility of the appropriate Minister of Culture and Heritage Protection²¹: the Polish Maritime Museum in Gdańsk, the Royal Baths Museum – the Park-and-Palace Complex in Warszawa, the Museum of Hunting and Horsemanship in Warszawa, the National Museum in Kraków, the National Museum in Poznań, the National Museum in Warszawa, the Wilanów Palace in Warszawa, the Stutthof Museum in Sztutowo, the Malbork Castle Museum, the Salt Mine Museum in Wieliczka, the State Museum at Majdanek in Lublin, the State Memorial and Museum of Auschwitz-Birkenau, the Polish History Museum in Warszawa, Wawel Royal Castle - the National Art Collection in Kraków and the Royal Castle in Warszawa – the Monument of History and National Culture. The appropriate Minister of Culture and Heritage Protection is also in charge of the Manggha Museum of Japanese Art and Technology in Kraków²².

¹⁹ The UNESCO recommendations provide also for listing of separate museum-type exhibitions held in libraries and archives, not covered by the CSO surveys.

²⁰ The Act of 21 November 1996 on Museums (Journal of Laws of 1997, No. 5, item 24), with later amendments.

²¹ The Council of Ministers Regulation of 8 December 1998 on the List of Cultural Institutions entered in the registers kept by ministers and managers of central offices, which are not subject to transfer to local self-government units, given that their tasks are of a nationwide nature (Journal of Laws No. 148, item 970).

²² The Minister of Culture Regulation No. 21 of 13 September 2004 on Establishing the MANGGHA Museum of Japanese Art and Technology (Journal of Laws of the Minister of Culture of 2004, No. 7, item 37), with later amendments.

Finally, the Polish Army Museum in Warsaw is administered by the appropriate Minister of National Defence, according to a register of cultural institutions.

Moreover, the relevant Minister of Culture and Heritage Protection takes part in the management of the museums, some of which are entered in the register kept by the abovementioned Minister (namely, the National Museum in Kielce, the National Museum in Wrocław, the Silesian Piast Dynasty Castle in Brzeg, the Arts Museum in Łódź, the Castle in Łańcut and the Museum of Modern Art in Warsaw), while others are entered in the register of self-government organisers (the National Museum in Gdańsk, the Museum of the History of Polish Jews in Warsaw, the Adam Mickiewicz Museum of Literature in Warsaw, the National Museum in Szczecin, the Silesian Museum in Katowice, the Lublin Province Museum and the Holy Father John Paul II Family Home In Wadowice).

In public statistics the following division of museums has been adopted:

- **art museums** – assembling collections in the field of painting, graphic art, sculpture, decorative art (handicrafts); this group includes also interior design museums which display collections in the field of material art and culture, in the form of arranged residential interiors;

- **archaeological museums** – assembling collections in the field of the history of material culture from the period preceding written accounts; this group covers also archaeological reserves;

- **ethnographic museums** – assembling collections in the field of village culture in Poland, and in other European and non-European countries, as well as products of primitive culture; this group includes also ethnographic parks and open-air ethnographic museums;

- **historical museums** – assembling collections related to national history, including the history of cities and towns, and the history of social and nationalist movements;

- **biographical museums** – assembling collections related to the life and activities of prominent figures (such as writers, artists, scientists, or politicians);

- **literary museums** – protecting Polish literary works;

- **martyrological museums** – dealing with the protection of facilities and devices used in former concentration camps and prisoner-of-war camps, as well as prisons and places of execution related to these facilities and devices;

- **natural history museums** – assembling collections of natural showpieces;

- **geological museums** – assembling collections related to processes taking place inside the Earth;

- **museums of science and technology** – assembling collections in different fields of technology and branches of production, such as transport, agriculture, and textiles;

- **military museums** – assembling collections related to the Polish military forces;

- **interdisciplinary museums** – assembling miscellaneous collections;

- **heritage parks** – assembling collections related to folk culture or presenting heritage objects (archeological and ethnographic objects, buildings) of a given region;

- **regional museum** – assembling collections of historical importance to the region of the field of art, archeology, ethnography, technology, natural history and other branches, including the collection of regional historical monuments;

- **museums of interior** – presenting interiors, halls, etc.; assembling exhibits and documents related to the history of a given place;

- **other museums** –which are not classified under any of the above types, given the fact that neither type of collection appears to be especially prevalent.

An exhibition organised by a museum and under appropriate titles is a set of pieces of art (museum exhibits) displayed to the public (visitors).

Temporary exhibitions are one-off displays held by and within the area of the museum for a specified period.

Travelling exhibitions are organised by the museum and shown in different venues (locations), outside its principal location. The data on travelling exhibitions is classified under the entity making the exhibition available to the public. These exhibitions have been presented in the statistical tables as **foreign national exhibitions**.

Since 2010 data is collected also on the number of **permanent exhibitions** within museums, i.e. thematic exhibitions in separate parts of museum facilities, halls, or sections, etc.

Exhibits are objects which possess permanent cultural value (historical, scientific, cognitive, or aesthetic), political value, or social value, are subject to legal protection, and belong to museum collections, i.e. are included in the monuments register kept by the museum. Exhibits have been grouped by class (branch), based on the field to which they belong, and are presented in the form of class or thematic exhibitions. Pursuant to the Act on Museums, “exhibits are movable and immovable items, owned by the museum and entered in the register of exhibits.”

Deposits are items borrowed from other museums, institutions, or individuals, and entered in the book of deposits.

A single exhibit, and a set of exhibits – as long as it forms an integral whole (such as a furniture kit, canteen of cutlery, or set of recordings) has been classified as one item (one number in the inventory book), and is indicated once in the regular reports since 1999.²³

The data on museums has been presented by voivodship.

Art galleries

The data on exhibition activities carried out by **galleries** and **art salons** are derived from the regular annual reports, by means of the K-05 questionnaire. The regular reports cover entities whose basic activity (or one of the basic activities) is exhibition arranging.

Galleries and art salons have been divided into national galleries, self-government galleries, and other galleries. None of the above three groups includes the galleries and art salons which are museum branches, or units which trade in works of art, but which do not carry out exhibition activity.

Information was collected under the following headings:

- own collections by exhibit branches (refers to national galleries and self-government galleries),
- exhibition activity, both within the country and abroad (exhibitions, exhibits, visitors),
- other forms of educational activity (lectures, presentations, meetings with authors, exhibition conversations, film screenings, concerts, contests, workshops and their attendants),
- publishing activity.

²³ Pursuant to the Ministry of Culture and Arts Regulation of 26 August 1997 on the Principles of Registering Cultural Possessions in Museums (Journal of Laws No. 103, item 656). Information on collections in individual inventory units was previously held in accordance with the records kept by museums. These could be either single items from a given set of exhibits (such as individual pieces of an antique coffee set), or complete sets, counted as one inventory unit.

An exhibition is understood as an event in which a set of works of art is made available to the public (to visitors), under a specific title, and for a specified period. One umbrella title is assigned to an exhibition. Each display of the same set of works of art, one title but in different places, is called an exposition. A display of exhibits in one place only constitutes one exposition.

In terms of the places of presentations of exhibitions, and country of birth of their authors, we distinguish between the following types of exhibitions: national, foreign (foreign art presentation), international (foreign and Polish art presentation), and the Polish exhibitions abroad. In addition, the open-air exhibitions of exhibitions were isolated (data about them are being reported from 2010 onwards), and those which used the so-called presentation "new media", i.e. non-traditional exhibits, forms and techniques, such as computer animation, spatial arrangements (installations), design.

The data on galleries and on organization of exhibitions has been presented by voivodship. In the group of national and self-government galleries, the individual data on the activity of national cultural institutions, established by the appropriate Minister of Culture and Heritage Protection, such as: the Zachęta National Art Gallery (in Warsaw), the Ujazdowski Castle Centre for Contemporary Art (in Warsaw), and the Centre of Polish Sculpture in Orońsko (Mazowieckie Voivodship) has been indicated separately.

The appropriate Minister of Culture and Heritage Protection is also the co-managing body of the Centre of Contemporary Art – Znaki Czasu in Toruń, which has been entered in the register of the above minister, but which has not been separated (in this publication) and presented in the group of national and self-government institutions – similarly to other cultural institutions co-managed by this minister.

Theatres, music and entertainment institutions

The data presented in this section illustrates the network and activities of professional theatres, and music and entertainment institutions, and is derived from permanent statistical surveys based on reports conducted by the Central Statistical Office through the K-01 questionnaire. Apart from the data on the type of units and on the number of seats in the fixed halls, this survey also provides information on the number of performances (or concerts) staged in a given year; on the number of spectators (or listeners) attending the events organised (separately indicating information on the activity in the fixed hall); and on the number of performances given by foreign artists or groups, including the number of spectators attending such performances (or concerts). Additionally, in the case of theatres, the number of new performances (opening nights) is shown. Philharmonic halls and orchestras (both symphonic and chamber orchestras) the separate information on so-called school concerts presented from total number of concerts. All organizations presenting their performances on foreign stages provide the number of spectacles (or concerts) staged abroad, identifying the country. In addition, from 2010 onwards, theatres and musical institutions provide data on participation in festivals, publishing activity and other activities (lectures/talks/meetings, film screenings, concerts, contests, festivals, workshops, outdoor events, lessons and sessions and seminars/symposia). What is more, basic information, e.g. the number of performances and spectators (or concerts and listeners) is indicated by voivodship, in which a given reporting unit has conducted regular performances, as part of guest performances.

Based on the type of regular performances conducted, the following types of art institutions have been recognised:

- dramatic theatres (including satirical theatres and small theatrical forms),*
- puppet theatres,*

- music theatres (operas, operettas and others)
- philharmonic halls,
- orchestras (symphonic and chamber),
- choirs,
- song and dance ensembles,
- entertainment enterprises (agencies).

The units separated out for legal, organizational, and economic and financial purposes, conducting uniform and regular performances, irrespective of the number of stages owned, have also been taken into account when calculating the total number of theatres and musical institutions (theatres, operas, operettas, philharmonic halls, orchestras, and song and dance ensembles).

*An auditorium, which is a separate organizational unit in an artistic institution, and in which regular performances are conducted, usually involving a separate group or programme concept, is referred to as **a stage**. It also refers to a fixed troupe which is not an organizational unit of a given art institution, and to fixed touring troupes.*

The number of units does not include any artistic agencies which do not have their own fixed troupes or impresario theatres. However, their activities have been covered by the data - in the case of impresario theatres, they are included in the number of stages, as well as in the number of seats in fixed auditoria and are calculated in accordance with the general provisions adopted for calculating the number of seats in the auditorium.

***The number of seats in theatres and music institutions** equals the number of seats in fixed halls, whether owned or leased by a given theatre or music institution. When an auditorium is established for the purposes of a specific performance, then the average number of seats available to spectators in a given year is used. Some theatres and music institutions do not have their own halls and, when necessary, use the halls of other institutions. Seats in fixed halls are counted only once, irrespective of the number of institutions which use them.*

***The data on folklore dance** refers to the Tadeusz Sygietyński Folklore Dance Group "Mazowsze" (based in Karolin, Mazowieckie voivodship), and to Stanisław Hadyna Folklore Dance Group "Śląsk" (based in Koszęcin, Śląskie voivodship), which are administered by voivodship governments and by the Representative Artistic Ensemble of the Polish Army, established by the appropriate Minister of National Defence.*

The data on the performances at theatres, and music and entertainment institutions in the country do not cover any special guest performances at theatres or of foreign artists. Such information has been presented in a separate table, similarly to the data on performances given by Polish theatres and music institutions abroad.

*The information displayed **by voivodship** covers all performances and concerts taking place within a given voivodship, produced by local art and entertainment institutions, as well as guest performances by theatre groups, and music and entertainment institutions from other voivodships.*

*The information displayed **by locality** covers all performances and concerts organised by institutions conducting regular performances by parent voivodship, irrespective of the place of conducting these performances.*

Cinemas

The activity in the field of cinematography is governed by the provisions of the Act on Cinematography²⁴

The scope of the regular reports conducted by the Central Statistical Office through K-08 questionnaires cover the cinema network and types, projection systems, periods of conducting activities, and the number of screenings and size of audience. They also provide information on the number of screenings of Polish films and on the size of audience for such screenings. In addition, since 2010, data relating to other forms of activity of cinemas are reported (i.e. the readings/lectures/meetings, concerts, contests, workshops, outdoor events, lessons).

This chapter provides information on the activity of public cinemas, i.e. cinemas established for the purposes of public film screening, irrespective of the type of film medium used (photosensitive, magnetic, digital).

*The term **cinema** is understood as a place in which public projection of films takes place, and is equipped with a set of technical appliances used for this purpose. Cinemas have been divided into two separate groups:*

*1) **fixed cinemas**, i.e. cinemas conducting their activity always in one facility, permanently dedicated to public film screenings with a defined frequency. This group also covers seasonal/temporary cinemas.*

*2) **mobile cinemas**, i.e. cinemas conducting their activities in various places, involving touring staff.*

*A **fixed projection hall** (named “**screen**”) is understood as a hall either owned or leased by the cinema for a period of at least 6 months, adapted for film screening, irrespective of its principal purpose. No extra seats are indicated. Fixed cinemas which have more than 3 screens are divided according to the number of these halls:*

*- **miniplexes**, equipped with 3 – 7 screens,*

*- **multiplexes**, equipped with 8 screens or more.*

*A **screening** is understood as a permanent projection of a full-length film of the photosensitive medium, magnetic or digital, with an intended and previously-specified duration. In the case of projection of a multi-part film divided into episodes, a projection of each episode, which has its own credits and specified duration, is treated as a separate screening. In this event, the audience size is indicated analogically. A projection of a set of short movies (such as morning projections for children) is also classified as a screening.*

The data on cinemas by period of activity also cover cinemas which were either closed down or suspended their activity in the reporting year.

The data on full-length feature films new released in cinemas has been presented on the basis of the information provided by the Ministry of Culture and National Heritage and collected through the KK-1 department report. Among other things, this report provides information on the countries in which these films have been produced, as well as data on the audience size.

*According to the Act on Cinematography, a **film** is a work of an unspecified length, including a documentary or animated work, comprising a series of successive pictures, with or without sound, made permanent on any medium enabling multiple reproduction, producing the impression of movement, and together forming an original whole which expresses action (content) in an individual form and, moreover, with*

²⁴ The Act of 30 June 2005 on Cinematography (Journal of Laws No. 132, item 1111), with later amendments.

the exception of documentary and animated compositions, intended for screening in the cinema as the first place of performance, as understood by the regulations concerning copyright and related laws.

*A film is treated as a **Polish** film provided that (1) it is produced or co-produced by an entity which has its base within the Republic of Poland, and (2) it fulfils at least one of the following conditions:*

1) the scriptwriter or the author of the adapted literary work, and the director or the actor playing one of the main parts, are citizens of Poland, and the share of financial resources of the producer, who is based within the Republic of Poland, accounts for 100% of total production costs, provided that up to 80% of these costs are spent in the Republic of Poland, and a sample copy of the film is executed in the Polish language;

2) the scriptwriter or the author of the adapted literary work, and the director or the actor playing one of the main parts are citizens of Poland, and the share of financial resources of the producer, who is based inside the Republic of Poland, accounts for at least 20% of total production costs – if the film is a bilateral co-production, or at least 10% - if the film is a multilateral production, provided that up to 80% of these costs are spent on inside the Republic of Poland, and the main version of the film is executed in the Polish language;

In terms of the narrative subject and the narrative form, we distinguish between the following types of films:

*- **documentary films** – equivalents of journalist activity, telling true stories, and consisting of authentic events, places, and heroes;*

*- **feature films** – feature films - in opposite to documentary films, these are actors' films, having a plot, the dramatic (usually multi-layered) story based on fictional events or facts;*

*- **animated cartoons** – films executed with film animation technology, consisting of executing a series of framed images of drawings, coloured spots, puppets or silhouettes in individual stages of movement (which give the effect of movement, when projected) or latest computer technologies.*

In terms of length, three types of films are distinguished:

*- **full-length films** – feature films, documentary films and animated films, longer than 70 minutes;*

*- **medium-length films** – feature films and documentary films, which are longer than 40 minutes but do not exceed 70 minutes. This group includes also animated films which are longer than 15 minutes but do not exceed 70 minutes.*

*- **short films** – feature films and documentary films, which last 40 minutes at the most. Short films may be also animated, lasting up to 15 minutes.*

Radio broadcasting and television

Radio and television activity in Poland is governed by the Act on Radio Broadcasting and Television²⁵ by virtue of which the National Council of Radio Broadcasting and Television came into existence. The tasks of the National Council of Radio Broadcasting and Television include granting licences for broadcasting radio and TV programmes.

*A **licence** is a permit for broadcasting radio and/or television programmes, excluding public radio and television broadcasting programmes. Licences are granted for a period of 10 years and refer to all modes of broadcasting of programmes, such as ground-based broadcasting, satellite broadcasting, and cable broadcasting.*

²⁵ The Act of 29 December 1992 on Radio Broadcasting and Television (Journal of Laws of 2004, No. 253, item 2531), with later amendments.

Licences may be granted to private persons with Polish citizenship permanently residing in Poland, or to an legal persons based in Poland, or to any foreign individual or company, whose base or permanent residence is located in any member state of the European Economic Area.

Information on licences granted to individuals for broadcasting radio and television programmes via ground-based, satellite, or cable transmission, was compiled on the basis of data provided by the National Council of Radio Broadcasting and Television.

*According to Article 4 of the above mentioned Act, “**broadcasting**” is understood as a) wireless emission of programmes for simultaneous and ordinary reception (an ordinary reception system), b) launching programmes on cable television (a collective reception system)”.*

*In contrast, **distribution** is “adoption of programmes by a domestic or foreign broadcaster, in whole and without any modifications, except for programmes broadcast via cable network, which also includes broadcasting of such programmes”.*

*A **programme** is understood as an organised set of radio or television broadcasts, commercials or other transmissions, which are regularly broadcast, and which come from one and the same broadcaster.*

*A **commercial** is understood as any profit-driven transmission which does not come directly from a broadcaster and is broadcast either for a fee or for remuneration in other forms, and which is aimed at promoting certain goods or services which are for sale or may otherwise be benefited from, as well as at supporting specified ideas, or at achieving a set objective by the advertiser.*

In terms of the mode of broadcasting, radio and television are divided into:

*- **ground-based radio and television** – signals transmitted via radio waves from one transmission point (a radio or television station) to many recipients;*

*- **satellite radio and television** – a system of programme transmission via special transponders installed on satellites, based on ultra high-frequency waves received through a satellite dish;*

*- **cable radio and television** – also referred to as wired radio and television, a system of paid transmission of television or radio broadcasts (own, local, or satellite), transmitted through a broad-band cable from the central station to individual subscribers.*

The data on radio and television subscribers have been presented by voivodship, and refer to persons and institutions paying a subscription fee in order to use wireless radio and television receivers. The data further refer to persons exempt from paying the subscription fee. Each individual subscriber is counted only once, irrespective of the number of receivers used. Institutions, in contrast, are obliged to register all radio and television receivers possessed, and the subscription fee depends on the number of such receivers. Institutions are also obliged to pay a subscription fee for using radio and television receivers in their vehicles.

The tables analysing radio and television subscribers were developed on the basis of the data provided by the Polish Post Directorate, while the data on cable television subscribers are based on the information from the Office of Electronic Communications.

Mass Events

Since 2011, in the Central Statistical Office are collected data on the organization of mass events and they are derived from the regular annual reports by means of the K-09 questionnaire. The activity in the field of mass events is governed by the provision of the Act on Mass Events Security²⁶.

The report is made by the city councils and municipal offices due to the location where the mass event took place.

Information is collected under the following headings:

- the organizer of the event, which may be a legal person, a natural person or an organizational unit without legal personality;
- types of events are divided into the entertainment events (eg concert of the band), interdisciplinary events (eg artistic shows combined with sports tournament), and others (eg football match);
- types of art and entertainment events (concerts, shows and performances, screenings/film screenings, festivals, cabarets, circus performances, combined events such as film and cabaret show);
- the number of event participants.

Mass events is an art and entertainment mass event, a sport mass event (including football match) with the exception of following events:

- a) organized in theatres, operas, operettas, concert halls, theatres, museums, libraries, cultural centers and art galleries or other similar establishments;
- b) organized in schools and educational institutions by the managers of these institutions;
- c) organized as a children and youth sport competition;
- d) sport events organized for athletes with disabilities;
- e) general sports of physical recreation, public, free and organized in the open air area;
- f) organized by employers for their employees, if the type of event corresponds to the destination object or area where is to take place.

Mass art and entertainment event is an artistic event, an entertainment event or organized public watching the television broadcasting on screens or devices capable of producing images with a diagonal exceeding 3 meters, which is to take place:

- at the stadium, in a different non-building complex or in the space which is appropriate to organize the mass event, where the number of places provided by the organizer for the participants shall be not less than 1 000, which is consistent with building and fire protection regulations.
- in a sports hall or in another building suitable for mass event where the number of places shared by the organizer for participants shall be not less than 500, which is consistent with building and fire protection regulations.

Art and entertainment events include:

- **concerts** i.e. the public performance of musical works, artistic events with music program (instrumental or vocal),
- **shows and performances** i.e. operas, plays, ballets,
- **shows and film screenings** i.e. continuous screening of the film at the intended and given in advance time of projection,

²⁶ The Act of 20 March 2009 on mass events security (Journal of Laws No. 62, item 504), with later amendments.

• **festivals** i.e. series of artistic events usually of one type which review achievements in one field, organized at the same time and under the common name, often included in the framework of the competition,

• **cabarets** i.e. satirical-entertainment performances,

• **circus performances** i.e. the show, where the acrobatic performances, performances by clowns, trained animals performances take place,

• **combined events** such as film and cabaret show,

• **other events.**

The term **interdisciplinary event** is understood as an art and entertainment event which takes place together with other event e.g. a sport event.

Number of participants – it means the number of places shared by the organizer for participants, who may be present at the mass event, specified in the permit to conducting a mass event based on a decision of the local authorities proper for the place to carry out the event.

WYNIKI BADAŃ - SYNTEZA

KULTURA W 2012 R.

WYDATKI NA KULTURĘ I OCHRONĘ DZIEDZICTWA NARODOWEGO

Wydatki budżetu państwa jak i wydatki samorządów terytorialnych na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w 2012 r. wzrosły nominalnie w porównaniu z rokiem poprzednim, wzrósł też ich udział w strukturze wydatków zarówno budżetu państwa jak i jednostek samorządu terytorialnego.

W sumie wydatki publiczne, tj. wydatki budżetu państwa i samorządu terytorialnego na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego (pomniejszone o dotacje i subwencje z budżetu państwa dla samorządów i o transfery pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego) w 2012 r. wyniosły 8 280,9 mln zł (nominalnie o 2,5% więcej niż w 2011 r.), co w odniesieniu do PKB¹ stanowiło 0,52% (w roku poprzednim – 8 077,3 mln zł, tj. 0,53%). Wydatki z budżetów jednostek samorządu terytorialnego wyniosły 6 664,1 mln zł, a ich udział – 80,5% i był niższy niż w roku poprzednim (82,4%). Publiczne wydatki bieżące na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego wyniosły 6 197,0 mln zł i stanowiły 74,8% wydatków publicznych na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego ogółem (w 2011 r. – 74,6%).

Wydatki z budżetu państwa na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego (łącznie z dotacjami i subwencjami dla jednostek samorządu terytorialnego) wyniosły 1 717,0 mln zł (w roku poprzednim – 1 493,7 mln zł. Ich udział w ogólnych wydatkach budżetu państwa wyniósł 0,54% (w roku poprzednim – 0,49%). W przeliczeniu na 1 mieszkańca dało to kwotę 44,56 zł.

Wydatki bieżące z budżetu państwa na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego wyniosły 1453,4 mln zł (w roku poprzednim – 1 258,7 mln zł). Udział wydatków bieżących z budżetu państwa na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w 2012 r. stanowił 0,48% (w 2011 r. – 0,44%) ogólnych wydatków bieżących budżetu państwa. Wydatki bieżące stanowiły 84,6% wydatków ogółem z budżetu państwa w tym zakresie.

Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w budżetach samorządów terytorialnych (łącznie z dotacjami i subwencjami z budżetu państwa oraz transferami pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego) wyniosły 6 847,0 mln zł, co stanowiło 3,8% ogólnych wydatków z budżetów samorządowych (w 2011 r. odpowiednio: 6 754,6 mln zł i 3,7%). W przeliczeniu na 1 mieszkańca dało to kwotę 177,69 zł (w poszczególnych województwach – od 135,00 zł do 240,23 zł).

Wydatki bieżące z budżetów samorządów terytorialnych na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w 2012 r. wyniosły 4 925,7 mln zł (w roku poprzednim – 4 840,5 mln zł), co stanowiło 71,9% wydatków jednostek samorządu terytorialnego na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego (w 2011 r. – 71,7%). Udział samorządowych wydatków bieżących na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w wydatkach bieżących ogółem samorządów terytorialnych stanowił 3,4% (wobec 3,5% w 2011 r.).

Wydatki samorządów gminnych na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego wyniosły 3012,0 mln zł i stanowiły 44,0% samorządowych wydatków w tym zakresie, w tym wydatki bieżące – 2 113,2 mln zł (42,9% samorządowych wydatków bieżących na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego).

¹ Dane wstępne.

Struktura wydatków na poszczególne rodzaje instytucji kultury i formy działalności kulturalnej w wydatkach budżetu państwa na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego pozostała podobna do struktury tych wydatków w latach poprzednich. Największą część wydatków z budżetu państwa przeznaczono na funkcjonowanie muzeów – 25,7% oraz ochronę i konserwację zabytków – 16,3%.

Z budżetów samorządowych najczęściej wydano na działalność domów, ośrodków kultury, klubów i świetlic – 29,2 % oraz bibliotek – 17,3%.

WYDATKI NA KULTURĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH

Wszystkie dane przedstawione w tym podrozdziale dotyczą przeciętnych rocznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwie domowym.

W 2012 r. udział wydatków na kulturę w łącznych wydatkach gospodarstw domowych wzrósł nieznacznie w porównaniu z 2011 r. i wyniósł 3,4% (w roku poprzednim – 3,3%). Nie zmieniła się rozpiętość odsetka tych wydatków w poszczególnych grupach społeczno-ekonomicznych. Podobnie jak w 2011 r. odsetek ten wahał się on między 2,4% (rolnicy) a 3,6% (emeryci i renciści), przy czym w gospodarstwach pracujących na własny rachunek udział wydatków na kulturę obniżył się o 0,2 p. proc. w porównaniu z 2011 r. Przeciętne roczne wydatki na zakup artykułów i usług kulturalnych w 2012 r. osiągnęły 428,28 zł na 1 osobę w gospodarstwie domowym. Ich wartość nominalna w porównaniu z rokiem poprzednim wzrosła o 5,6% i była wyższa we wszystkich typach gospodarstw domowych. W gospodarstwach pracujących na własny rachunek wydatki na kulturę były nieznacznie wyższe – o 0,1%, w gospodarstwach pracowników – o 4,7%; w gospodarstwach rolników – o 5,9%, a w gospodarstwach emerytów i rencistów – o 9,7%.

W 2012 r. – podobnie jak w latach poprzednich – najwyższe wydatki związane były z korzystaniem z mediów, szczególnie elektronicznych. Opłaty za abonament radiowy i telewizyjny wyniosły 33,48 zł (o 2,2% więcej niż w roku poprzednim) przeciętnie na 1 osobę w gospodarstwach domowych, a za telewizję kablową i cyfrową – 149,76 zł (o 7,8% więcej niż w 2011 r.) i stanowiły łącznie ponad 2/5 wszystkich rocznych wydatków gospodarstw domowych na kulturę. Wydatki związane z opłatami za telewizję kablową i cyfrową wzrosły znacznie we wszystkich typach gospodarstw. Na zakup odbiorników telewizyjnych wydano przeciętnie 43,44 zł (10,1% wydatków na kulturę). Wzrost wydatków na zakup telewizorów (o 17,9% w porównaniu z rokiem poprzednim) mógł być związany przede wszystkim ze zmianą systemu nadawania naziemnego sygnału telewizyjnego z analogowego na cyfrowy, ale także m.in. z odbywającymi się w 2012 r. wielkimi imprezami sportowymi: rozgrywanymi w Polsce mistrzostwami Europy w piłce nożnej i Igrzyskami Olimpijskimi w Londynie.

W 2012 r. na gazety i czasopisma gospodarstwa domowe wydały przeciętnie na 1 osobę 37,20 zł. We wszystkich typach gospodarstw domowych proporcje wydatków na media i ich udziału w ogólnych wydatkach gospodarstw domowych na kulturę są podobne: udział wydatków na zakup prasy nieznacznie przekracza udział wydatków na abonament radiowo-telewizyjny przy znacznym, ponad 30-procentowym udziale opłat za telewizję kablową. Tylko w gospodarstwach rolników wydatki związane z opłatami za abonament radiowo-telewizyjny były wyższe od wydatków na gazety i czasopisma.

Na książki i inne wydawnictwa (bez podręczników szkolnych oraz innych wydawnictw przeznaczonych do nauki) wydano przeciętnie 19,44 zł, ale wraz z podręcznikami do nauki kwota ta wyniosła 70,08 zł.

Nadal obserwować można zróżnicowanie między miastem a wsią. W miastach wydatki na zakup gazet i czasopism wyniosły przeciętnie 45,72 zł (tj. 8,7% ogólnych wydatków gospodarstwa kulturalnego), a na wsi – 23,76 zł (tj. 8,4%), natomiast na zakup książek i innych wydawnictw – 27,00 zł (tj. 5,2%) wydano w gospodarstwach mieszkających w miastach, a 7,68 zł (tj. 2,7%) – na wsi.

W 2012 r. w gospodarstwach domowych na bilety wstępu do teatrów, instytucji muzycznych i kina wydano przeciętnie na 1 osobę 22,20 zł (o 14,9% więcej niż w 2011 r.). Tu również zaznaczyły się wyraźne różnice między miastem i wsią, wynikające głównie z ograniczonego dostępu mieszkańców wsi do instytucji kultury. Na bilety wstępu do tych instytucji, gospodarstwa w miastach wydały 30,72 zł przeciętnie na 1 osobę w gospodarstwie (tj. 5,9% łącznych wydatków na kulturę), a na wsi – 8,88 zł (tj. 3,1%).

Najbardziej powszechnym wśród tzw. artykułów użytku kulturalnego jest odbiornik telewizyjny, który posiadało 97,9% gospodarstw domowych, a ponad 2/3 gospodarstw (69,4%) dysponowało urządzeniem do odbioru telewizji satelitarnej lub korzystało z usług operatora sieci telewizji kablowej. Utrzymał się wysoki poziom wydatków na zakup odbiorników telewizyjnych we wszystkich typach gospodarstw domowych, związany z wymianą sprzętu na bardziej nowoczesny. Odnotowano jednocześnie nieznaczny w porównaniu z 2011 r. – wzrost liczby osób opłacających abonament za posiadanie radiowo-telewizyjnych urządzeń odbiorczych (o 42,0 tys. abonentów, tj. o 0,6%). Rozwój nowych technologii sprawia, że odsetek gospodarstw domowych wyposażonych w urządzenia audiowizualne nieco starszego typu (odtwarzacz mp3, odtwarzacz DVD, tzw. wieża itd.) stale zmniejsza się w ostatnich latach. Brak danych o wyposażeniu gospodarstw domowych w coraz bardziej rozpowszechnione przenośne urządzenia, przy pomocy których można odtwarzać dźwięk i obraz, utrudnia ocenę tempa i poziomu „starzenia się” bardziej tradycyjnego sprzętu audiowizualnego. Jeśli jednak korzystając z telefonu komórkowego (choć nie każdego modelu) możemy słuchać muzyki, wysłuchać audycji radiowej czy obejrzeć serial telewizyjny, nie mówiąc już o połączeniu z portalami internetowymi, to niech za komentarz wystarczy stwierdzenie, że przynajmniej jeden telefon komórkowy posiada 92,0% gospodarstw domowych; 93,2% w miastach i 89,5% na wsi (w 2011 r. – 90,3%; w miastach – 91,6%, a na wsi – 87,8%) .

Podobnie jak udział wydatków na kulturę, tak też stopień wyposażenia w tzw. artykuły użytku kulturalnego (przede wszystkim w sprzęt audiowizualny) najwyższy był w grupie gospodarstw osób pracujących na własny rachunek. Urządzenie do odbioru telewizji satelitarnej lub kablowej posiadało 81,5% gospodarstw pracujących na własny rachunek, podczas gdy gospodarstw pracowników – 76,5%, gospodarstw emerytów i rencistów – 60,9%, a 59,7% – gospodarstw rolników. W tej ostatniej grupie najwyższy był z kolei odsetek gospodarstw posiadających odbiornik telewizyjny (99,7%). Wśród rolników najwyższy był też odsetek gospodarstw posiadających radio lub magnetofon – 72,1%. W zdecydowanej większości przypadków, zwłaszcza w odniesieniu do artykułów wykorzystujących nowe technologie, kolejność gospodarstw domowych według odsetka wyposażonych w nie wyglądała podobnie: gospodarstwa pracujących na własny rachunek, gospodarstwa pracowników, rolników oraz emerytów i rencistów. Odsetki gospodarstw domowych wyposażonych w tradycyjny sprzęt audiowizualny obniżają się, co ma niewątpliwie związek ze wzrastającą liczbą komputerów z dostępem do Internetu posiadanych przez gospodarstwa domowe. To urządzenie multimedialne pozwala obecnie na tyle form odbioru i przetwarzania obrazu i dźwięku, że gospodarstwa domowe często rezygnują z posiadania zajmującego wiele miejsca i powielającego funkcje komputera innego sprzętu audiowizualnego.

W 2012 r. komputer osobisty posiadało 68,3% gospodarstw domowych, w tym 64,7% z dostępem do Internetu (w tym szerokopasmowym – 52,4%). Zauważyć można różnicę w wyposażeniu w sprzęt komputerowy gospodarstw mieszkających w miastach i na wsi. W miastach 70,3% gospodarstw domowych posiadało komputer osobisty, w tym 67,5% z dostępem do Internetu (w tym szerokopasmowym – 55,7%), podczas gdy na wsi – odpowiednio: 64,2%, 58,7% i 45,5%. Warto też zwrócić uwagę na znaczne zróżnicowanie odsetka gospodarstw według grup społeczno-ekonomicznych posiadających komputery, w tym z dostępem do Internetu. Spośród gospodarstw pracujących na własny rachunek – 93,5% posiadało komputery osobiste, w tym 75,9% z szerokopasmowym dostępem do Internetu, a w pozostałych grupach – odpowiednio: w gospodarstwach pracowników – 88,2% i 68,6%, w gospodarstwach rolników – 76,9% i 51,8%, a w gospodarstwach emerytów i rencistów – 35,3% i 25,6%. Już ponad 2/5 gospodarstw domowych (42,1%) dysponowało w 2012 r. coraz bardziej popularnym laptopem. Różnice te widać wyraźnie także w wydatkach gospodarstw domowych związanych z korzystaniem z Internetu. Przeciętnie na 1 osobę w gospodarstwie domowym w 2012 r. gospodarstwa domowe wydały na usługi internetowe przez telefon stacjonarny 25,68 zł, a inne opłaty internetowe (poza telefonem) wyniosły przeciętnie 114,48 zł (wzrost o 8,3%), natomiast w poszczególnych typach gospodarstw średnie roczne wydatki związane z opłatami za Internet wyniosły łącznie: w gospodarstwach pracujących na rachunek własny – 180,72 zł, w gospodarstwach pracowników – 158,28 zł, w gospodarstwach rolników – 93,84 zł, a w gospodarstwach emerytów i rencistów – 97,80 zł.

OCHRONA ZABYTEKÓW

Istotne znaczenie dla ochrony dziedzictwa narodowego ma ochrona zabytków, której podstawą jest ewidencja zabytków, niezbędna do prowadzenia planowej polityki konserwatorskiej.

Na różne formy ochrony i konserwacji zabytków oraz działalność ośrodków ochrony i dokumentacji zabytków, jak również wojewódzkich urzędów ochrony zabytków w 2012 r. wydano z budżetu państwa (łącznie z transferami do jednostek samorządu terytorialnego) 279,4 mln zł. Natomiast wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego (łącznie z dotacjami z budżetu państwa oraz transferami pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego) na ochronę zabytków wyniosły 401,1 mln zł. Udział wydatków budżetu państwa na działalność związaną z ochroną zabytków w 2012 r. wyniósł 16,3% wydatków na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego, a budżetów samorządowych – 5,9%.

Podstawową formą ochrony zabytków jest wpis do rejestru zabytków. Rejestry są prowadzone przez wojewódzkich konserwatorów zabytków. W 2012 r. wydali oni blisko 400 decyzji o wpisaniu obiektów nieruchomości do rejestru zabytków. Były to decyzje dotyczące obiektów nowych, tzn. wpisanych do rejestru po raz pierwszy, decyzji odtworzonych, a także wymagających ponownego wpisu ze względu na zmiany stanu zabytku lub jego otoczenia.

W rejestrze zabytków nieruchomości występują ponadto (niewyodrębnione w powyższym zestawieniu) m.in. założenia przestrzenne (1 063 obiekty) – układy urbanistyczne, kanały, linie kolejowe, założenia rekreacyjne i sportowe itp. oraz obiekty budownictwa obronnego (997), takie jak: mury obronne, bramy miejskie, forty, arsenały.

Tabl. 1. Obiekty nieruchome wpisane do rejestru zabytków na podstawie decyzji wojewódzkich konserwatorów zabytków
Stan w dniu 31 XII

Województwa	Ogółem	W tym							
		obiekty sakralne	budowle użyteczności publicznej	zamki, pałace, dwory	zielen (parki, ogrody, aleje)	zabudowania folwarczne i budynki gospodarcze	domy mieszkalne	budownictwo przemysłowe	cmentarze
POLSKA 2010	64 673	12 185	4 208	5 211	7 008	7 305	17 509	2 098	4 134
2011	65 750	12 410	4 321	5 224	7 046	7 382	17 689	2 207	4 277
2012	66 424	12 511	4 397	5 224	7 089	7 428	17 778	2 256	4 389
Dolnośląskie	8 173	1 425	619	771	847	1 023	2 165	348	332
Kujawsko-pomorskie	2 924	501	176	355	409	504	491	102	153
Lubelskie	3 531	816	169	278	399	399	527	67	468
Lubuskie	3 870	542	147	237	201	396	1 950	93	66
Łódzkie	2 613	570	154	290	388	213	573	117	150
Małopolskie	5 045	998	327	318	415	516	1 462	72	409
Mazowieckie	6 487	1 032	583	514	936	511	1 763	261	351
Opolskie	2 998	658	144	184	222	272	1 051	86	143
Podkarpackie	3 906	1 022	245	221	307	396	886	70	367
Podlaskie	2 272	519	191	77	115	203	553	74	342
Pomorskie	3 083	511	228	240	275	404	849	104	143
Śląskie	3 813	598	325	210	202	387	1 575	195	109
Świętokrzyskie	1 612	447	57	118	230	106	203	72	188
Warmińsko-mazurskie	5 668	898	293	314	426	740	1 921	214	524
Wielkopolskie	7 021	1 120	473	806	1 002	1 091	1 453	259	370
Zachodniopomorskie	3 408	854	266	291	715	267	356	122	274

Źródło: dane Narodowego Instytutu Dziedzictwa.

Największa liczba zabytków nieruchomych znajduje się w województwach: dolnośląskim, wielkopolskim, mazowieckim, warmińsko-mazurskim i małopolskim; łącznie stanowią one blisko połowę (48,8%) wszystkich zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru w ujęciu powiatowym (Mapa 2) szczególnie duża koncentracja zabytków nieruchomych występuje w powiatach: m.st. Warszawa (1 962), m. Kraków (1 515), m. Wrocław (1 013), m. Gdańsk (658), m. Poznań (642) oraz olsztyńskim (950), kłodzkim (689), nowosolskim (632), nyskim (560) i poznańskim (540).

Jedną z form ochrony zabytków i dziedzictwa narodowego, zgodnie z ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami², jest również podniesienie rangi obiektu poprzez nadanie mu statusu pomnika historii.

² Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162 poz.1568), z późniejszymi zmianami.

Obecnie na liście takich pomników znajdują się 54 pozycje, na które składa się 67 obiektów uznanych przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej za Pomniki Historii (Aneks 1).

Obok zabytków nieruchomych, ochronie podlegają także zabytki ruchome (tj. rzeczy ruchome, ich części lub zespoły rzeczy ruchomych), do których należą m.in.: dzieła sztuki plastycznej, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej, kolekcje przedmiotów zgromadzonych i uporządkowanych według koncepcji ich twórców, numizmaty, militaria, wytwory techniki, niektóre materiały biblioteczne, instrumenty muzyczne, wytwory sztuki ludowej i rękodzieła.³ Decyzje konserwatorskie o wpisie do rejestru zabytków gromadzone są przez właściwe administracyjnie Wojewódzkie Urzędy Ochrony Zabytków.

Tabl. 2. Zabytki ruchome według województw

Stan w dniu 31 XII 2012 r.

Województwa	Liczba decyzji konserwatorskich	Liczba obiektów - ogółem	Wyposażenie świątyń	Kolekcje	Inne
Polska	14 193	234 803	169 193	48 918	16 692
Dolnośląskie	2 247	34 381	30 422	392	3 567
Kujawsko-pomorskie	366	8 668	7 811	442	415
Lubelskie	799	18 363	16 230	779	1 354
Lubuskie	365	5 683	5 013	—	670
Łódzkie	762	13 596	12 082	602	912
Małopolskie	1 301	24 286	19 809	1 143	3 334
Mazowieckie	1 947	19 328	13 224	3 538	2 566
Opolskie	954	7 823	6 705	744	374
Podkarpackie	951	49 489	12 237	36 364	888
Podlaskie	589	4 214	3 751	65	398
Pomorskie	555	5 129	4 962	65	102
Śląskie	913	6 808	4 045	2 193	570
Świętokrzyskie	458	11 937	10 087	1 247	603
Warmińsko-mazurskie	301	4 446	4 104	265	77
Wielkopolskie	1 135	18 600	16 767	1 075	758
Zachodniopomorskie	550	2 052	1 944	4	104

Do rejestru zabytków ruchomych nie są wpisywane muzealia wciągnięte do inwentarzy muzealnych, materiały biblioteczne (zaliczone do narodowego zasobu bibliotecznego), materiały archiwalne (wchodzące w skład narodowego zasobu archiwalnego) i zabytki, które legalnie na stałe zostały wywiezione za granicę. Zasady ochrony i ewidencjonowania tych obiektów regulują odpowiednie akty prawne.

Szczególnym rodzajem zabytków są zabytki archeologiczne, zachowywane dla ich wartości historycznej, artystycznej lub naukowej. *„Zabytek archeologiczny – zabytek nieruchomy, będący powierzchniową, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów, albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem”*.⁴ Do zabytków ruchomych należą przedmioty wykonane przez człowieka (np. narzędzia,

³ Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568), z późniejszymi zmianami.

⁴ Ibidem.

naczynia, broń, ozdoby), natomiast nieruchome zabytki archeologiczne, nazywane też stanowiskami archeologicznymi, są obszarami zawierającymi źródła archeologiczne wraz z bezpośrednim otoczeniem (np. grodziska, pozostałości dawnych osad, nawarstwienia miast, cmentarzyska, warsztaty).

Tabl. 3. Nieruchome zabytki archeologiczne objęte wpisem do rejestru zabytków według województw i rodzajów stanowisk
Stan w dniu 30 IV 2013 r.

Województwa	Ogółem	W tym					
		obronne		osadnicze		sepul- kralne (różne formy grobow i cmenta- rzysk)	gospo- darcze (kopal- nie, war- sztaty, huty, gro- ble i in.)
		grodziska	fortyfi- kacje, archi- tektura obronna	razem	w tym osady, oboza- wiska, zespoły osadnicze		
Polska	7 628	1 730	72	3 969	3 594	1 333	134
Dolnośląskie	1 469	248	15	940	923	185	28
Kujawsko-pomorskie	183	153	1	16	13	11	—
Lubelskie	164	49	4	15	7	94	2
Lubuskie	539	44	4	388	350	90	6
Łódzkie	143	69	2	28	20	40	—
Małopolskie	427	48	3	321	231	26	13
Mazowieckie	405	83	4	228	201	74	10
Opolskie	1 203	98	—	849	818	54	34
Podkarpackie	477	62	13	281	252	78	3
Podlaskie	278	49	—	47	44	181	1
Pomorskie	564	120	—	195	190	234	13
Śląskie	241	42	3	130	91	23	6
Świętokrzyskie	209	26	7	98	81	25	10
Warmińsko-mazurskie	288	163	6	64	31	47	1
Wielkopolskie	663	233	10	299	277	115	4
Zachodniopomorskie	375	243	—	70	65	56	3

Sposobem ochrony zabytków jest także utworzenie parku kulturowego. Powołuje go rada gminy w celu ochrony krajobrazu kulturowego (tj. krajobrazu przetworzonego przez człowieka) poprzez działania pozwalające na zachowanie wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi, charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej. W 2012 r. w Polsce istniały 24 parki kulturowe (Aneks 2) na terenie 12 województw.

Postępujący rozwój społeczno-gospodarczy stwarza zagrożenie dla dziedzictwa kulturalnego i przyrodniczego. Dla ratowania miejsc i obiektów szczególnie cennych dla naszej cywilizacji UNESCO przyjęło Konwencję w sprawie ochrony Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Naturalnego.

W Polsce znajduje się 19 obiektów – w ramach trzynastu pozycji⁵ umieszczonych na Liście Światowego Dziedzictwa UNESCO (Aneks 3). We wrześniu 2012 r. na ww. liście znajdowały się 962 pozycje ze 157 krajów, z tego 745 obiektów dziedzictwa kulturowego, 188 obiektów przyrodniczych i 29 obiektów o mieszanym charakterze kulturowo-przyrodniczym.

Również w Europie podjęto działania na rzecz wzmocnienia dziedzictwa kulturowego ustanawiając z inicjatywy kilku państw Znak Dziedzictwa Europejskiego, mający wzmacniać poczucie tożsamości europejskiej i przynależności do wspólnej przestrzeni kulturowej. Na wniosek poszczególnych państw

⁵ Na liście UNESCO pod pozycją „Kościoły Pokoju” figurują kościoły w Jaworze i Świdnicy, a w ramach pozycji „Kościoły drewniane południowej Małopolski” ujęto obiekty w Binarowej, Bliznem, Dębnie Podhalańskim, Haczowie, Lipnicy Murowanej i Sękowej.

przyznano Znak Dziedzictwa Europejskiego 68 miejscom, które odegrały ważną rolę w procesie integracji europejskiej, znajdującym się w 18 państwach członkowskich Unii Europejskiej i w Szwajcarii (miejsca/obiekty polskie to: Stocznia Gdańska – jako kolebka „Solidarności”, Wzgórze Lecha wraz z Katedrą Gnieźnieńską, Katedra Wawelska – Bazylika Archikatedralna Świętego Stanisława Biskupa Męczennika i Świętego Wacława na Wawelu oraz miasto Lublin – jako miejsce zawarcia Unii Polsko-Litewskiej). Idea została podjęta przez Radę Unii Europejskiej, która spowodowała przyjęcie formalnej inicjatywy na rzecz Znak Dziedzictwa Europejskiego⁶.

BIBLIOTEKI

W 2012 r. w Polsce działało 10 049⁷ bibliotek oraz placówek informacyjno-bibliotecznych. Wśród wszystkich bibliotek i placówek informacyjno-bibliotecznych większość stanowiły biblioteki publiczne, których głównym celem jest zaspokajanie i rozwijanie potrzeb czytelniczych społeczeństwa oraz upowszechnianie wiedzy i kultury. Pozostałą grupę stanowiły biblioteki naukowe, fachowe, pedagogiczne, fachowo-beletrystyczne, ośrodki informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej (inte) oraz biblioteki towarzystw naukowych, które zapewniają dostęp do materiałów i zasobów niezbędnych do realizacji określonych zadań.

Tabl. 4. Placówki biblioteczne⁸ według województw
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Publiczne	Pedagogiczne	Naukowe	Fachowe	Fachowo-beletrystyczne	Ośrodki INTE	Towarzystw naukowych
POLSKA 2009	8 392	331	1 056	444	79	62	14
2011	8 290	327	1 121	387	72	39	16
2012	8 182	318	1 087	369	65	28	14
Dolnośląskie	616	26	74	28	5	–	1
Kujawsko-pomorskie ..	438	13	41	16	1	–	–
Lubelskie	590	19	64	22	3	1	1
Lubuskie	254	7	8	11	1	–	–
Łódzkie	549	21	127	25	3	2	1
Małopolskie	744	22	156	43	4	5	2
Mazowieckie	969	37	191	46	10	7	5
Opolskie	317	12	21	13	1	1	–
Podkarpackie	681	21	13	22	8	1	2
Podlaskie	240	13	29	14	7	1	1
Pomorskie	323	20	22	25	7	1	–
Śląskie	804	31	170	37	2	4	–
Świętokrzyskie	275	13	14	13	7	–	–
Warmińsko-mazurskie	305	22	38	14	5	–	–
Wielkopolskie	704	34	104	23	1	4	1
Zachodniopomorskie ...	373	7	15	17	–	1	–

W 2012 r. funkcjonowały 8 182 biblioteki publiczne, z czego 5 572 stanowiły filie biblioteczne. Najwięcej bibliotek publicznych (65,9%) prowadziło swoją działalność na wsi.

W 2012 r. na jedną bibliotekę publiczną przypadało 4 710 osób. W mieście wskaźnik ten był trzykrotnie większy niż na wsi i wynosił odpowiednio 8 361 – dla miasta, 2 819 – dla wsi.

⁶ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1194/2011/UE z dnia 16 listopada 2011 r. ustanawiająca działanie Unii Europejskiej na rzecz Znak Dziedzictwa Europejskiego (Dz. Urz. UE L303 z dnia 22.11.2011 r.)

⁷ 13 Bibliotek publicznych posiadało status biblioteki naukowej, a Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Krakowie – biblioteki pedagogicznej i naukowej.

⁸ Bez bibliotek szkolnych.

Liczba bibliotek publicznych i filii systematycznie maleje. Na koniec 2012 r. zanotowano spadek o 108 placówek. Wraz ze spadkiem liczby bibliotek, likwidacji podlegają także punkty biblioteczne, które prowadzone są najczęściej społecznie w rejonach, gdzie jest trudny dostęp potencjalnego czytelnika do biblioteki lub filii. Według stanu w dniu 31 XII 2012 r. działalność prowadziło 1 280 punktów bibliotecznych wobec 1 369 w 2011 r.

Poziom czytelnictwa w bibliotekach publicznych kształtował się podobnie jak w 2011 r. Liczba zarejestrowanych użytkowników aktywnie wypożyczających w 2012 r. wyniosła 6,5 mln i pozostała na tym samym poziomie co w roku ubiegłym. Najwięcej czytelników skorzystało w 2012 r. z bibliotek województwa mazowieckiego (963,5 tys.), śląskiego (867,9 tys.) oraz małopolskiego (666,2 tys.).

Pod względem liczby czytelników przypadających na 1 000 mieszkańców wiodącym województwem było jednak województwo małopolskie (199), a następnie śląskie (188) oraz mazowieckie (182). W ujęciu powiatowym najwięcej czytelników bibliotek publicznych w przeliczeniu na 1 000 ludności odnotowano w powiatach grodzkich: m. Krosno (378), m. Jaworzno (350), m. Katowice (314), m. Biała Podlaska (314), m. Jastrzębie – Zdrój (294) i m. Kraków (288), co może wynikać z korzystania z tych bibliotek przez mieszkańców sąsiednich powiatów.

W 2012 r. najliczniejszą grupę czytelników bibliotek publicznych według kategorii wiekowych, stanowiły osoby w wieku lat 25–44 (26,7% ogółu czytelników), podczas gdy jeszcze w 2009 r. największą grupę stanowili czytelnicy w wieku do 15-go roku życia. Najmniej liczną grupę stanowili czytelnicy w wieku powyżej 60 roku życia, jednakże w stosunku do roku 2011 liczba czytelników w tej kategorii wiekowej wzrosła o 9,9%. Odnosząc grupy wiekowe czytelników do odpowiednich grup ludności warto zauważyć, że najbardziej aktywną grupą byli czytelnicy w wieku 16-19 lat (42,8% czytelników w tej grupie wiekowej ludności), 20-24 lata (32,7%) oraz w wieku do 15 lat (25,9%).

Pod względem kategorii zawodowej, dominującą grupę czytelników bibliotek publicznych stanowili uczniowie (37,6% wszystkich czytelników bibliotek), a najmniej liczną grupę – rolnicy (1,0%).

W porównaniu do 2011 r. biblioteki publiczne odnotowały spadek liczby udostępnień księgozbioru na miejscu (o 5,4%) oraz wzrost wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz (o 1,3%). W 2012 r. liczba udostępnień na miejscu i wypożyczeń na zewnątrz wynosiła odpowiednio 24,1 mln i 122,0 mln. Najwyższe wskaźniki wypożyczeń księgozbioru z bibliotek publicznych w przeliczeniu na 1 000 ludności odnotowano w województwie śląskim (3 697) oraz wielkopolskim (3 515) i lubelskim (3 470), natomiast w ujęciu powiatowym – w powiatach grodzkich: m. Leszno (7 449), m. Krosno (7 061), m. Tarnobrzeg (6 136) i m. Biała Podlaska (5 665) oraz powiatach ziemskich: jędrzejowskim (7 271) i zawierciańskim (5 107). Wraz ze wzrostem wypożyczeń, zwiększył się również wskaźnik wypożyczeń na jednego czytelnika, który w 2012 r. wyniósł 18,9 (w roku poprzednim – 18,6). Rozpatrując poziom wypożyczeń księgozbioru z bibliotek publicznych na jednego czytelnika w ujęciu powiatowym, w górnej grupie decylowej znalazły się głównie powiaty województw: wielkopolskiego, śląskiego, zachodniopomorskiego oraz dolnośląskiego. Najwyższy wskaźnik wypożyczeń został odnotowany w powiatach: łosickim (33,8), m. Poznaniu (32,1) oraz zawierciańskim (30,0).

Sieć bibliotek publicznych w Polsce jest wspomagana przez inne placówki biblioteczne. W 2012 r. działalność prowadziło 1 087 bibliotek naukowych⁹, 369 fachowych, 318 pedagogicznych (wraz z filiami),

⁹ Liczba bibliotek naukowych uwzględnia 13 bibliotek publicznych oraz 1 bibliotekę pedagogiczną.

65 fachowo-beletrystycznych, 28 ośrodków informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej (ointe) oraz 14 bibliotek towarzystw naukowych.

Z wymienionych placówek skorzystało łącznie 2,2 mln czytelników, najwięcej z bibliotek naukowych – 1,7 mln. W dalszej kolejności, najwięcej czytelników odnotowano w bibliotekach pedagogicznych (390,1 tys.), fachowo-beletrystycznych (35,6 tys.) i fachowych (29,9 tys.). Na tak duże zróżnicowanie poziomu czytelnictwa ma wpływ m.in. specyfika tych placówek, ponieważ biblioteki naukowe działają głównie przy szkołach wyższych. Osoby związane ze szkolnictwem wyższym stanowiły aż 80,4% czytelników bibliotek naukowych.

Rozpatrując poziom wypożyczeń w placówkach bibliotecznych (wyłączając biblioteki publiczne) można zauważyć, że od roku 2007 systematycznie następuje spadek liczby wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz i spadek liczby udostępnień na miejscu.

W 2012 r. liczba wypożyczeń na zewnątrz wynosiła 18,2 mln woluminów (spadek o 4,5% w porównaniu z 2011 r.) a liczba udostępnień na miejscu zmniejszyła się o 11,5% w stosunku do 2011 r. i wyniosła 26,0 mln.

W związku z rozwojem nowych technologii w ostatnich latach obserwuje się zmiany, jakie zachodzą w placówkach bibliotecznych pod względem różnorodności oferowanych zasobów bibliotecznych. Chociaż nadal podstawowym źródłem wiedzy pozostaje książka czy czasopismo w wersji drukowanej, to biblioteki coraz częściej posiadają licencję na dostęp do książek, czasopism czy baz danych zamieszczonych w sieci. W 2012 r. wszystkie placówki biblioteczne posiadały dostęp do 11,9 mln licencjonowanych zbiorów elektronicznych, z czego znaczną część stanowiły książki elektroniczne (7,0 mln), a także m.in. czasopisma elektroniczne (1,3 mln) oraz bazy danych (4,4 tys.). Najszerszy dostęp do wyżej wymienionych zbiorów posiadały biblioteki naukowe – aż do 99,4% wszystkich licencjonowanych zbiorów.

Biblioteki, podążając za zmieniającymi się oczekiwaniami społeczeństwa, organizują różnego rodzaju imprezy (np. literackie i edukacyjne). W 2012 r. odbyło się 410,7 tys. takich imprez (w 2011 r. – 371,6 tys.), z czego najwięcej (96,6% wszystkich przedsięwzięć) zorganizowano w bibliotekach publicznych. W zajęciach wzięło udział łącznie 7,5 mln uczestników (w 2011 r. – 6,9 mln). Spośród wszystkich dostępnych form działalności bibliotek, najczęściej korzystano z zajęć edukacyjnych (46,6% uczestników wszystkich imprez) oraz literackich (25,2%).

Biblioteki coraz częściej podejmują działania mające na celu ułatwienie dostępu osobom niepełnosprawnym do zasobów zgromadzonych w swoich placówkach i tym samym stwarzają możliwość wyrównania szans edukacyjnych. Działania te polegają m.in. na ułatwieniu dostępu do placówki, wyposażeniu czytelników w specjalny sprzęt komputerowy dla osób z różnym rodzajem niepełnosprawności, zaopatrywanie się w powiększalniki elektroniczne ułatwiające czytanie osobom niedowidzącym oraz urządzenia do odtwarzania książki mówionej zapisanej cyfrowo tzw. czytaki, itp.

W 2012 r. wejście do budynku przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich posiadało 3,5 tys. placówek, tj. 35,5% wszystkich bibliotek (wzrost w stosunku do 2011r. o 2,1 p. proc.). Udogodnieniami wewnątrz budynku dysponowało natomiast 22,1% bibliotek (wzrost o 1,4 p. proc.).

Wśród wszystkich typów bibliotek, najlepiej przystosowane do obsługi specjalnych grup użytkowników były biblioteki naukowe. Na 1 087 bibliotek naukowych 659 (60,6%) placówek posiadało wejście do budynku przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, a udogodnienia wewnątrz budynku

posiadało 582 biblioteki (53,5%), natomiast 209 było przystosowanych dla osób niedowidzących i słabowidzących.

Poziom skomputeryzowania bibliotek wciąż wzrasta. W 2012 r. na 10 049 placówek bibliotecznych – 88,9% wyposażonych było w komputery. W bibliotekach tych użytkowanych było łącznie 65,9 tys. komputerów (w tym podłączonych do Internetu – 62,1 tys.). Z ogólnej liczby komputerów będących na wyposażeniu bibliotek, 52,7% stanowiły komputery przeznaczone do użytku czytelników, z których 91,1% posiadało dostęp do Internetu.

W roku szkolnym 2012/2013 w zasobach bibliotek szkolnych wszystkich typów: szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych (zasadniczych szkół zawodowych, liceów ogólnokształcących i profilowanych, techników) oraz szkół policealnych dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych znajdowało się 154,4 mln wol. książek, w tym 151,6 mln wol. w szkołach dla dzieci i młodzieży.

Tabl. 5. Książki w bibliotekach szkolnych w roku szkolnym 2012/2013^a

Szkoły	Liczba woluminów	
	ogółem	na 1000 uczniów
Ogółem.....	154 351 482	29 272
Szkoły dla młodzieży ^b – razem	151 565 550	32 249
szkoły podstawowe	83 464 893	38 628
gimnazja	22 476 871	19 349
licea ogólnokształcące	21 339 838	36 814
szkoły zawodowe ^c	23 017 143	30 971
licea profilowane	242 666	16 455
szkoły policealne	1 024 139	25 723
Szkoły dla dorosłych	2 785 932	4 861

a Stan w dniu 30 września. *b* Łącznie ze szkołami specjalnymi. *c* Łącznie ze szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe i specjalnymi szkołami przysposabiającymi do pracy.

Blisko 3/5 szkół (59,0%) posiadała księgozbiory udostępniane uczniom (w przypadku szkół dla dzieci i młodzieży – 69,4% szkół), liczące przeciętnie 7 558 wol. (w szkołach dla dzieci i młodzieży – 7 660 wol.). Na jednego ucznia przypadało przeciętnie 29 książek (w szkołach dla dzieci i młodzieży – 32 książki), a na jedną szkołę – 4 457 wol. (w szkołach dla dzieci i młodzieży – 5 318 wol.). Warto przypomnieć, że znaczna część szkół jest zorganizowana w zespoły i biblioteka szkolna obsługuje uczniów kilku, a nawet kilkunastu szkół. Część z tych bibliotek pełni także funkcję biblioteki publicznej. W 2012 r. zarejestrowano działalność 167 bibliotek publiczno-szkolnych, zorganizowanych w szkołach, domach i ośrodkach kultury lub innych instytucjach prowadzonych przez samorządy gminne.

DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA

Na rynku wydawniczym książek w 2012 r. ponownie odnotowano wzrost liczby wydawanych tytułów. Jednocześnie wystąpił znaczny spadek ich nakładów. W stosunku do 2011 r. liczba tytułów wydawnictw nieperiodycznych zwiększyła się o 8,4%, a nakład globalny zmniejszył się o 15,2%. Zmniejszył się również przeciętny nakład jednego tytułu – z 3,0 tys. egz. do 2,3 tys. egz. Największym przeciętnym nakładem charakteryzowały się podręczniki szkolne (12,1 tys. egz.) i literatura piękna dla dzieci (5,5 tys. egz.).

Tabl. 6. Przeciętny nakład jednego tytułu książek i broszur według tematyki (w tys. egz.)

Wyszczególnienie	2000	2005	2010	2011	2012
Ogółem	4,7	4,1	2,8	3,0	2,3
Wydawnictwa naukowe	0,9	0,8	0,6	0,6	0,5
Podręczniki dla szkół wyższych	1,0	0,9	0,8	0,7	0,7
Wydawnictwa popularne	4,0	4,1	2,9	3,2	2,8
Wydawnictwa zawodowe	3,4	2,7	1,7	2,1	1,9
Podręczniki szkolne	29,3	16,6	17,1	13,8	12,1
Literatura piękna dla dorosłych	5,8	6,6	4,4	4,4	3,3
Literatura piękna dla dzieci	6,9	7,3	5,1	5,2	5,5

Źródło: dane Zakładu Statystyki Wydawnictw Biblioteki Narodowej.

W 2012 r. wzrosła, w porównaniu z rokiem poprzednim, liczba tytułów wydań pierwszych (o 3 144 tytułów), które stanowiły 88,6% wszystkich wydanych pozycji. Spadł jednak ich przeciętny nakład o 10,6%.

Tabl. 7. Struktura produkcji wydawniczej książek i broszur wydań pierwszych i wznowień

Wyszczególnienie	Tytuły		Nakłady	
	wydania pierwsze	wznowienia	wydania pierwsze	wznowienia
	w odsetkach			
Ogółem	86,3	13,7	73,2	26,8
2011	86,0	14,0	76,1	23,9
2012	88,6	11,4	80,1	19,9
Wydawnictwa naukowe	94,2	5,8	83,6	16,4
Podręczniki dla szkół wyższych	73,4	26,6	63,2	36,8
Wydawnictwa popularne	88,8	11,2	87,2	12,8
Wydawnictwa zawodowe	84,8	15,2	85,3	14,7
Podręczniki szkolne	61,7	38,3	56,2	43,8
Literatura piękna dla dorosłych	86,1	13,9	84,4	15,6
Literatura piękna dla dzieci	88,5	11,5	87,6	12,4

Źródło: dane Zakładu Statystyki Wydawnictw Biblioteki Narodowej.

W mniejszych nakładach publikowane były również wznowienia tytułów wydawniczych, stanowiących około 1/5 łącznego nakładu książek i broszur. Przeciętny nakład jednego tytułu wznowień zmniejszył się w stosunku do roku 2011 r. i wyniósł 4,1 tys. egz. (w 2011 r. – 5,1 tys. egz.).

Zmniejszył się także ogólny nakład wydawnictw nieperiodycznych w przeliczeniu na 1 mieszkańca i wyniósł 2,1 egzemplarza w stosunku do 2,4 w 2011 r.

Rozpatrując strukturę wydawniczą według tematyki wydanych książek i broszur w ujęciu tytułowym, można wyróżnić trzy dominujące grupy wydawnictw: naukowe, popularne oraz literatura piękna, których łączny udział w ogólnej liczbie wydanych tytułów w 2012 r. stanowił 86,7%. Pozostałą część stanowiły podręczniki dla szkół wyższych, podręczniki szkolne oraz wydawnictwa zawodowe.

W porównaniu do 2011 r. udział liczby tytułów wydawnictw naukowych zwiększył się o 4,5 p.p. natomiast wszystkie pozostałe wydawnictwa według tematyki wykazały spadek w strukturze tytułów w stosunku do 2011 r. W strukturze nakładów produkcji wydawnictw nieperiodycznych według tematyki również dominowały trzy grupy wydawnictw, które stanowiły aż 86,3% nakładów globalnych. Były to: literatura piękna (36,0%), wydawnictwa popularne (31,6%) oraz podręczniki szkolne (18,7%).

W 2012 r. udział wydawnictw literatury pięknej w łącznych nakładach książek i broszur wzrósł o 1,7 p.p. w stosunku do roku poprzedniego, a wydawnictw popularnych – o 3,2 p.p., zmniejszył się natomiast udział podręczników szkolnych – o 6.2 p.p.

Tabl. 8. Struktura produkcji wydawniczej książek i broszur według tematyki (w odsetkach)

Wyszczególnienie	2000	2005	2010	2011	2012
Tytuły					
Wydawnictwa naukowe	31,6	33,7	38,2	34,9	39,4
Podręczniki dla szkół wyższych	8,2	8,1	5,8	5,7	4,8
Wydawnictwa popularne	27,2	25,0	25,4	26,6	25,9
Wydawnictwa zawodowe	7,9	5,0	5,1	5,2	4,9
Podręczniki szkolne	6,5	6,7	4,6	5,4	3,6
Literatura piękna	18,6	21,5	21,0	22,1	21,4
w tym dla dzieci	3,7	5,3	5,0	6,0	6,1
Nakłady					
Wydawnictwa naukowe	5,8	6,9	8,5	7,4	8,4
Podręczniki dla szkół wyższych	1,7	1,8	1,6	1,4	1,4
Wydawnictwa popularne	23,0	25,5	25,9	28,4	31,6
Wydawnictwa zawodowe	5,6	3,4	3,2	3,7	3,9
Podręczniki szkolne	40,3	26,3	27,5	24,9	18,7
Literatura piękna	23,7	36,1	33,3	34,3	36,0
w tym dla dzieci	5,5	9,5	9,0	10,5	14,3

Źródło: dane Zakładu Statystyki Wydawnictw Biblioteki Narodowej.

Pod względem liczby tytułów książek i broszur wydanych przez wydawców według ich siedziby – najbardziej aktywne w Polsce były w 2012 r.: województwa: mazowieckie – 14 014 tytułów, małopolskie – 4 185 tytułów, śląskie – 2 609, wielkopolskie – 2 601 i dolnośląskie – 1 582 tytuły. Liczba tytułów wydanych książek i broszur przez oficyny wydawnicze tylko w trzech miastach – w Warszawie, Krakowie i Poznaniu – przekroczyła połowę wszystkich wydanych publikacji nieperiodycznych w Polsce i stanowiła 53,2% ogółu wydanych tytułów. Z punktu widzenia łącznego nakładu największy udział, bo aż 62,2%, podobnie jak w roku poprzednim, miały wydawnictwa zlokalizowane w Warszawie.

W 2012 r. wydawano 52 tytuły gazet, a ich łączny nakład wyniósł 841 mln egzemplarzy. Odnotowano po raz kolejny spadek globalnego nakładu o 5,3% w stosunku do roku poprzedniego (w 2011 r. spadek o 6,4%). Nakład gazet w przeliczeniu na 1 mieszkańca spadł z 24 egzemplarzy w 2011 r. do 22 egzemplarzy w 2012 r.

Tabl. 9. Tytuły oraz nakład globalny gazet i czasopism według województw w 2012 r.

Województwa	Tytuły		Nakład globalny	
	w liczbach bezwzględnych	w odsetkach	w tysiącach egzemplarzy	w odsetkach
POLSKA	7 827	100,0	2 183 065,8	100,0
Dolnośląskie	520	6,6	94 989,3	4,4
Kujawsko-pomorskie	299	3,8	46 346,9	2,1
Lubelskie	331	4,2	19 856,1	0,9
Lubuskie	120	1,5	31 399,2	1,4
Łódzkie	308	3,9	83 348,6	3,8
Małopolskie	790	10,1	57 452,4	2,6
Mazowieckie	2 732	34,9	1 510 896,9	69,2
Opolskie	121	1,5	13 694,8	0,6
Podkarpackie	239	3,1	23 395,3	1,1
Podlaskie	177	2,3	15 388,6	0,7
Pomorskie	364	4,7	42 756,5	2,0
Śląskie	641	8,2	97 800,9	4,5
Świętokrzyskie	161	2,1	20 592,0	0,9
Warmińsko-mazurskie	140	1,8	17 532,7	0,8
Wielkopolskie	675	8,6	79 406,1	3,6
Zachodniopomorskie	209	2,7	28 209,5	1,3

Źródło: dane Zakładu Statystyki Wydawnictw Biblioteki Narodowej.

Ponownie zwiększyła się liczba wydawanych w Polsce tytułów czasopism – o 62 w stosunku do roku poprzedniego, ale zmniejszył się ich nakład globalny – o 6,6%, przy jednoczesnym niewielkim spadku przeciętnych nakładów jednorazowych – o 0,9 p. proc.

Zmniejszył się również nakład czasopism w przeliczeniu na 1 mieszkańca i wyniósł 35 egzemplarzy w porównaniu do 37 w roku 2011.

Najwięcej tytułów periodyków w 2012 r. wydawano w województwach: mazowieckim – 2 732 tytuły, małopolskim – 790 tytułów, śląskim – 641 oraz wielkopolskim – 675. Periodyki wydane w stolicach tych województw stanowiły 45,4% wszystkich prasowych tytułów wydanych w Polsce, a udział ich nakładu globalnego wyniósł 73,0% łącznej produkcji wydawniczej periodyków w 2012 r. (w roku poprzednim 46,0% tytułów i 73,3% nakładu).

DOMY I OŚRODKI KULTURY, KLUBY I ŚWIETLICE

Domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice są instytucjami prowadzącymi wielokierunkową działalność społeczno-kulturalną. Mają charakter środowiskowy – zlokalizowane praktycznie w każdej gminie, integrują poszczególne przedsięwzięcia kulturalne, a przygotowując zróżnicowane oferty skierowane do ludzi w każdym wieku, kreują postawy aktywnego uczestnictwa w życiu społeczno-kulturalnym danej społeczności. Ponadto instytucje te zapewniają, zwłaszcza dzieciom i młodzieży, atrakcyjne formy wypełnienia wolnego czasu.

W 2012 r. w Polsce funkcjonowało 3 870 domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic. Najliczniejszą część stanowiły ośrodki kultury (42,4% wszystkich placówek) a najmniej liczną – kluby (8,8%). Większa część placówek (61,5%) zlokalizowana była na wsi, przy czym charakter placówek wiejskich posiadały przede wszystkim świetlice (91,7% ogółu tych instytucji) oraz ośrodki kultury (58,4%). Natomiast domeną miast były kluby i domy kultury – odpowiednio 79,1% i 63,1% tych instytucji funkcjonowało w mieście.

Najwięcej placówek działało na terenie województwa małopolskiego (430), śląskiego (362) oraz podkarpackiego (338), przy czym województwo małopolskie wyróżniało się na tle kraju pod względem liczby działających na jego terenie domów kultury (co siódma placówka w kraju), a śląskie – klubów (co piąta placówka). Na uwagę zasługuje również województwo zachodniopomorskie, na obszarze którego działała 1/7 wszystkich świetlic.

W 2012 r. w Polsce na 1 placówkę przypadało średnio blisko 10,0 tys. ludności. Pod tym względem najlepsza sytuacja była w województwie opolskim, w którym na 1 placówkę przypadało dwukrotnie mniej mieszkańców (4,8 tys.) oraz zachodniopomorskim (5,8 tys.) i podkarpackim (6,3 tys.). Natomiast w województwie mazowieckim wskaźnik ten był najwyższy (na 1 placówkę przypadało aż 19,9 tys. ludności). W ujęciu powiatowym najmniej korzystna była sytuacja w wielu największych miastach oraz w powiatach: krośnieńskim (woj. lubuskie), rypińskim, sierpeckim i stargardzkim, gdzie na 1 dom, ośrodek kultury, klub i świetlicę przypadało średnio ponad 40 tys. mieszkańców.

Prawie 93,0% domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic w 2012 r. należało do sektora publicznego, w ramach którego organizatorem instytucji był niemal w całości samorząd terytorialny. Dominującą rolę pełnił samorząd gminny, który organizował działalność 89,2% ogółu publicznych placówek. Tylko dla niespełna 0,2% publicznych placówek organizatorem były niesamorządowe jednostki sektora publicznego. Do sektora prywatnego należała co 14 placówka, prowadzona najczęściej przez jednostki spółdzielcze. Należy jednak zwrócić uwagę, że prywatne podmioty organizowały działalność prawie połowy wszystkich klubów.

Ważnym aspektem funkcjonowania instytucji kultury jest ich zaplecze infrastrukturalne. W 2012 r. ponad 3/5 wszystkich instytucji użytkowała odrębny budynek, wybudowany w większości w latach 1945–1989. Z lokalu współużytkowanego z innymi instytucjami najczęściej korzystały kluby (61,2%) oraz świetlice (46,3%). Przeciętnie na 1 instytucję przypadały 432 m² powierzchni użytkowej lokalu. W ciągu ostatnich 11 lat modernizacji poddano 75,2% budynków użytkowanych samodzielnie przez instytucje kultury. 13,0% obiektów nie było nigdy modernizowanych, z których część stanowiły budynki nowe lub wybudowane stosunkowo niedawno i w związku z tym niewymagające remontu. 53,3% wszystkich obiektów przystosowanych było dla osób niepełnosprawnych, przy czym przystosowanie to w głównej mierze dotyczyło wejścia do budynku (94,4% ogółu przystosowanych obiektów). Udogodnienia wewnątrz budynku posiadało ponad 3/5 obiektów (61,3%).

Tabl. 10. Wybrane informacje o domach, ośrodkach kultury, klubach i świetlicach

Wyszczególnienie	Ogółem (w tysiącach)			W tym na wsi (w odsetkach)		
	2009	2011	2012	2009	2011	2012
Instytucje	4,0	3,7	3,9	59,0	60,3	61,5
Pracownie specjalistyczne	5,2	6,0	6,4	33,6	36,9	38,2
Imprezy ^a	237,9	185,7	195,1	26,5	32,8	33,1
Uczestnicy imprez ^a	34 455,4	30 750,3	31 483,6	21,3	21,6	22,7
Zespoły artystyczne.....	18,3	14,1	15,3	30,5	36,4	37,4
Członkowie zespołów artystycznych	287,3	227,0	266,5	29,8	35,8	37,7
Koła (kluby)	11,4	14,3	16,1	21,7	37,7	38,0
Członkowie kół (klubów)	274,2	330,9	362,4	21,2	33,3	33,8
Kursy ^a	7,1	6,7	7,9	28,4	30,6	28,8
Absolwenci kursów ^a	115,3	113,2	124,7	25,2	30,0	28,3

^a W ciągu roku.

W 2012 r. prawie połowa ogółu działających instytucji posiadała salę widowiskową (47,5%), wyposażoną przeciętnie w 181 standardowych miejsc na widowni, a bibliotekę prowadziła co 7 placówka. Sale widowiskowe częściej posiadały instytucje funkcjonujące w miastach (54,7%), a bibliotekę dwukrotnie częściej prowadziły placówki wiejskie.

W 2012 r. we wszystkich domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach funkcjonowało 6,4 tys. pracowni specjalistycznych, wśród których najpopularniejsze były pracownie plastyczne (23,0% ogółu pracowni), muzyczne (20,5%) oraz sale baletowe i taneczne (18,3%). Zdecydowana większość wszystkich pracowni specjalistycznych (61,8%) funkcjonowała w miastach – wyjątek stanowiły pracownie komputerowe, które częściej działały w placówkach wiejskich.

89,9% wszystkich domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic podejmowało współpracę z innymi instytucjami – najczęściej ze szkołami, bibliotekami oraz organizacjami pozarządowymi.

W 2012 r. domy kultury, ośrodki kultury, kluby i świetlice zorganizowały 195,1 tys. imprez, w których wzięło udział 31,5 mln uczestników. Najczęściej organizowane były prelekcje, spotkania, wykłady (19,4%), występy zespołów amatorskich (18,8%) oraz imprezy turystyczne i sportowo-rekreacyjne (11,9%), a do najliczniejszych (pod względem liczby osób uczestniczących na 1 imprezę) należały festiwale (1081), występy artystów i zespołów zawodowych (430), wystawy (195) i występy zespołów amatorskich (178). Najbardziej prężne, pod względem liczby imprez zorganizowanych przez 1 instytucję, były domy kultury – 1 placówka zorganizowała przeciętnie 80 imprez w ciągu roku, podczas gdy ośrodki kultury – 63, kluby – 48, a świetlice – 17.

W 2012 r. we wszystkich instytucjach działało 15,3 tys. zespołów artystycznych, które zrzeszały 266,5 tys. członków. Najliczniejsze były zespoły taneczne (4,0 tys.), muzyczne-instrumentalne (3,5 tys.) oraz wokalne i chóry (3,1 tys.). Przeciętnie 1 zespół artystyczny liczył 17 osób. Wśród członków zespołów artystycznych przeważały dzieci i młodzież w wieku poniżej 15 lat (51,7%), ale aktywnością wykazywały się także osoby powyżej 55 roku życia (co piąty członek zespołu). Największym zainteresowaniem młodych osób cieszyły się zespoły taneczne, natomiast osób starszych – zespoły wokalne i chóry.

W 2012 r. przeciętnie 7 osób na 1 000 mieszkańców Polski było członkiem jakiegoś zespołu artystycznego działającego w domu kultury, ośrodku kultury, klubie lub świetlicy. Największą aktywnością pod tym względem wykazali się mieszkańcy województwa podkarpackiego, w którym 11 na 1 000 osób uczestniczyło w działalności zespołów artystycznych. Natomiast najmniejszy wskaźnik uczestnictwa odnotowano w województwie pomorskim (4 osoby na 1 000 ludności).

W domach, ośrodkach kultury, klubach i świetlicach prowadzone były także liczne koła (kluby), tj. systematyczne zajęcia o określonym profilu tematycznym w zorganizowanych grupach. W 2012 r. działalność prowadziło 16,1 tys. kół, w zajęciach których wzięło udział 362,4 tys. osób. Przeciętnie 1 koło zgromadziło 23 uczestników – najwięcej członków skupiały kluby seniora (50), dyskusyjne kluby filmowe (42) oraz terapeutyczne (26). Najwięcej dzieci i młodzieży w wieku poniżej 15 lat uczestniczyło w zajęciach kół plastycznych (50,1 tys.) i tanecznych (36,4 tys.), natomiast przeciętnie najwięcej członków w tym wieku liczyły koła politechniczne (17), taneczne (15) i plastyczne (14). Szczególną ofertę skierowaną dla osób starszych stanowiły kluby seniora – 95,0% ogółu ich członków stanowiły osoby powyżej 55 roku życia.

W 2012 r. wskaźnik uczestnictwa ludności w działalności kół (liczba członków kół na 1 000 ludności) dla Polski wyniósł 9. Wskaźnik wyższy od średniej krajowej odnotowano m. in. w województwie podkarpackim, lubuskim i małopolskim (11 osób). Natomiast najniższy – w województwie świętokrzyskim (6). Pod względem wartości wskaźnika w ujęciu powiatowym, w górnej grupie decylowej najliczniej znalazły się powiaty województw: zachodniopomorskiego i śląskiego. Najwyższy wskaźnik uczestnictwa ludności w działalności kół został odnotowany w powiatach: prudnickim (38), lubaczowskim (32) oraz gryfińskim (32).

Oferta domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic obejmowała również organizację różnego rodzaju kursów. W 2012 r. wszystkie instytucje przeprowadziły ogółem 7,9 tys. kursów, wśród których najpopularniejsze były kursy tańca (1,8 tys.), nauki gry na instrumentach (1,7 tys.) i plastyczne (1,2 tys.). Status absolwenta kursu otrzymało 124,7 tys. osób. Co 7 absolwentem była osoba powyżej 55 roku życia. Osoby w tej kategorii wiekowej najczęściej korzystały z kursów komputerowych i stanowiły 65,7% absolwentów tego typu kursów (w 2011 r. – 50,4%).

Z ofertą programową dla dzieci i młodzieży, oprócz domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic, występują również placówki wychowania pozaszkolnego, tj. pałace młodzieży, młodzieżowe domy kultury, ogniska pracy pozaszkolnej, międzyszkolne ośrodki sportowe, ogrody jordanowskie i inne placówki o charakterze specjalistycznym, które działają w ramach systemu oświaty. W roku szkolnym 2012/2013 działalność prowadziło 646 placówek wychowania pozaszkolnego, które zorganizowały 21,6 tys. stałych oraz 11,8 tys. okresowych form zajęć. We wszystkich rodzajach zajęć uczestniczyło 1,2 mln dzieci i młodzieży, przy czym największym zainteresowaniem cieszyły się zajęcia artystyczne (40,2% ogółu uczestników) i sportowe (22,6%). Pomimo, że liczba placówek wychowania pozaszkolnego, w porównaniu z poprzednim rokiem, zmniejszyła się o 5,8%, liczba zorganizowanych zajęć nie uległa zmianie, a liczba ich uczestników wzrosła

o 9,0%. Dzieci i młodzież najchętniej uczestniczyły w zajęciach zorganizowanych przez pałace młodzieży (przeciętnie w ciągu roku z zajęć zorganizowanych przez 1 placówkę skorzystało 11,0 tys. osób), młodzieżowe domy kultury (4,0 tys.) oraz międzyszkolne ośrodki sportowe (2,7 tys.).

Tabl. 11. Placówki wychowania pozaszkolnego oraz uczestnicy zajęć w roku szkolnym 2012/2013

Wyszczególnienie	Placówki	Uczestnicy stałych i okresowych form zajęć							
		ogółem	informatycznych	technicznych	przedmiotowych	artystycznych	sportowych	turystyczno-krajoznawczych	innych
Ogółem	646	1 204 445	12 558	9 091	71 955	483 879	272 073	26 711	328 178
Pałace młodzieży ..	14	153 464	1 573	1 546	13 497	76 851	15 069	3 172	41 756
Młodzieżowe domy kultury	130	521 980	7 831	5 157	25 475	343 130	37 121	18 243	85 023
Ogniska pracy pozaszkolnej	82	42 541	1 351	1 137	2 409	23 711	4 160	812	8 961
Międzyszkolne ośrodki sportowe....	62	165 985	—	—	—	—	162 882	572	2 531
Ogrody jordanowskie	10	10 287	94	100	86	2 930	4 839	—	1 958
Inne publiczne placówki specjalistyczne	58	232 471	848	334	5 828	10 834	38 923	1 920	173 784
Inne placówki niepubliczne	290	77 717	861	817	24 660	26 423	9 079	1 712	14 165

Zajęcia artystyczne były organizowane przede wszystkim przez młodzieżowe domy kultury, pałace młodzieży i ogniska pracy pozaszkolnej, które zaproponowały 7,7 tys. stałych form zajęć i 4,1 tys. okresowych form zajęć, a skorzystało z nich – odpowiednio – 117,2 tys. i 326,5 tys. osób.

Również szkoły stwarzają możliwość uczestniczenia w różnorodnych zajęciach pozalekcyjnych prowadzonych w formie szkolnych kół, klubów i zespołów. W roku szkolnym 2012/2013 w zajęciach pozalekcyjnych i nadobowiązkowych zorganizowanych przez 286,3 tys. kół i klubów w szkołach dla dzieci i młodzieży wzięło udział 3,4 mln uczniów.

Tabl. 12. Szkolne koła (kluby, zespoły) artystyczne i uczestnicy artystycznych zajęć pozalekcyjnych i nadobowiązkowych w szkołach dla dzieci i młodzieży^a w roku szkolnym 2012/2013
Stan w dniu 30 IX

Województwa	Koła	Uczestnicy	Województwa	Koła	Uczestnicy
Dolnośląskie	2 761	34 982	Podkarpackie	2 464	30 885
Kujawsko-pomorskie.....	2 165	26 794	Podlaskie.....	1 244	14 953
Lubelskie	2 287	27 159	Pomorskie	2 646	33 309
Lubuskie	1 060	12 145	Śląskie.....	4 937	59 949
Łódzkie	2 526	32 602	Świętokrzyskie.....	1 118	14 452
Małopolskie	4 024	51 950	Warmińsko-mazurskie.....	1 548	17 679
Mazowieckie.....	5 898	78 790	Wielkopolskie.....	3 917	51 153
Opolskie.....	1 090	12 835	Zachodniopomorskie	1 894	22 835

^a Łącznie ze szkołami specjalnymi.

W szkołach podstawowych prowadzonych było 50,6% ogółu zajęć pozalekcyjnych organizowanych w szkołach dla dzieci i młodzieży, a w gimnazjach – 30,0%. Uczniowie szkół podstawowych stanowili 52,0% ogółu uczestników, gimnazjów – 28,8%. Do najpopularniejszych zajęć pozalekcyjnych, obok przedmiotowych (1,3 mln. uczestników), należały zajęcia w dziedzinie sportowej (730,2 tys.) oraz artystycznej (522,5 tys.).

W szkołach dla dzieci i młodzieży w roku szkolnym 2012/2013 działało 41,6 tys. szkolnych kół, klubów i zespołów prowadzących zajęcia pozalekcyjne w dziedzinie artystycznej, w tym 27,8 tys. w szkołach podstawowych i 9,5 tys. w gimnazjach.

Uczestnikami artystycznych zajęć pozalekcyjnych i nadobowiązkowych było 522,5 tys. uczniów, w tym 359,7 tys. uczniów szkół podstawowych i 116,2 tys. uczniów gimnazjów.

SZKOLNICTWO ARTYSTYCZNE

Szkolnictwo artystyczne na każdym szczeblu kształcenia odgrywa istotną rolę w profesjonalnym przygotowaniu przyszłych twórców i odtwórców kultury, a także instruktorów zajęć edukacji kulturalnej i kadry pedagogicznej.

Tabl. 13. Szkoły artystyczne według województw (stan w dniu 30 IX)

Wyszczególnienie		Szkoły artystyczne nie dające uprawnień zawodowych			Szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe			Policealne szkoły artystyczne		
		szkoły	uczniowie		szkoły	uczniowie		szkoły	uczniowie	
			razem	w tym kobiety		razem	w tym kobiety		razem	w tym kobiety
Polska	2010/2011	501	43 247	27 260	281	22 816	15 477	58	4 342	3 016
	2011/2012	513	45 478	28 680	288	22 599	15 473	59	4 351	3 089
	2012/2013	534	46 602	29 549	297	22 805	15 647	71	5 173	3 556
Dolnośląskie		35	3 426	2 200	20	1 475	978	11	655	424
Kujawsko-pomorskie		26	2 269	1 451	17	1 158	845	1	16	14
Lubelskie		29	2 371	1 495	17	1 244	846	2	250	175
Lubuskie		18	1 475	957	6	541	404	—	—	—
Łódzkie		30	3 244	2 043	23	1 532	1 005	2	39	25
Małopolskie		58	5 235	3 229	27	2 728	1 872	11	1 372	1 139
Mazowieckie		79	5 940	3 737	41	2 584	1 701	16	1 706	1 094
Opolskie		18	1 628	1 004	5	522	347	—	—	—
Podkarpackie		42	3 553	2 226	27	1 840	1 178	1	47	35
Podlaskie		28	1 678	1 124	10	741	479	3	50	33
Pomorskie		30	2 602	1 717	15	1 180	874	7	241	149
Śląskie		36	4 577	2 933	42	3 674	2 638	5	270	149
Świętokrzyskie		14	969	576	8	427	308	—	—	—
Warmińsko-mazurskie ..		23	1 524	1 021	8	571	401	1	27	13
Wielkopolskie		41	3 627	2 228	16	1 551	1 058	8	260	162
Zachodniopomorskie		27	2 484	1 608	15	1 037	713	3	240	144

Źródło: dane z Systemu Informacji Oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej

W roku szkolnym 2012/2013 edukację artystyczną prowadziły 534 szkoły artystyczne dla dzieci i młodzieży (o 21 więcej niż w roku szkolnym 2011/2012), ukończenie których nie dawało uprawnień zawodowych. Spośród wyżej wymienionych szkół – 50 realizowało jednocześnie program szkoły podstawowej. W roku szkolnym 2012/2013 do szkół artystycznych nie dających uprawnień zawodowych uczęszczało 46,6 tys. uczniów (o 1,1 tys. więcej niż w roku szkolnym 2011/2012), w tym 29,5 tys. dziewcząt (do szkół realizujących jednocześnie program szkoły podstawowej – odpowiednio 8,8 tys. i 5,4 tys.). W klasach pierwszych naukę

podjęło 9,9 tys. uczniów, w tym 6,3 tys. dziewcząt (w szkołach realizujących jednocześnie program szkoły podstawowej – odpowiednio 1,6 tys. i 0,9 tys.).

Placówki szkolne posiadały 7,1 tys. pomieszczeń szkolnych, w tym 1,6 tys. pracowni szkolnych (w szkołach realizujących jednocześnie program szkoły podstawowej – odpowiednio 1,3 tys. i 0,3 tys.), ponadto uczniowie szkół ponadgimnazjalnych mogli doskonalić swoje umiejętności zawodowe w 3,6 tys. pracowni szkolnych do praktycznej nauki zawodu.

W porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym nastąpił wzrost liczby szkół artystycznych dla dzieci i młodzieży o 4,1%, (mimo, że w szkołach realizujących jednocześnie program szkoły podstawowej wystąpił spadek o 2,0%). Wzrosła także liczba pomieszczeń szkolnych o 6,6%, w tym pracowni szkolnych o 4,0% (w szkołach realizujących jednocześnie program szkoły podstawowej nastąpił spadek odpowiednio o 1,0% i 17,0%). Liczba pracowni szkolnych do praktycznej nauki zawodu zwiększyła się o 2,7%.

W porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym odnotowano wzrost liczby uczniów w tego typu szkołach o 2,5%, w tym dziewcząt o 3,0% (w szkołach realizujących jednocześnie program szkoły podstawowej – wzrost odpowiednio o 2,6% i 2,0%). Jednak liczba uczniów rozpoczynających edukację w klasach pierwszych zmniejszyła się o 9,5%, w tym dziewcząt o 8,4%.

Istotnym ogniwem w artystycznym kształceniu młodzieży w Polsce są szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe. W roku szkolnym 2012/2013 działalność edukacyjną w takim zakresie prowadziło 297 szkół (o 9 więcej niż przed rokiem), w tym 121 realizowało jednocześnie program w zakresie ogólnokształcącym. Do szkół tego typu uczęszczało 22,8 tys. uczniów (o 0,2 tys. więcej niż przed rokiem), w tym 15,6 tys. kobiet (w tym do szkół realizujących jednocześnie program ogólnokształcący – odpowiednio 12,8 tys. i 9,6 tys.). W klasach pierwszych naukę rozpoczęło 5,4 tys. uczniów, w tym 3,7 tys. kobiet (w tym w szkołach realizujących jednocześnie program ogólnokształcący – odpowiednio 2,9 tys. i 2,2 tys.). Szkoły te dysponowały 3,3 tys. pomieszczeń szkolnych.

W szkołach realizujących jednocześnie program ogólnokształcący naukę prowadzono w 1,8 tys. pomieszczeń, a praktyczną naukę zawodu w 692 pracowniach, w których znajdowało się 3,2 tys. stanowisk szkoleniowych.

W porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym zwiększyła się liczba szkół artystycznych dających uprawnienia zawodowe o 3,1%, w tym realizujących jednocześnie program ogólnokształcący o 0,8%. Nieznacznie wzrosła ogólna liczba uczniów kształcących się w tego typu szkołach (o 0,9%), w tym liczba kobiet zwiększyła się o 1,1%. W szkołach realizujących jednocześnie program ogólnokształcący również odnotowano w porównaniu z poprzednim rokiem wzrost ogólnej liczby uczniów, w tym kobiet – odpowiednio o 0,8 i 1,0%.

W polskim systemie edukacji działają również policealne szkoły artystyczne, których ukończenie umożliwia osobom posiadającym wykształcenie średnie – po zdaniu egzaminu zawodowego – uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe. W roku szkolnym 2012/2013 działalność edukacyjną w tym zakresie prowadziło 71 policealnych szkół artystycznych, w tym 4 szkoły animatorów kultury. W porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym liczba policealnych szkół artystycznych wzrosła o 20,3%. W zajęciach uczestniczyło 5,2 tys. słuchaczy (wzrost o 18,9%), w tym 3,6 tys. kobiet (o 15,1% więcej niż przed rokiem). W klasach pierwszych naukę rozpoczęło 3,0 tys. osób, w tym 2,0 tys. kobiet (wzrost odpowiednio o 28,0% i 16,8%).

Szkoły te dysponowały 401 pomieszczeniami szkolnymi (w roku poprzednim – 338, wzrost w stosunku do roku poprzedniego o 18,6%). Praktyczną naukę zawodu realizowano w 188 pracowniach szkolnych, w których przygotowano 1,2 tys. stanowisk szkoleniowych.

Tabl. 14. Absolwenci szkół artystycznych

Wyszczególnienie	2009/2010		2010/2011		2011/2012			
	ogółem	w tym kobiety w %	ogółem	w tym kobiety w %	ogółem	w tym kobiety w %	2010/2011=100	
							ogółem	w tym kobiety
Szkoły artystyczne niedające uprawnień zawodowych	5132	65,3	5131	64,2	5419	63,3	105,6	104,1
Szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe	3449	70,4	3355	70,7	3368	71,0	100,4	100,8
Policealne szkoły artystyczne	1231	72,5	1404	73,8	1413	70,7	100,6	96,4

Źródło: dane z Systemu Informacji Oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej

Podobnie, jak w poprzednich latach, tak i w roku szkolnym 2012/2013 wśród uczniów i słuchaczy szkół artystycznych przeważały kobiety. Ich udział w ogólnej liczbie uczniów szkół artystycznych niedających uprawnień zawodowych wynosił 63,4%, w szkołach artystycznych dających uprawnienia zawodowe – 68,6%, a wśród słuchaczy szkół policealnych – 68,7% (w poprzednim roku szkolnym odpowiednio: 63,1%, 68,5% i 71,0%).

W zapewnieniu ciągłości szeroko pojętej kultury oraz poszukiwaniu wartości artystycznych i intelektualnych znaczący udział miały wyższe szkoły artystyczne, a także inne typy szkół wyższych, w których prowadzone były kierunki kulturalne i artystyczne.

W roku akademickim 2012/2013 na tego typu studiach kształciło się 69,8 tys. osób (w tym 49,6 tys. kobiet), co stanowiło 4,2 % ogółu studiujących w Polsce. W trybie stacjonarnym studiowało 53,2 tys. osób, w tym 38,5 tys. kobiet. W porównaniu z poprzednim rokiem akademickim zmniejszyła się liczba studentów kierunków kulturalnych i artystycznych w różnych typach szkół o 5,6%, w tym kobiet o 5,0%, liczba studentów studiów stacjonarnych zmniejszyła się o 0,9%, w tym kobiet o 0,1%. Podobnie jak w poprzednim roku akademickim, silnie zmniejszyła się liczba studentów studiów niestacjonarnych odpowiednio o 18,2% i 18,6%. Największym zainteresowaniem, analogicznie jak w poprzednich latach, cieszyło się kulturoznawstwo i europeistyka, które studiowało odpowiednio 20,5% i 12,9% osób na kierunkach kulturalnych i artystycznych prowadzonych w różnych typach szkół wyższych w Polsce.

Studia na kierunkach kulturalnych i artystycznych częściej wybierane były przez kobiety, które w roku akademickim 2012/2013 stanowiły 71,1% studentów (w roku akademickim 2011/2012 – 70,6%). Do najbardziej sfeminizowanych kierunków należały: europeistyka i filologia włoska (93,8%), scenografia (93,7%) oraz makrokierunek filologiczno-kulturoznawczy (92,9%). W roku akademickim 2011/2012 były to kierunki: scenografia (91,8% kobiet), tkanina i ubiór (91,8% kobiet) oraz makrokierunek filologiczno-kulturoznawczy (91,2% kobiet). Najmniejszą popularnością wśród kobiet, podobnie jak w poprzednim roku akademickim, cieszyły się następujące kierunki: dyrygentura (23,2%), muzyka kościelna (24,6%) oraz gry i grafika interaktywna (25,0%).

W roku akademickim 2012/2013 osoby uzdolnione artystycznie mogły rozwijać swoje zainteresowania i talenty w 23 uczelniach artystycznych, w tym 19 publicznych. Kształciło się w nich 17,1 tys. osób, w tym

11,1 tys. kobiet. W porównaniu z poprzednim rokiem akademickim nastąpił wzrost ogólnej liczby studentów w tego typu uczelniach o 1,0%, w tym kobiet o 2,5%.

Studenci tych uczelni, podobnie jak w roku akademickim 2011/2012, stanowili 1,0% ogółu studiujących w Polsce.

Liczba osób studiujących stacjonarnie wynosiła 13,1 tys., w tym 8,5 tys. kobiet, co oznacza wzrost w stosunku do poprzedniego roku akademickiego odpowiednio o 4,7% i 5,9%. Spadła natomiast, podobnie jak w roku poprzednim, liczba studiujących w trybie niestacjonarnym odpowiednio o 9,5% i 7,2%. Na pierwszy rok studiów przyjęto 3,6 tys. osób, w tym 2,4 tys. kobiet, tj. odpowiednio o 3,2% i 4,2% więcej w porównaniu z rokiem akademickim 2011/2012. Studia stacjonarne wybrało 2,8 tys. osób (wobec 2,6 tys. osób w poprzednim roku).

Uczelnie artystyczne starają się stworzyć korzystne warunki do studiowania osobom niepełnosprawnym. W roku akademickim 2012/2013 w tego typu uczelniach studiowały 253 osoby niepełnosprawne, w tym 160 kobiet. Osoby niesłyszące i słabowidzące, niewidome oraz z dysfunkcją narządów ruchu stanowiły 41,9% ogółu studiujących osób niepełnosprawnych. W trybie stacjonarnym studiowały 173 osoby niepełnosprawne. W porównaniu z poprzednim rokiem akademickim nastąpił wzrost liczby studiujących osób niepełnosprawnych o 13,5%, w tym kobiet o 20,3%.

Z możliwości kształcenia w polskich uczelniach artystycznych korzystają również cudzoziemcy. W roku akademickim 2012/2013 studiowało w tych uczelniach (publicznych i niepublicznych) 611 osób, w tym 355 kobiet (w poprzednim roku odpowiednio 501 i 284 osoby). Na pierwszy rok studiów przyjęto 151 osób, w tym 94 kobiety. Studia stacjonarne wybrało 137 osób. W porównaniu z rokiem akademickim 2011/2012 liczba przyjęć na pierwszy rok studiów wzrosła odpowiednio o 2,0% i 11,9%.

Z ogólnej liczby cudzoziemców studiujących w Polsce w uczelniach artystycznych – 153 studentów – to osoby polskiego pochodzenia, w tym 101 kobiet (w poprzednim roku akademickim odpowiednio 121 i 71 osób).

W artystycznych uczelniach publicznych kształciło się 16,1 tys. osób, w tym 10,5 tys. kobiet (w poprzednim roku akademickim odpowiednio 16,2 tys. i 10,4 tys. osób), co stanowiło odpowiednio 94,0% i 94,2% ogółu studiujących w uczelniach artystycznych. Na studiach stacjonarnych odnotowano 12,6 tys. osób, w tym 8,2 tys. kobiet. W porównaniu z rokiem poprzednim nastąpił wzrost liczby osób studiujących w uczelniach publicznych w trybie stacjonarnym o 3,7%, w tym kobiet o 5,0%, powiązany ze spadkiem zainteresowania studiami w trybie niestacjonarnym odpowiednio o 14,3% i 12,0%.

W polskim systemie edukacji artystycznej na poziomie wyższym widoczny jest podział na uczelnie kształcące w zakresie muzyki, sztuk plastycznych i sztuk scenicznych. Zmieniające się oczekiwania społeczne spowodowały, że pojawiły się również uczelnie, których nie można jednoznacznie przyporządkować do grupy uczelni kształcących w określonej dziedzinie sztuki, ponieważ edukują studentów w różnych jej dyscyplinach, np. w zakresie muzyki i sztuk wizualnych.

Najbardziej popularnymi artystycznymi kierunkami studiów były: grafika (6,5 tys. studentów), architektura wnętrz (4,4 tys. studentów), wzornictwo (3,5 tys. studentów) i instrumentalistyka (3,3 tys. studentów).

W roku akademickim 2012/2013 działalność dydaktyczną w zakresie muzyki prowadziło 8 publicznych uczelni muzycznych, w których studiowało 5,9 tys. studentów, w tym 3,3 tys. kobiet. W trybie stacjonarnym

studiowało 5,0 tys. osób (84,7% studiujących), w tym 2,8 tys. kobiet. W porównaniu z rokiem akademickim 2011/2012 nastąpił wzrost liczby studiujących o 1,8%, w tym kobiet o 2,8%. Wzrost liczby studiujących dotyczył osób wybierających studia stacjonarne i wynosił odpowiednio 3,8% i 5,1%. Natomiast, podobnie jak w poprzednim roku akademickim, odnotowano spadek w liczbie osób studiujących w trybie niestacjonarnym o 8,0%, w tym kobiet o 8,2%.

Tabl. 15. Studenci szkół wyższych^a różnych typów kierunków artystycznych (stan w dniu 30 XI)

Kierunki studiów ^b	Ogółem	W tym kobiety w %	Z ogółem na studiach		
			stacjonarnych		
			razem	w tym kobiety w %	
OGÓŁEM	2010/2011	32 835	69,1	23 397	69,8
	2011/2012	35 400	68,7	25 302	70,1
	2012/2013	36 075	69,1	26 547	70,5
Aktorstwo		855	50,5	855	50,5
Architektura wewnątrz		4 381	87,0	2 574	88,2
Dyrygentura		112	23,2	112	23,2
Edukacja artystyczna w zakresie sztuki plastycznej		2 723	82,7	2 366	83,0
Filmoznawstwo		348	66,1	254	68,1
Grafika		6 503	63,3	3 627	69,6
Historia sztuki		2 866	84,9	2 208	86,3
Instrumentalistyka		3 306	54,6	2 935	54,1
Jazz i muzyka estradowa		622	30,7	371	28,6
Kompozycja i teoria muzyki		402	65,7	402	65,7
Konserwacja i restauracja dzieł sztuki		437	83,5	437	83,5
Malarstwo		1 651	74,6	1 353	74,5
Muzyka kościelna		57	24,6	57	24,6
Muzykologia		713	68,0	666	69,2
Muzykoterapia		62	58,1	—	—
Organizacja produkcji filmowej i telewizyjnej		1 325	50,3	497	53,5
Realizacja obrazu filmowego, telewizyjnego i fotografia		743	35,9	423	36,2
Reżyseria		441	40,1	318	41,8
Reżyseria dźwięku		108	39,8	108	39,8
Rzeźba		414	61,8	414	61,8
Scenografia		159	93,7	145	93,1
Sztuka mediów		318	66,7	206	67,0
Sztuka rejestracji obrazu		238	55,9	83	57,8
Taniec		224	84,4	79	88,6
Tkanina i ubiór		134	89,6	77	89,6
Wiedza o teatrze		575	81,6	575	81,6
Wokalistyka		803	65,9	668	62,9
Wzornictwo		3 487	79,2	2 773	79,6
Studia międzykierunkowe wzornictwo i mechatronika		20	40,0	20	40,0

^a W uczelniach publicznych i niepublicznych łącznie z cudzoziemcami. ^b Kierunki i specjalności.

W roku akademickim 2012/2013 sztuki plastyczne wykładano w 8 uczelniach plastycznych, w tym 1 niepublicznej. Ogółem sztuki piękne studiowało 7,9 tys. osób, w tym 6,0 tys. kobiet. Na studiach stacjonarnych odnotowano 5,7 tys. osób, w tym 4,3 tys. kobiet. W porównaniu z poprzednim rokiem akademickim nastąpił spadek ogólnej liczby studiujących o 1,6%, natomiast liczba kobiet pozostała bez zmian. Jednocześnie zaobserwowano zwiększenie liczby studiujących w trybie stacjonarnym, w przypadku którego liczba studentów wzrosła o 3,3%, w tym kobiet o 4,7%. Z kolei na studiach niestacjonarnych odnotowano spadek liczby studiujących o 12,3%, w tym kobiet o 10,7%.

Osoby zainteresowane kształceniem na poziomie wyższym w dziedzinie sztuki scenicznej w roku akademickim 2012/2013 mogły studiować w 4 uczelniach kształcących w tym zakresie, w tym w 1 niepublicznej. Ogółem na tego typu uczelniach odnotowano 2,1 tys. studentów (w tym 48,4% kobiet). Studia stacjonarne wybrało 1,6 tys. osób (w tym 49,6% kobiet). W porównaniu z poprzednim rokiem akademickim nastąpił wzrost ogólnej liczby studentów o 5,5%, w tym kobiet o 9,3%, przy czym ogólna liczba osób na studiach stacjonarnych wzrosła o 11,1%, w tym kobiet o 13,2%, natomiast na studiach niestacjonarnych spadła – odpowiednio o 7,7% i 1,2%.

W roku akademickim 2012/2013 prowadziły również działalność 3 wyższe szkoły artystyczne, w tym 2 niepubliczne, których różnorodny profil kształcenia powoduje, że nie mogą być one zaliczone do żadnej z wyżej wymienionych kategorii. W uczelniach tych studiowało 1,2 tys. osób, w tym 0,8 tys. kobiet. Studia stacjonarne wybrało 0,8 tys. osób, w tym 0,6 tys. kobiet. W porównaniu z poprzednim rokiem akademickim nastąpił wzrost liczby studiujących osób o 6,9%, w tym kobiet o 13,0%. Liczba studiujących w trybie stacjonarnym wzrosła o 8,9%, w tym kobiet o 11,0%. W trybie niestacjonarnym podobnie odnotowano wzrost liczby studiujących o 2,5%, w tym kobiet o 17,6%.

Tabl. 16. Absolwenci szkół wyższych^a różnych typów kierunków artystycznych w roku akademickim 2011/2012

Kierunki studiów ^b	Ogółem	W tym kobiety w %	Z ogółem na studiach	
			stacjonarnych	
			razem	w tym kobiety w %
OGÓŁEM 2010/2011	7625	69,8	5428	70,3
..... 2011/2012	8649	71,1	6304	71,9
Aktorstwo	133	55,6	133	55,6
Architektura wnętrz	1102	89,4	653	89,7
Dyrygentura	21	28,6	21	28,6
Edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej	617	63,9	536	63,8
Edukacja artystyczna w zakresie sztuki plastycznej	921	82,8	734	83,1
Grafika	1197	63,9	710	67,5
Historia sztuki	686	85,9	519	86,3
Instrumentalistyka	1064	55,2	955	55,0
Jazz i muzyka estradowa	164	33,5	83	32,5
Kompozycja i teoria muzyki	126	74,6	126	74,6
Konserwacja i restauracja dzieł sztuki ...	49	81,6	49	81,6

Tabl. 16. Absolwenci szkół wyższych^a różnych typów kierunków artystycznych w roku akademickim 2011/2012 (dok.)

Kierunki studiów ^b	Ogółem	W tym kobiety w %	Z ogółem na studiach	
			stacjonarnych	
			razem	w tym kobiety w %
Malarstwo	335	75,2	244	76,6
Muzyka kościelna	14	28,6	14	28,6
Muzykologia	148	68,9	144	69,4
Ochrona dóbr kultury	222	78,4	153	80,4
Organizacja produkcji filmowej i telewizyjnej	184	49,5	51	58,8
Realizacja obrazu filmowego, telewizyjnego i fotografia	138	32,6	35	34,3
Reżyseria	59	45,8	48	45,8
Reżyseria dźwięku	18	27,8	18	27,8
Rzeźba	96	66,7	96	66,7
Scenografia	43	93,0	34	91,2
Sztuka mediów	85	57,6	45	66,7
Sztuka rejestracji obrazu	47	57,4	17	64,7
Taniec	59	79,7	16	87,5
Wiedza o teatrze	129	82,9	115	83,5
Wokalistyka	221	64,7	190	62,6
Wzornictwo	771	80,2	565	80,5

^a W uczelniach publicznych i niepublicznych łącznie z cudzoziemcami. ^b Kierunki i specjalności

W roku akademickim 2011/2012 studia magisterskie i pierwszego stopnia – w publicznych i niepublicznych uczelniach różnych typów na kierunkach artystycznych i kulturalnych – ukończyło 19,1 tys. osób, w tym 14,0 tys. kobiet (w 2010/2011 odpowiednio 18,4 tys. i 13,4 tys.). Uczelnie artystyczne ukończyło 4,6 tys. osób, w tym 3,1 tys. kobiet (studia stacjonarne 3,4 tys. absolwentów, w tym 2,2 tys. kobiet).

W roku akademickim 2012/2013 na studiach podyplomowych odnotowano 719 słuchaczy, w tym 550 kobiet. W porównaniu z poprzednim rokiem akademickim liczba słuchaczy wzrosła odpowiednio o 9,3% i 7,2%. Większość słuchaczy, podobnie jak w roku ubiegłym, wybrała studia podyplomowe w uczelniach publicznych – 96,7%.

Absolwenci szkół wyższych mogli kontynuować naukę na studiach doktoranckich tylko w publicznych uczelniach artystycznych. W roku akademickim 2012/2013 w tego typu uczelniach odnotowano 440 doktorantów, w tym 252 kobiety (w 2011/2012 odpowiednio 355 i 197 osób).

Studia stacjonarne wybrało 51,1% doktorantów (w poprzednim roku akademickim 42,8%). Stypendia doktoranckie pobierało 41 osób, wobec 17 w poprzednim roku akademickim. W roku kalendarzowym 2012 otwarto 58 przewodów doktorskich (wobec 55 w roku poprzednim), a rozprawę doktorską obroniło 29 osób (wobec 31 w roku poprzednim) – w tym 37,9% do roku od ukończenia studiów. W porównaniu z poprzednim rokiem akademickim liczba doktorantów wzrosła o 23,9%, w tym na studiach stacjonarnych o 48,0%.

Tabl. 17. Doktoranci wyższych szkół artystycznych wg dziedzin nauki (łącznie z cudzoziemcami)
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Doktoranci				Liczba wszczętych przewodów doktorskich (w danym roku kalendarzowym)	
	ogółem		na studiach stacjonarnych		ogółem	w tym kobiety
	ogółem	w tym kobiety	ogółem	w tym kobiety		
Sztuki filmowe	44	14	44	14	—	—
Sztuki muzyczne	184	82	79	32	27	14
Sztuki plastyczne.....	256	187	146	106	35	28
Sztuki teatralne.....	6	3	6	3	—	—

W roku akademickim 2012/2013 w publicznych i niepublicznych wyższych szkołach artystycznych zatrudniano w pełnym i niepełnym wymiarze czasu pracy 3,8 tys. nauczycieli akademickich (w tym 1,5 tys. kobiet), co stanowiło 3,8% ogółu zatrudnianych nauczycieli w szkołach wyższych w Polsce.

W porównaniu z poprzednim rokiem akademickim odnotowano wzrost ogólnej liczby zatrudnionych nauczycieli akademickich o 2,7%. Pełnozatrudnieni stanowili 88,3% ogółu nauczycieli zatrudnionych w wyższych szkołach artystycznych

Szkoły wyższe zatrudniają także pracowników niebędących nauczycielami akademickimi. W roku akademickim 2012/2013 w grupie wyższych szkół artystycznych odnotowano 2,0 tys. tego typu pracowników, w tym 1,3 tys. kobiet.

WYSTAWIENICTWO

MUZEJA

Muzeum jako instytucja powołana do gromadzenia, badania i sprawowania opieki nad obiektami posiadającymi wartość artystyczną lub historyczną pełni funkcje ochronne, edukacyjne i estetyczne.

Według stanu w dniu 31 XII 2012 r. w Polsce prowadziło działalność 768 muzeów (łącznie z oddziałami), z których 86,7% należało do sektora publicznego. Organizatorem zdecydowanej większości instytucji były jednostki samorządu terytorialnego (72,7%). W ramach sektora prywatnego organizatorami muzeów były najczęściej organizacje społeczne, polityczne i związki zawodowe (co trzecie prywatne muzeum) oraz Kościoły i związki wyznaniowe (co czwarte).

Łączna liczba zbiorów muzealnych, według stanu na koniec 2012 r., wyniosła 15,7 mln (wzrost o 3,6% w porównaniu z 2011 r.). Dominowały muzealia z dziedziny archeologii (20,1%) oraz przyrody (18,1%), natomiast najmniej liczną dziedzinę stanowiła kartografia (0,2%).

Zbiory muzealne prezentowane były w ramach stałych wystaw oraz poprzez organizowanie wystaw czasowych. W 2012 r. muzea prezentowały 1 738 wystaw stałych oraz zorganizowały 4 870 wystaw czasowych (w tym 171 wystaw z zagranicy).

Muzea w 2012 r. odwiedziło 26,7 mln osób (o 7,2% więcej w porównaniu z rokiem poprzednim), w tym 11,3 mln osób zwiedziło muzea bezpłatnie. Zorganizowane grupy młodzieży szkolnej stanowiły 19,6% ogółu zwiedzających (w 2011 r. – 23,3%). Największą popularnością wśród zwiedzających, tak jak w roku poprzednim, cieszyły się muzea o profilu artystycznym i historycznym, które odwiedziło odpowiednio: 8,2 mln i 4,3 mln osób.

Okazją do nieodpłatnego poznawania polskiego dziedzictwa narodowego jest corocznie organizowana „Noc Muzeów”. Z tej formy zwiedzania skorzystało ok. 950 tys. osób (o 3,2% mniej niż w 2011 r.), natomiast z innych form imprez okolicznościowych 1,5 mln osób.

Muzea zorganizowały za granicą 140 wystaw, które odwiedziło 610 tys. osób. Najwięcej wystaw zaprezentowano w Niemczech (28), Słowacji (16) i na Węgrzech (13).

Poza działalnością wystawienniczą muzea prowadzą również działalność oświatową. W 2012 r. zorganizowały 113,9 tys. imprez, w których uczestniczyło 7,0 mln osób. Najwięcej zorganizowano lekcji muzealnych (61,7 tys.). Największą liczbę uczestników odnotowano na imprezach cyklicznych, w których uczestniczyło 1,8 mln osób.

W 2012 r. muzea prowadziły także inną działalność związaną z kulturą: wykonały 78 usług konserwatorskich, 244 konsultacje specjalistyczne, przeprowadziły 99 badań zleconych z zewnątrz. Sprzedaż pamiątek prowadziło 412 muzeów.

Muzea prowadzą również własną działalność badawczą. W 2012 r. rozpoczęto realizację 483 programów badawczych wewnętrznych oraz przystąpiono do 200 programów badawczych zewnętrznych. Najwięcej programów badawczych wewnętrznych podjęto w muzeach województwa śląskiego (18,4% wszystkich programów tego rodzaju) i mazowieckiego (15,7%), natomiast najwięcej programów badawczych zewnętrznych zainicjowano w muzeach w województwie wielkopolskim (18,5%) i mazowieckim (17,5%). W muzeach województwa kujawsko-pomorskiego i świętokrzyskiego prowadzono niewielką działalność badawczą, programy badawcze stanowiły odpowiednio 1,8% i 1,6% ogółu wszystkich programów badawczych.

W ramach prowadzonej w 2012 r. działalności wydawniczej muzea opublikowały ogółem 8 567 tytułów (o 6,2% mniej niż w 2011 r.) o łącznym nakładzie 7,9 mln egzemplarzy (w roku poprzednim – 8,6 mln egz). Spośród wszystkich wydawnictw najwięcej wydano plakatów – 3 255 tytułów w nakładzie 301,6 tys. egzemplarzy oraz informatorów i folderów – 2 024 tytuły w nakładzie 3 911,5 tys. egzemplarzy.

INSTYTUCJE PARAMUZEALNE

Instytucja paramuzealna to jednostka organizacyjna zbliżona swoim charakterem do muzeum, której celem jest trwała ochrona dóbr kultury, nauki i techniki oraz przyrody. Do instytucji paramuzealnych zaliczamy: ogrody zoologiczne, ogrody botaniczne, rezerваты przyrody, parki narodowe i kulturowe oraz inne jednostki obejmujące, m.in. planetaria, centra techniki, a także niebędące muzeami ekspozycje stałe przedstawiające osiągnięcia, odkrycia i ciekawostki z dziedziny historii, archeologii, kultury, przyrody, techniki itp.

W 2012 r. zarejestrowano działalność 98 instytucji paramuzealnych, które zgromadziły one 250,3 tys. eksponatów i okazów przyrody. Większość instytucji paramuzealnych należała do sektora publicznego (77,6%).

Jednostki paramuzealne przygotowały 108 wystaw stałych i 344 wystawy czasowe. Ponadto zaprezentowały 6 wystaw za granicą. Wystawy w kraju odwiedziło łącznie 9,7 mln osób, w tym 2,4 mln młodzieży szkolnej w zorganizowanych grupach, co stanowiło 24,8% wszystkich zwiedzających. Instytucje paramuzealne zwiedziło bezpłatnie 10,0% ogółu zwiedzających osób. Największym zainteresowaniem zwiedzających cieszyły się ogrody zoologiczne, które odwiedziło 3,9 mln osób.

Instytucje paramuzealne, podobnie jak muzea, prowadziły działalność oświatową i w 2012 r. zorganizowały łącznie 17,0 tys. imprez oświatowych (w 2011 r. – 17,4 tys. imprez), w których uczestniczyło 1,5 mln osób. Najwięcej osób wzięło udział w zorganizowanych przez instytucje paramuzealne imprezach

cyklicznych. W 1,0 tys. imprez cyklicznych uczestniczyło 469,6 tys. osób, co stanowiło 32,1% ogółu uczestników wszystkich imprez. W 145 zorganizowanych konkursach wzięło udział 27,3 tys. uczestników.

W ramach prowadzonej działalności wydawniczej jednostki paramuzealne wydały łącznie 371 tytułów o łącznym nakładzie 815,3 tys. egzemplarzy, z tego najwięcej plakatów – 153 tytuły w nakładzie 17,6 tys. egzemplarzy oraz informatorów i folderów – 101 tytułów w nakładzie 507,8 tys. egz.

Jednostki paramuzealne prowadziły także działalność badawczą: w 2012 r. realizowały 176 programów badawczych, z czego 87,5% stanowiły zewnętrzne programy badawcze.

GALERIE SZTUKI

Głównym celem działalności galerii sztuki jest promocja, prezentacja i propagowanie współczesnej twórczości artystycznej poprzez organizację wystaw, działań plastycznych oraz imprez towarzyszących.

W Polsce w 2012 r. działały 344 galerie i salony sztuki organizujące wystawy. W stosunku do poprzedniego roku, liczba ta spadła o 2,3%. Z ogółu wszystkich galerii i salonów sztuki 58,4% stanowiły instytucje państwowe i samorządowe, łącznie z biurami wystaw artystycznych. W grupie tej zdecydowana większość należała do jednostek samorządowych (87,1%). W sektorze prywatnym prawie połowę organizatorów galerii stanowiły osoby fizyczne (49,0%), natomiast pozostałe galerie były prowadzone przez różne organizacje, m.in. fundacje i stowarzyszenia.

Zwiększył się w porównaniu z rokiem poprzednim odsetek obiektów przystosowanych dla osób niepełnosprawnych. Prawie 3/5 placówek wystawienniczych (57,0%) zapewniło w 2012 r. niezbędne warunki do korzystania z tych obiektów przez osoby niepełnosprawne poruszające się na wózkach inwalidzkich.

Prawie 60,0% galerii i salonów sztuki prezentujących wystawy w 2012 r. funkcjonowało, podobnie jak w 2011 r., w czterech województwach: małopolskim, mazowieckim, łódzkim i śląskim.

Jednym z podstawowych zadań galerii państwowych i samorządowych jest tworzenie kolekcji dzieł sztuki współczesnej oraz jej udostępnianie w formie wystaw. Z roku na rok wzrasta liczba posiadanych eksponatów. W 2012 r. galerie sektora publicznego posiadały 713,2 tys. zbiorów, wśród których najliczniejsze były dzieła z dziedziny malarstwa (61,4%) i grafiki (27,8%).

Wraz ze spadkiem liczby galerii, zmniejszyła się liczba zorganizowanych przez te instytucje wystaw. Łącznie w 2012 r. wszystkie galerie i salony sztuki zorganizowały w kraju 4,2 tys. wystaw (o 4,1% mniej niż w 2011 r.) w 4,4 tys. ekspozycji (o 15,4% mniej w stosunku do roku poprzedniego). Organizatorami 73,2% wystaw były państwowe i samorządowe galerie i salony sztuki. Największą część wszystkich prezentacji w Polsce stanowiły wystawy dzieł twórców krajowych (88,9%). W porównaniu do roku 2011, o 17,7% zmniejszyła się liczba wystaw artystów zagranicznych, nie uległa natomiast zmianie liczba prezentacji międzynarodowych, tj. ukazujących twórczość artystów krajowych i zagranicznych.

Zmniejszyła się liczba wystaw z zastosowaniem tzw. nowych mediów, a także ich udział w łącznej liczbie wystaw – w 2012 r. stanowiły one 13,9% ogółu prezentacji. Wystawy plenerowe stanowiły 3,5% ogółu wszystkich wystaw.

W 2012 r. przeszło 3,0 mln osób odwiedziło państwowe i samorządowe galerie sztuki. Pozostałe galerie odwiedziło 655,1 tys. osób. Największą liczbę zwiedzających zgromadziły galerie w województwach mazowieckim (21,8% ogółu zwiedzających), małopolskim (13,6%) oraz pomorskim (10,9%).

Galerie, oprócz prezentacji dzieł sztuki współczesnej, prowadzą różnorodną działalność okołowystawienniczą, tj. imprezy muzyczne, filmowe, konkursy, performance oraz aukcje dzieł sztuki. W ramach edukacji kulturalnej instytucje wystawiennicze w 2012 r. zorganizowały łącznie 3,3 tys. odczytów, prelekcji i spotkań z autorami wystaw oraz 11,0 tys. lekcji i warsztatów plastycznych. Z wymienionych form działalności oświatowej prowadzonej przez galerie – 41,4% miało charakter cykliczny. W ramach działalności okołowystawienniczej, 92,1% wszystkich imprez zostało zorganizowanych przez galerie sektora publicznego.

Bogatą propozycję galerii i salonów sztuki uzupełnia oferta wydawnicza, a wśród niej publikacje katalogów, informatorów, folderów czy plakatów. W ramach tej działalności instytucje wystawiennicze w 2012 r. wydały 9,3 tys. tytułów w formie drukowanej oraz 1,8 tys. wydawnictw elektronicznych, z których 2/3 stanowiły zaproszenia na wystawy. Działalność wydawnicza była zdecydowanie szersza w galeriach państwowych i samorządowych, gdzie nakład oddanych do druku wydawnictw wyniósł 1,9 mln egzemplarzy i ponad 6-krotnie przewyższył nakład publikacji wydanych przez galerie z sektora prywatnego.

DZIAŁALNOŚĆ SCENICZNA

W 2012 r. działalność sceniczną prowadziły 174 teatry i instytucje muzyczne posiadające własny, stały zespół artystyczny. Teatry i instytucje muzyczne zorganizowały 54,1 tys. przedstawień i koncertów, w których uczestniczyło 10,7 mln widzów i słuchaczy.

W porównaniu z rokiem 2011 nastąpił nieznaczny wzrost liczby przedstawień i koncertów (o 0,8%), przy jednoczesnym spadku o 254,6 tys. (2,3%) liczby widzów i słuchaczy. Odnotowano też spadek przeciętnej frekwencji na jednym przedstawieniu – z 204 w 2011 r. do 198 osób. Liczba przedstawień i koncertów przypadająca w ciągu roku na 1 instytucję artystyczną wzrosła w porównaniu z 2011 r. z 310 do 311.

Biorąc pod uwagę średnią liczbę widzów i słuchaczy przypadających na 1 przedstawienie i koncert, najwięcej osób uczestniczyło w przedstawieniach zorganizowanych przez zespoły pieśni i tańca – 614 osoby a w operach i operetkach – odpowiednio 524 i 377 widzów i słuchaczy na jedno przedstawienie. W teatrach dramatycznych jedno przedstawienie obejrzało średnio 181 osób, w lalkowych – 137, a w filharmoniach – jednego koncertu wysłuchało przeciętnie 168 osób.

W ciągu roku przybyło ok. 1,7 tys. miejsc na widowni w stałych salach. Stanowiło to wzrost liczby miejsc o 2,2% w stosunku do roku poprzedniego. Na 1 miejsce na widowni w stałych salach teatrów i instytucji muzycznych w 2012 r. przypadało 495 osób (w 2011 r. - 506).

Większość instytucji prowadzących działalność artystyczną i rozrywkową była przystosowana dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, przy czym przystosowanie to, częściej dotyczy adaptacji wejścia do budynku (85,6%; w 2011r.- 77,5%), niż samych udogodnień wewnątrz budynku (79,9%; w 2011 r.- 67,6%). W 2012 r. 17,2% teatrów i instytucji muzycznych wyposażonych była w urządzenia do audiodeskrypcji.

Liczba teatrów i instytucji muzycznych była wyraźnie zróżnicowana w poszczególnych województwach – od 3 (w województwach opolskim i podkarpackim) do 35 (w województwie mazowieckim).

W 2012 r. najwięcej widzów i słuchaczy odwiedziło teatry i instytucje muzyczne w województwie mazowieckim – 3,0 mln (561 widzów i słuchaczy w przeliczeniu na 1 000 ludności), śląskim – 1,3 mln uczestników (289 widzów i słuchaczy w przeliczeniu na 1 000 ludności) oraz małopolskim – 1,0 mln (300 osób w przeliczeniu na 1 000 ludności). W pozostałych województwach liczba uczestników imprez artystycznych nie przekroczyła 1,0 mln widzów i słuchaczy. Najmniej widzów i słuchaczy, tj. poniżej 200 tys., było w teatrach i instytucjach muzycznych w województwach: opolskim, i podkarpackim. Spośród 54 071 przedstawień

i koncertów w 2012 r. – 12 600 odbyło się w woj. mazowieckim (23,3%). Najmniejszą liczbę przedstawień i koncertów odnotowano w woj. opolskim – 822 (1,5% wszystkich prezentacji).

Teatry dramatyczne, lalkowe i muzyczne przedstawiły 609 widowisk premierowych (wobec 654 w 2011 r.): 512 premier w teatrach dramatycznych i lalkowych (w 2011 r. – 542 premiery) i 97 – w teatrach muzycznych (112 premier w roku poprzednim).

Udział spektakli teatralnych i koncertów prezentowanych na terenie województwa, w którym siedzibę ma instytucja artystyczna w ogólnej liczbie prezentacji zwiększył się o 1,4 pkt. proc. i wyniósł 93,9%, a udział liczby widzów przedsięwzięć podejmowanych we własnym województwie wzrósł o 1,1 pkt. proc. i wyniósł 91,6%. W przypadku teatrów dramatycznych i lalkowych, udział przedstawień prezentowanych we własnym województwie w ogólnej liczbie spektakli wyniósł 85,8% (w 2011 r. – 93,4%), a udział widowni osiągnął 93,3% (wzrost o 1,4 pkt. proc. w porównaniu z rokiem poprzednim).

W 2012 r. teatry i instytucje muzyczne pokazały 689 przedstawień i koncertów za granicą (w 2011 r. – 775). Najwięcej widowisk za granicą zaprezentowały teatry dramatyczne – 390 (w tym lalkowe – 102) oraz filharmonie – 107. Orkiestry i chóry wykonały 112 koncertów. Najwięcej przedstawień i koncertów za granicą wystawiły teatry i instytucje z województw: mazowieckiego (239), dolnośląskiego (96) i śląskiego (73).

W 2012 r. odbyło się 888 (tj. o 11,3% więcej niż przed rokiem) przedstawień i koncertów zrealizowanych w Polsce przez twórców z zagranicy. Na ten wynik największy wpływ miał wzrost o ponad 40% liczby występów filharmonicznych w porównaniu z poprzednim rokiem. Liczba widzów i słuchaczy na przedstawieniach zespołów i artystów zagranicznych zmniejszyła się o 25,5% i wyniosła 28,1tys.

KINEMATOGRAFIA

Kina cieszą się największą popularnością spośród opisywanych podmiotów działających w obszarze kultury i w 2012 r. zgromadziły 37,5 mln widzów (o 5,4% mniej niż przed rokiem). Według stanu na koniec 2012 r. działały 453 kina (447 kin stałych i 6 kin ruchomych), tj. o 2 mniej w porównaniu z poprzednim rokiem. Kina stałe dysponowały 1,2 tys. sal z 257,8 tys. miejsc na widowni (przyrost o 8,4 tys.).

Wyraźnie widoczna jest dysproporcja w formie własności kin oraz w ich lokalizacji. Właścicielami 65,1% kin były podmioty należące do sektora publicznego, w tym 63,4% kin było własnością samorządu terytorialnego. Natomiast w działalności kinowej większą aktywność przejawiały kina prowadzone przez podmioty sektora prywatnego (93,9 % ogółu seansów filmowych było wyświetlanych przez te kina). Przeważająca liczba kin miała swoją lokalizację w miastach (98,2%); kina na wsi to już zjawisko marginalne. W 2012 r. tylko 8 kin stałych prowadziło swoją działalność na terenach wiejskich, a ich liczba spadła o przeszło połowę w stosunku do 2007 r. (20 kin). Są to kina małe i działające w domach i ośrodkach kultury, znajdujące się w sporej odległości od dużych miast. Wyjątkiem jest tu wieś Janki pod Warszawą, w której w centrum handlowym działa multiplex (10 sal). Najwięcej kin prowadzi swoją działalność w najbardziej zurbanizowanych województwach.

W okresie 2007–2012 przybywało sal projekcyjnych (o 154 sale) i miejsc na widowni (o 13,7 tys.) w kinach stałych. Liczba sal w tym czasie wzrosła o 15,3% , a największą dynamiką cechował się 2011 r. – w porównaniu z 2010 r. liczba sal zwiększyła się wówczas o 4,3%. Natomiast w 2012 r. liczba sal zwiększyła się o 3,6% w porównaniu z rokiem poprzednim. Największy udział w tym wzroście miały multiplexy, cieszące się dużą popularnością, zwłaszcza te zlokalizowane w galeriach handlowych, łączące coraz częściej i na coraz

większą skalę funkcje komercyjne z kulturalnymi. W Polsce w 2012 r. z 447 kin stałych 11,4% stanowiły multiplexy, natomiast 71,1% kina jednosalowe. Jednakże to multiplexy skupiły blisko połowę ogółu miejsc na widowni (45,2%), wyświetliły 59,7% wszystkich seansów i zgromadziły 58,1% ogółu widzów. W okresie 2007–2012 powstało 10 nowych multiplexów i w konsekwencji przybyły 104 nowe sale kinowe i 18,7 tys. miejsc dla widzów. W 2012 r. jeden multiplex średnio posiadał 2 285 miejsc na widowni i zgromadził w ciągu roku 427 tys. widzów na ok. 18,3 tys. seansów filmowych.

W większości dużych i średnich miast polskich, z roku na rok, pojawiają się coraz to nowe multiplexy, które generują największe zyski ze sprzedaży biletów i zagrażają egzystencji małych kin. Pomimo to, że kina jednosalowe i studyjne promują kino artystyczne, przy tak dużej konkurencji kin o charakterze głównie komercyjnym, mają poważne problemy z utrzymaniem się na rynku. W latach 2007–2012 obserwowano ciągły spadek liczby małych kin (o 19,8%), a co za tym idzie - zmniejszanie się liczby miejsc na widowni w tych kinach (o 25,8%). Dużą pomocą i sposobem, aby kina te mogły konkurować z zaawansowanymi technicznie multiplexami, jest uczestnictwo w sieci Europa Cinemas. Przy wsparciu Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej w ramach Programu Operacyjnego „Rozwój kin”, od maja 2011 r. mają one możliwość ubiegania się o dotację na zakup projektorów cyfrowych¹⁰. Cele programu to: tworzenie warunków powszechnego dostępu do polskiej, europejskiej i światowej sztuki filmowej, wspieranie działalności kin oraz warunków funkcjonowania instytucji filmowych, a także dostosowanie kin do cyfrowego standardu wyświetlania filmów. Priorytetami są natomiast modernizacja i cyfryzacja kin. Beneficjentami programu są m.in. kina uczestniczące w sieci Europa Cinemas lub Sieci Kin Studyjnych i Lokalnych oraz kina do nich nie należące pod warunkiem, że filmy europejskie w ich rocznym repertuarze stanowią (lub będą stanowiły) nie mniej niż 30%, w tym filmy polskie nie mniej niż 15%. W ramach tej akcji realizowany jest też program Sieć Polskich Kin Cyfrowych, którego celem jest pomoc kinom studyjnym w przejściu z projekcji analogowych do cyfrowych. Wszystkie kina należące do Sieci Polskich Kin Cyfrowych należą jednocześnie do Sieci Kin Studyjnych i Lokalnych. Strukturę Sieci kin Studyjnych i Lokalnych tworzą kina, które zobowiązały się do realizowania programu SKSiL w umowach zawartych z operatorem Sieci - Filmoteką Narodową, która w zamian wspiera finansowo działalność programową kin oraz ułatwia im dostęp do pożądanego - z punktu widzenia programu Sieci - repertuaru kinowego. Program Sieci jest finansowany ze środków Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Filmoteki Narodowej. Przyjęte kryteria pozwalające na uczestnictwo w programie Sieci Polskich Kin Cyfrowych zobowiązują do wyświetlania minimum 300 seansów rocznie, propagowania kultury filmowej, przede wszystkim w formie prezentacji filmów o wysokiej wartości artystycznej oraz prowadzenia działalności edukacyjnej, adresowanej do młodej widowni kin. W 2012 r. do Sieci Kin Studyjnych i Lokalnych należało ponad 200 kin (78 kin studyjnych i 124 lokalne), w tym 76 do Sieci Polskich Kin Cyfrowych. Kina korzystające z techniki cyfrowej nie są uzależnione od obiegu kopii filmowych wykonanych na taśmie filmowej. Wszystkie one mogą w tym samym czasie wyświetlać filmy premierowe.

W 2012 r. dwoma rodzajami aparatury projekcyjnej (analogowej – 35 mm i cyfrowej – w standardzie DCI) dysponowało równocześnie 32,9% kin stałych (w roku poprzednim – 28,1%). Wzrosła również liczba kin umożliwiających widzom rezerwowanie biletów przez Internet – w 2012 r. taką możliwość dawało 37,1% kin stałych (w 2011 r. – 33,9%).

¹⁰ Źródło: <http://www.pisf.pl/pl/kinematografia/rynek-filmowy/cyfryzacja-kin>.

W 2012 r. kina w Polsce wyświetliły łącznie 1,6 mln seansów, w tym 14,4% wyświetlonych seansów stanowiły filmy produkcji polskiej. W porównaniu z poprzednim rokiem, ogólna liczba seansów zmniejszyła się o 0,2%, podczas gdy liczba seansów filmów polskich spadła o 30,4%.

W ciągu całego 2012 r. polskie kina odwiedziło 37,5 mln widzów (spadek 5,4%). W porównaniu z poprzednim rokiem, frekwencja w kinach spadła w 11 województwach, a wzrosła w 5 – największy wzrost wykazano w województwie świętokrzyskim (o 15,9%), podlaskim (o 8,8%) oraz pomorskim (o 8,2%). Natomiast w województwach wielkopolskim oraz warmińsko-mazurskim liczba widzów zmalała odpowiednio o 19,4% i 18,7%.

W 2012 r. filmy produkcji polskiej w kinach stałych zgromadziły 6,7 mln widzów, co stanowiło 17,8% ogółu widzów w kinach stałych (o 11,5 p. proc. mniej niż w roku poprzednim).

Kina, chcąc umożliwić korzystanie ze swojej oferty również osobom niepełnosprawnym, z roku na rok zwiększają liczbę obiektów przystosowanych dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. W 2012 r. obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich stanowiły 83,2% kin stałych. Dostosowanie obiektów dotyczyło głównie wejścia do budynku i dotyczyło niemal wszystkich deklarujących ułatwienia dla osób niepełnosprawnych (99,2%), natomiast udogodnienia wewnątrz budynku posiadało 66,2% tych kin.

Poprawę możemy obserwować także w przystosowaniu kin do audiodeskrypcji, tj. techniki narracyjnej, która umożliwia odbiór treści wizualnych osobom niewidomym i słabo widzącym. W 2012 r. do tego typu przekazu były przystosowane 34 kina, co stanowiło 7,6% ogółu kin stałych (w 2011 r. – 30 kin).

Podstawową, stałą formą działalności kin jest rozpowszechnianie filmów, ale kina chcąc przyciągnąć jak najliczniejszą rzeszę widzów, poszerzają swoją ofertę o inne rodzaje działalności. W 2012 r. największą popularnością wśród widzów cieszyły się zorganizowane przez kina spotkania i prelekcje (3,7 tys. imprez), w których uczestniczyło 386,8 tys. osób. Atrakcyjną formą działalności były także imprezy muzyczne, głównie koncerty (576 imprez i 114,5 tys. uczestników), a także konkursy (148 imprez i 24,0 tys. uczestników) oraz imprezy plenerowe (95 imprez i 23,4 tys. uczestników).

RADIOFONIA I TELEWIZJA

W 2012 r. audycje w programach ogólnopolskich i regionalnych nadawało 17 ośrodków regionalnych radiofonii publicznej w: Białymstoku, Bydgoszczy, Gdańsku, Katowicach, Kielcach, Koszalinie, Krakowie, Lublinie, Łodzi, Olsztynie, Opolu, Poznaniu, Rzeszowie, Szczecinie, Warszawie, Wrocławiu i Zielonej Górze.

Programy telewizji publicznej rozpowszechniało 16 oddziałów terenowych, mających siedziby w: Białymstoku, Bydgoszczy, Gdańsku, Gorzowie Wielkopolskim, Katowicach, Kielcach, Krakowie, Lublinie, Łodzi, Olsztynie, Opolu, Poznaniu, Rzeszowie, Szczecinie, Warszawie i Wrocławiu.

Oprócz jednostek radiofonii i telewizji publicznej działali również nadawcy z sektora prywatnego, których podstawą działania były koncesje udzielone przez Krajową Radę Radiofonii i Telewizji. Według stanu w dniu 31 XII 2012 r. nadawcy prywatni działali na podstawie przyznanych 295 koncesji radiowych i 20 telewizyjnych na rozpowszechnianie programów drogą naziemną.

Ponadto na podstawie 3 koncesji rozpowszechniano radiowe programy satelitarne, a 82 koncesje posiadali nadawcy satelitarnych programów telewizyjnych (w tym 8 – emitujący program także drogą naziemną).

Operatorzy sieci telewizji kablowej działali na podstawie 238 koncesji, w tym 12 wydanych przez Krajową Radę Radiofonii i Telewizji w 2012 r.

W 2012 r., po raz pierwszy od wielu lat odnotowano wzrost (nieznaczny wprawdzie) zarejestrowanej liczby abonentów radiowych (o 0,6%) i telewizyjnych (o 0,4%) w porównaniu z rokiem poprzednim.

W przeliczeniu na 1 000 ludności dało to wzrost liczby abonentów radiowych ze 179 w 2011 r. do 180, natomiast wskaźnik ten dla abonentów telewizyjnych nie zmienił się i wyniósł 173. Wydatki z budżetu państwa na radiofonie i telewizję, podobnie jak w roku poprzednim, wyniosły 22,7 mln zł. Wpływy z abonamentu ogółem (łącznie z odsetkami za zwłokę w uiszczaniu opłat oraz karami za używanie niezarejestrowanych odbiorników) wyniosły 574,6 mln zł, w tym wpływy z abonamentu radiowo-telewizyjnego – 561,2 mln zł (w 2011 r. – odpowiednio: 510,4 mln zł i 504,1 mln zł).

IMPREZY MASOWE

W 2012 r. w Polsce zostało zorganizowanych 5,5 tys. imprez masowych. W porównaniu z 2011 r. liczba ta wzrosła o 8,1%. Podobnie jak w poprzednim roku, najwięcej imprez masowych zostało zorganizowanych przez osoby prawne, tj. 86,4% ogółu imprez i były to najczęściej zabawy sylwestrowe, pokazy rekonstrukcyjne wydarzeń historycznych oraz dożynki. Pozostałe imprezy zorganizowały jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej (9,5%) i osoby fizyczne (4,1%).

Zwiększyła się liczba uczestników imprez masowych z 16,1 mln osób w 2011 r. do 22,0 mln osób w 2012 r. Najwięcej imprez masowych zostało zorganizowanych w województwach: śląskim (581), mazowieckim (574) i dolnośląskim (567), natomiast najmniej odbyło się w województwach: świętokrzyskim (99), opolskim (121) oraz podlaskim (134).

Przeciętnie w jednej imprezie masowej wzięło udział 4,0 tys. osób, tj. o 26,2% więcej niż w 2011 r. Najwięcej osób uczestniczyło w imprezach masowych w województwach: mazowieckim (4,5 mln), wielkopolskim (2,4 mln) oraz dolnośląskim (2,2 mln), a najmniej w województwie opolskim (262,3 tys.) i świętokrzyskim (168,3 tys.). W imprezach ze wstępem płatnym uczestniczyło 14,1 mln osób (w 2011 r. – 10,5 mln).

W porównaniu do poprzedniego roku liczba imprez artystyczno-rozrywkowych nieznacznie zmalała z 2,7 tys. do 2,6 tys. W imprezach tego typu uczestniczyło ponad 8,3 mln osób wobec 7,6 mln osób w 2011 r. Najwięcej imprez artystyczno-rozrywkowych odbyło się w województwach: mazowieckim (355), dolnośląskim (255) i śląskim (232), najmniej w województwach: świętokrzyskim (75) i opolskim (65). Większość imprez artystyczno-rozrywkowych, tj. 72,6%, odbyła się na terenie otwartym (72,2% – w 2011 r.).

W 2012 r., podobnie jak w roku poprzednim, najwięcej odbyło się koncertów (1392) oraz imprez łączonych np. pokaz filmowy i kabaret (337). Najwięcej koncertów odbyło się w województwie mazowieckim (190) i dolnośląskim (143). Dużą popularnością cieszyły się festiwale, które najliczniej organizowane były w województwie małopolskim (30) i lubelskim (22). Przeciętnie w jednej imprezie artystyczno-rozrywkowej wzięło udział 3,2 tys. osób (2,8 tys. w 2011 r.).

ANALIZA ROZKŁADU TERYTORIALNEGO INSTYTUCJI KULTURY W POLSCE

Rozkład przestrzenny instytucji kultury ma znaczenie dla dostępności świadczonych przez nie usług. Na podmioty te składają się: teatry dramatyczne i lalkowe prowadzące profesjonalną działalność sceniczną, opery, teatry muzyczne, filharmonie, orkiestry, chóry, zespoły pieśni i tańca, muzea i instytucje paramuzealne, biblioteki, galerie, domy i ośrodki kultury, kluby, świetlice oraz kina.

W 2012 r. w Polsce działało 15 605 ww. instytucji kultury, czyli 0,45 instytucji w przeliczeniu na 1 000 ludności. Większość z nich stanowiły biblioteki publiczne oraz ich filie – 51,72% ogółu instytucji kultury. Następne w kolejności były domy i ośrodki kultury (15,0%), biblioteki pedagogiczne, naukowe, fachowe, fachowo-beletrystyczne, ośrodki informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej (OINTE) i biblioteki towarzystw naukowych (11,7%). Znaczący udział w ogólnej liczbie instytucji kultury miały również kluby i świetlice (9,8%). Pozostałe podmioty były mniej liczne i ich procentowy udział był znacznie mniejszy – nie znaczy to jednak, że nie odgrywały istotnej roli w świadczeniu usług publicznych w sferze kultury.

Spośród 379 powiatów i miast na prawach powiatu 11 szczególnie wyróżniało się pod względem liczby działających na ich terenie instytucji kultury. W Warszawie funkcjonowało 613 instytucji kultury, co dało 0,36 podmiotu na 1 000 ludności. Następnie wymienić należy Kraków (odpowiednio 414 i 0,55), Łódź (299; 0,42), Poznań (229; 0,42), Wrocław (196; 0,31), Katowice (138; 0,45), Lublin (136; 0,39), Gdańsk (128; 0,28), powiat nowosądecki (120; 0,57), powiat poznański (111; 0,32) i powiat nowotarski (100; 0,53).

Przestrzenne zróżnicowanie rodzajów instytucji kultury daje podobny obraz jak w przypadku liczby instytucji kultury. Na potrzeby analizy wyszczególniono 15 rodzajów¹¹ instytucji kultury. W 2012 r. nie występowały one wszystkie równocześnie w żadnym powiecie ani mieście na prawach powiatu. Największa różnorodność pod tym względem cechowała Warszawę oraz Gdańsk (po 13 rodzajów instytucji kultury). Następnymi z grupy miast o dominującym poziomie zróżnicowania były: Łódź (12), Poznań (12), Wrocław (12), Kraków (11), Katowice (11), Szczecin (11), Lublin (10), Bydgoszcz (10), Białystok (10) oraz Kielce (10).

Przestrzenne rozlokowanie trzech wybranych rodzajów instytucji kultury, takich jak kina, teatry dramatyczne i lalkowe oraz filharmonie, pokrywa się w znacznej mierze z rozlokowaniem instytucji kultury ujętych zbiorczo. Pod względem liczebności kin w Polsce, w 2012 r. dominowała Warszawa, gdzie działało 25 podmiotów. W dalszej kolejności były: Kraków (12), Poznań (9), Łódź (8), Wrocław (8), Katowice (7), Lublin (6), Szczecin (5), Gdańsk (5) oraz Toruń (4). Teatry dramatyczne i lalkowe w 2012 roku również najliczniej występowały w Warszawie, gdzie funkcjonowało 19 tych instytucji. Następne w kolejności były: Kraków (8), Łódź (8), Wrocław (5), Szczecin (5), Poznań (4), Lublin (4), Toruń (3), Białystok (3) oraz Słupsk (3).

W 2012 r. w Polsce działało 26 filharmonii: w Białymstoku, Bydgoszczy, Częstochowie, Gdańsku, Gorzowie Wielkopolskim, Jeleniej Górze, Kaliszu, Katowicach, Kielcach, Koszalinie, Krakowie, Lublinie, Łomży, Łodzi, Olsztynie, Opolu, Poznaniu, Rzeszowie, Słupsku, Sopocie, Szczecinie, Warszawie, Wrocławiu, Zabrzu, Zielonej Górze oraz Wałbrzychu.

Teatry i filharmonie (Mapa 18) są zlokalizowane przede wszystkim w największych miastach na prawach powiatu, nieliczne znajdują się na terenie powiatów ziemskich. Najdalej do teatrów lub filharmonii jest z powiatów położonych przy granicy Polski w woj. lubelskim i podkarpackim oraz we wschodniej i północnej części woj. mazowieckiego a także pń-wsch. krańców Polski i pogranicza wielkopolsko-pomorskiego.

¹¹ Teatry dramatyczne i lalkowe, opery, teatry muzyczne, filharmonie, orkiestry, chóry, zespoły pieśni i tańca, muzea i instytucje paramuzealne, biblioteki, galerie i salony sztuki, domy kultury, ośrodki kultury, kluby, świetlice oraz kina.

RESEARCH RESULTS – SYNTHESIS

CULTURE IN 2012

Expenditure of state budget and local self-government entities on culture

In 2012 public expenditures (state budget and local self-government entities budgets) on culture and national heritage protection amounted to 8280.9 mln PLN (2.5% more compared to 2011 – 8077.3 mln PLN). Of this sum, the state budget expenditures constituted 19.5% whereas local self-government entities expenditures 80.5% (in the previous year respectively 17.6% and 82,4%). The total amount shows that public expenditure on culture and national heritage protection constitutes 0.52% of the Gross Domestic Product in Poland (0,53% in the previous year). At the same time it should be noticed that the share of the state budget expenditures on culture and national heritage protection in the total state budget increased from 0.49% in 2011 to 0.54% in 2012, whereas the expenditures of local self-government entities in this area in relation to the total self-government expenditures increased from 3.72% to 3.79%.

The largest part of the expenditures of the state budget was allocated to operation of museums – 25.7%, and to protection and preservation of monuments – 16.3%. From the self-government entities budgets majority of expenditures was spent on the activities of cultural centres and establishments, clubs and community centres – 29.2% and libraries – 17.3%.

Household expenditures on culture

The average household expenditure on culture per capita in 2012 amounted to 428.28 PLN. The amount constituted 3.4% of the total household expenditures (3.3% in the previous year). The analysis of data gathered in period from 2000 to 2010 revealed an increase of nominal amounts of money spent on culture (in 2011 – 0.2% less compared to 2010) but their share in the total household expenditures was slowly decreasing since 2007. But if we add the expenditures related to Internet services and recreation (not included in the amount presented in this section) the dynamics of the expenditures on culture since half of previous decade was greater than the dynamics of the total household expenditures.

Heritage protection

The fundamental element of cultural policy is heritage protection. There are many different forms in which historical and valuable heritage can be protected. In 2012 the state budget expenditure on different forms of protection amounted to 279.4 mln PLN, whereas local state self-government entities spent 401.1 mln PLN. Basic element of the heritage protection is monument registry. In 2012 the registry counted 66424 monuments, what , means (compared to 2011) that 674 new monuments were added. Other form of protecting the cultural heritage is to announce a monument by the President of Poland on the list of the Monuments of History. In 2012 the list consisted of 54 items with 67 objects.

Libraries

Public libraries

According to the data collected by the Central Statistical Office, the number of public libraries has decreased and in 2012 reached 8282. Analyses proved, that mostly small libraries were closed. Among many

indicators showing condition of public libraries two are the most important: total number of registered users and loans of collections. Both of them decreased systematically during the period 2000-2011. However, in 2012 both of them slightly increased and the number of library loans per 1 000 population in 2012 reached 3166 and was higher than in the previous year (3125). The major reason responsible for this tendency is a decreasing number of young people (especially in age of between 16 and 24 years old), contributing to the greatest extent to the total number of readers. However, average number of loans per registered user (growing from 18.6 to 18.9 in 2012) shows the level of readership among public libraries users, although this indicator doesn't show, in fact, the real level of readership among the society.

The significant role in promoting reading, play school libraries, possessing in schools for children and youth more than 151.5 mln books (an average of 32 books per student).

Specialized libraries

According to the data collected by the Central Statistical Office, the number of specialized libraries was decreasing since 2001 and reached 1881 entities in 2012. There were recorded two phenomena. The "slower" one concerns scientific and pedagogical libraries (one of ten libraries was closed down). The "faster" one affects the other types of libraries (one of two libraries was closed down). Among all types of libraries, only scientific libraries increased the number of collections between 2001 and 2012. The rest experienced a reduction. Special collections are divided into: manuscripts, microforms, audiovisual materials, electronic documents. The biggest decrease was observed among microforms – libraries gave up from non-modern type of collection. Simultaneously, there was a huge increase in the number of electronic documents.

The number of registered users in all types of specialized libraries (actively borrowing library collection) decreased compared to 2011 by 2.9% while the number of registered institutions decreased by 4.1%. The amount of loaned collections decreased (about 3.6% compared to 2011), as well as the number of loans out of library per user (special collection excluded) – from 9.4 in 2011 to 9.3 in 2012.

Publications

Publishing market in Poland was a subject of a noticeable change between 2005 and 2012. From the beginning of the period discussed an increase in the number of titles of periodicals and a decrease of their total circulation were observed. The growth of periodicals titles in this period amounted to 16.5% (and 0.8% compared to 2011), but at the same time, the global circulation of published newspapers and magazines diminished by 30.7% (as compared to 2011 – by 7.8%) and in 2012 amounted to 2183.1 mln copies. The growth of press titles – in fact – refers to magazines only. The number of newspaper titles diminished from 69 to 52 (of which daily newspapers – from 42 to 31 titles). Global circulation of periodicals published per capita decreased in the period of 2005-2012 from 83 to 57 copies. The publishing market of periodicals is concentrated in the Mazowieckie voivodship, in which 34.9% of titles and 69.2% of the total circulation were published in 2012.

To sum up the situation on Polish book market in 2012 it should be noticed that the number of book titles published increased by 8.4% compared to the previous year and amounted to 34.1 thous. But the total circulation was smaller by 15.2% than in 2011 and amounted to 79514 thousand. It means that books circulation per 1 000 population decreased from 2433 copies in 2011 to 2063 copies in 2012. The growth in the total number of published copies, as compared to previous year, was only noted in the domain of belles-lettres for children (by 15.8%). As in the case of periodicals the largest part of publishing market of books was located in

the Mazowieckie voivodship (titles – 41.0%, copies – 67.8% – of the total book production), particularly in the capital city of Poland (respectively – 36.0% and 62.2%).

Cultural centres and establishments, clubs and community centres

At the end of 2012 there were 3870 cultural centres and establishments, clubs and community centres. 2334 of these institutions possessed their own premises and 1840 of them had theatre halls with auditorium to their disposal (on average 181 seats per entity). Simultaneously only 2062 of the entities described here (i.e. 53.3%) had facilities for disabled person but a systematic increase in the percentage of institutions adapted for disabled people, especially these moving on wheelchair, is worth attention. As compared to 2011, activity of these institutions promoting culture increased – they organized more events (an increase of 5.0%), artistic ensembles (17.4%), courses (18.6%) and there was noted larger number of participants taking part (an increase of respectively 2.4%, 17.4% and 10.1%).

A growth of thematic groups/clubs (an increase of 13.1%) and their members (9.5%) was recorded. Profile of activities offered by community centres and establishments, clubs and local centres changed between 2005 and 2012 especially as a result of broadcasted on Polish TV channels Polish editions of popular dancing shows. The number of dancing classes, ensembles and courses organized by these institutions significantly increased (as compared to 2011 of respectively 15.9%, 11.0% and 20.5%) as well as the number of specialized workshops designed to dance practices (an increase of 11.2%). It is the case of mainly big urban cultural centres. The profile of activities which are offered by community centres and local centres is very similar. The most frequently they organize film shows, performances of amateur bands, prelections and other forms of lectures. Moreover, these units are concentrated on tourist activities, organizing various events, trips and hiking expeditions. Discos are still the one of major spheres of activity of community centres.

Accessibility of cultural offer

When it talks on the accessibility of cultural offer it can be stated that year by year the situation of disabled persons or people living in the rural areas is getting better, although a big diversity among particular voivodships can still be observed. The same situation we can notice among particular powiats, especially between the powiats situated centrally and near the voivodship's borders. The biggest role in the dissemination of culture on the areas beyond big cities play libraries and local cultural centres.

Cultural education

There are artistic schools where future artists, managers and organizers of cultural activity are prepared at all levels of education. Cultural education consists of two stages of cultural education as well as studies on art academies. In the 2012/2013 school year, artistic education for children and youth was provided by 534 art schools. It was more than in the previous year by 4.1%. Simultaneously, the number of classrooms and workshops increased, respectively by 6.6% and 2.7%. Art schools were attended by 46.6 thous. pupils, girls constituted 63.4%.

Art schools leading to professional certification (secondary artistic schools) are another element of educational system. In 2012 there were 297 schools like that and 63 post-secondary schools. Apart from them,

there were also 4 schools for organizers of cultural activities. In all of the mentioned schools 27.6 thous. people were educated in 2012 (of which 18.9 thous women).

People interested in developing their artistic skills and knowledge could continue their education on tertiary level. In the 2012/2013 academic year one could choose from 23 art academies. There were 17.1 thous. students (of which 11.1 thous. women) but the number of students enrolled in art field, studying in various types of higher education institutions, amounted to 36.1 thous. (women constituted 69.1%).

Museums

In 2012 there were 768 museums (including branches) in Poland. Among all museums, 83.2% were located in cities. Majority of them were located in Mazowieckie voivodship (115) and Małopolskie voivodship (108), there was also a large number of museums in Wielkopolskie voivodship (83). During the past decade there was a growth both in the number of museums, and in the number of visitors. The number of visitors amounted to 26.7 mln, that is 7.2% more than in the previous year. Organized school groups were responsible for 19.6% of all visitors (in 2011 – 23.3%). 11.3 mln people visited museums free of charged (9.1 mln in the previous year). The most popular museums were artistic and historic ones, which gather altogether 12.6 mln visitors.

Art galleries

Data on art galleries are based on research among only those institutions which are involved mostly in exhibiting works of art (therefore, they do not cover those institutions which only buy and sell these works). The data shows that 344 galleries were open in 2012. Galleries were mostly an urban phenomenon, 94 of them were located in Warsaw and Cracow. The numbers of galleries and visitors increased in last 10 years but in 2012 the number of visitors amounted to 3.7 million (decrease by 11.7% as compared to the previous year). In total there were 4304 exhibitions organized by galleries, that is 2.3% less than in 2011.

The analysis reveals differences between the public and private sectors. Despite the fact that they are more or less equal in number, the public ones are more active in terms of the number of exhibitions and expositions, organized educational events and publishing activity. Public galleries are also more frequently visited.

Theatres and music institutions

Data concerning theatres and music institutions reveal that 174 of them led the stage activity in 2012. The number of seats at a fixed hall increased by 2.2% in comparison to the previous year. We can observe decreasing number of theatres and music institutions operating in their own objects, with simultaneous improvement of their infrastructure. The share of performances and concerts presented by theatres and music institutions in other voivodships in total number of presentations systematically going down (lately – from 7.5% in 2011 to 6,1% in 2012). In 2012 theatres and music institutions organized 54.1 thous. performances and concerts (more than in the previous year by 0.9%). Dramatic, puppet and musical theatres presented 609 premieres (decrease by 6.9% compared with 2011). Attendance on presentations in stage institutions decreased as compared to 2011 by 2.3% and amounted to 10.7 mln people. The number of spectators and listeners per 1 000 population diminished from 284 to 277.

Cinematography

According to the data gathered by the Central Statistical Office in 2012, there were 453 cinemas operating in Poland. One can observe a downward trend since 1989. The number of cinemas fell down in rural areas. Secondly the multiplexes, replaced most of small cinemas. Cinemas are mainly in urban areas (the number of mobile cinemas is minimal), and are typical for the most populous and economically developed regions of Poland. Most of them are located in Warsaw and Śląskie voivodship. However the number of people visiting cinemas increased, what seems to be a long-term tendency. However, comparing to the previous year, the number of spectators decreased by 5.4% and in 2012 amounted to 37.5 mln.

In 2012, among 302 new released full-length films in cinemas, productions of the United States constituted 37.7% of all titles and 58.6% of all spectators. 28 new Polish movies were displayed in 2012 and attracted 5.8 mln spectators; it constituted 15.5% of attendance on newly introduced movies (in 2011 respectively – 11.8 mln and 31,3%).

Radio and television

Radio and television broadcasting can be divided into public and private. In 2012, there was 17 public regional radio stations and 16 television centres, whereas in the private sector broadcasters acted on the basis of 295 radio and 20 television licences. These licences are granted by the National Broadcasting Council to private entities for broadcasting radio and television programmes via ground-based transmitters. State budget expenditures on public radio and television activities amounted to 22.7 mln PLN.

Comparing with 2011, the number of people who paid subscription for using the radio and tv set increased by 0.6% and amounted to 6.9 mln of radio licence and 6.7 mln of television licence. The number of cable television subscribers decreased by 0.4% as compared to 2011 and amounted to 4,9 mln.

Mass events

The Central Statistical Office collected data on the organization of mass events from the city councils and municipal offices according to the location of the mass events. Organizers of mass events are obliged to have a permission to conduct a mass event based on a decision of the local authorities according to the location of the event.

5.1 thous. mass events were organized in 2012, of which 2.6 thous. had an artistic-entertainment character. Most of them were organized in Śląskie (581 events), Mazowieckie (574), Dolnośląskie (567) and Kujawsko-pomorskie (504) voivodships. 22,0 mln people participated in these mass events (in 2011 – 16.1 mln), of which 4.5 mln in Mazowieckie voivodship and 2.2 mln persons in Śląskie voivodship. In artistic-entertainment events, such as concerts (the most number of this type of mass events – 1.4 thous.), presentations and performances, shows and movie screenings etc., 8.3 mln people attended, of which 1.3 mln in Mazowieckie voivodship and 0.9 mln in Śląskie and Dolnośląskie voivodships.

TABLICA PRZEGLĄDOWA
REVIEW TABLE

WYSZCZEGÓLNIENIE <i>SPECIFICATION</i>	2005	2009	2010	2011	2012		
	w liczbach bezwzględnych <i>in absolute numbers</i>					2005 =100	2011 =100
DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA PUBLISHING							
Produkcja wydawnictw nieperiodycznych <i>Production of non periodic publications</i>							
	Ogółem <i>Total</i>						
Tytuły <i>Titles</i>	19999	28128	29539	31515	34147	170,7	108,4
w tym wydania pierwsze <i>of which first editions</i>	16280	24327	25498	27108	30252	185,8	111,6
Nakład w tys. egz <i>Number of copies in thous.</i>	81006	69511	83358	93747	79514	98,2	84,8
w tym wydania pierwsze <i>of which first editions</i>	49241	54189	61049	71296	63723	129,4	89,4
na 1000 ludności w egz <i>per 1000 population in copies</i>	2123	1822	2164	2433	2063	x	x
	Wydawnictwa naukowe <i>Scientific publication</i>						
Tytuły <i>Titles</i>	6748	10427	11291	10998	13470	199,6	122,5
Nakład w tys. egz <i>Number of copies in thous.</i>	5548	6511	7077	6937	6718	121,1	96,8
	Podręczniki dla szkół wyższych <i>University coursebooks</i>						
Tytuły <i>Titles</i>	1618	1713	1724	1804	1629	100,7	90,3
Nakład w tys. egz <i>Number of copies in thous.</i>	1490	1312	1329	1293	1113	74,7	86,1
	Wydawnictwa popularne – ogólne <i>Popular – general publications</i>						
Tytuły <i>Titles</i>	4999	7588	7493	8397	8845	176,9	105,3
Nakład w tys. egz <i>Number of copies in thous.</i>	20666	23402	21550	26598	25159	121,7	94,6
	Wydawnictwa zawodowe <i>Professional publication</i>						
Tytuły <i>Titles</i>	995	1375	1496	1646	1669	167,7	101,4
Nakład w tys. egz <i>Number of copies in thous.</i>	2717	2339	2658	3430	3093	113,8	90,2
	Podręczniki szkolne <i>School textbooks</i>						
Tytuły <i>Titles</i>	1331	1141	1345	1691	1230	92,4	72,7
Nakład w tys. egz <i>Number of copies in thous.</i>	21342	11076	22948	23359	14831	69,5	63,5

TABLICA PRZEGLĄDOWA (cd.)
REVIEW TABLE (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE <i>SPECIFICATION</i>	2005	2009	2010	2011	2012		
	w liczbach bezwzględnych <i>in absolute numbers</i>					2005 =100	2011 =100
Produkcja wydawnictw nieperiodycznych (dok.) <i>Production of non periodic publications (cont.)</i>							
Literatura piękna <i>Belles-lettres</i>							
Tytuły <i>Titles</i>	4308	5884	6190	6979	7304	169,5	104,7
Nakład w tys. egz <i>Number of copies in thous.</i>	29243	24871	27795	32129	28600	97,8	89,0
dla dorosłych <i>for adults</i>							
Tytuły <i>Titles</i>	3252	4185	4708	5089	5223	160,6	102,6
Nakład w tys. egz <i>Number of copies in thous.</i>	21540	15621	20280	22275	17191	79,8	77,2
dla dzieci <i>for children</i>							
Tytuły <i>Titles</i>	1056	1699	1482	1890	2081	197,1	110,1
Nakład w tys. egz <i>Number of copies in thous.</i>	7703	9250	7515	9854	11409	148,1	115,8
Produkcja wydawnictw periodycznych <i>Production of periodic publications</i>							
Ogółem <i>Total</i>							
Tytuły <i>Titles</i>	6721	7423	7655	7764	7827	116,5	100,8
Łączny jednorazowy nakład (w tys. egz) <i>Total single circulation of copies (in thous.)</i>	86858,5	87353,2	90796,2	91027,8	84350,0	97,1	92,7
Nakład globalny w mln egz <i>Global number of copies in mln</i>	3148,6	2603,5	2447,6	2367,6	2183,1	69,3	92,2
na 1000 ludności <i>per 1000 population</i>	82509	68213	63547	61455	56653	x	x
Gazety <i>Newspapers</i>							
Tytuły <i>Titles</i>	69	56	51	51	52	75,4	102,0
Łączny jednorazowy nakład (w tys. egz) <i>Total single circulation of copies (in thous.)</i>	5804,3	4298,7	3721,7	3590,1	3484,0	60,0	97,0
Nakład globalny w mln egz <i>Global number of copies in mln</i>	1353,1	1098,0	994,1	930,7	841,1	62,2	90,4
na 1000 ludności <i>per 1000 population</i>	34753	28778	25809	24159	21828	x	x
Czasopisma <i>Magazines</i>							
Tytuły <i>Titles</i>	6652	7367	7604	7713	7775	116,9	100,8
Łączny jednorazowy nakład (w tys. egz) <i>Total single circulation of copies (in thous.)</i>	81054,2	83054,5	87074,5	87437,7	80866,8	99,8	92,5
Nakład globalny w mln egz <i>Global number of copies in mln</i>	1795,5	1505,5	1453,6	1436,9	1341,9	74,7	93,4
na 1000 ludności <i>per 1000 population</i>	47051	39445	37738	37296	34825	x	x

TABLICA PRZEGLĄDOWA (cd.)
REVIEW TABLE (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2009	2010	2011	2012		
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers					2005 =100	2011 =100
BIBLIOTEKI PUBLICZNE <i>PUBLIC LIBRARIES</i>							
Biblioteki i filie <i>Libraries and branches</i>	8591	8392	8342	8290	8182	95,2	98,7
Punkty biblioteczne <i>Library service points</i>	1752	1469	1437	1369	1280	73,1	93,5
Księgozbiór w mln wol. <i>Collection in mln of volumes</i>	135,1	134,3	133,2	132,5	131,6	97,4	99,3
na 1000 ludności <i>per 1000 population</i>	3541	3518	3458	3466	3416	x	x
Czytelnicy zarejestrowani w tys. <i>Registered borrowers in thous.</i>	7337,3	6553,8	6501,9	6468,1	6469,7	88,2	100,0
na 1000 ludności <i>per 1000 population</i>	192	172	169	169	168	x	x
Wypożyczenia księgozbioru w mln wol. <i>Collection loans in mln of vol.</i>	141,2	122,4	119,9	120,4	122,0	86,4	101,3
na 1000 ludności <i>per 1000 population</i>	3701	3209	3113	3125	3166	x	x
na 100 czytelników <i>per 100 borrowers</i>	1925	1868	1844	1861	1886	x	x
Liczba ludności na 1 placówkę biblioteczną <i>Population per 1 library unit</i>	3689	3871	3941	3956	4072	x	x
WYSTAWIENICTWO <i>THE ART OF EXHIBITION</i>							
Muzea <i>Museums</i>							
Muzea <i>Museums</i>	690	774	782	777	768	111,3	98,8
Ekspozycje w tys. <i>Exhibits in thous.</i>	12974	13621	14133	15117	15658	120,7	103,6
Wystawy <i>Exhibitions</i>	4422	4747	4750	4790	4870	110,1	101,7
Zwiedzający w tys. <i>Visitors in thous.</i>	18487,6	20655,1	22215,7	24917,9	26709,5	144,5	107,2
na 1000 ludności <i>per 1000 population</i>	484	541	577	647	693	x	x
w tym młodzież szkolna ^a <i>of which school youth^a</i>	6135,6	5902,2	5513,0	5808,3	5240,6	85,4	90,2
Galerie sztuki <i>Art galleries</i>							
Galerie <i>Art galleries</i>	292	346	370	352	344	117,8	97,7
Wystawy <i>Exhibitions</i>	3640	4232	4296	4406	4225	118,2	97,7
w tym z zagranicy <i>of which foreign</i>	291	344	255	334	275	94,5	82,3
Ekspozycje <i>Expositions</i>	4018	4537	4606	5235	4427	112,2	86,2
Zwiedzający w tys. <i>Visitors in thous.</i>	2955,9	3990,0	3967,8	4173,7	3684,9	124,7	88,3

^a Zwiedzająca muzea w zorganizowanych grupach.
^a Primary and secondary school students visiting museums in organized groups.

TABLICA PRZEGLĄDOWA (cd.)
REVIEW TABLE (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2009	2010	2011	2012		
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers					2005 =100	2011 =100
DZIAŁALNOŚĆ SCENICZNA <i>PERFORMANCES</i>							
Teatry i instytucje muzyczne	181	186	183	173	174	96,1	100,6
<i>Theatres and music institutions</i>							
Miejsca na widowni w stałej sali	68762	70526	72759	76198	77897	113,3	102,2
<i>Seats at a fixed halls</i>							
na 1000 ludności.....	1,80	1,85	1,90	2,00	2,02	x	x
<i>per 1000 population</i>							
Przedstawienia	45897	55458	55462	53565	54071	117,8	100,9
<i>Performances</i>							
Widzowie w tys.	9609,3	11498,7	11522,2	10935,6	10681,0	130,1	97,7
<i>Audience in thous.</i>							
na 1000 ludności.....	252	301	299	284	277	x	x
<i>per 1000 population</i>							
na 1 przedstawienie	209	207	208	204	198	x	x
<i>per 1 performance</i>							
Estrady.....	28	43	31	29	24	85,7	82,8
<i>Enterprise institution</i>							
Imprezy	4575	4230	2763	2471	2127	46,5	86,1
<i>Events</i>							
Widzowie w tys.	1656,7	2380,3	1731,0	2058,8	1817,0	109,7	88,3
<i>Audience in thousands</i>							
na 1000 ludności.....	43	62	45	53	47	x	x
<i>per 1000 population</i>							
na 1 imprezę	362	563	627	833	854	x	x
<i>per 1 event</i>							
DOMY I OŚRODKI KULTURY, KLUBY I ŚWIETLICE^a <i>CULTURAL CENTRES AND ESTABLISHMENTS, CLUBS AND COMMUNITY CENTRES^a</i>							
Instytucje	3937	4027	.	3708	3870	98,3	104,4
<i>Institutions</i>							
Pracownie specjalistyczne	4692	5161	.	6012	6430	137,0	107,0
<i>Specialised workshops</i>							
Jednostki posiadające sale widowiskową	2063	1855	.	1750	1840	89,2	105,1
<i>Units with spectacle hal</i>							
Imprezy	208853	237929	.	185714	195070	93,4	105,0
<i>Events</i>							
Uczestnicy imprez w tys.	32283,4	34455,4	.	30750,3	31483,6	97,5	102,4
<i>Events participants</i>							
Zespoły artystyczne	17382	18302	.	14092	15330	88,2	108,8
<i>Artistic ensembles</i>							
Członkowie zespołów artystycznych w tys.	275,9	287,3	.	227,0	266,5	96,6	117,4
<i>Members of artistic ensembles</i>							
Koła (kluby)	10332	11364	.	14270	16143	156,2	113,1
<i>Groups (clubs)</i>							
Członkowie kół (klubów) w tys.	237,8	274,2	.	330,9	362,4	152,4	109,5
<i>Members of groups (clubs)</i>							
Kursy	5696	7147	.	6682	7926	139,2	118,6
<i>Courses</i>							
Absolwenci kursów w tys.	91,5	115,3	.	113,2	124,7	136,2	110,1
<i>Courses graduates</i>							

^a Od 2011 r. badanie roczne; wcześniej było realizowane co dwa lata.

^a From 2011 - an annual research; before was realized every two years.

TABLICA PRZEGLĄDOWA (cd.)
REVIEW TABLE (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2009	2010	2011	2012		
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers					2005 =100	2011 =100
KINEMATOGRAFIA CINEMATOGRAPHY							
Kina Cinemas							
Kina	544 ^a	455	443	455	453	83,3	99,6
<i>Cinemas</i>							
stałe	536 ^a	448	438	448	447	83,4	99,8
<i>fixed</i>							
ruchome	8	7	5	7	6	75,0	85,7
<i>mobile</i>							
Miejsca na widowni kin stałych w tys.	235,3	248,2	248,0	249,4	257,8	109,6	103,4
Seats at fixed cinemas in thous.							
na 1000 ludności.....	6,2	6,5	6,4	6,5	6,7	x	x
per 1000 population							
Seanse w tys.	948,6	1417,5	1478,0	1570,1	1566,8	165,2	99,8
Screenings in thous.							
Widzowie w tys.	24865,5	39058,0	37674,6	39663,2	37508,1	150,8	94,6
Audience in thous.							
na 1000 ludności.....	652	1023	978	1030	973	x	x
per 1000 population							
Produkcja filmowa Film production							
Filmy pełnometrażowe ^b	73	87	60	51	28	38,4	54,9
<i>Full-length films^b</i>							
w tym fabularne	61	45	37	32	15	24,6	46,9
<i>of which feature films</i>							
w tym kinowe	29	36	33	30	18	62,1	60,0
<i>of which for cinemas</i>							
w tym fabularne	29	30	31	27	15	51,7	55,6
<i>of which feature films</i>							
Filmy krótkometrażowe ^{bc}	1454	941	106	104	106	7,3	101,9
<i>Short films^{bc}</i>							
w tym: dokumentalne	495	439	91	91	101	20,4	111,0
<i>of which : documentary</i>							
oświatowe	458	146	.	.	.	x	x
<i>educational</i>							
animowane	18	34	11	5	2	11,1	40,0
<i>animated</i>							
Dubbingowanie filmów długometrażowych	5	22	34	23	22	440,0	95,7
<i>Full-length films dubbing</i>							
Opracowania filmów zagranicznych ^d	2882	7202	8860	5669	4994	173,3	88,1
<i>Foreign films processed^d</i>							

a Ponadto 1 kino samochodowe: w 2005 r. – 100 miejsc parkingowych, 8 seansów, widzowie w 121 samochodach. *b* Dotyczy produkcji filmowej kinowej i telewizyjnej. *c* Od 2010 r. łącznie ze średnometrażowymi. *d* Wgranie lektora, tłoczenie napisów itp.; bez filmów dubbingowanych.

a Besides 1 car cinema: in 2005 year – 100 parking spaces, 8 screenings, audience in 121 cars. *b* Concerns the production of film, cinema and television. *c* Including medium length films. *d* Lector recording, subtitling etc.; dubbing films excluded.

TABLICA PRZEGLĄDOWA (dok.)
REVIEW TABLE (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2009	2010	2011	2012		
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers					2005 =100	2011 =100
RADIO I TELEWIZJA RADIO AND TELEVISION							
Koncesje radiowe i telewizyjne ^a Radio and television licences ^a							
Radiowe	233	274	287	292	295	126,6	101,0
<i>Radio</i>							
w tym ogólnopolskie i ponadregionalne <i>of which national and extra-regional</i>	7	8	9	8	8	114,3	100,0
Telewizyjne	12	12	12	20	20	166,7	100,0
<i>Television</i>							
w tym ogólnopolskie i ponadregionalne <i>of which national and extra-regional</i>	4	4	4	11	12	300,0	109,1
Abonenci radiowi i telewizyjni Radio and television subscribers							
Abonenci radiowi w tys. <i>Radio subscribers in thous.</i>	8975,7	7027,0	6938,9	6887,9	6929,9	77,2	100,6
na 1000 ludności	235	184	180	178	180	x	x
<i>per 1000 population</i>							
Abonenci telewizyjni w tys. <i>TV subscribers in thous.</i>	8680,7	6796,9	6707,2	6652,5	6676,9	76,9	100,4
na 1000 ludności	227	178	174	173	173	x	x
<i>per 1000 population</i>							
Abonenci telewizji kablowej w tys. <i>Cable TV subscribers in thous.</i>	3759,7	4457,1	4752,0	4915,2	4898,2	130,3	99,6
na 1000 ludności	99	117	124	128	127	x	x
<i>per 1000 population</i>							
UDZIAŁ WYDATKÓW NA KULTURĘ I OCHRONĘ DZIEDZICTWA NARODOWEGO^b THE SHARE OF EXPENDITURE FOR CULTURE AND PROTECTION OF NATIONAL HERITAGE^b							
W wydatkach budżetu państwa	0,50	0,53	0,49	0,49	0,54	+0,04 ^c	+0,05 ^c
<i>In state budget expenditure</i>							
w tym w wydatkach bieżących	0,44	0,44	0,44	0,44	0,48	+0,04 ^c	+0,04 ^c
<i>of which in current expenditure</i>							
W wydatkach samorządu terytorialnego..... <i>In local self-government entities budgets</i>	3,31	3,79	3,94	3,72	3,79	+0,48 ^c	+0,05 ^c
w tym bieżących	3,43	3,46	3,58	3,48	3,40	-0,03 ^c	-0,08 ^c
<i>of which in current expenditure</i>							
Wydatki publiczne w relacji do PKB	0,44	0,58	0,59	0,53	0,52	+0,08 ^c	-0,01 ^c
<i>Public expenditure in relation to GDP</i>							
W wydatkach gospodarstw domowych	3,29	3,39	3,42	3,33	3,40	+0,11 ^c	+0,07 ^c
<i>In households expenditure</i>							

a Udzielone jednostkom prywatnym przez Krajową Radę Radiofonii i Telewizji na rozpowszechnianie programów radiowych i telewizyjnych drogą naziemną. *b* W procentach. *c* Punktów procentowych.

a Licences granted by the National Broadcasting Council to private entities for broadcasting radio and television programmes via ground-based transmitters. *b* In percentage. *c* Percentage points.

Obiekty uznane przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej za Pomniki Historii
List of monuments regarded as Historic Monuments by the decision of the President of the Republic of Poland

Lp. No.	Obiekt <i>Object</i>	Rozporządzenie Prezydenta RP <i>Regulation of the President RP</i>
1	Biskupin – rezerwat archeologiczny <i>Archaeological reserve in Biskupin</i>	08.09.1994 (M.P. Nr 50, poz. 412)
2	Bochnia – kopalnia soli <i>The Bochnia Salt Mine</i>	26.09.2000 (Dz.U. Nr 83, poz. 938)
3	Bohoniki i Kruszyniany – meczety i mizary <i>Bohoniki and Kruszyniany – Mosques and Mizars</i>	22.10.2012 (Dz.U. 2012, poz. 1275)
4	Chelmno - stare miasto <i>Chelmno – the Old Town</i>	13.04.2005 (Dz.U. Nr 64, poz. 568)
5	Częstochowa – Jasna Góra, zespół klasztoru oo. Paulinów <i>The Pauline Monastery on Jasna Góra in Częstochowa</i>	08.09.1994 (M.P. Nr 50, poz. 413)
6	Duszniki Zdrój – młyn papierniczy <i>Paper mill in Duszniki Zdrój</i>	20.09.2011 (Dz. U. 2011 nr 217, poz. 1282)
7	Frombork – zespół katedralny <i>The Cathedral complex of Frombork</i>	08.09.1994 (M.P. Nr 50, poz. 414)
8	Gdańsk – miasto w zasięgu obwarowań z XVII wieku <i>Historical town in Gdańsk</i>	08.09.1994 (Dz.U. Nr 50, poz. 415)
9	Gdańsk – pole bitwy na Westerplatte <i>Battle field on Westerplatte in Gdańsk</i>	22.08.2003 (M.P. Nr 148, poz. 1448)
10	Gniezno – katedra p.w. Wniebowzięcia NMP i św. Wojciecha <i>The Cathedral of the Blessed Virgin mary and St. Wojciech in Gniezno</i>	08.09.1994 (M.P. Nr 50, poz. 416)
11	Gostyń – Głogówko – zespół klasztorny Kongregacji Oratorium św. Filipa Neri <i>The monastery complex of the Congregation of the Oratory of St. Filippo de Neri</i>	26.02.2008 (Dz. U. 2008 Nr 52, poz. 306)
12	Góra Św. Anny – komponowany krajobraz kulturowo-przyrodniczy <i>Culture-natural landscape on Góra Św. Anny</i>	14.04.2004 (Dz.U. Nr 102, poz. 1061)
13	Grunwald – pole bitwy <i>Historical battle area in Grunwald</i>	17.09.2010 (Dz.U. Nr 184, poz. 1235)
14	Kalwaria Zebrzydowska – krajobrazowy zespół manierystycznego parku pielgrzymkowego <i>The Kalwaria Zebrzydowska Pilgrimage Park complex</i>	30.10.2000 (Dz.U. Nr 98, poz. 1062)
15	Kamień Pomorski – zespół katedralny <i>The Cathedral complex in Kamień Pomorski</i>	25.08.2005 (Dz.U. Nr 167, poz. 1401)
16	Kanał Augustowski - droga wodna <i>Augustowski Canal</i>	25.04.2007 (Dz.U. Nr 86, poz. 572)
17	Kanał Elbląski <i>Elbląski Canal</i>	14.01.2011 (Dz.U. Nr 20, poz. 100)

Obiekty uznane przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej za Pomniki Historii (cd.)
List of monuments admitted as Historic Monuments by the decision of the President of the Republic of Poland (cont.)

Lp. No.	Obiekt <i>Object</i>	Rozporządzenie Prezydenta RP <i>Regulation of the President RP</i>
18	Katowice – Gmach Województwa i Sejmu Śląskiego <i>Katowice – building of Śląskie Voivodship and Parliament</i>	22.10.2012 (Dz.U. 2012, poz. 1243)
19	Katowice – osiedle robotnicze Nikiszowiec <i>Workers' housing estate Nikiszowiec in Katowice</i>	14.01.2011 (Dz.U. Nr 20, poz. 101)
20	Kazimierz Dolny <i>Kazimierz Dolny</i>	08.09.1994 (M.P. Nr 50, poz. 417)
21	Kotlina Jeleniogórska - pałace i parki krajobrazowe Kotliny Jeleniogórskiej (11 zespołów) zespół pałacowo-parkowy w Bukowcu, zespół pałacowo-parkowy „Paulinum” w Jeleniej Górze, zespół pałacowo-parkowy Schaffgotschów w Cieplicach (Jelenia Góra), zespół pałacowo-parkowy w Karpnikach, willa „Dębowy Dwór” z parkiem w Karpnikach, zespół pałacowo-parkowy w Ciszycy (Kowary), zespół pałacowo-parkowy w Łomnicy, zespół pałacowo-parkowy w Mysłakowicach, zespół pałacowo-parkowy w Stanisławowie Górnym, zespół pałacowo-parkowy w Wojanowie, zespół pałacowo-gospodarczy w Wojanowie-Bobrowie <i>Jeleniogórska Valley - castles and landscape parks (11 complexes)</i>	20.09.2011 (Dz. U. 2011 nr 217, poz. 1283)
22	Kozłówka - zespół pałacowo-parkowy <i>Palace and park complex in Kozłówka</i>	25.04.2007 r. (Dz.U. Nr 86, poz. 573)
23	Kórnik – zespół zamkowo-parkowy wraz z kościołem parafialnym – nekropolią właścicieli <i>The castle and park complex in Kórnik with the parish church – necropolis of owners</i>	15.06.2011 (Dz. U. 2011 nr 143, poz. 836)
24	Kraków – historyczny zespół miasta <i>Cracow – the historical complex of town</i>	08.09.1994 (M.P. Nr 50, poz. 418)
25	Krzemionki k. Ostrowca Świętokrzyskiego – kopalnie krzemienia z okresu neolitu <i>The flint mines from the Neolithic Age in Krzemionki near Ostrowiec Świętokrzyski</i>	08.09.1994 (M.P. Nr 50, poz. 419)
26	Krzyszów – zespół dawnego opactwa cystersów <i>The complex of former Cistercian Abbey in Krzyszów</i>	14.04.2004 (Dz.U. Nr 102, poz. 1057)
27	Łąd – zespół dawnego opactwa cysterskiego w Łądzie nad Wartą <i>The complex of former Cistercian Abbey in Łąd on Warta river</i>	17.06.2009 (Dz.U. Nr 104, poz. 861)
28	Legnickie Pole – pobenedyktyński zespół klasztorny <i>The complex of former Benedictine Monastery in Legnickie Pole</i>	14.04.2004 (Dz.U. Nr 102, poz. 1056)
29	Leżajsk – zespół klasztorny oo. Bernardynów <i>The Benedictine Monastery complex in Leżajsk</i>	13.04.2005 (Dz.U. Nr 64, poz. 569)
30	Lubiń – zespół opactwa benedyktynów <i>The complex of Benedictine Abbey in Lubiń</i>	09.12.2009 (Dz. U. Nr 214, poz. 1659)

Obiekty uznane przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej za Pomniki Historii (cd.)*List of monuments admitted as Historic Monuments by the decision of the President of the Republic of Poland (cont.)*

Lp. No.	Obiekt <i>Object</i>	Rozporządzenie Prezydenta RP <i>Regulation of the President RP</i>
31	Lublin – historyczny zespół architektoniczno-urbanistyczny <i>Lublin – the historical complex of town</i>	25.04.2007 (Dz.U. Nr 86, poz. 574)
32	Łańcut – zespół zamkowo-parkowy <i>Łańcut – the castle and park complex</i>	25.08.2005 (Dz.U. Nr 167, poz. 1402)
33	Łęknica – Park Mużakowski, park w stylu krajobrazowym <i>Mużakowski Park in Łęknica</i>	14.04.2004 (Dz.U. Nr 102, poz. 1059)
34	Łowicz – Bazylika Katedralna (dawna Kolegiata Prymasowska) pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny <i>Cathedral Basilica of the Assumption of the Blessed Virgin Mary (formerly Primate's Collegiate) in Łowicz</i>	22.10.2012 (Dz.U. 2012, poz. 1239)
35	Malbork – zespół zamku krzyżackiego <i>The complex of the Castle of the Teutonic Order in Malbork</i>	08.09.1994 (M.P. Nr 50, poz. 420)
36	Nysa – zespół kościoła farnego p.w. św. Jakuba Starszego Apostoła i św. Agnieszki Dziewicy i Męczennicy <i>Parish church complex of St. James Older the Apostle and St. Agnes - Virgin and Martyr - in Nysa</i>	28.02.2011 (Dz.U. Nr 54 poz. 279)
37	Ostrów Lednicki <i>Ostrów Lednicki</i>	08.09.1994 (M.P. Nr 50, poz. 421)
38	Paczków – zespół staromiejski ze średniowiecznym systemem fortyfikacji <i>Paczków – Old Town complex with its medieval fortification system</i>	22.10.2012 (Dz.U. 2012, poz. 1240)
39	Poznań – historyczny zespół miasta <i>Poznań – historical complex of Town</i>	28.11.2008 (Dz. U. Nr 219 poz. 1401)
40	Raławice – teren historycznej Bitwy Raławickiej <i>Historical battle area in Raławice</i>	14.04.2004 (Dz.U. Nr 102, poz. 1060)
41	Srebrna Góra – Twierdza Srebrnogórska, nowożytna warownia górska z XVIII wieku <i>Fortress of Srebrna Góra</i>	14.04.2004 (Dz.U. Nr 102, poz. 1058)
42	Stargard Szczeciński – zespół kościoła p.w. Najświętszej Marii Panny Królowej Świata oraz średniowieczne mury obronne miasta <i>Church of the Blessed Virgin Mary Queen of the World complex and the medieval city walls in Stargard Szczeciński</i>	17.09.2010 (Dz.U. Nr 184, poz. 1236)
43	Strzegom - kościół pod wezwaniem św. św. Apostołów Piotra i Pawła <i>Strzegom - the church of St. Apostles Peter and Paul</i>	22.10.2012 (Dz.U. 2012, poz. 1241)
44	Sulejów – zespół opactwa cystersów <i>The complex of Cistercian Abbey in Sulejów</i>	22.10.2012 (Dz.U. 2012, poz. 1242)

Obiekty uznane przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej za Pomniki Historii (dok.)

List of monuments admitted as Historic Monuments by the decision of the President of the Republic of Poland (cont.)

Lp. No.	Obiekt <i>Object</i>	Rozporządzenie Prezydenta RP <i>Regulation of the President RP</i>
45	Tarnowskie Góry – podziemia zabytkowej kopalni rud srebrnośnych oraz sztolni „Czarnego Pstrąga” <i>The Tarnowskie Góry silver mine</i>	14.04.2004 (Dz.U. Nr 102, poz. 1062)
46	Toruń – Stare i Nowe Miasto <i>Toruń – the Old Town</i>	08.09.1994 (M.P. Nr 50, poz. 422)
47	Warszawa – historyczny zespół miasta z Traktem Królewskim i Wilanowem <i>Warsaw – historical complex of Town with King’s Route and Wilanów</i>	08.09.1994 (M.P. Nr 50, poz. 423)
48	Warszawa – Zespół Stacji Filtrów Williama Lindleya <i>William Lindley’s Filter Station Complex in Warsaw</i>	04.01.2012 (Dz. U. Nr 12, poz. 64)
49	Wieliczka – kopalnia soli The Wieliczka Salt Mine	08.09.1994 (M.P. Nr 50, poz. 424)
50	Wrocław – zespół historycznego centrum Historical Centre of Wrocław	08.09.1994 (M.P. Nr 50, poz. 425)
51	Wrocław – Hala Stulecia <i>The Centennial Hall in Wrocław</i>	13.04.2005 (Dz.U. Nr 64, poz. 570)
52	Zamość – historyczny zespół miasta w zasięgu obwarowań XIX wieku <i>Historical Centre of Zamość</i>	08.09.1994 (M.P. Nr 50, poz. 426)
53	Żagań – poaugustiański zespół klasztorny <i>The complex of former Augustinian monastery in Żagań</i>	28.02.2011 (Dz.U. Nr 54, poz. 280)
54	Żyrardów – XIX-wieczna Osada Fabryczna <i>XIX century factory village in Żyrardów</i>	04.01.2012 (Dz. U. Nr 11, poz. 59)

Źródło: Narodowy Instytut Dziedzictwa.

Source: National Heritage Board of Poland.

Parki kulturowe w Polsce – stan w dniu 31 XII 2011 r.
Cultural parks in Poland – as of 31 XII 2011

Lp. No.	Nazwa parku <i>Name of park</i>	Województwo <i>Voivodship</i>	Rok utworzenia <i>Year of foundation</i>
1	Forteczny Park Kulturowy w Srebrnej Górze <i>Fortress Cultural Park in Srebrna Góra</i>	dolnośląskie	2002
2	Park Kulturowy Fortyfikacji Miejskich „Twierdza Gdańsk” <i>Cultural Park of City Fortifications "Gdańsk Fortress"</i>	pomorskie	2002
3	Park Kulturowy Miasto Tkaczy w Zgierzu <i>Cultural Park „Weavers City” in Zgierz</i>	łódzkie	2003
4	Park Kulturowy Cmentarz Żydowski w Żorach <i>Cultural Park Jewish Cemetery in Żory</i>	śląskie	2004
5	Park Kulturowy Miasta Końskie <i>Cultural Park of Końskie City</i>	świętokrzyskie	2005
6	Forteczny Park Kulturowy Twierdza Kłodzka <i>Fortress Cultural Park “Kłodzko Fortress”</i>	dolnośląskie	2005
7	Park Kulturowy Wietrzychowice <i>Cultural Park in Wietrzychowice</i>	kujawsko-pomorskie	2006
8	Park Kulturowy „Dolina Trzech Młynów” w Bogdańcu <i>Cultural Park „Three Mills Valley” in Bogdaniec</i>	lubuskie	2006
9	Park Kulturowy Kotliny Zakopiańskiej <i>Cultural Park of Zakopiańska Valley</i>	małopolskie	2006
10	Park Kulturowy Ośmiu Błogosławieństw we wsi Sierakowice <i>Cultural Park of Eight Beatitudes in the village Sierakowice</i>	pomorskie	2006
11	Park Kulturowy „Hałda Popłuczkowa” <i>Cultural Park „Popłuczkowa Heap”</i>	śląskie	2006
12	Mickiewiczowski Park Kulturowy <i>Mickiewicz Cultural Park</i>	wielkopolskie	2007
13	Park Kulturowy Kotliny Jeleniogórskiej <i>Cultural Park of Jeleniogórska Valley</i>	dolnośląskie	2008
14	Park Kulturowy Kalwaria Pakoska Cultural Park „Pakoska Calvary”	kujawsko-pomorskie	2008
15	Park Kulturowy „Osada Łowców Fok” w Rzucewie <i>Cultural Park „Seal Hunters Settlement” in Rzucewo</i>	pomorskie	2008
16	Park Kulturowy „Kościół p.w. Św. Oswalda” w Płonkowie <i>Cultural Park „St. Oswald’s church” in Płonków</i>	kujawsko-pomorskie	2009

Parki kulturowe w Polsce (dok.) – stan w dniu 31 XII 2010 r.
Cultural parks in Poland (cont.) – as of 31 XII 2010

Lp. No.	Nazwa parku <i>Name of park</i>	Województwo <i>Voivodship</i>	Rok utworzenia <i>Year of foundation</i>
17	Park Kulturowy Wzgórze Zamkowe w Sieradzu <i>Cultural Park „Castle Hill” in Sieradz</i>	łódzkie	2009
18	Park Kulturowy „Ossów Wrota Bitwy Warszawskiej 1920 Roku” <i>Cultural Park “Ossów - Gates of the Battle of Warsaw 1920”</i>	mazowieckie	2009
19	Park Kulturowy Zespołu Staromiejskiego oraz Zespołu OO. Dominikanów w Jarosławiu <i>Cultural Park of Old Town Complex and Dominicans Complex in Jarosław</i>	podkarpackie	2009
20	Park Kulturowy „Klasztorne Stawy” <i>Cultural Park “Monastery Ponds”</i>	pomorskie	2009*
21	Park Kulturowy Warmińskiej Drogi Krajobrazowej Gietrzwałd – Woryty <i>Cultural Park of Warmińska Landscape Road Gietrzwałd - Woryty</i>	warmińsko-mazurskie	2009
22	Park Kulturowy Sarnowo <i>Cultural Park in Sarnowo</i>	kujawsko-pomorskie	2010
23	Park Kulturowy Stare Miasto w Krakowie <i>Cultural Park Old Town in Cracow</i>	małopolskie	2010**
24	Wilanowski Park Kulturowy <i>Wilanów Cultural Park</i>	mazowieckie	2012

* Otwarty w X.2012 r. **Obowiązuje od 7.XII.2011 r.
 * Opened in X 2012. **Enters into force since 7 XII 2011.

Źródło: Narodowy Instytut Dziedzictwa.
 Source: National Heritage Board of Poland.

Obiekty polskie na Liście Światowego Dziedzictwa UNESCO
Polish objects on the UNESCO World Heritage List

Lp. No.	Miejsce Site	Wyszczególnienie Specification
1	Kraków	Historyczne centrum miasta (wpis z 1978 r.) - zabytkowe centrum – Stare Miasto w obrębie Plant i Kazimierz <i>The historical centre of Cracow</i>
2	Wieliczka	Kopalnia soli (wpis z 1978 r.) <i>The Wieliczka Salt Mine</i>
3	Puszcza Białowieska^a	Naturalny las strefy umiarkowanej (wpis transgraniczny polsko-białoruski z 1979 i 1992 r.) <i>The primeval Białowieża Forest</i>
4	Oświęcim	Auschwitz-Birkenau - Niemiecki nazistowski obóz koncentracyjny i zagłady (1940-1945) (wpis z 1979 r.) <i>Auschwitz-Birkenau – German Nazi Concentration and Extermination Camp (1940-1945)</i>
5	Warszawa	Historyczne centrum miasta (wpis z 1980 r.) <i>The historical centre of Warsaw</i>
6	Zamość	Stare miasto (wpis z 1992 r.) <i>The Old Town in Zamość</i>
7	Toruń	Miasto średniowieczne (wpis z 1997 r.) <i>The medieval section of Toruń</i>
8	Malbork	Zamek krzyżacki (wpis z 1997 r.) <i>The Castle of the Teutonic Order in Malbork</i>
9	Kalwaria Zebrzydowska	Kalwaryjski park pielgrzymkowy (wpis z 1999 r.) <i>The Kalwaria Zebrzydowska Monastery and Pilgrimage Complex</i>
10	Jawor, Świdnica	Kościół Pokoju (wpis z 2001 r.) <i>The Churches of Peace in Jawor and Świdnica</i>
11	Binarowa, Blizne, Dębno, Sękowa, Haczów, Lipnica	Kościół drewniane południowej Małopolski (wpis z 2003 r.) <i>Wooden churches characteristic of the South Małopolska (Lesser-Poland) region, in the towns of: Dębno Podhalańskie, Binarowa, Blizne, Haczów, Lipnica Murowana and Sękowa</i> Binarowa – kościół p.w. św. Michała Archanioła, wzniesiony około 1500 r. Polichromia wnętrza z XVI-XVII w. stanowi tło dla ołtarzy i rzeźb, wśród których wyróżnia się figura Matki Boskiej z Dzieciątkiem z około 1430 r. Blizne – kościół p.w. Wszystkich Świętych, wzniesiony około połowy XV w. Zachował liczne elementy gotyckiej ciosówki oraz malowidła z XVI-XVII w.

Obiekty polskie na Liście Światowego Dziedzictwa UNESCO (dok.)
Polish objects on the UNESCO World Heritage List (cont.)

Lp. No.	Miejsce <i>Site</i>	Wyszczególnienie <i>Specification</i>
		<p>Dębno Podhalańskie – kościół p.w. św. Michała Archanioła, wzniesiony w 2. poł. XV w. Jest jednym z najlepiej zachowanych kościołów średniowiecznych, wraz z polichromią i wyposażeniem wnętrza.</p> <p>Haczów – kościół p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, wzniesiony około połowy XV w. Należy do najstarszych i największych kościołów drewnianych o konstrukcji zrębowej na świecie. Unikatową wartością odznaczają się malowidła figuralne z 1494 r.</p> <p>Lipnica Murowana – kościół p.w. św. Leonarda, wzniesiony w końcu XV w. Charakteryzuje się surowością i prostotą wnętrza połączoną z niepowtarzalnym jego wypełnieniem, które stanowi polichromia o tematyce biblijnej na ścianach i ołtarze z bogatymi tryptykami średniowiecznymi.</p> <p>Sękowa – kościół p.w. św. Filipa i Jakuba, zbudowany w 1516 r. i powiększony w XVII w. Odnacza się wyjątkową bryłą z zewnętrznymi zadaszeniami obiegającymi całą budowlę</p>
12	Łęknica/Bad Muskau^a	Park Mużakowski/Muskauer Park (wpis transgraniczny polsko-niemiecki z 2004 r.) <i>Muzakowski Park in Łęknica</i>
13	Wrocław	Hala Stulecia (wpis z 2006 r.) <i>The Centennial Hall In Wrocław</i>

a Przykłady traktowania przez UNESCO zabytków jako dorobku ponadnarodowego; obiekty obecnie rozdzielone granicami państwowymi ujęto jako całość w ramach wpisów transgranicznych - jako polsko-białoruskie i polsko-niemieckie.

a *The Białowieża Forest and Mużakowski Park are examples of common heritage existing above and beyond the national level. These areas – currently artificially divided by the national borders – are fully included on the list as cross-border entities.*

Źródło: Narodowy Instytut Dziedzictwa.

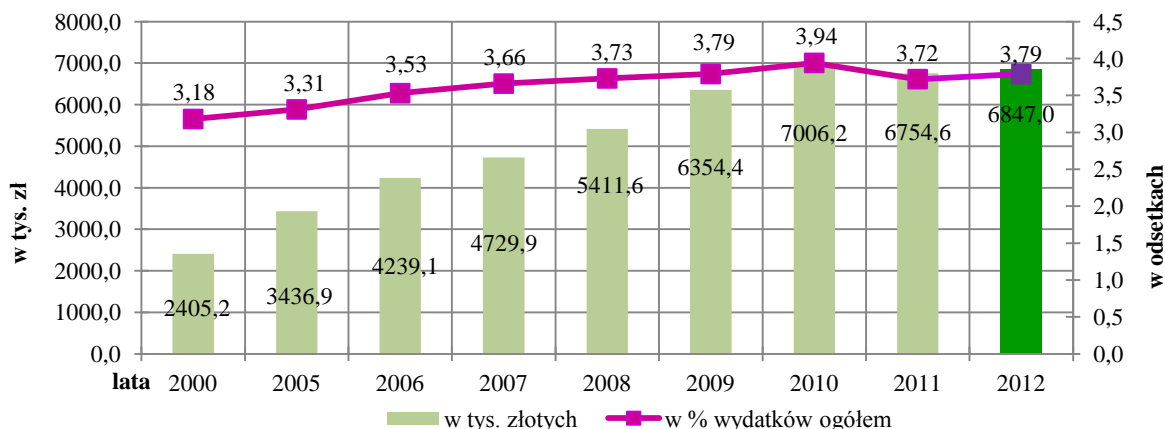
Source: National Heritage Board of Poland.

WYKRESY I MAPY

Diagrams and maps

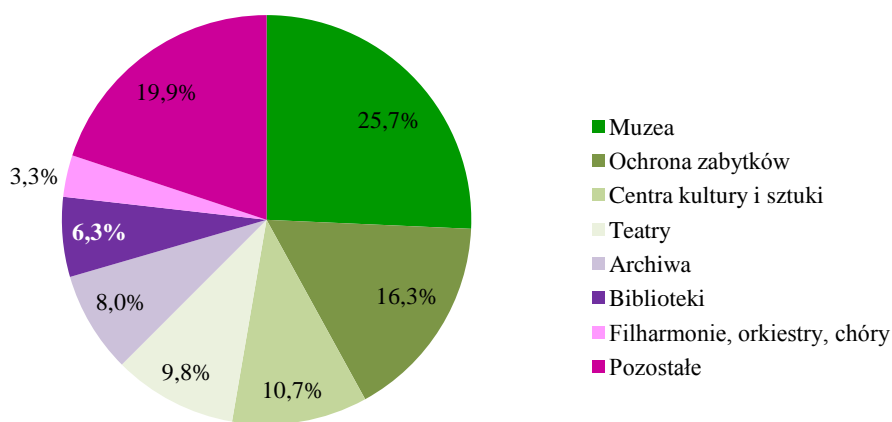
I. WYDATKI NA KULTURĘ I OCHRONĘ DZIEDZICTWA NARODOWEGO

Wykres 1. Wydatki samorządów terytorialnych na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w latach 2000-2012

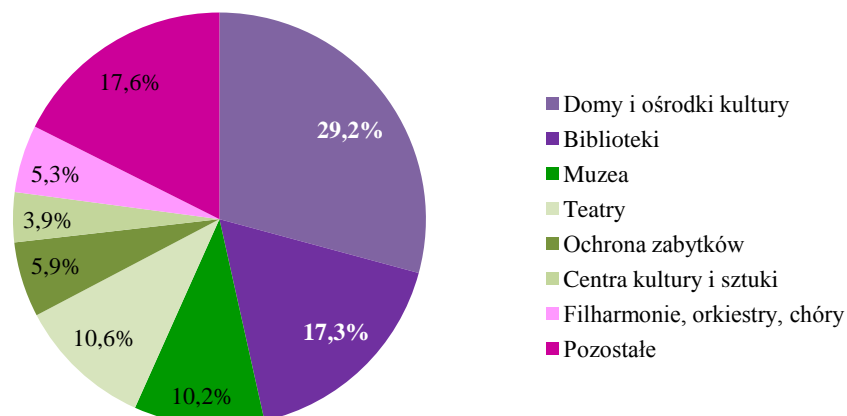

Źródło: dane Ministerstwa Finansów

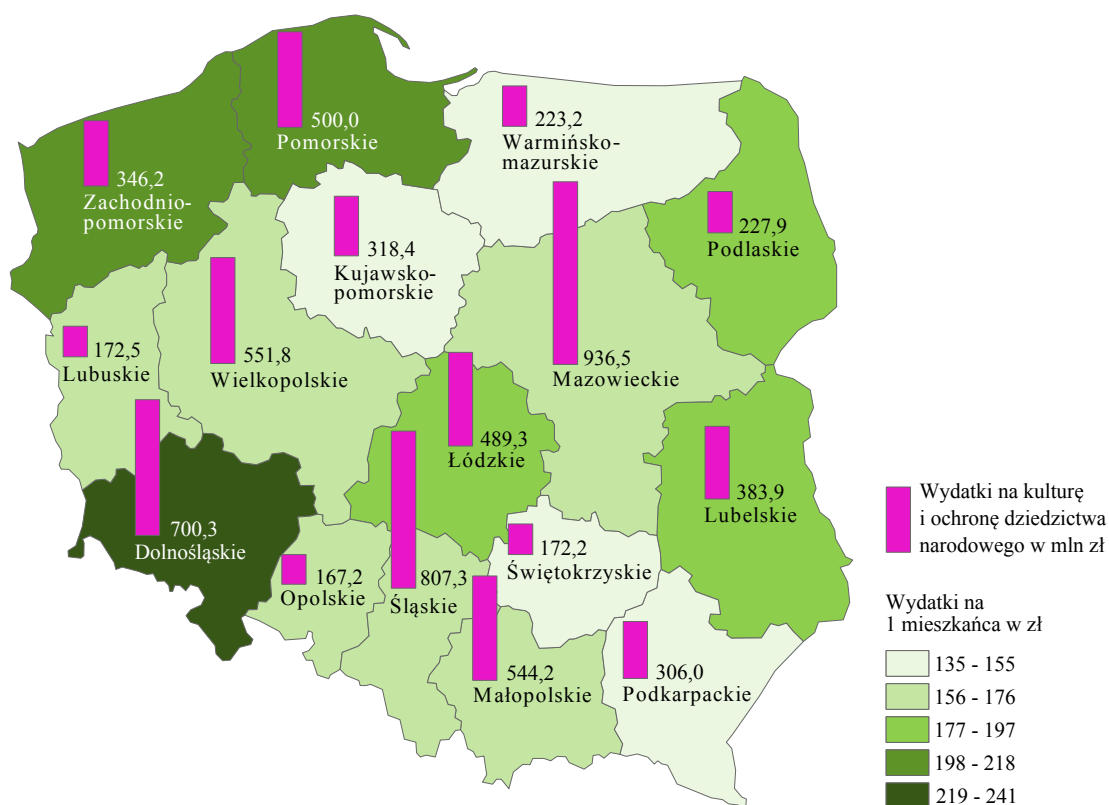
Wykres 2. Struktura wydatków budżetu państwa na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w 2012 r.

Wykres 3. Struktura wydatków jednostek samorządu terytorialnego na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w 2012 r.

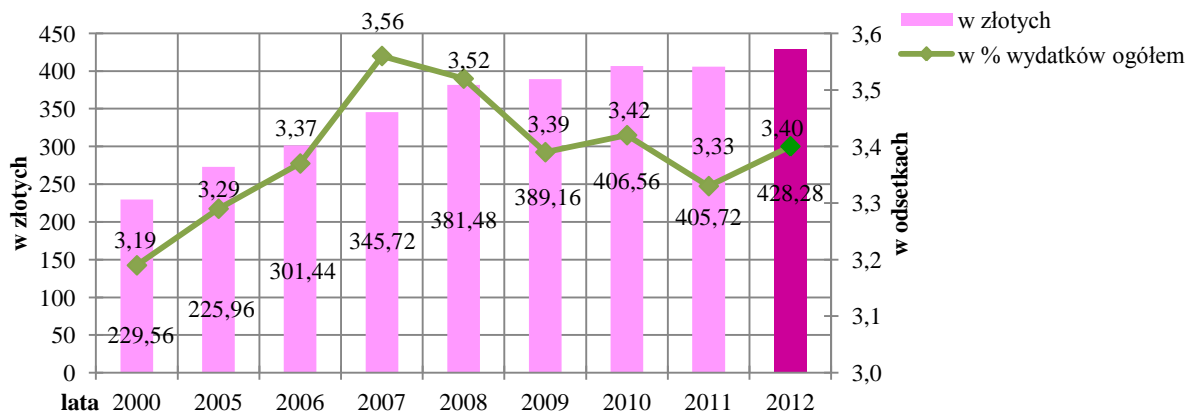
Mapa 1. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w 2012 r.

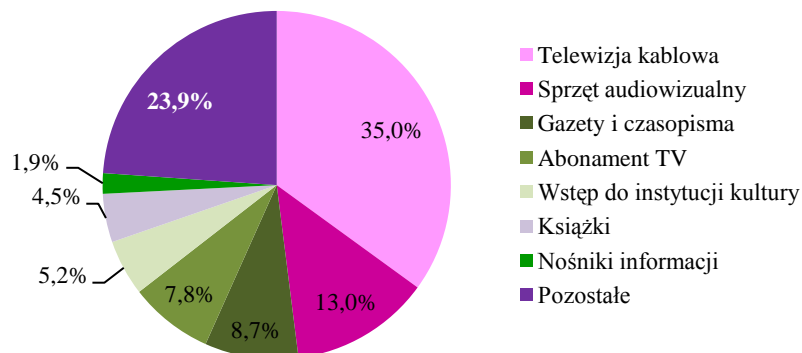
Źródło: dane Ministerstwa Finansów

II. WYDATKI NA KULTURĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH

Wykres 4. Przeciętne wydatki na kulturę na 1 osobę rocznie w gospodarstwach domowych w latach 2000-2012

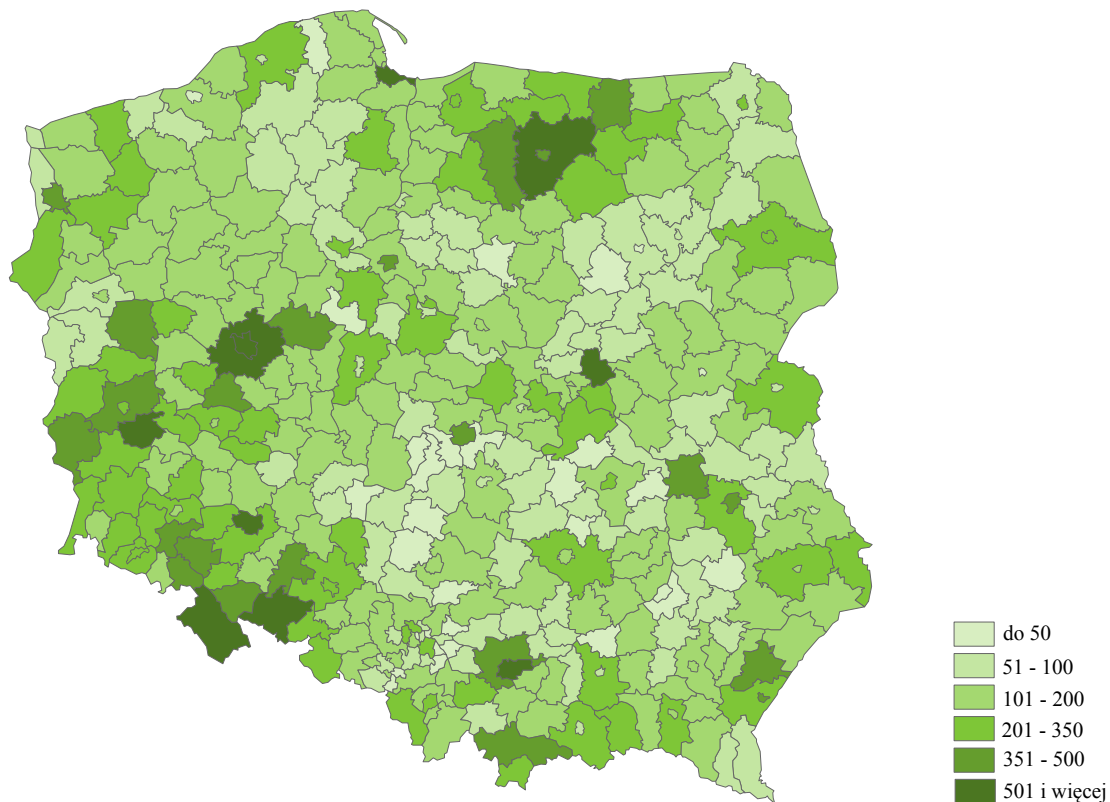

Wykres 5. Struktura wydatków gospodarstw domowych na kulturę w 2012 r.

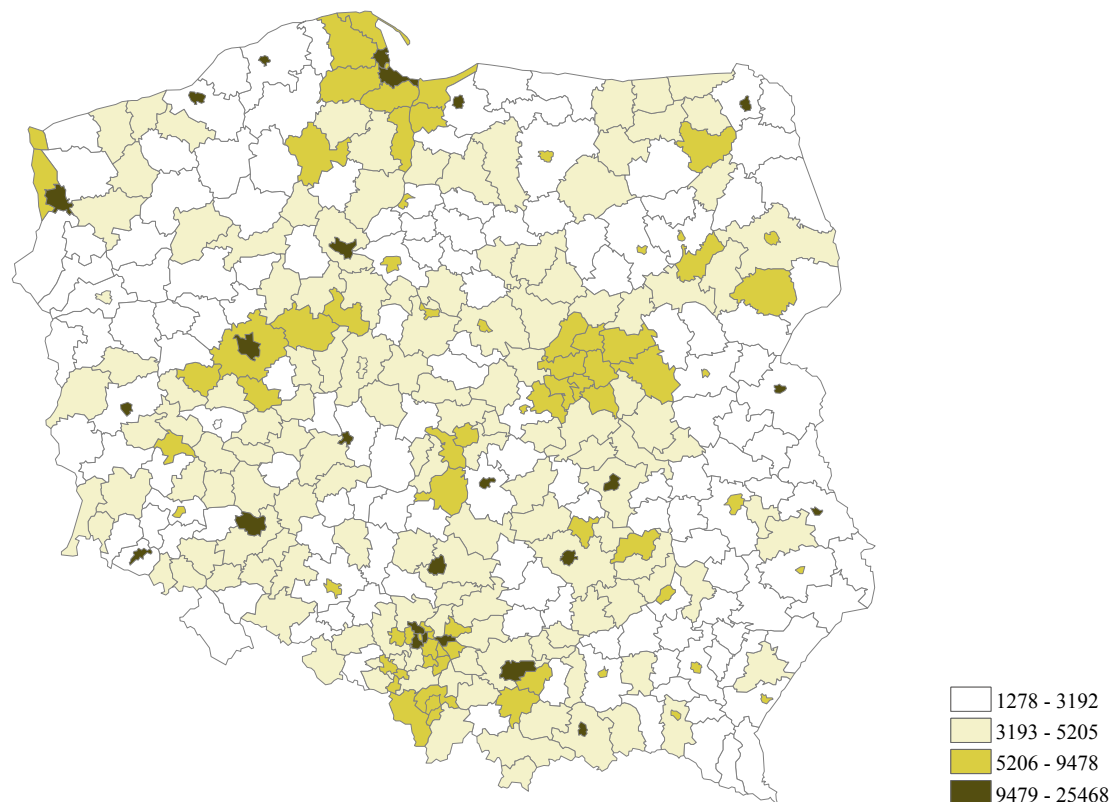
III. OCHRONA ZABYTEKÓW

Mapa 2. Zabytki nieruchome według powiatów (stan w dniu 31 XII 2012 r.)

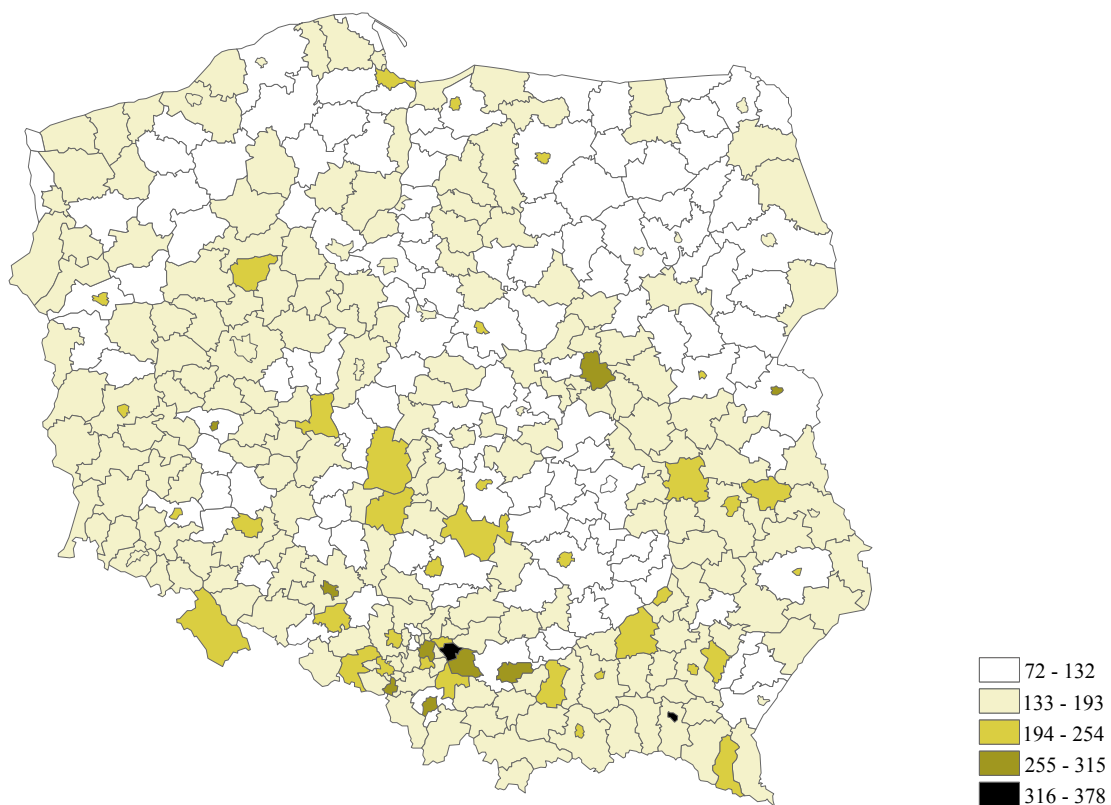

IV. BIBLIOTEKI

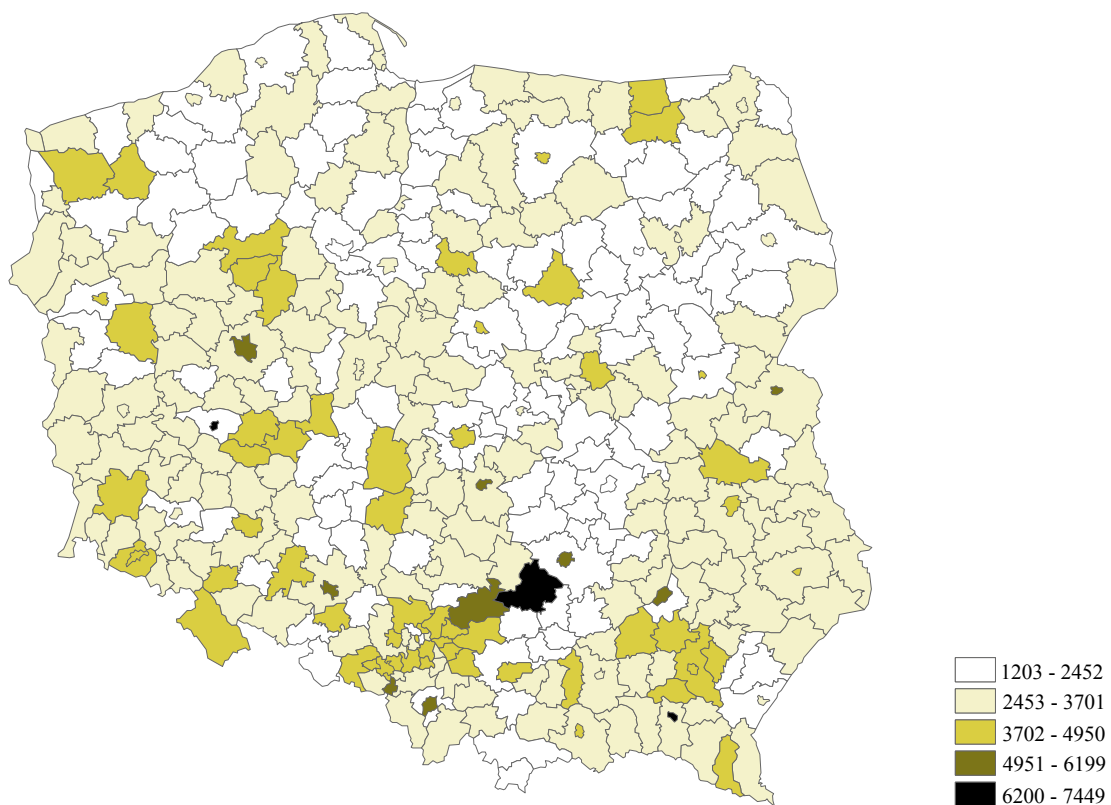
Mapa 3. Liczba ludności na 1 bibliotekę publiczną w 2012 r.

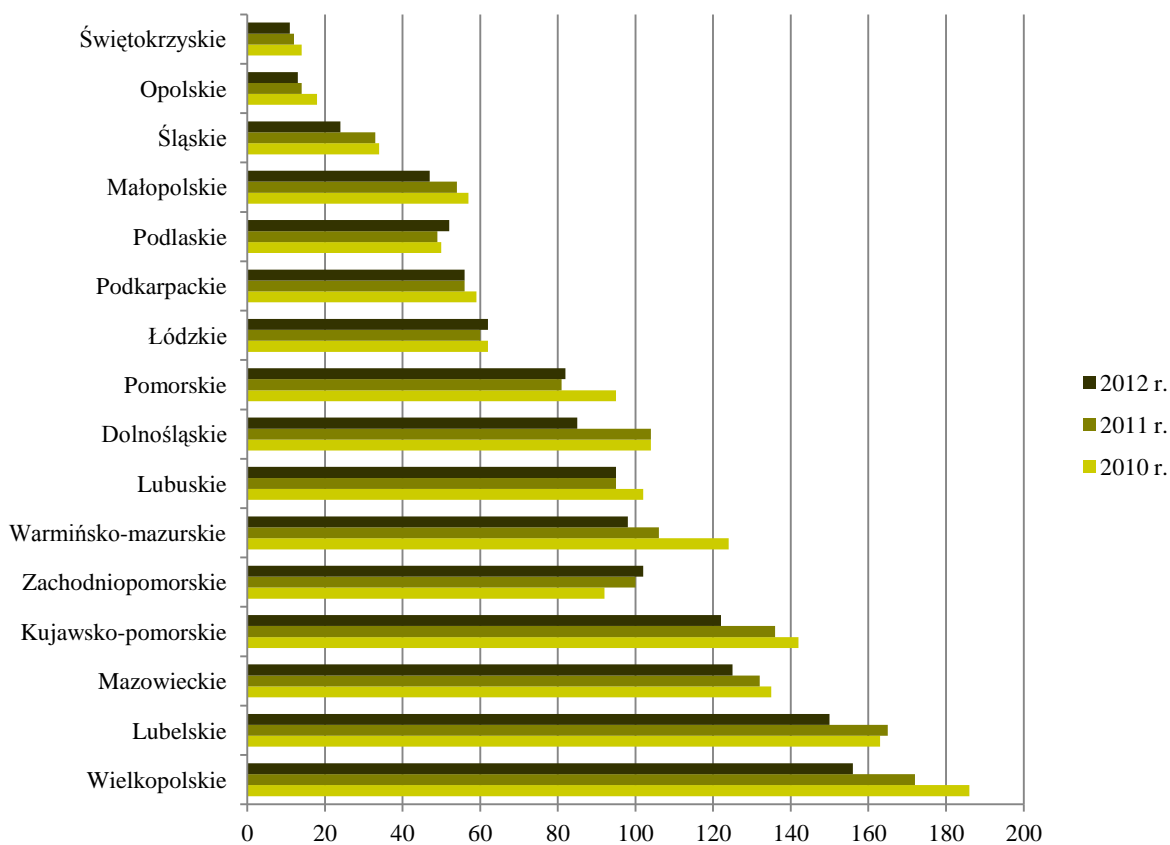
Mapa 4. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności w 2012 r.

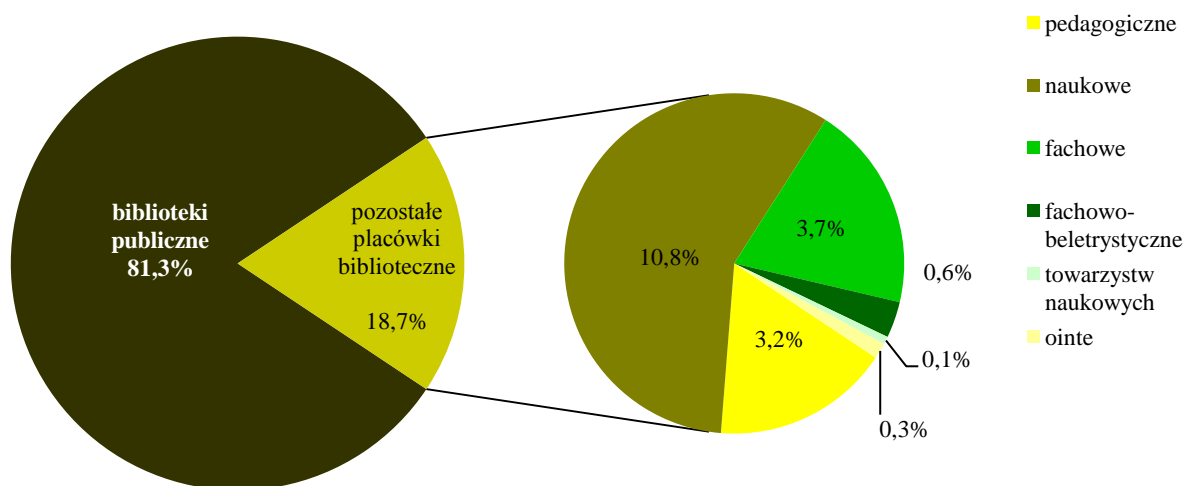
Mapa 5. Wypożyczenia w bibliotekach publicznych na 1000 ludności w 2012 r.

Wykres 6. Punkty biblioteczne według województw (stan w dniu 31 XII)

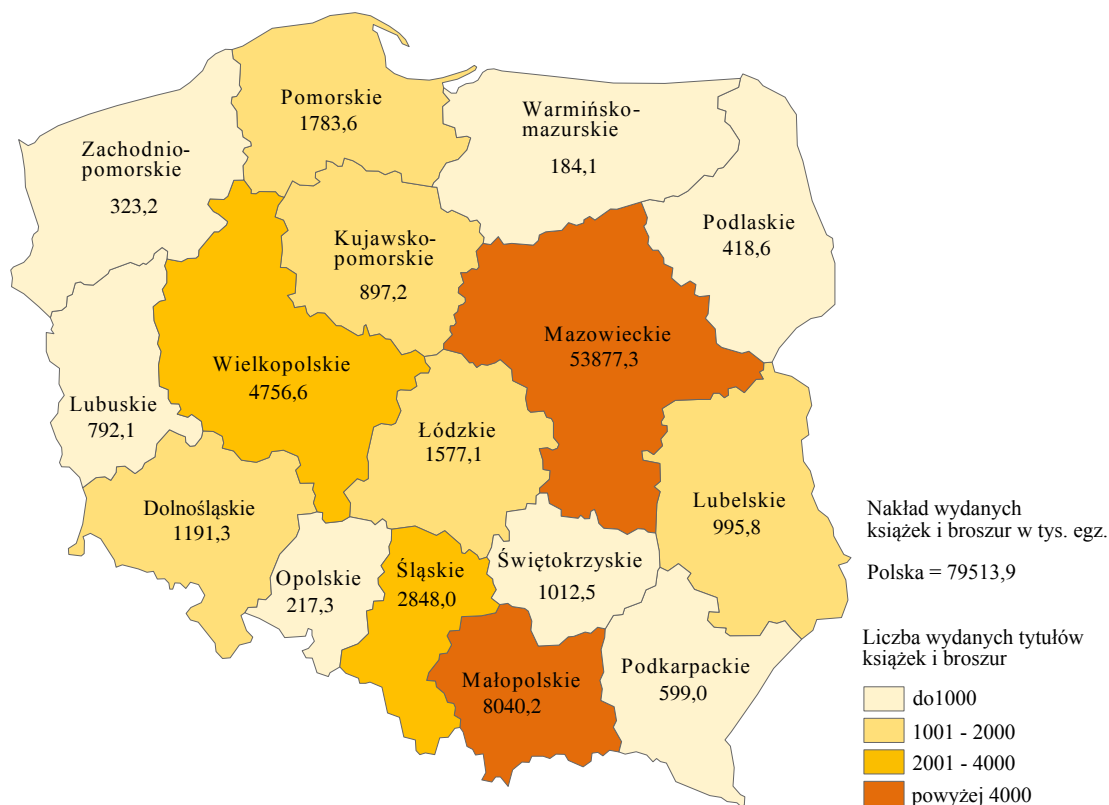

Wykres 7. Struktura bibliotek według rodzajów w 2012 r. (stan w dniu 31 XII)

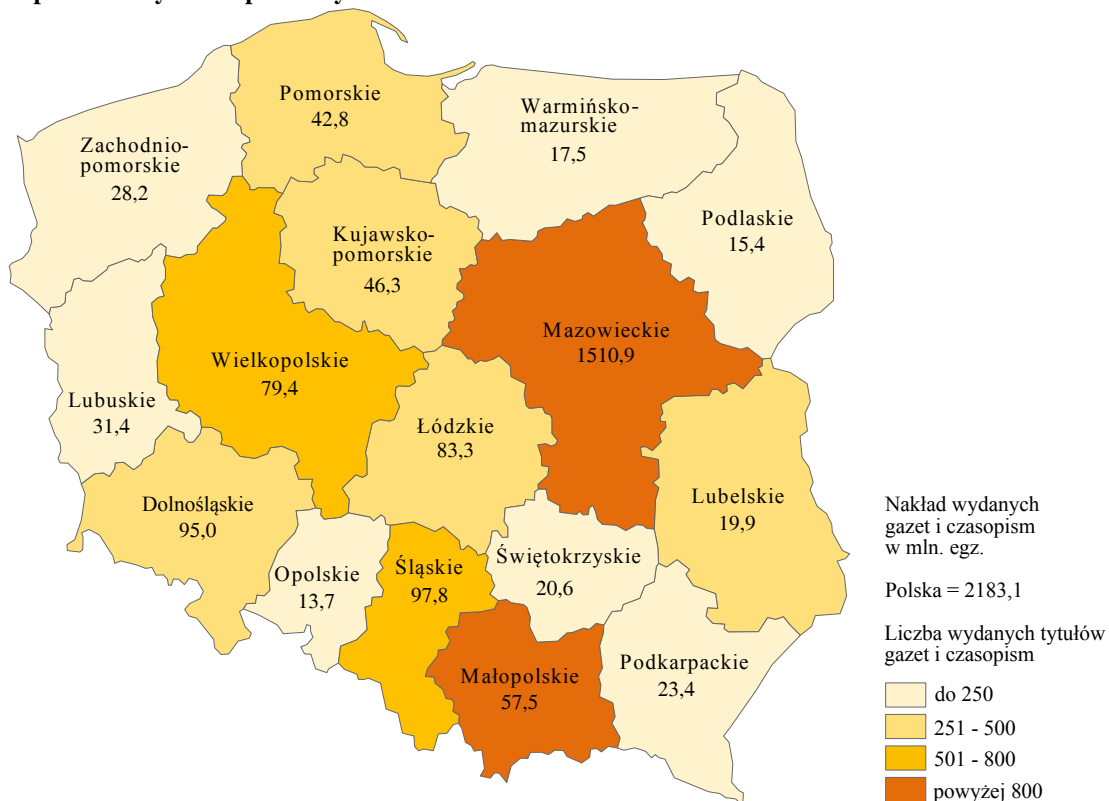
V. DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA

Mapa 6. Książki i broszury wydane w 2012 r.

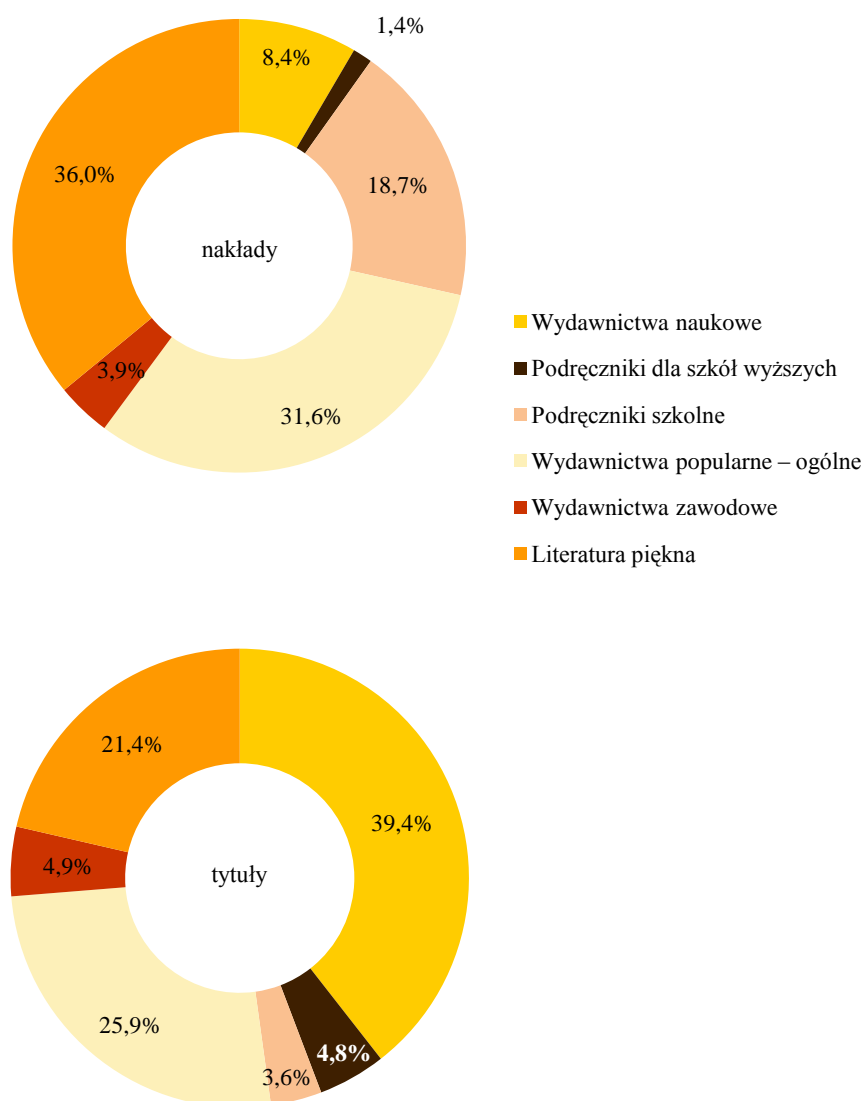
Źródło: dane Zakładu Statystyki Wydawnictw Biblioteki Narodowej

Mapa 7. Gazety i czasopisma wydane w 2012 r.

Źródło: dane Zakładu Statystyki Wydawnictw Biblioteki Narodowej

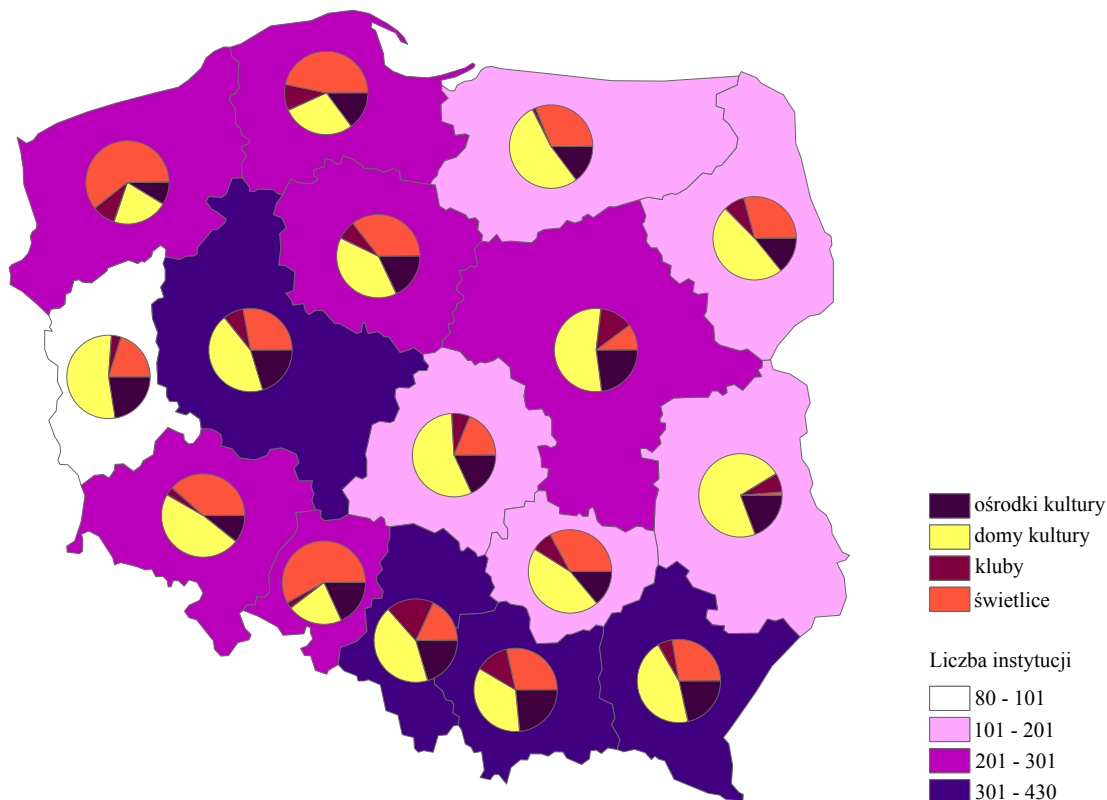
Wykres 8. Struktura tytułów i nakładów książek i broszur wydanych w 2012 r.

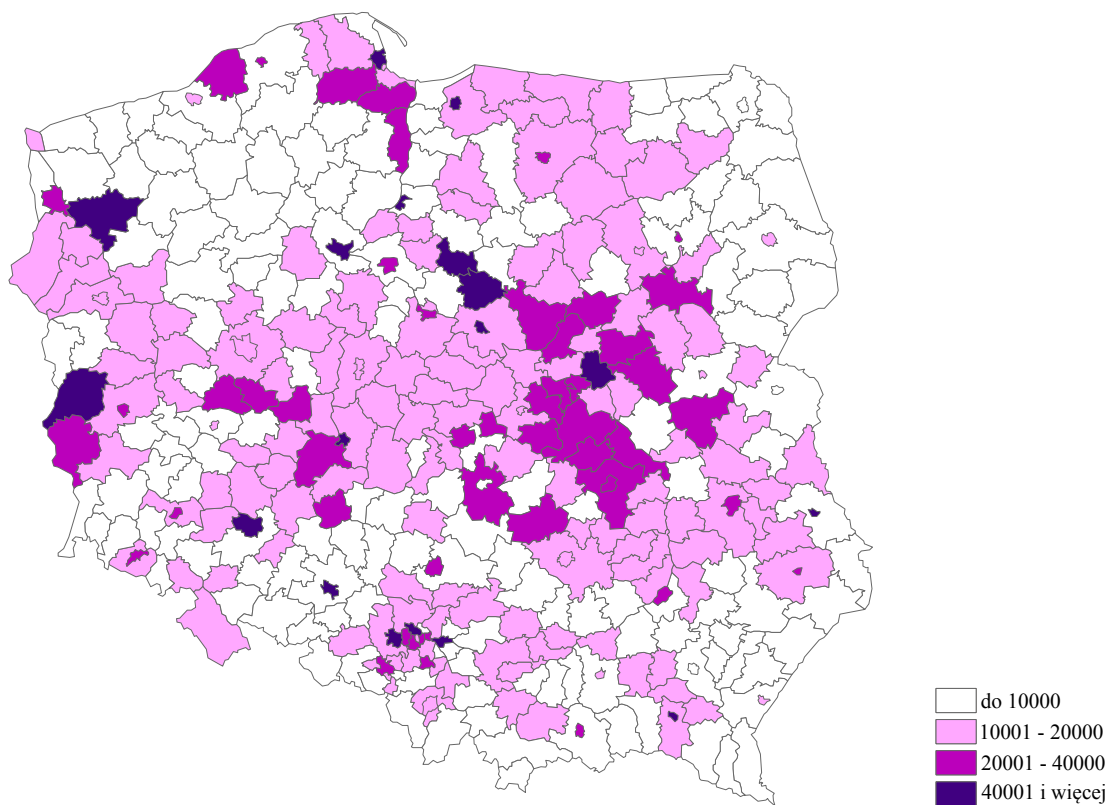
Źródło: dane Zakładu Statystyki Wydawnictw Biblioteki Narodowej

VI. DOMY I OŚRODKI KULTURY, KLUBY I ŚWIETLICE

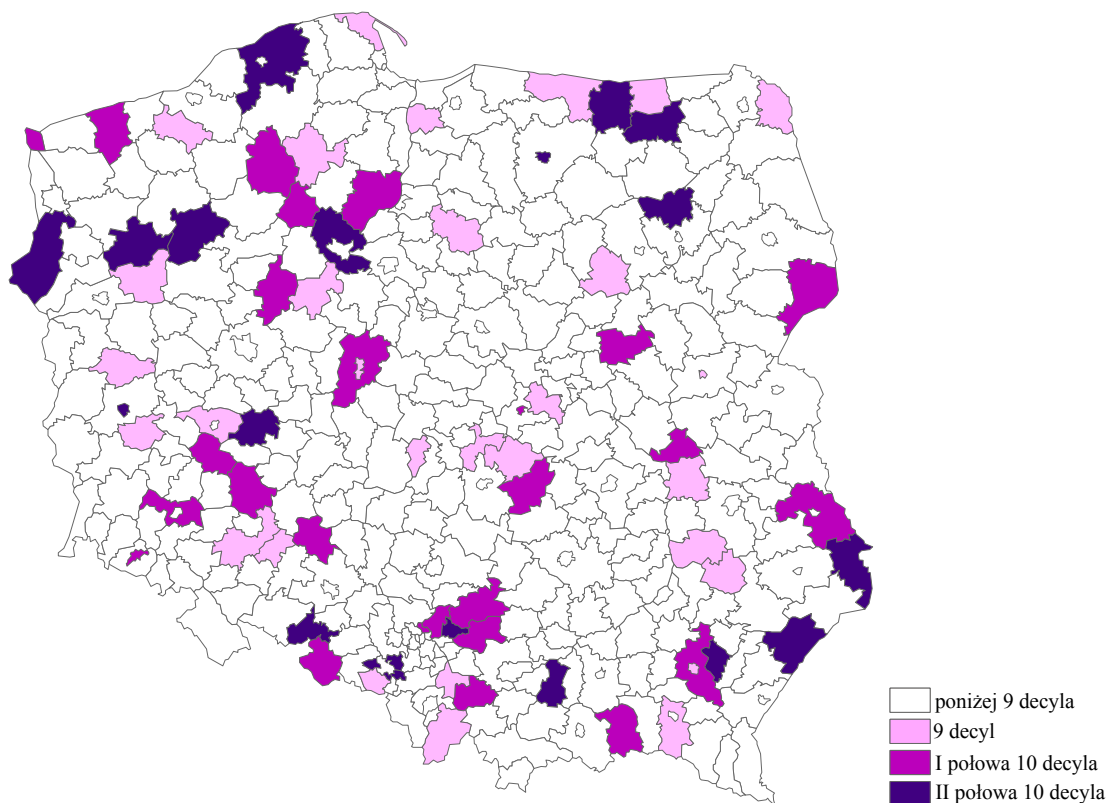
Mapa 8. Domy i ośrodki Kultury, kluby i świetlice według województw w 2012 r.

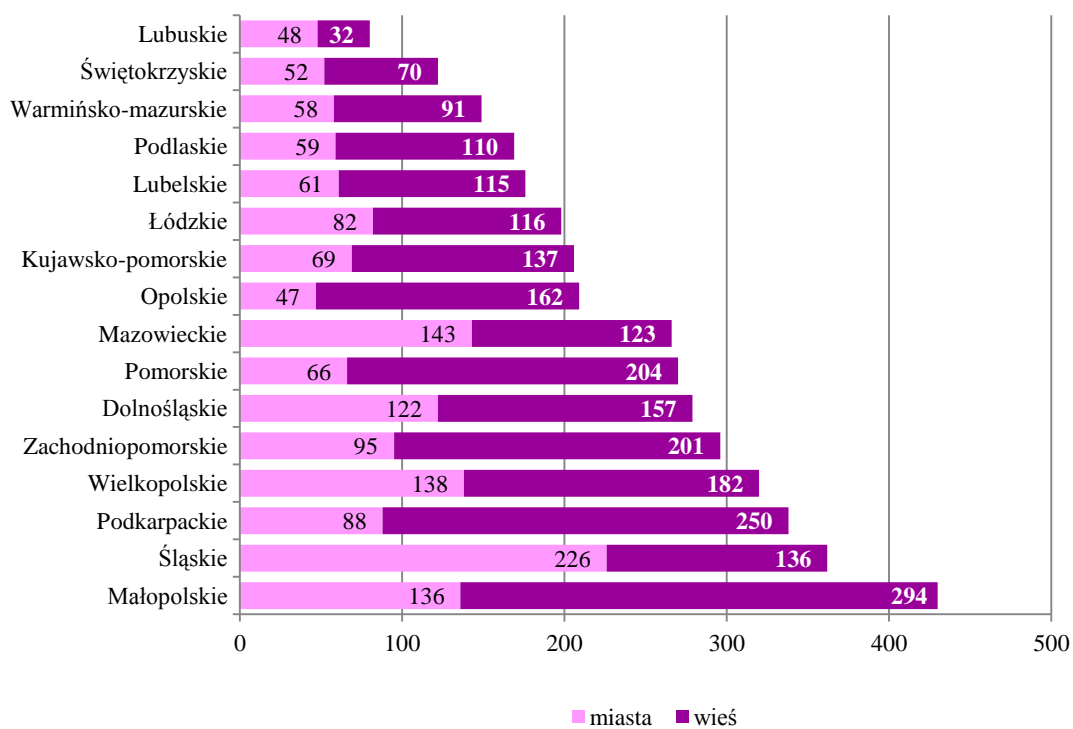
Mapa 9. Domy, ośrodki kultury, kluby i świetlice według liczby ludności przypadającej na 1 placówkę w 2012 r.

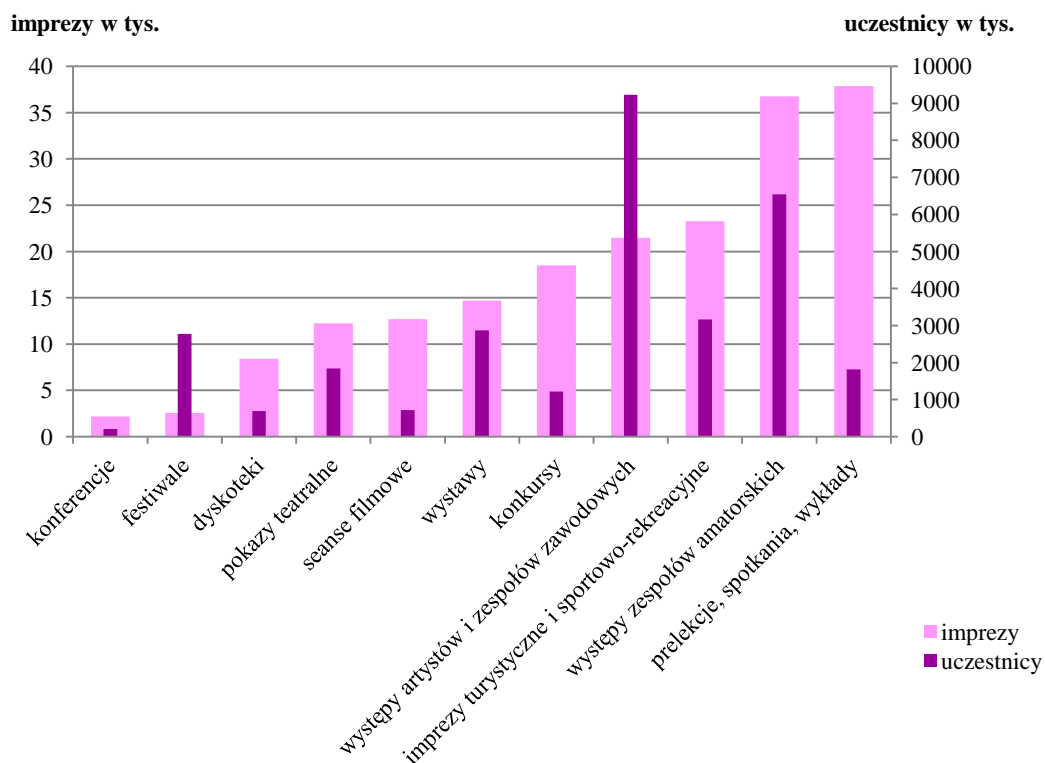
Mapa 10. Lokalizacja powiatów i miast na prawach powiatu z górnych decyli rankingu według liczby członków kół w domach, ośrodkach kultury, klubach i świetlicach na 1000 ludności w 2012 r.

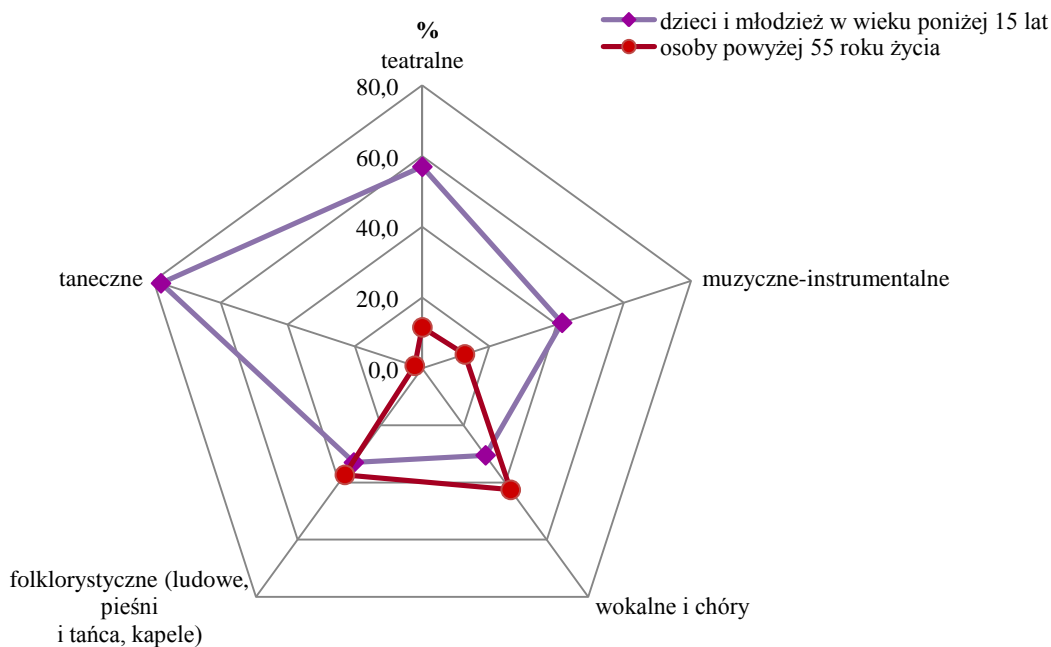
Wykres 9. Domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice według województw w 2012 r. (stan w dniu 31 XII)

Wykres 10. Imprezy zorganizowane przez domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice w 2012 r.

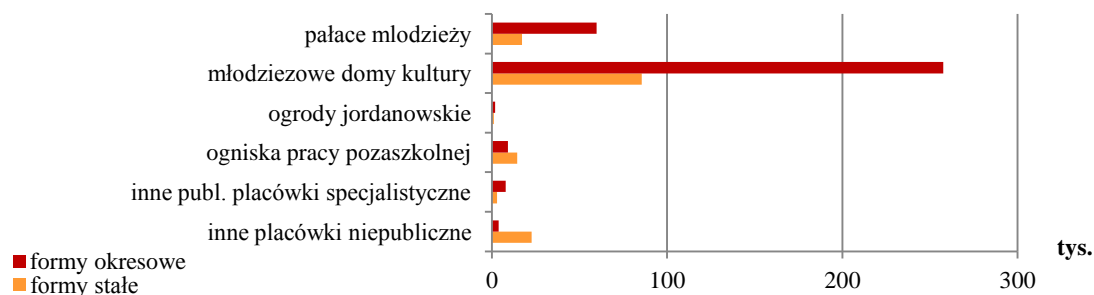

Wykres 11. Członkowie zespołów artystycznych działających w domach, ośrodkach kultury, klubach i świetlicach w 2012 r.

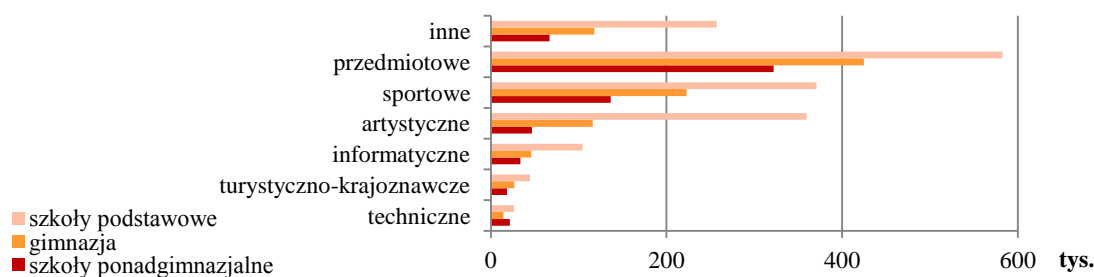
VII. SZKOLNICTWO ARTYSTYCZNE

Wykres 12. Uczestnicy zajęć artystycznych w placówkach wychowania pozaszkolnego w roku szkolnym 2012/2013

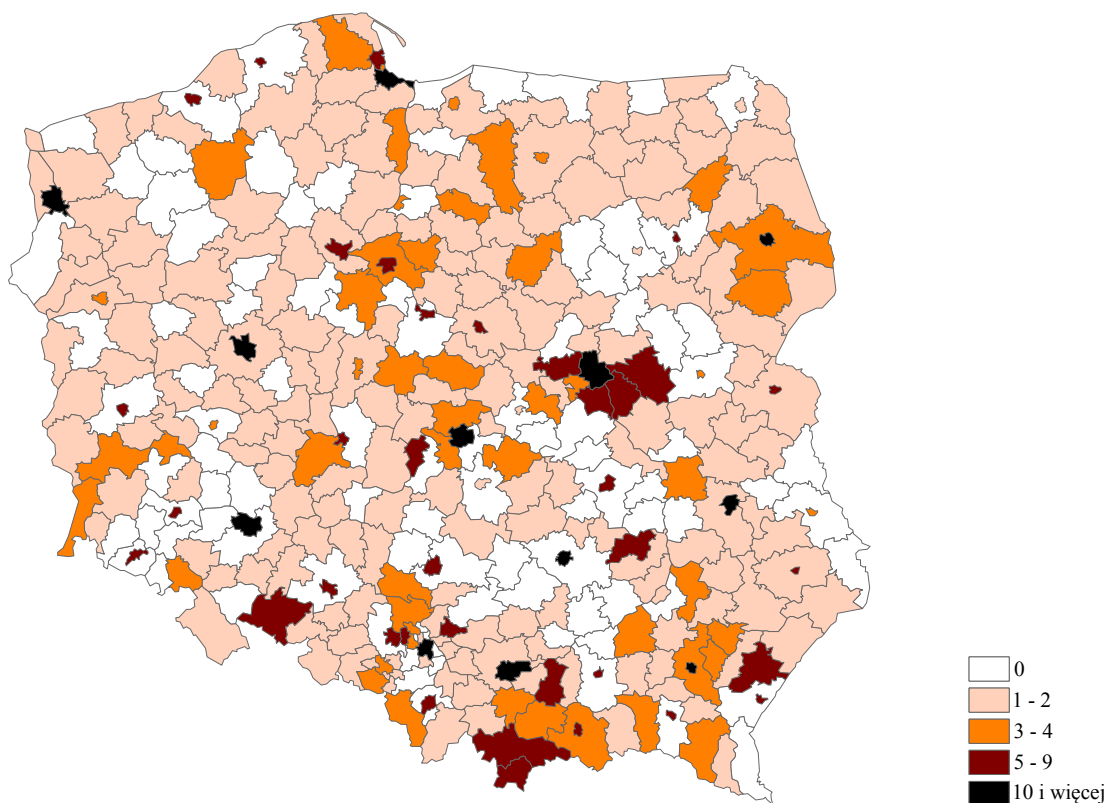
Źródło: dane z Systemu Informacji Oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej

Wykres 13. Uczestnicy zajęć pozalekcyjnych w szkołach dla dzieci i młodzieży w roku szkolnym 2012/2013

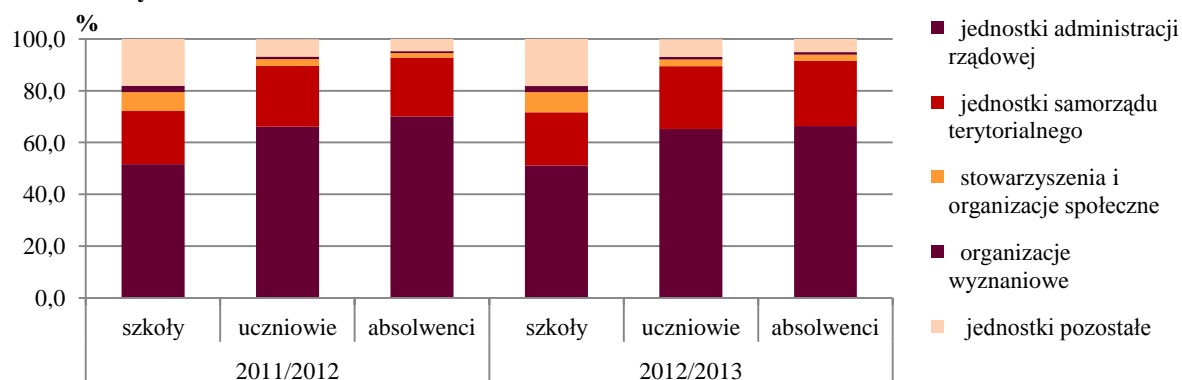
Źródło: dane z Systemu Informacji Oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej

Mapa 11. Szkoły artystyczne^a w Polsce w roku szkolnym 2012/2013 (stan w dniu 30 IX)

^a Szkoły artystyczne niedające uprawnień zawodowych, szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe, policealne szkoły artystyczne

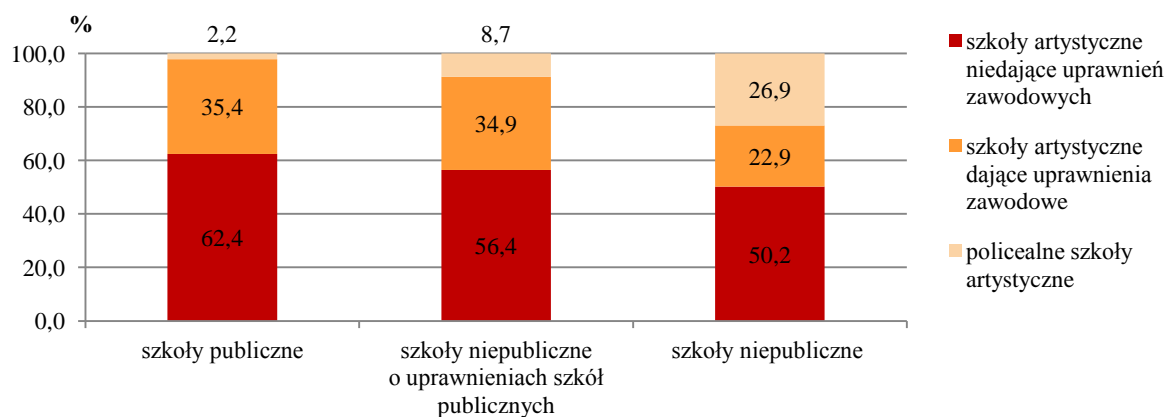
Wykres 14. Szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe według organów prowadzących w roku szkolnym 2012/2013

Szkoły i uczniowie – stan w dniu 30 IX; absolwenci – w roku szkolnym 2010/2011 oraz 2011/2012

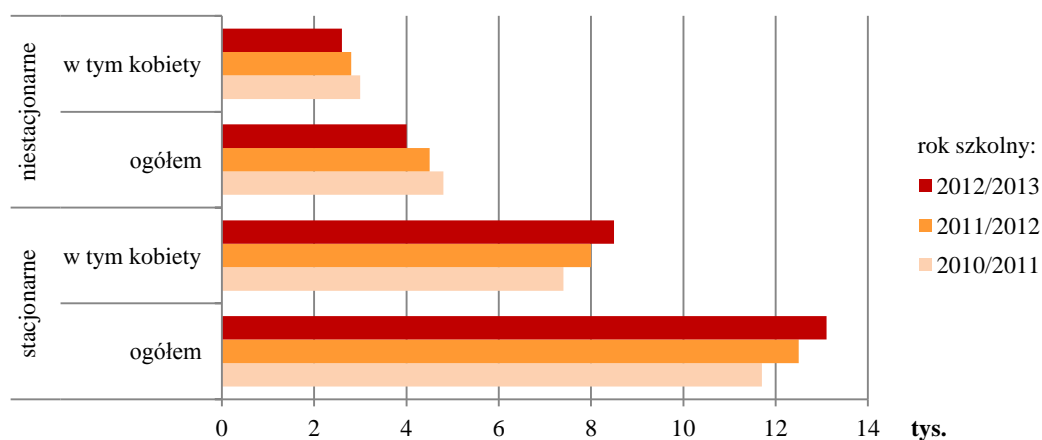
Źródło: dane z Systemu Informacji Oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej

Wykres 15. Szkoły artystyczne w roku szkolnym 2012/2013 (stan w dniu 30 IX)

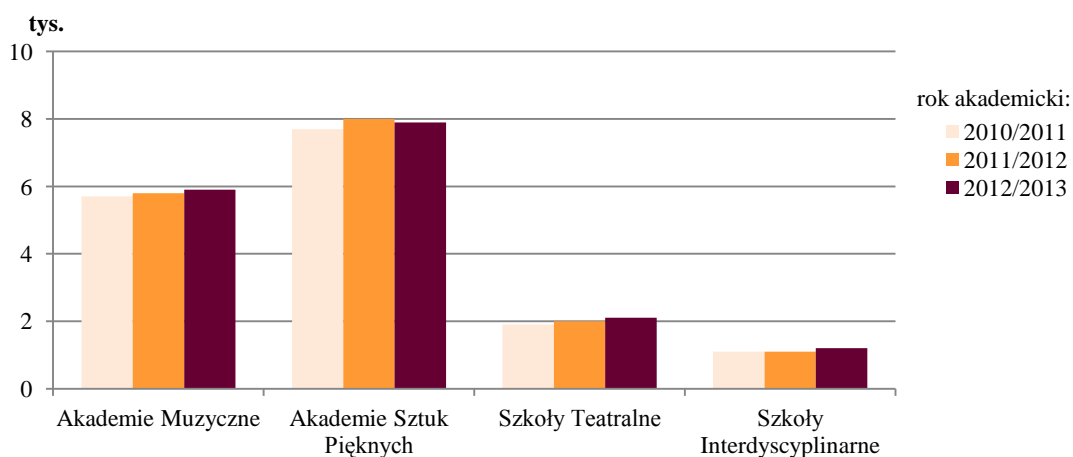

Źródło: dane z Systemu Informacji Oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej

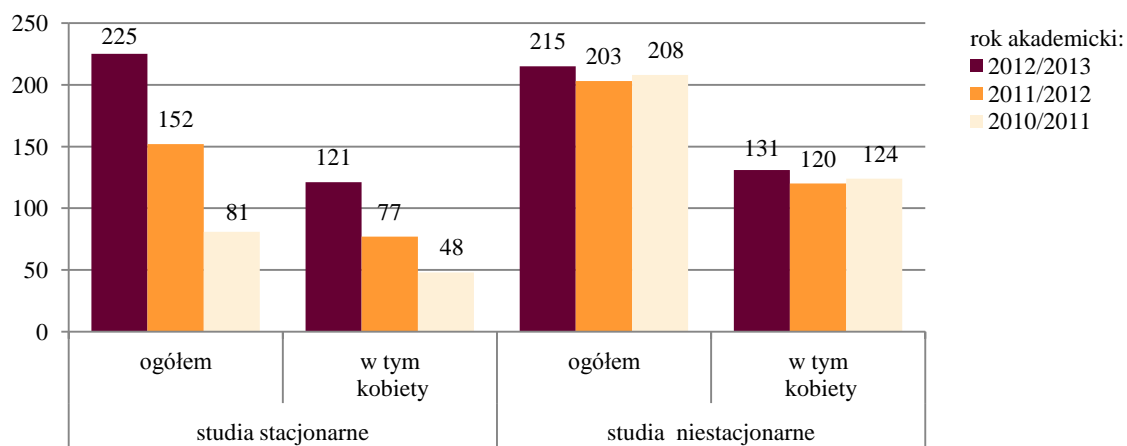
Wykres 16. Studenci wyższych szkół artystycznych według formy studiów (stan w dniu 30 XI)

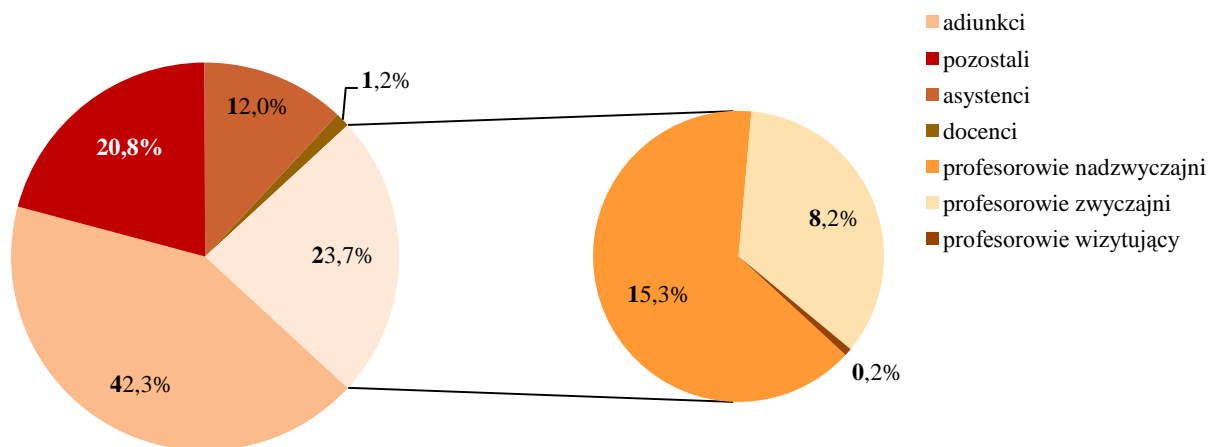
Wykres 17. Studenci wyższych szkół artystycznych według typu uczelni (stan w dniu 30 XI)

Wykres 18. Doktoranci wyższych szkół artystycznych według formy studiów (stan w dniu 31 XII)

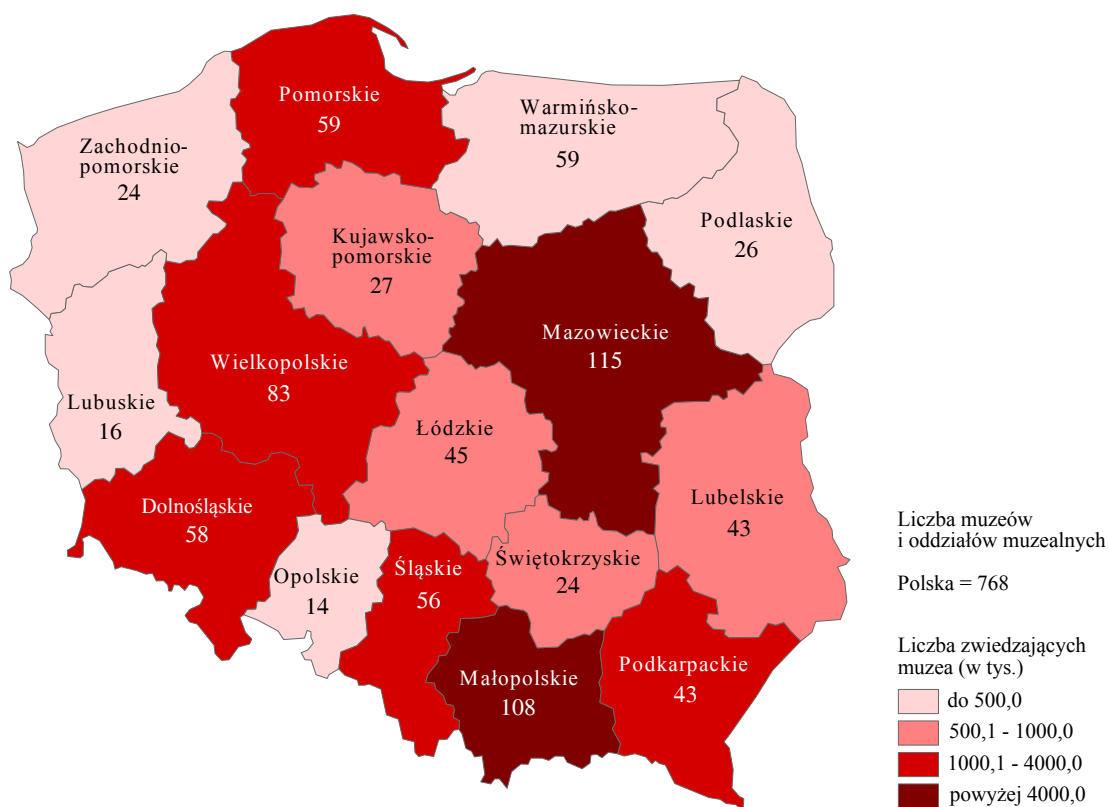

Wykres 19. Struktura zatrudnionych nauczycieli akademickich w wyższych szkołach artystycznych w roku akademickim 2012/2013 (stan w dniu 31 XII)

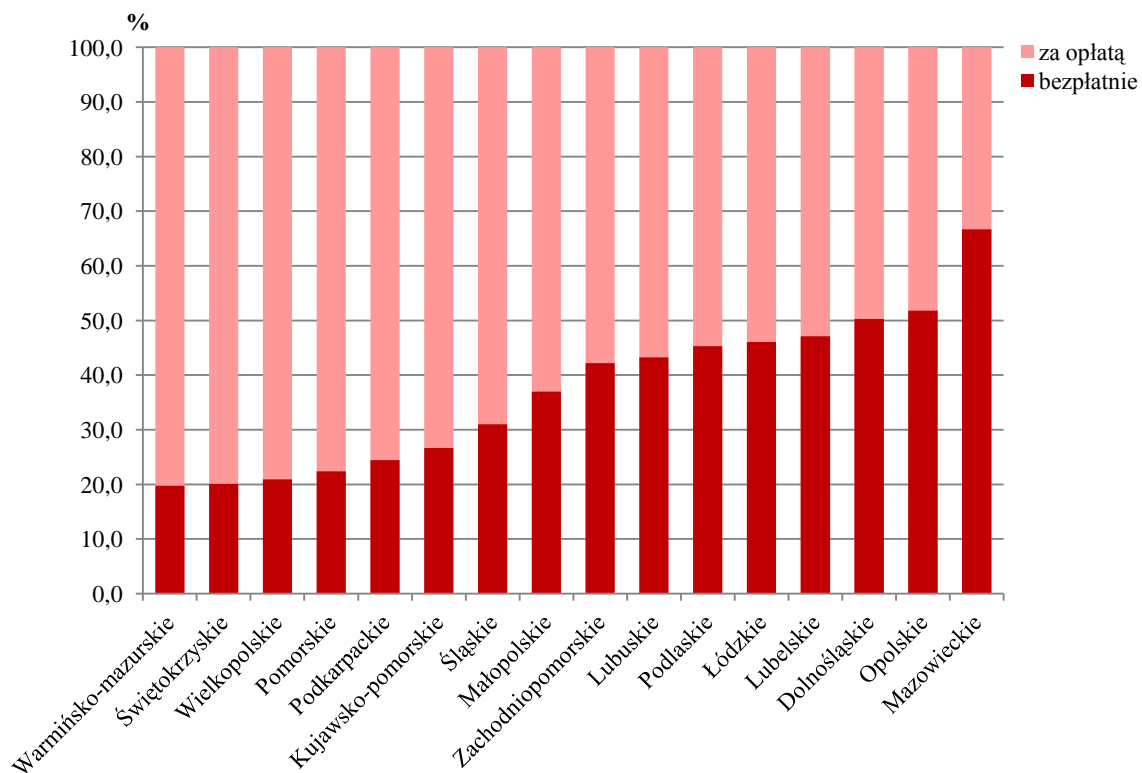

VIII. WYSTAWIENICTWO

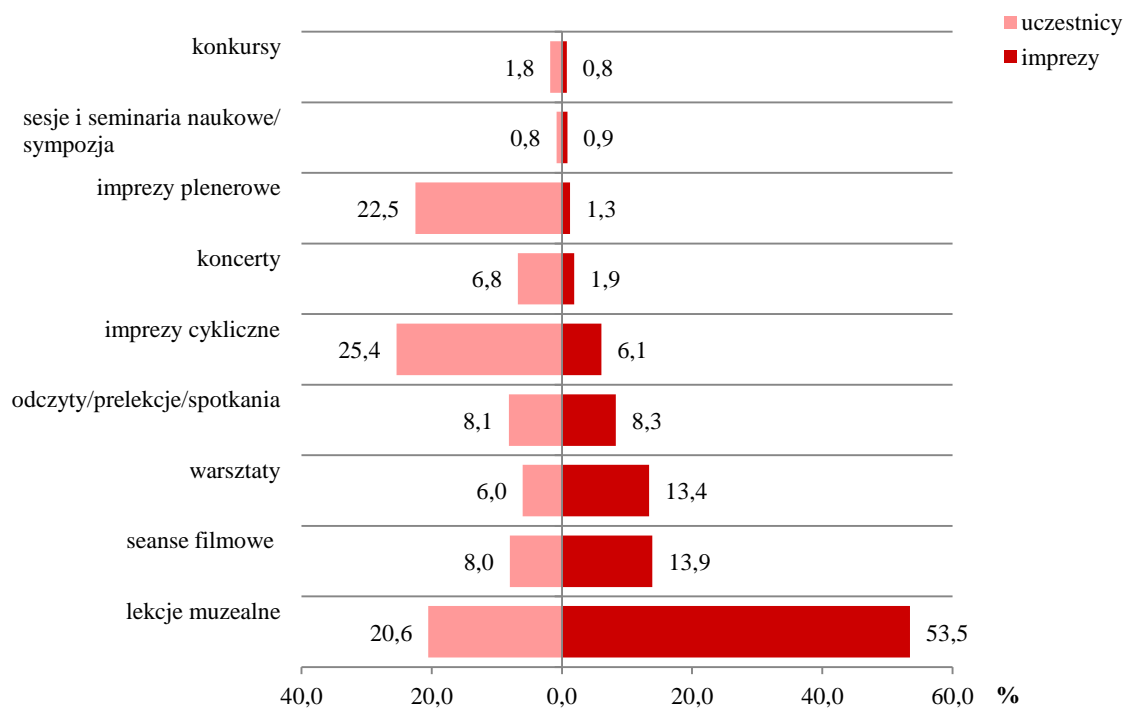
Mapa 12. Muzea i zwiedzający według województw w 2012 r.

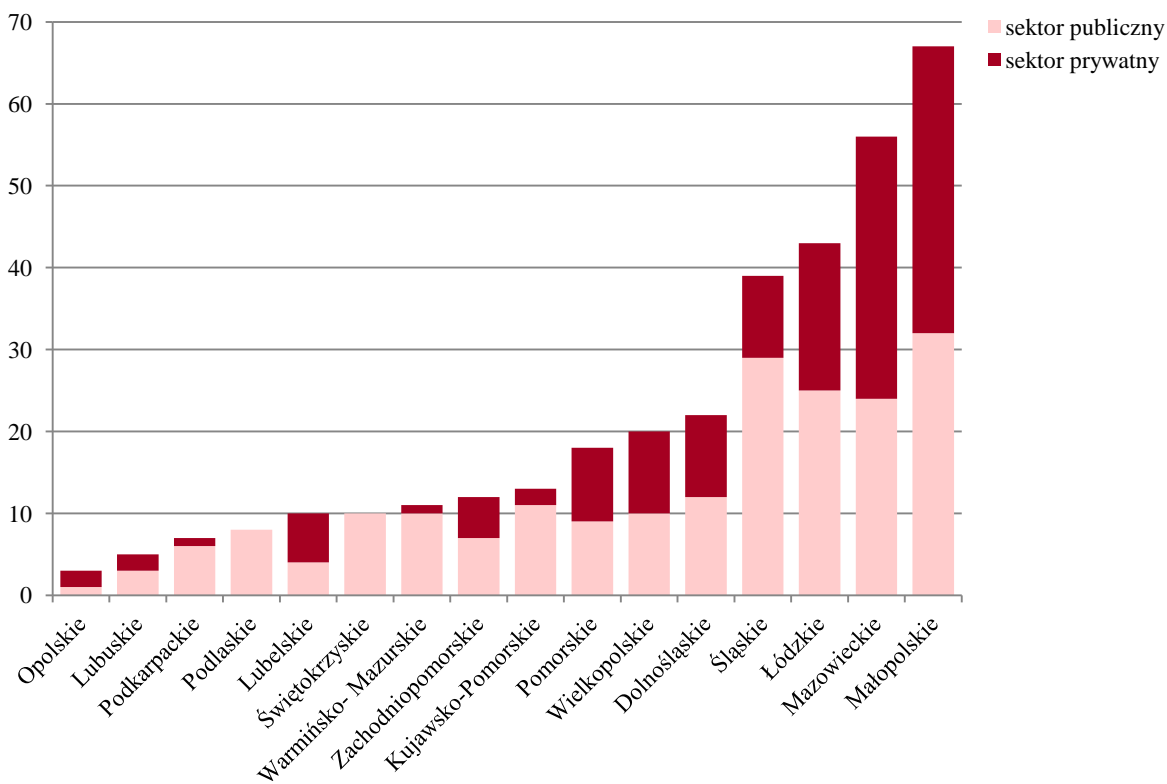
Wykres 20. Zwiedzający muzea według województw w 2012 r.

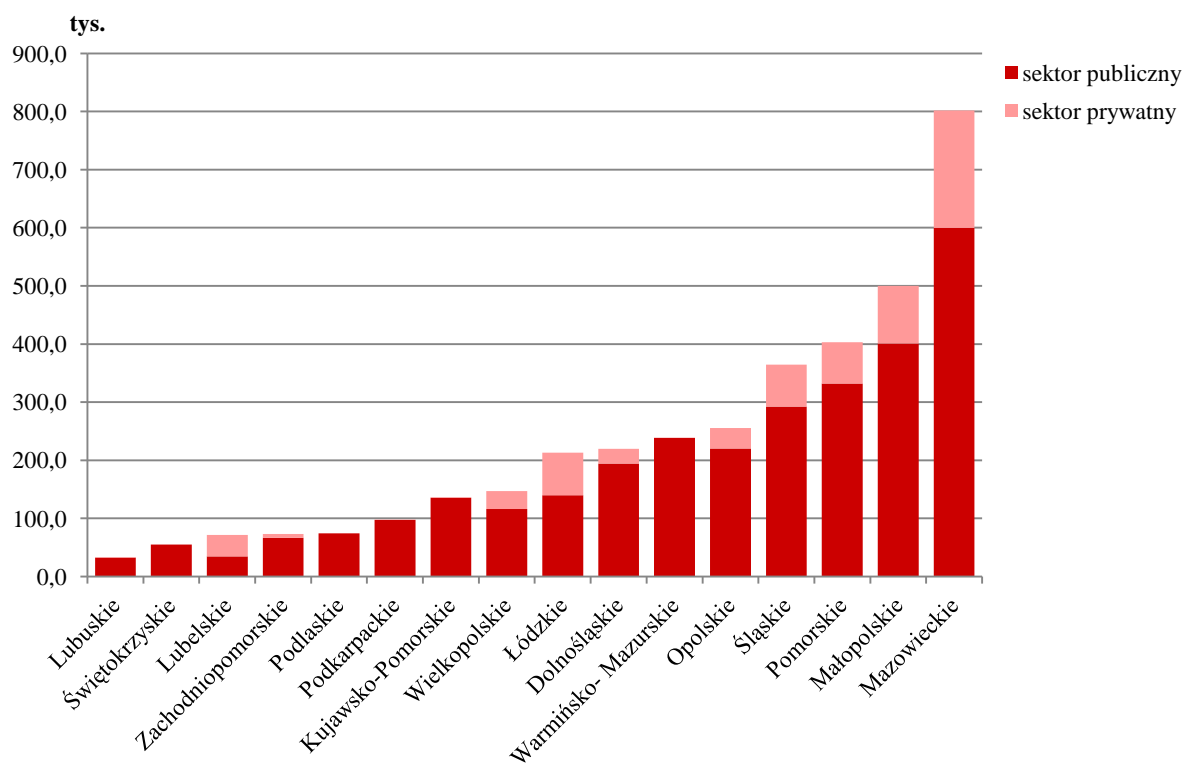
Wykres 21. Struktura działalności oświatowej muzeów w 2012 r.

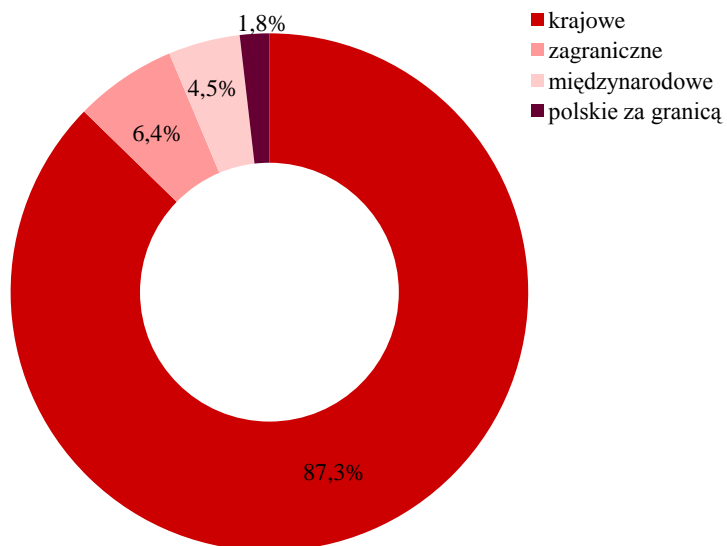
Wykres 22. Galerie i salony sztuki według województw w 2012 r.

Wykres 23. Zwiedzający galerie i salony sztuki według województw w 2012 r.

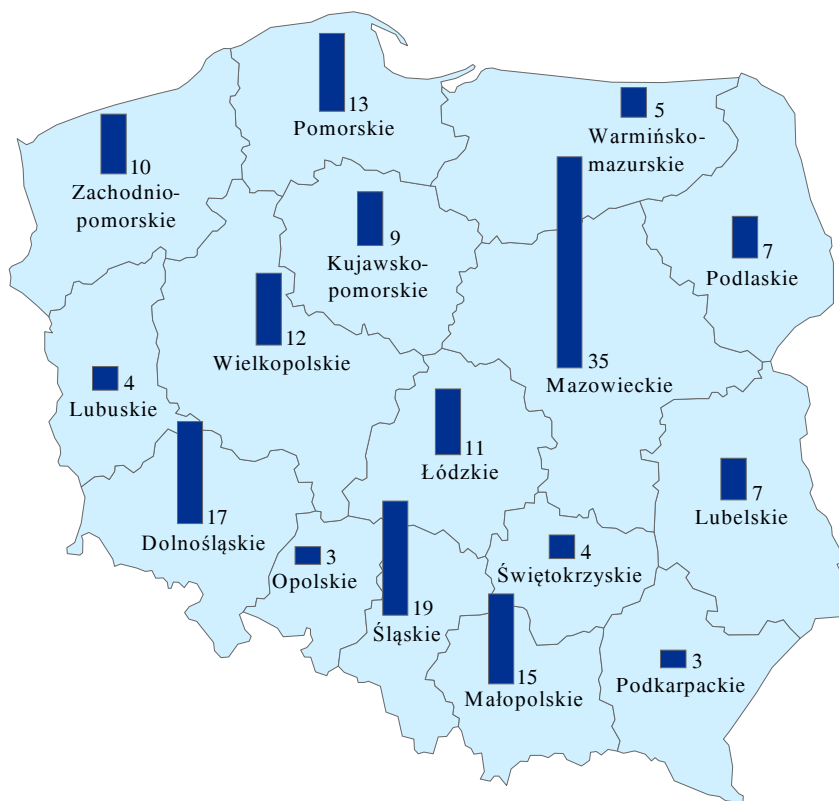

Wykres 24. Struktura wystaw w galeriach i salonach sztuki w 2012 r.

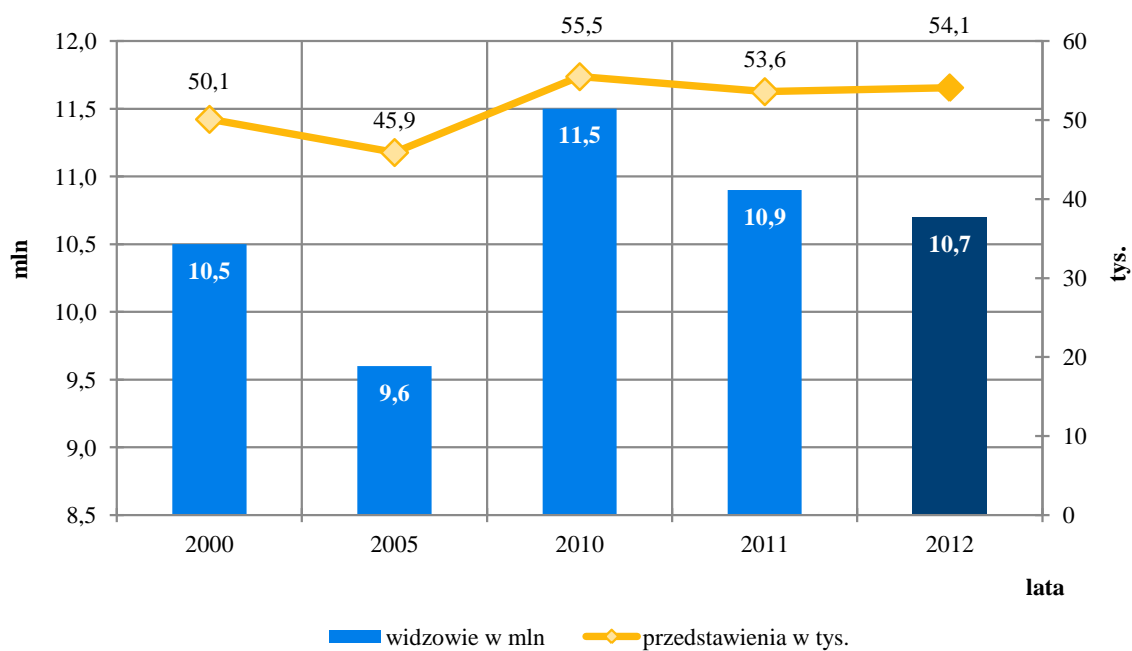

IX. TEATRY, INSTYTUCJE MUZYCZNE I ROZRYWKOWE

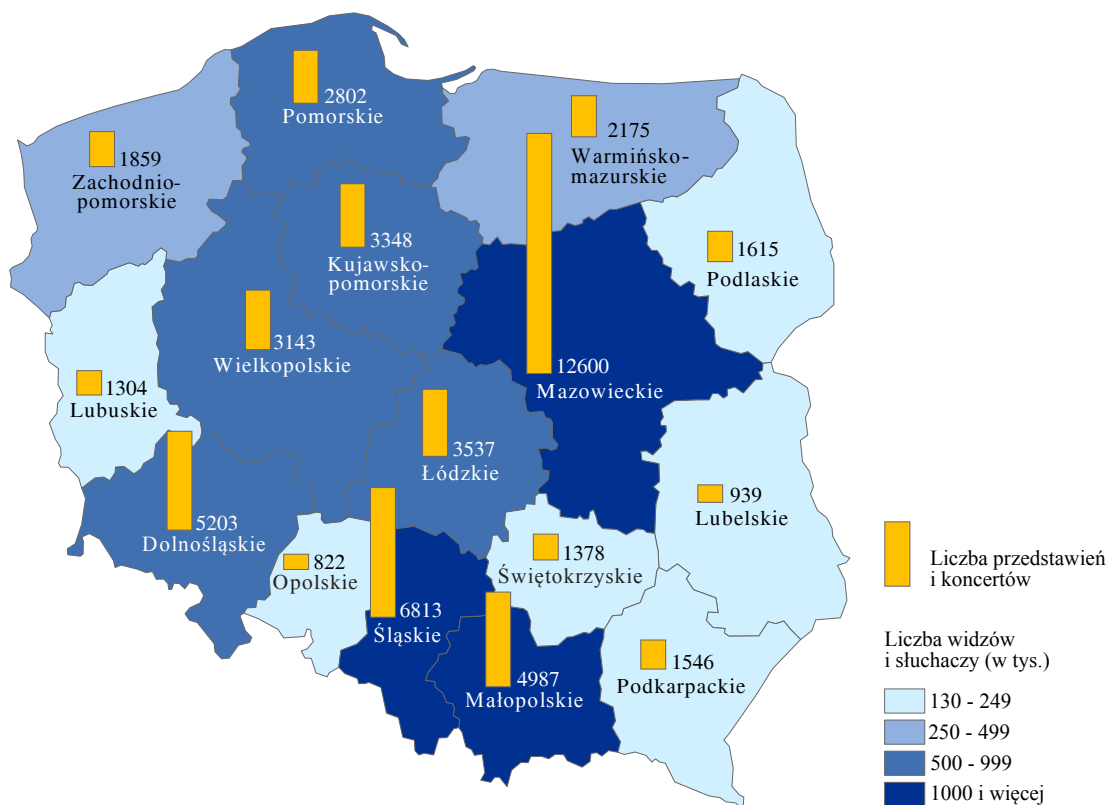
Mapa 13. Teatry i instytucje muzyczne w 2012 r.

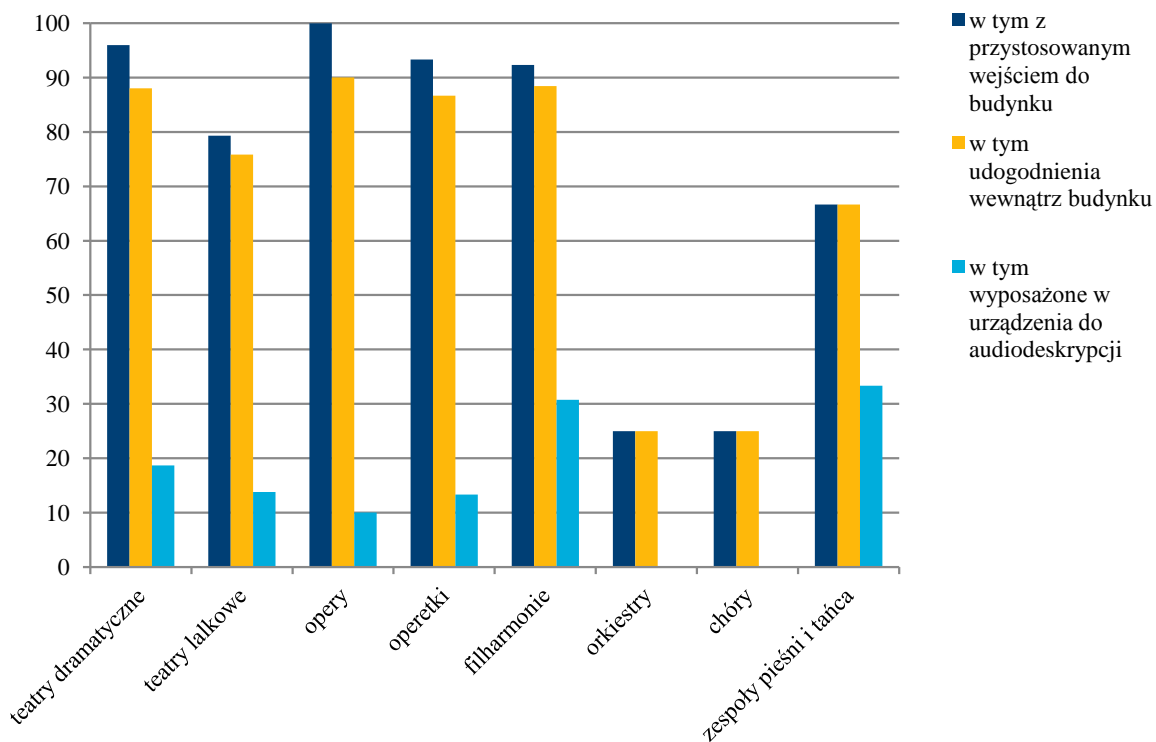
Wykres 25. Przedstawienia i widzowie w teatrach i instytucjach muzycznych w 2012 r.

Mapa 14. Przedstawienia i koncerty oraz widzowie i słuchacze w według siedziby w 2012 r.

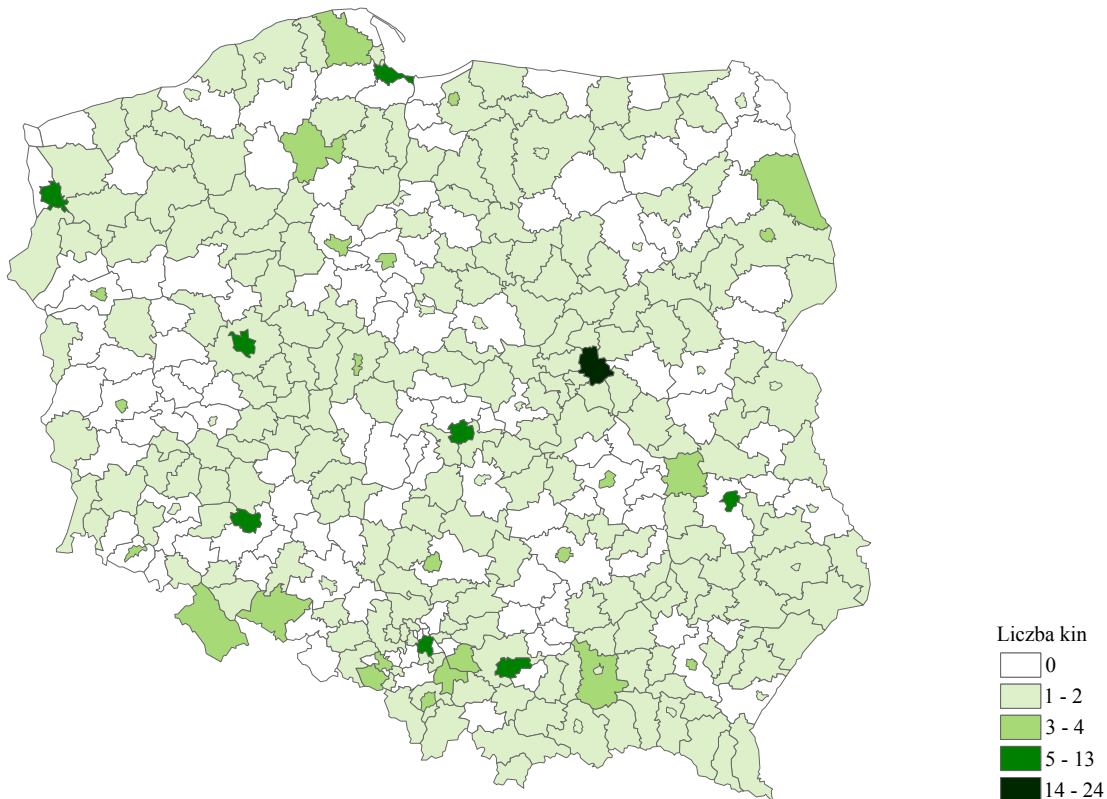

Wykres 26. Przystosowanie obiektów teatralnych i instytucji muzycznych dla osób niepełnosprawnych w 2012 r.

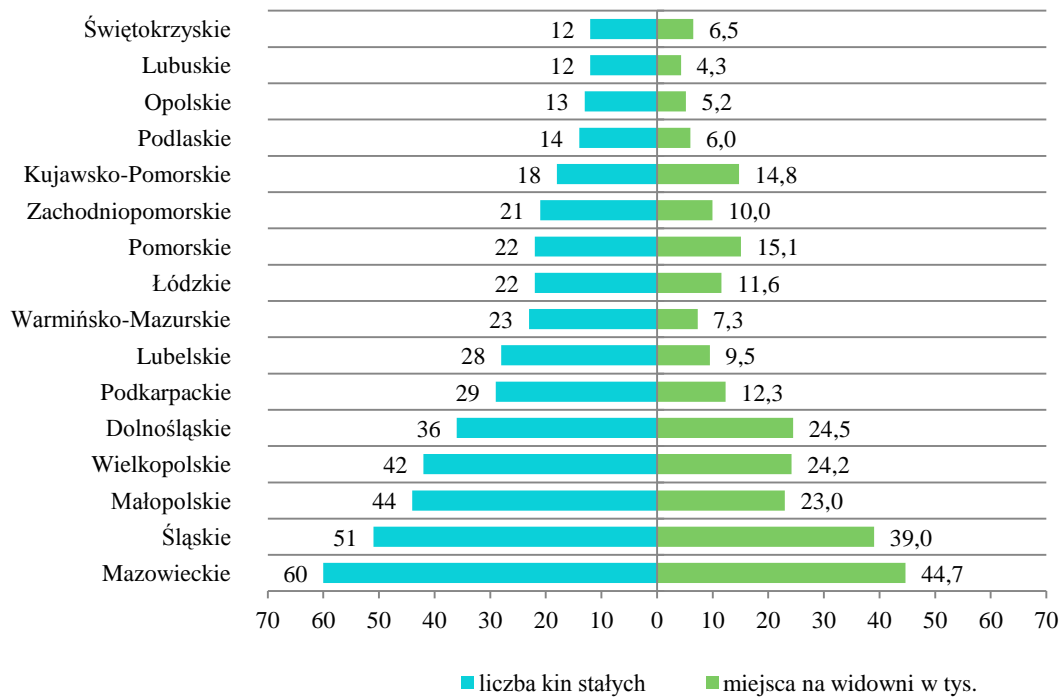

X. KINEMATOGRAFIA

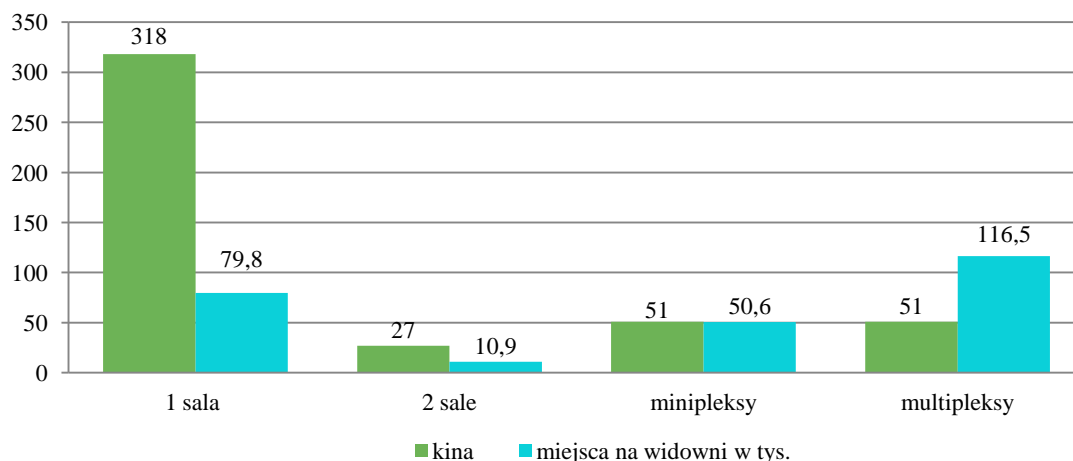
Mapa 15. Kina stałe według powiatów w 2012 r.

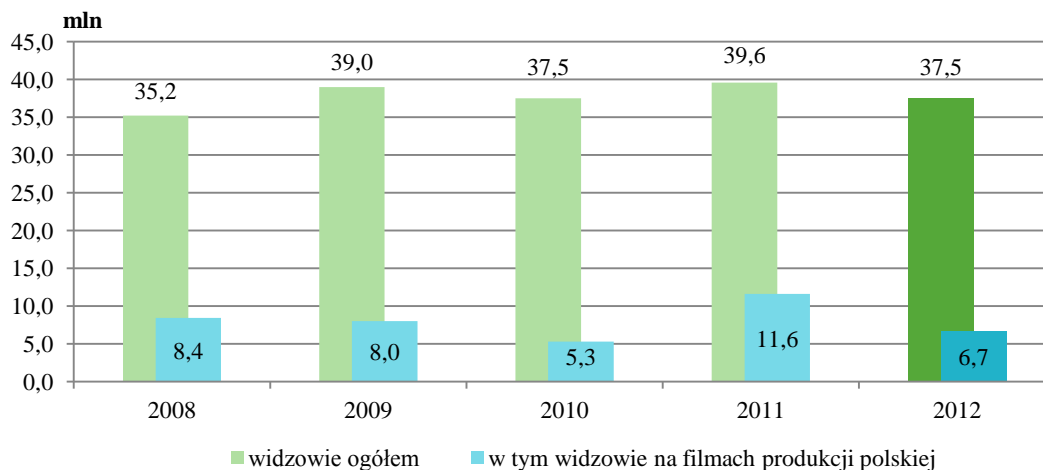
Wykres 27. Liczba kin stałych i miejsc na widowni według województw w 2012 r.

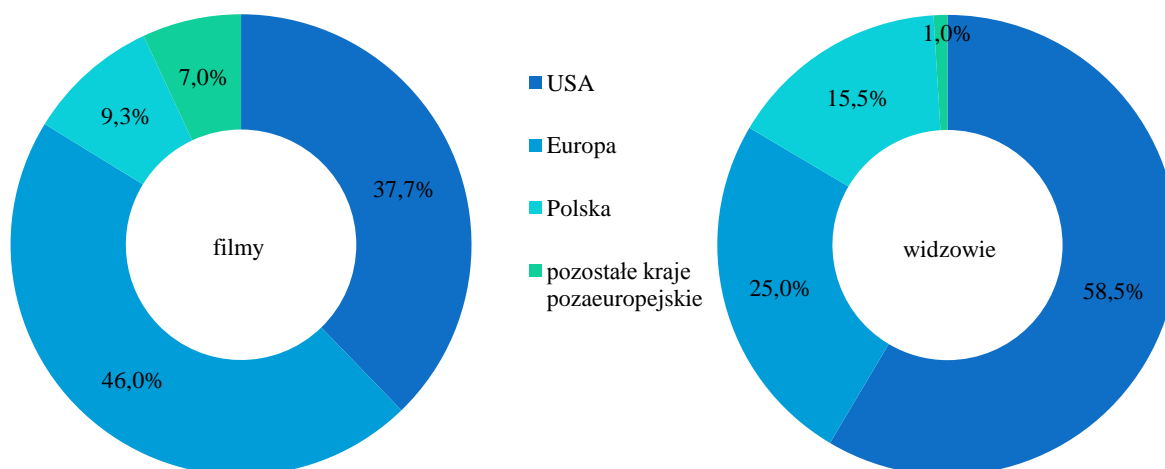
Wykres 28. Kina stałe i miejsca na widowni według liczby sal projekcyjnych w 2012 r.

Wykres 29. Widzowie w kinach stałych oraz na filmach produkcji polskiej w 2012 r.

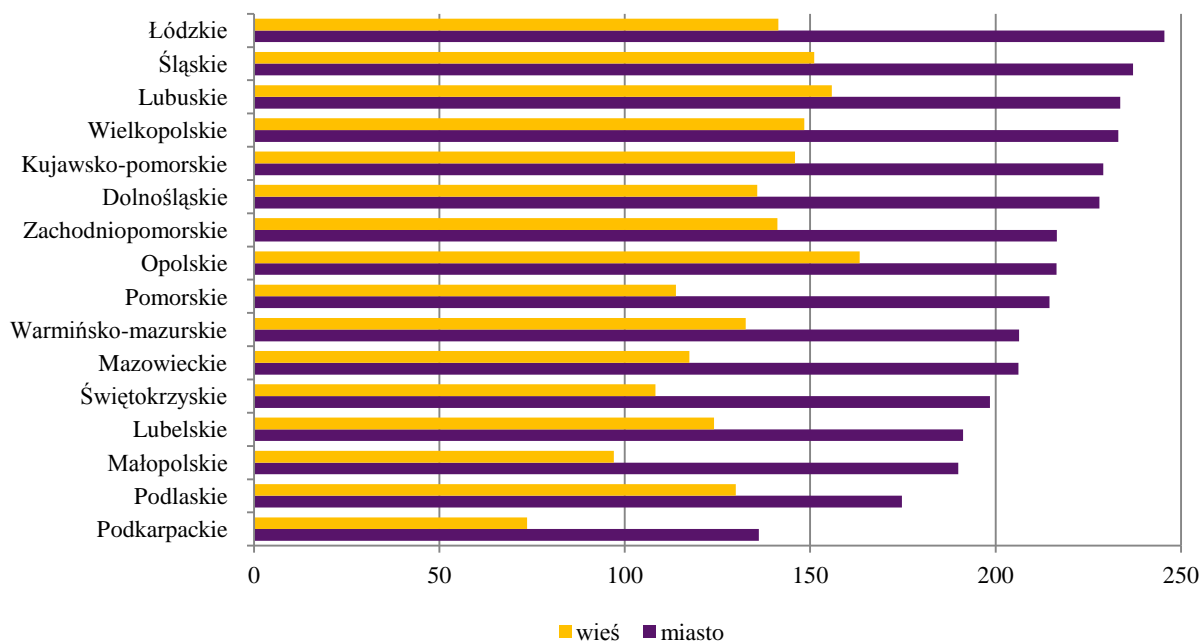
Wykres 30. Struktura filmów i widzów na premierowych produkcjach długometrażowych według miejsca produkcji w 2012 r.

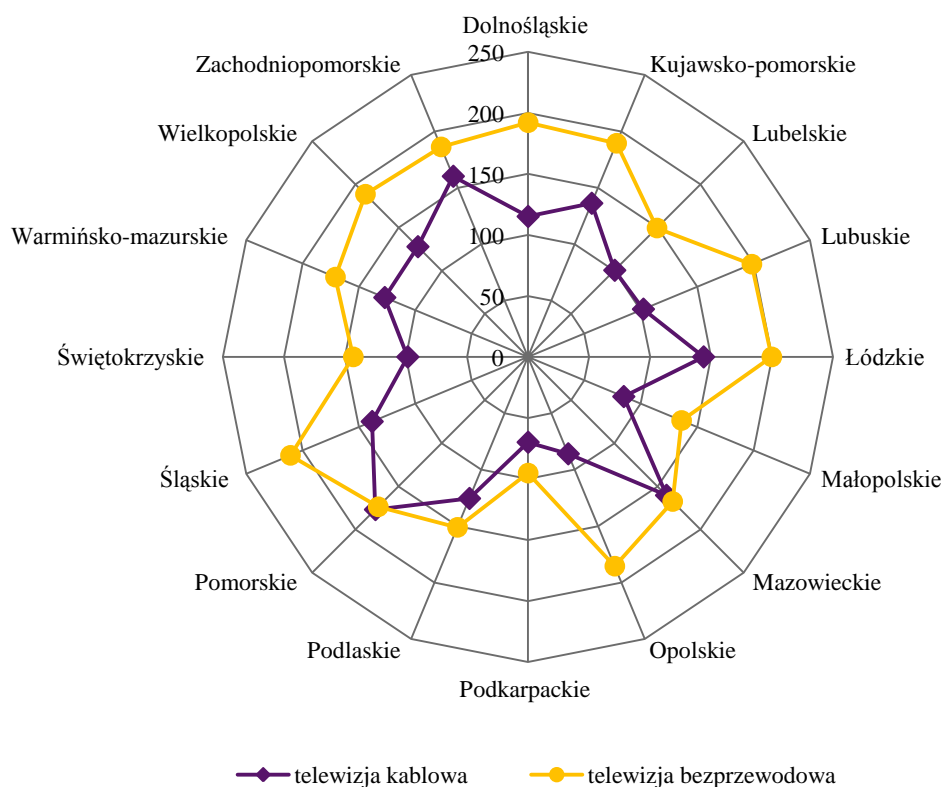
Źródło: dane Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej

XI. RADIOFONIA I TELEWIZJA

Wykres 31. Abonenci radiowi na 1000 ludności według województw w 2012 r.

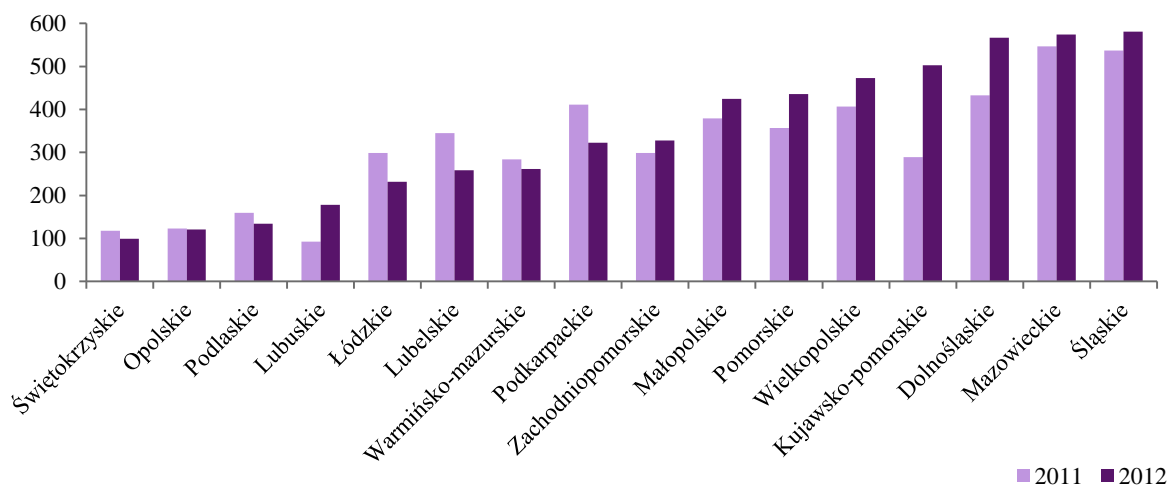

Wykres 32. Abonenci telewizji kablowej i bezprzewodowej na 1000 ludności według województw w 2012 r.

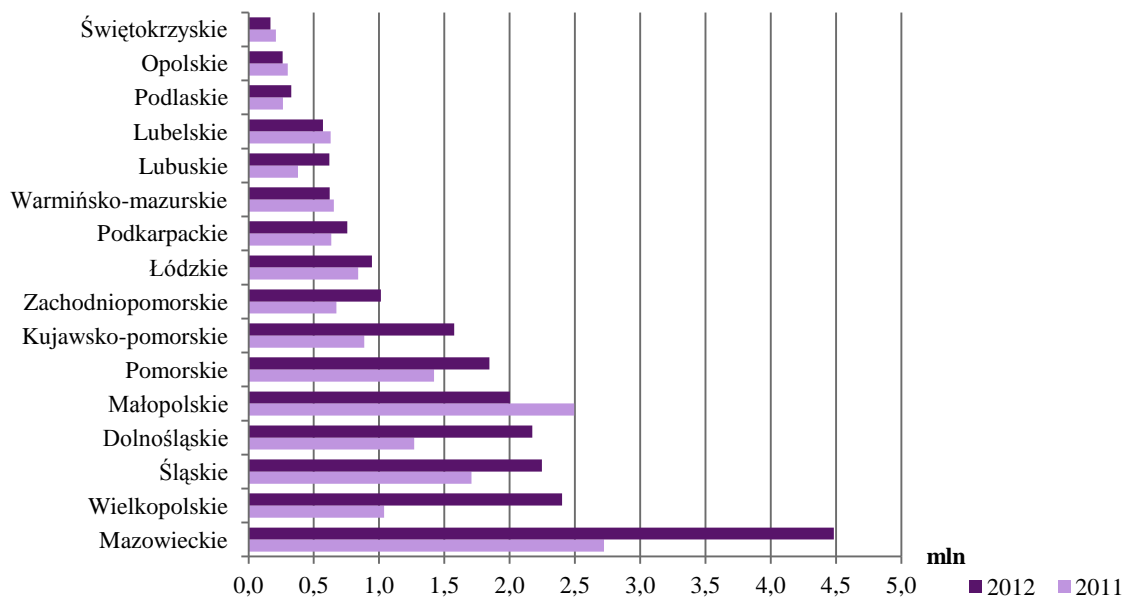

XII. IMPREZY MASOWE

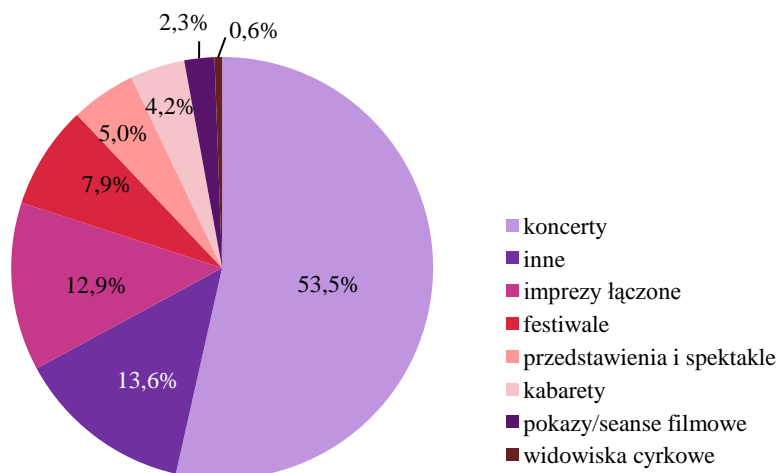
Wykres 33. Liczba imprez masowych według województw w 2012 r.

Wykres 34. Uczestnicy imprez masowych według województw w 2012 r.

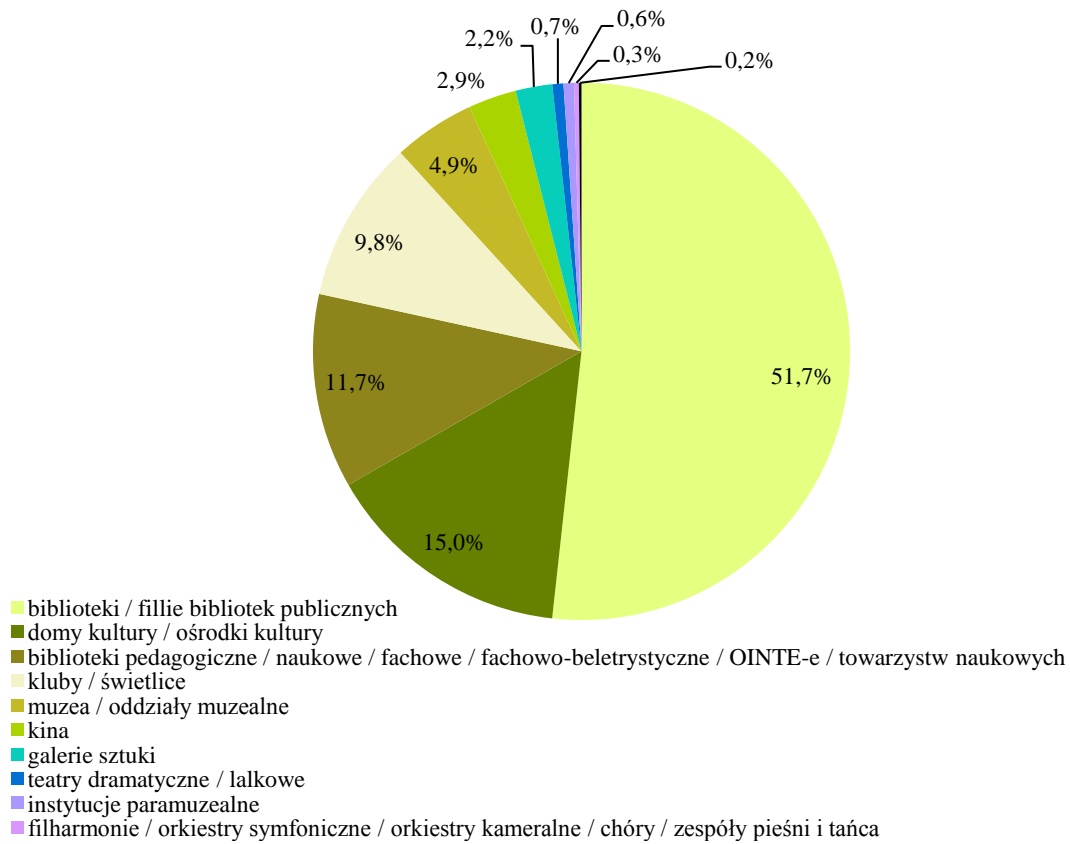

Wykres 35. Struktura imprez artystyczno-rozrywkowych w 2012 r.

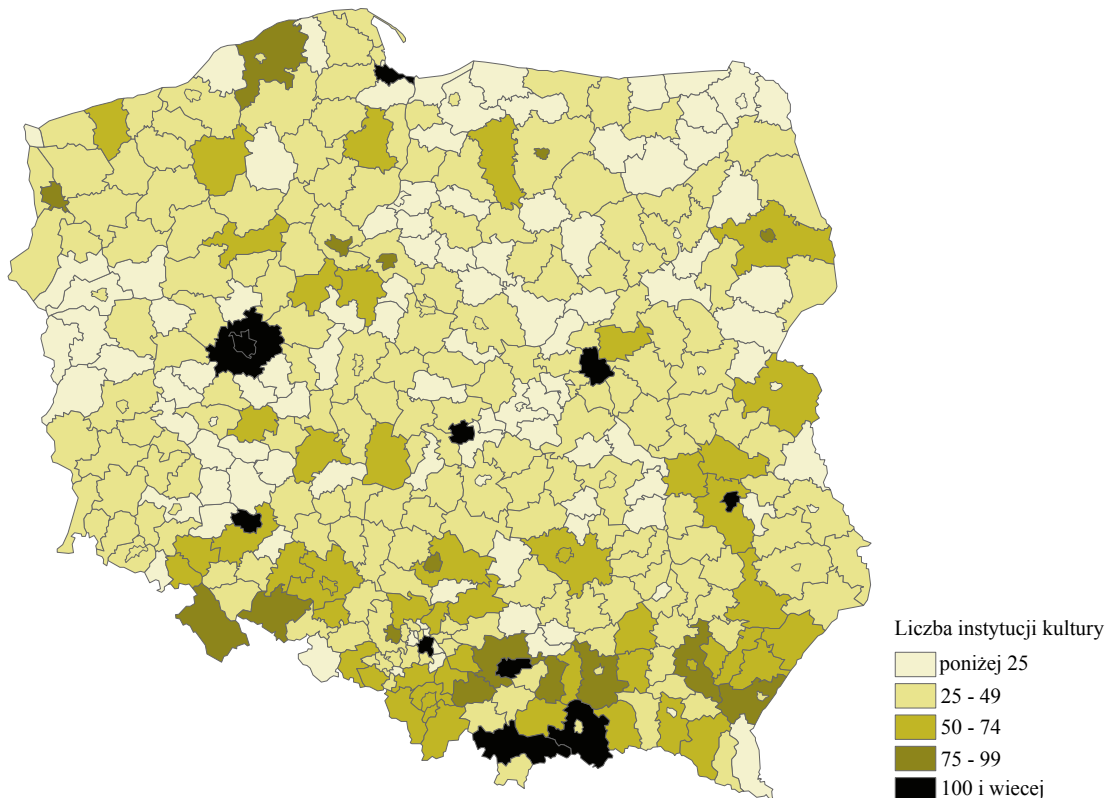

XIII. ANALIZA ROZKŁADU TERYTORIALNEGO INSTYTUCJI KULTURY W POLSCE

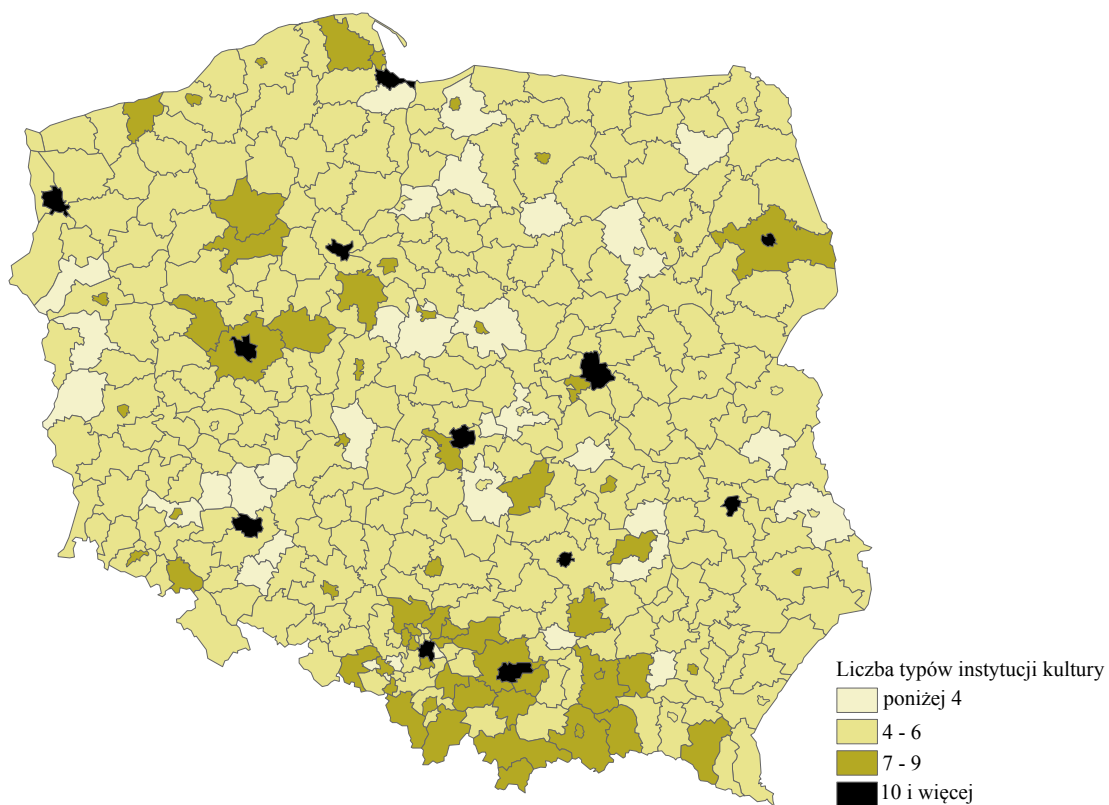
Wykres 36. Struktura instytucji kultury w Polsce w 2012 r.

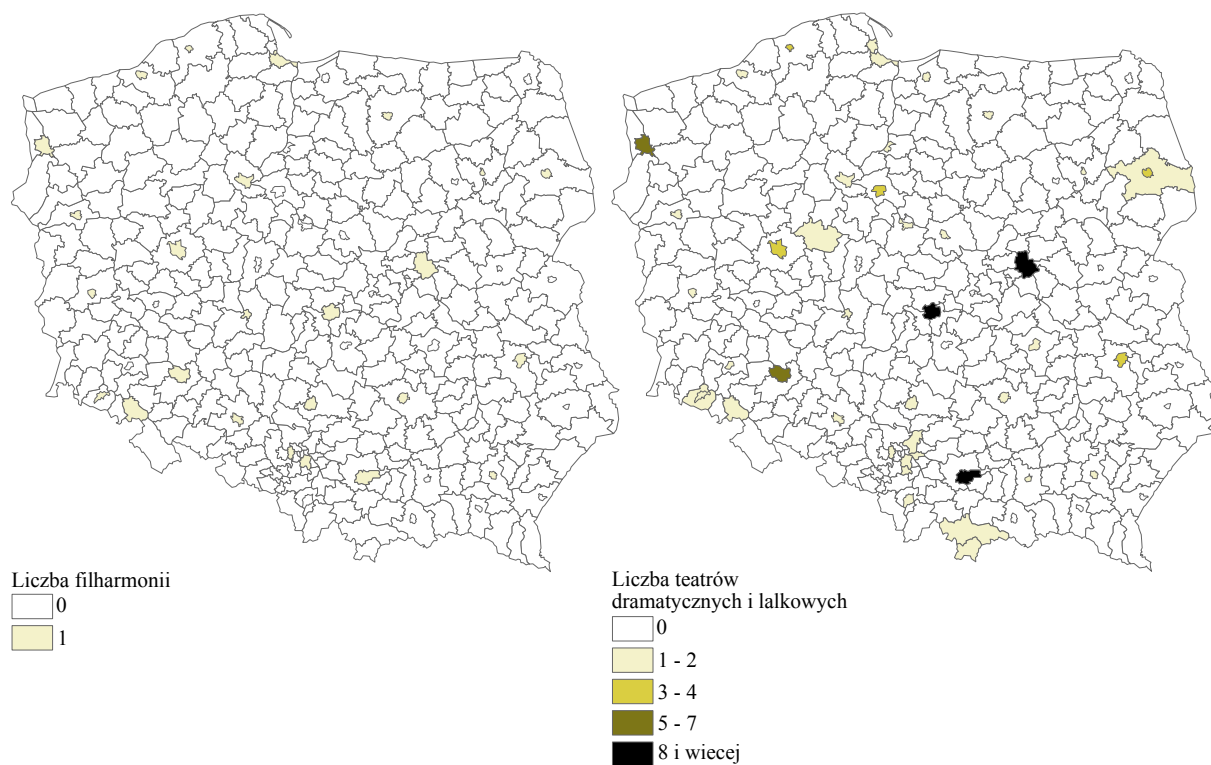
Mapa 16. Przestrzenne zróżnicowanie liczby instytucji kultury w Polsce w 2012 r.

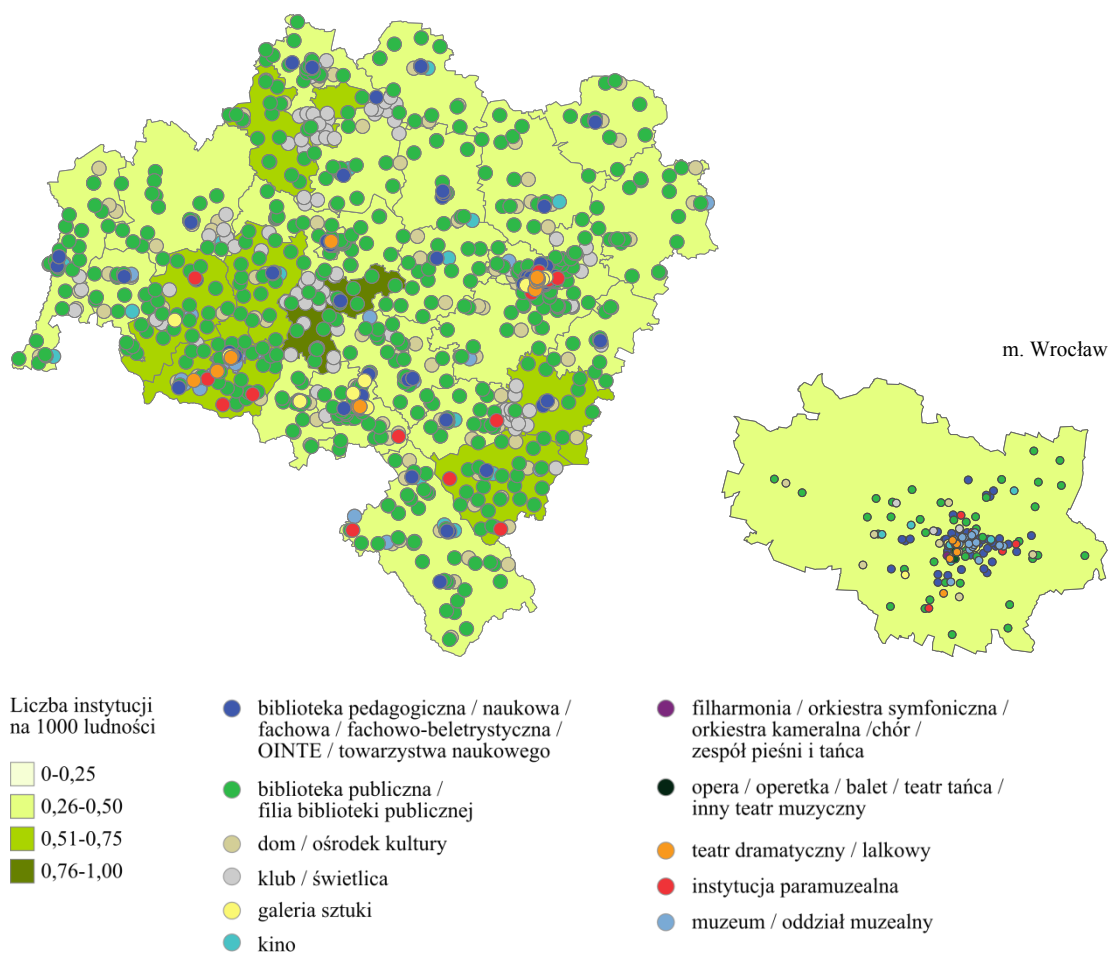
Mapa 17. Przestrzenne zróżnicowanie rodzajów instytucji kultury w Polsce w 2012 r.

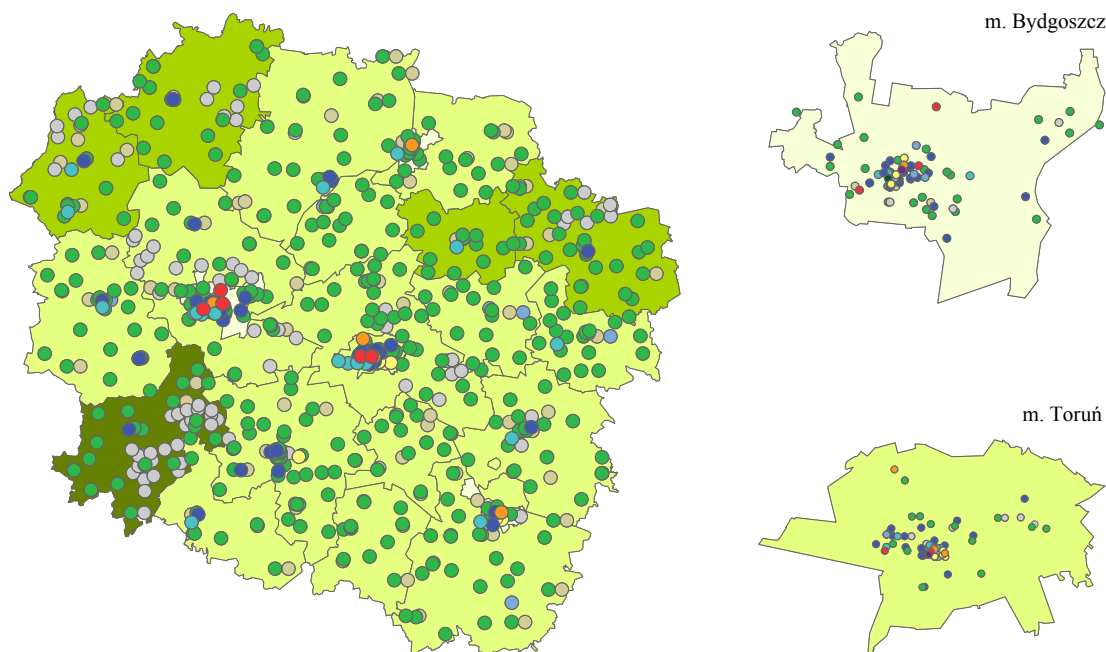
Mapa 18. Teatry i filharmonie według powiatów w 2012 r.

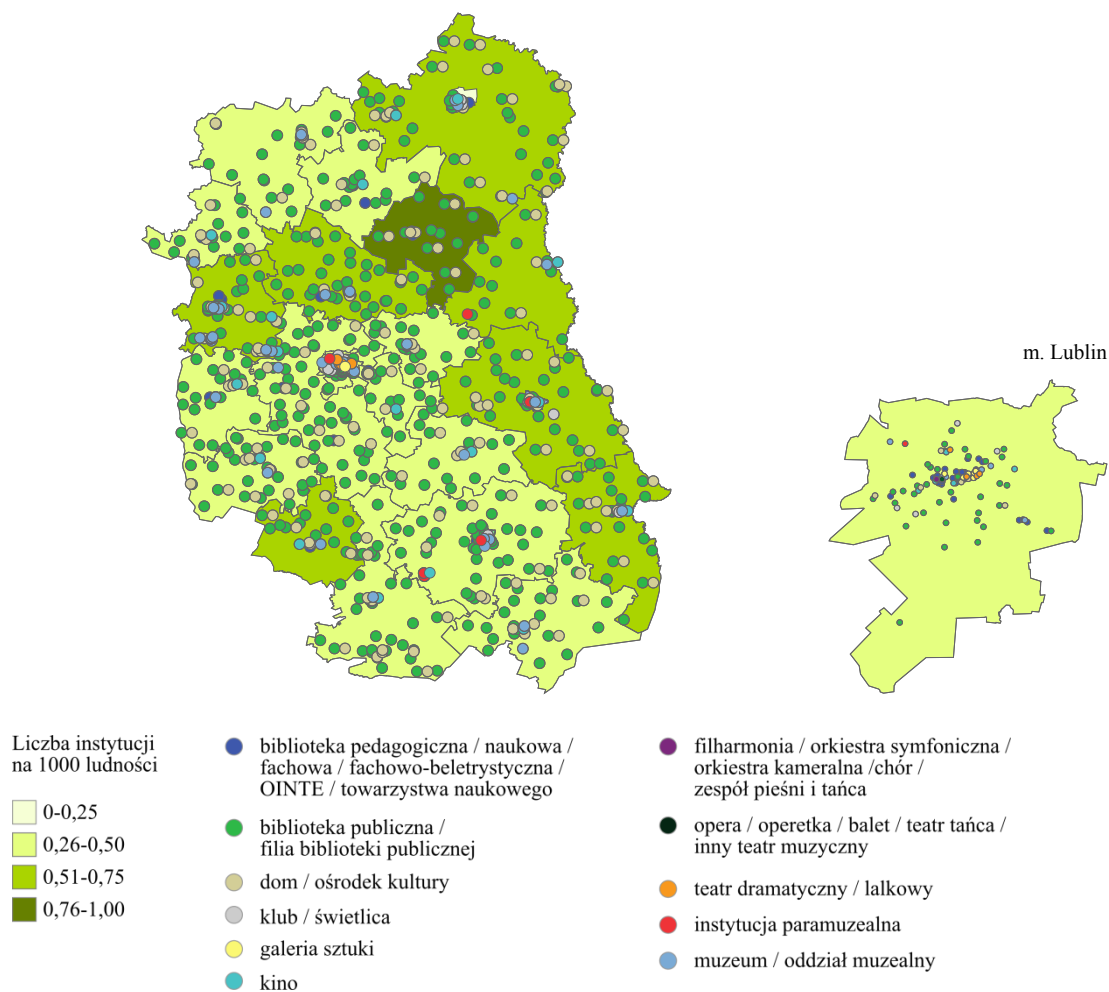
Mapa 19. Rozmieszczenie instytucji kultury w woj. dolnośląskim

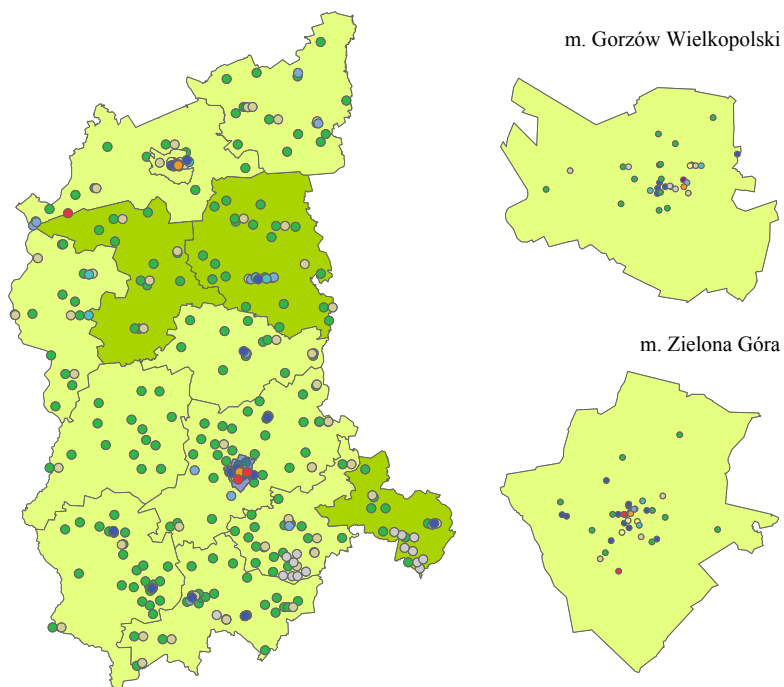
Mapa 20. Rozmieszczenie instytucji kultury w woj. kujawsko-pomorskim

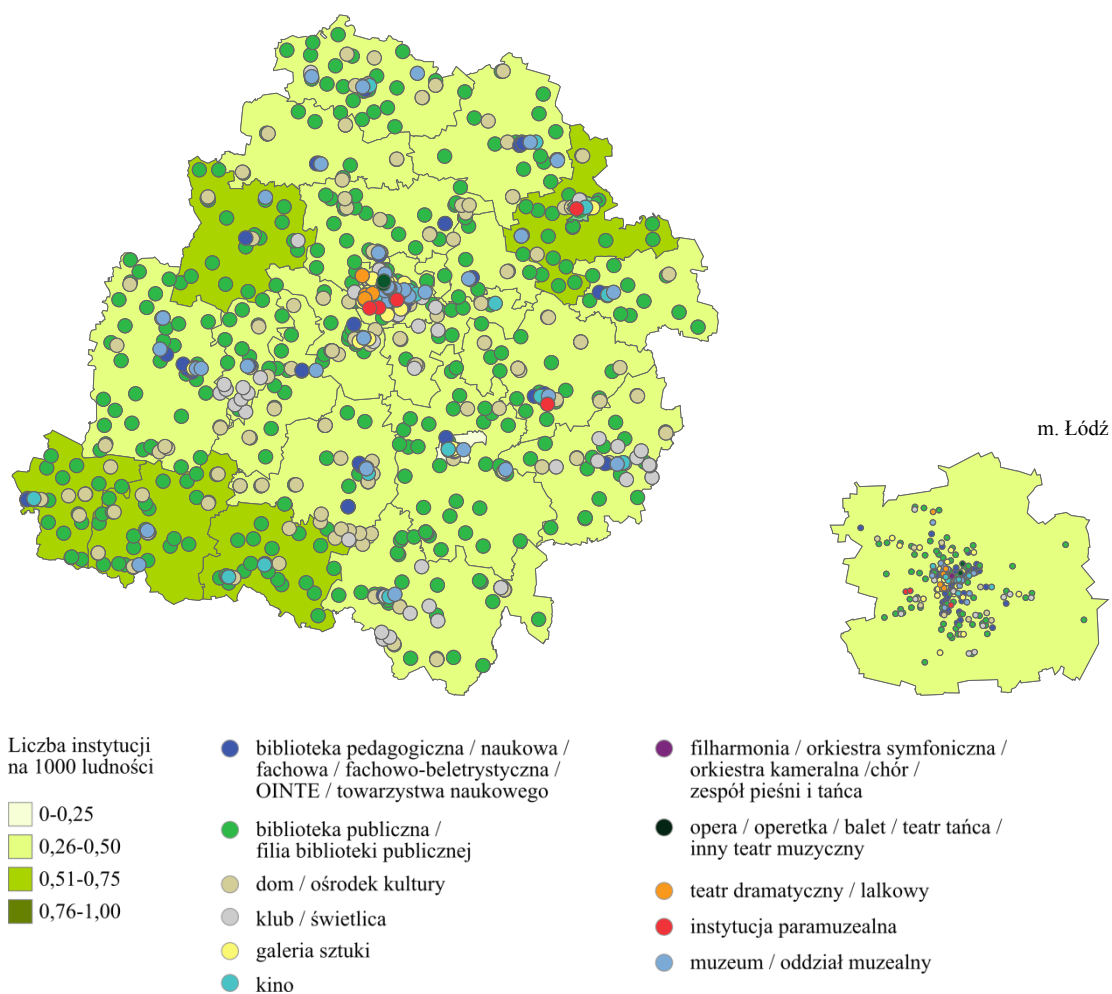
Mapa 21. Rozmieszczenie instytucji kultury w woj. lubelskim

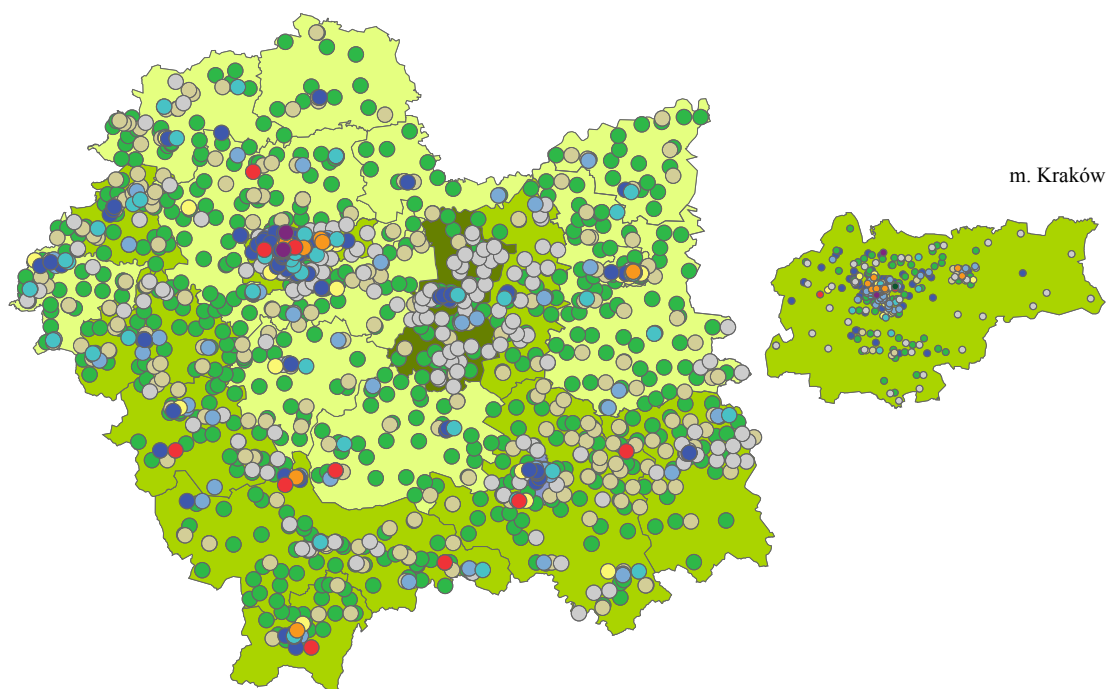
Mapa 22. Rozmieszczenie instytucji kultury w woj. lubuskim

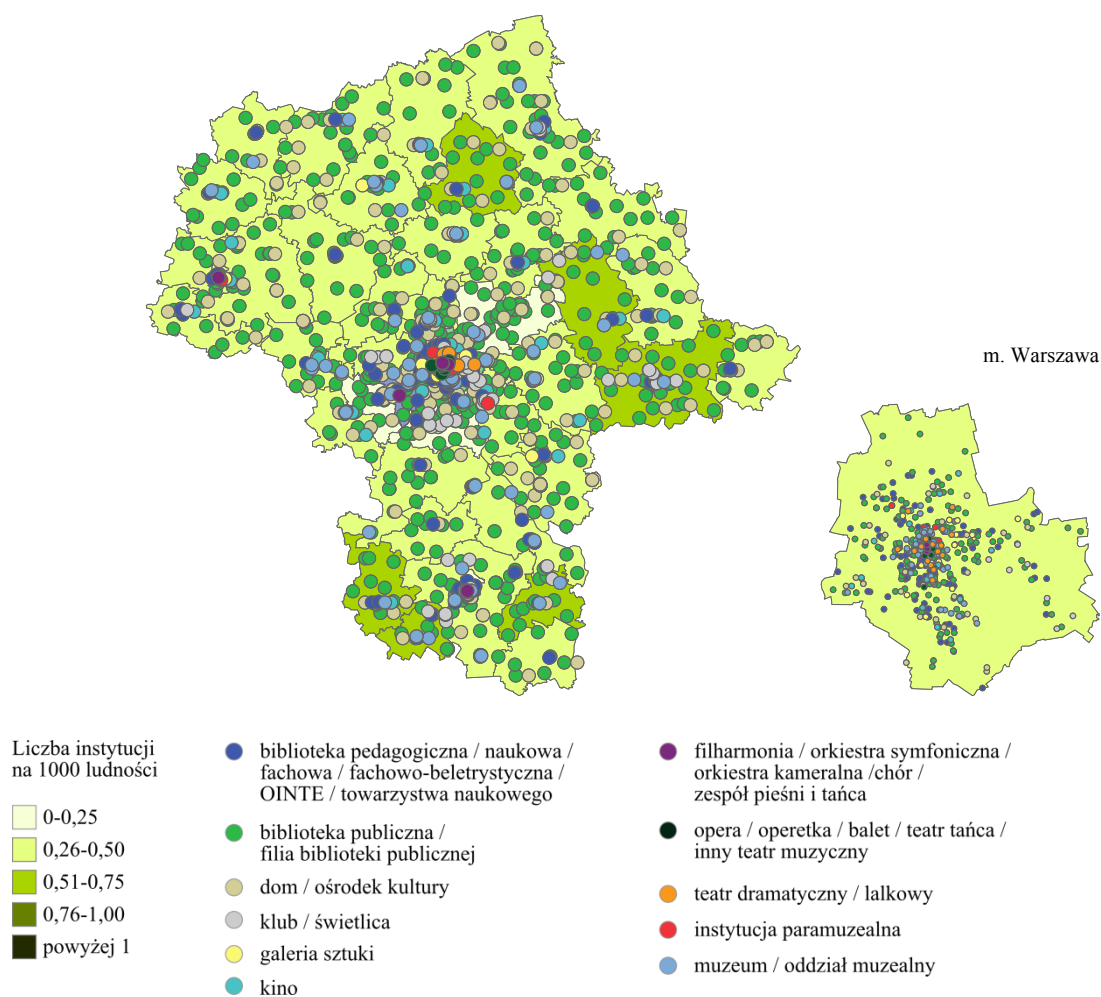
Mapa 23. Rozmieszczenie instytucji kultury w woj. łódzkim

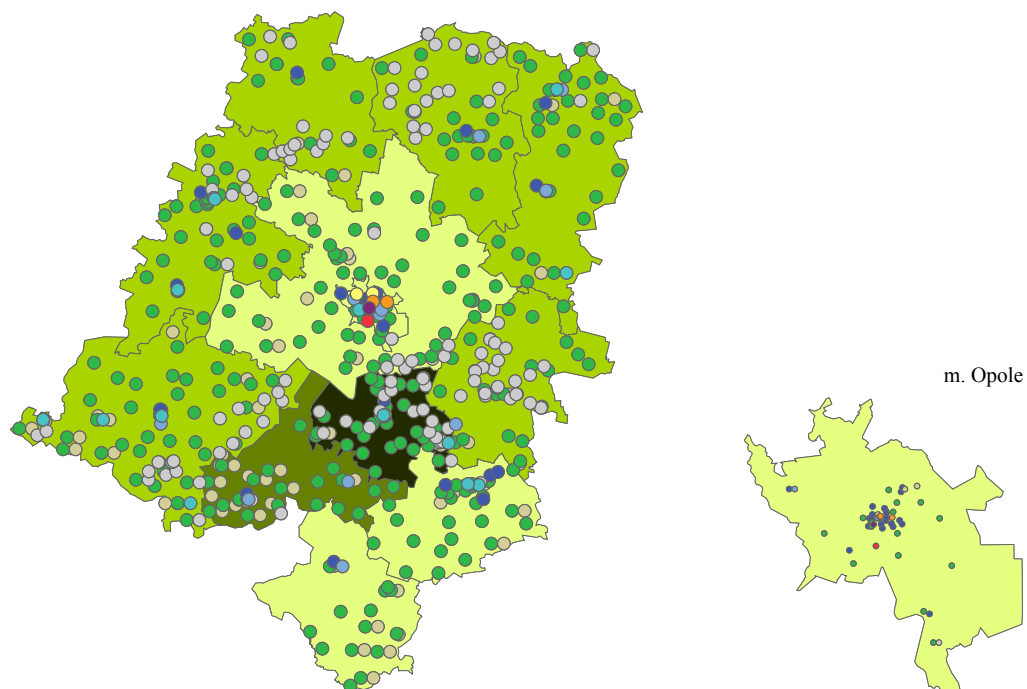
Mapa 24. Rozmieszczenie instytucji kultury w woj. małopolskim

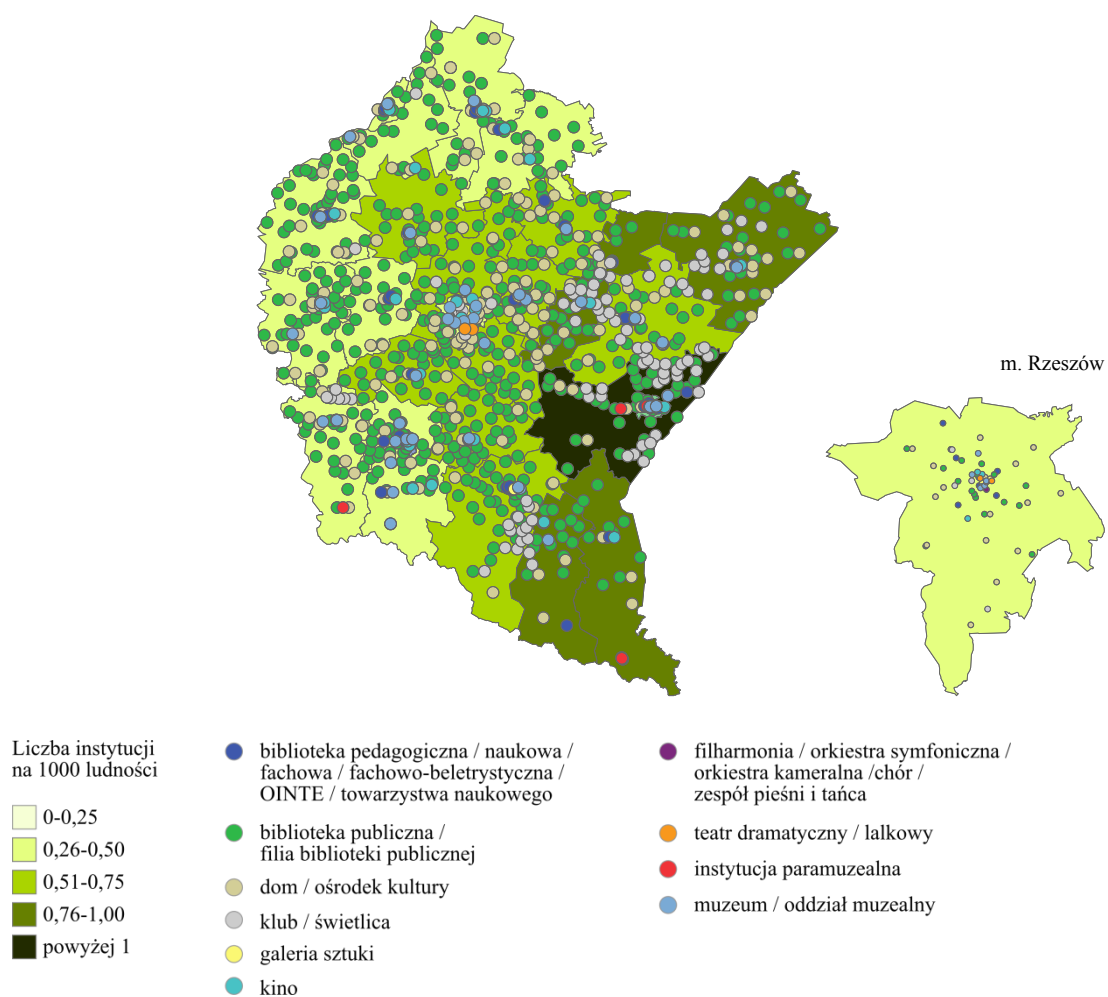
Mapa 25. Rozmieszczenie instytucji kultury w woj. mazowieckim

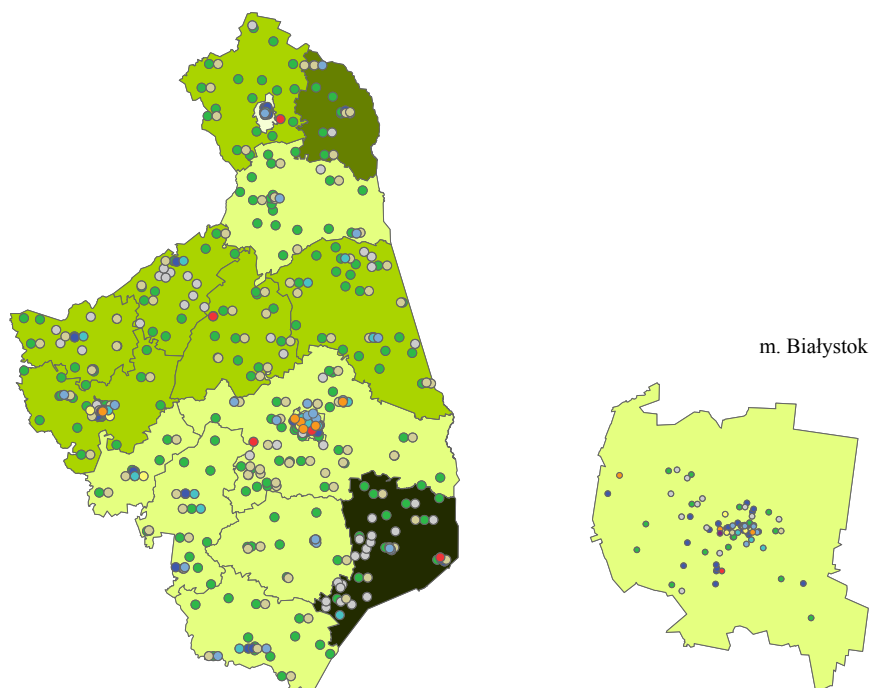
Mapa 26. Rozmieszczenie instytucji kultury w woj. opolskim

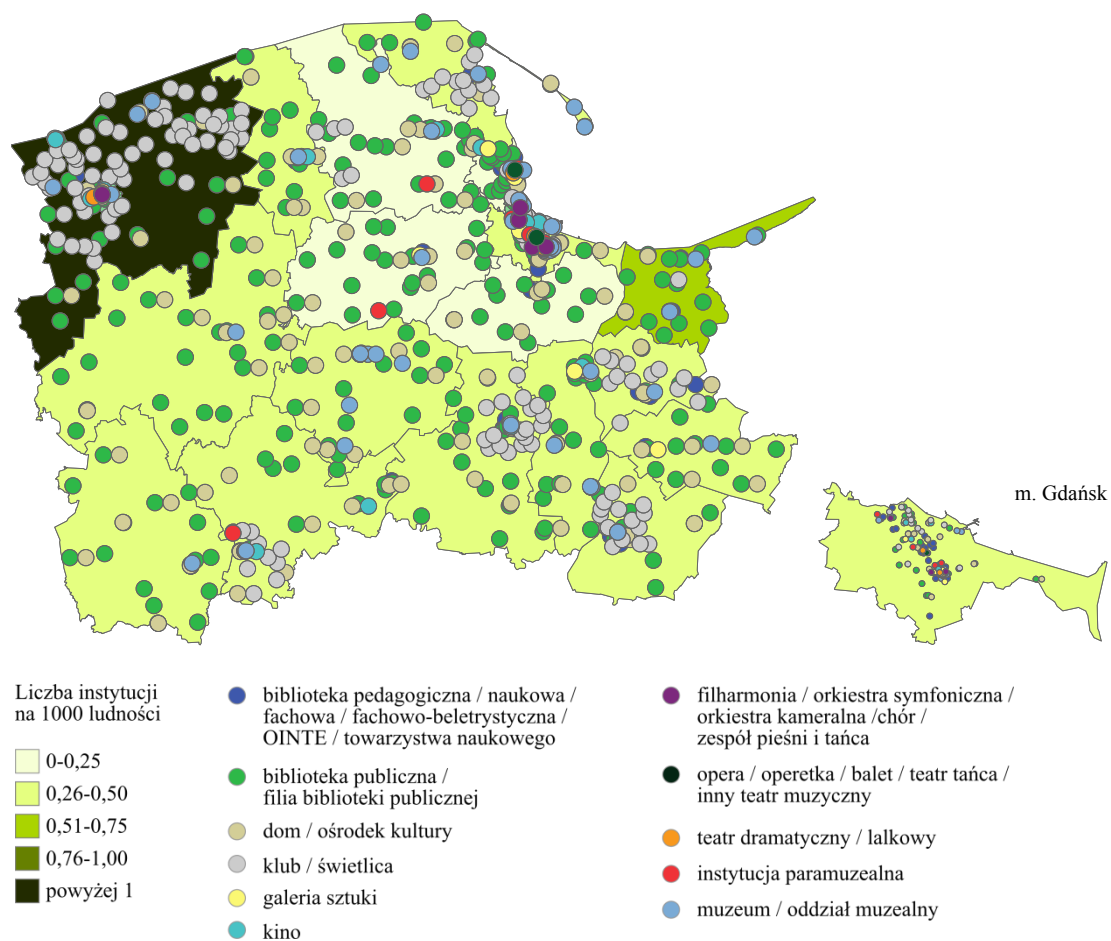
Mapa 27. Rozmieszczenie instytucji kultury w woj. podkarpackim

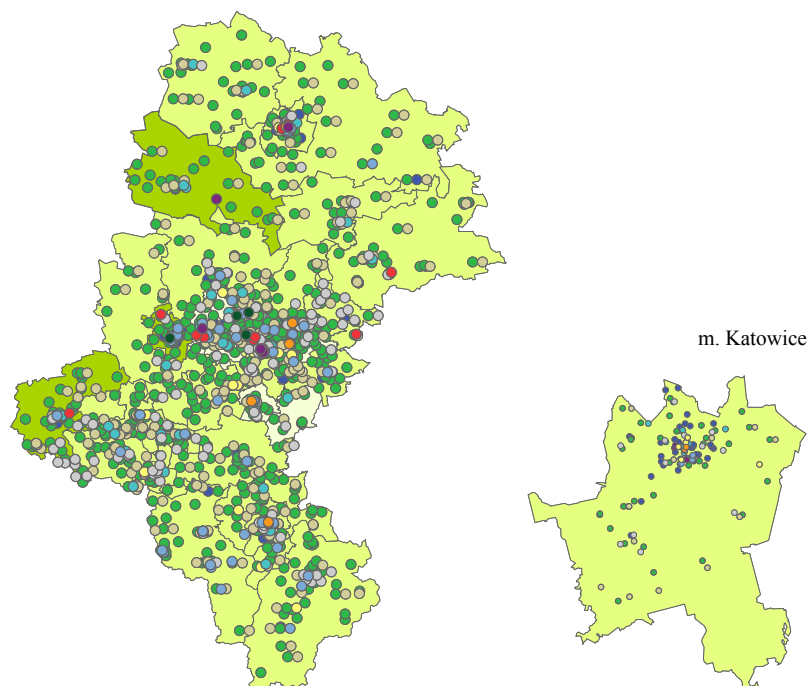
Mapa 28. Rozmieszczenie instytucji kultury w woj. podlaskim

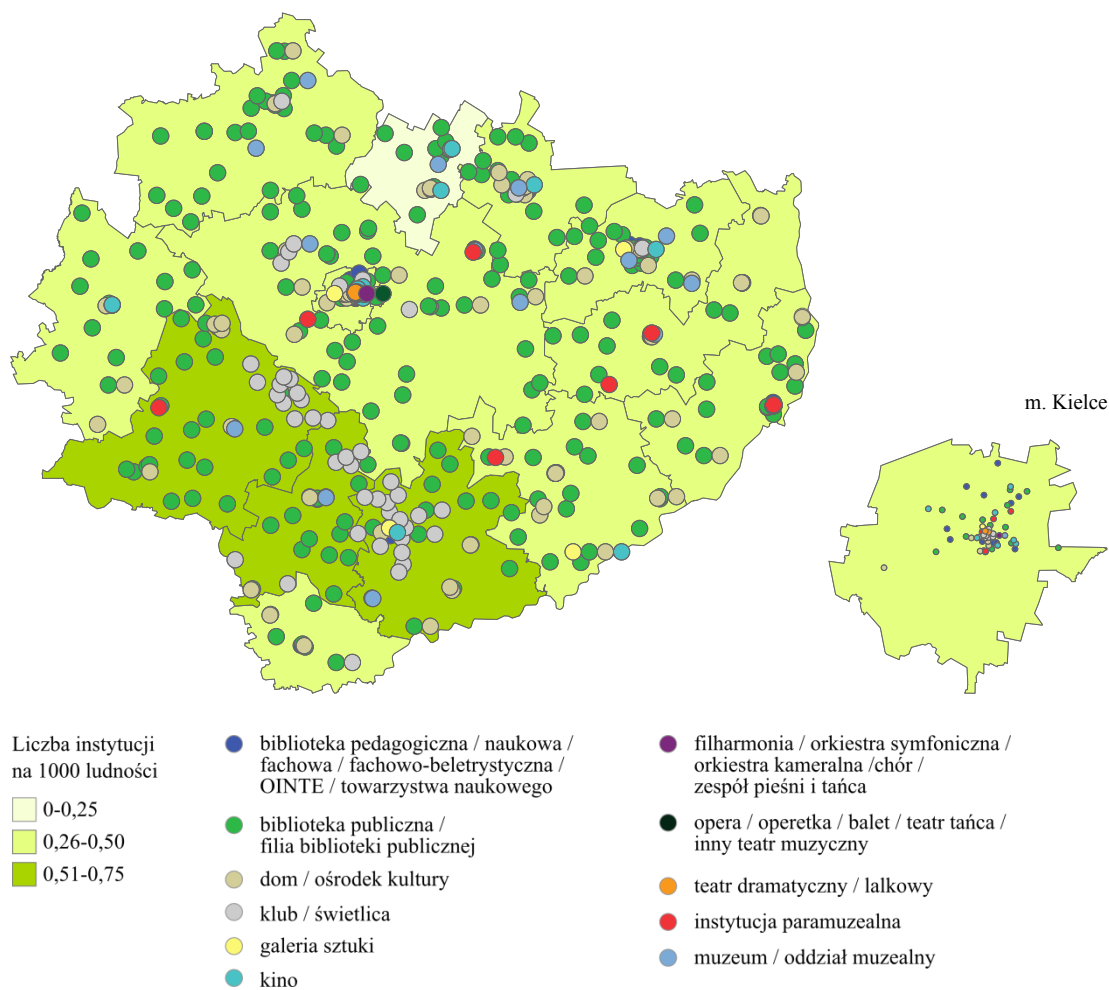
Mapa 29. Rozmieszczenie instytucji kultury w woj. pomorskim

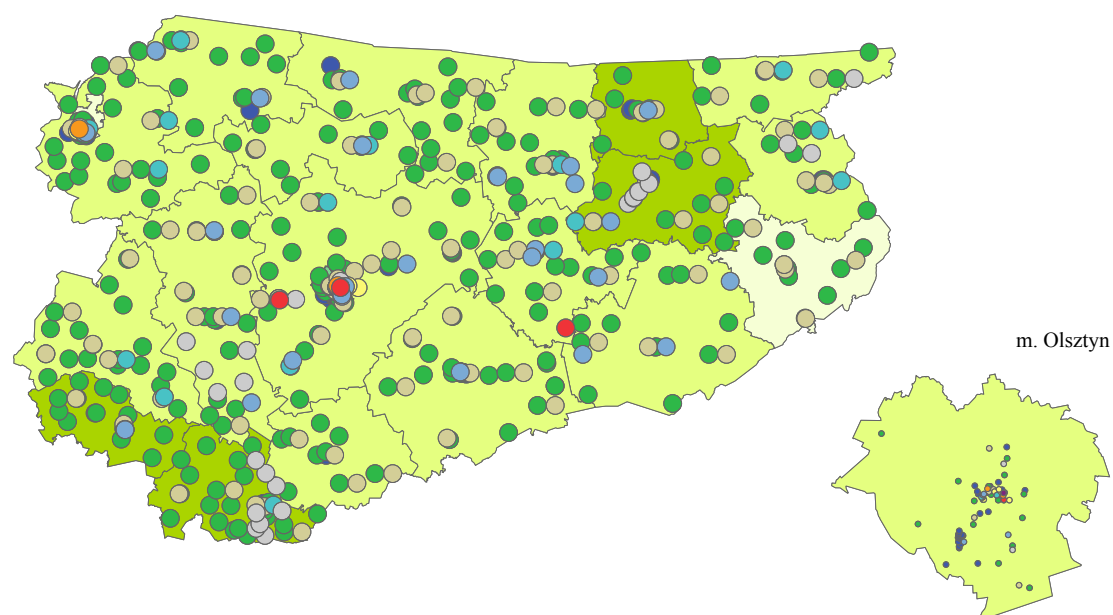
Mapa 30. Rozmieszczenie instytucji kultury w woj. śląskim

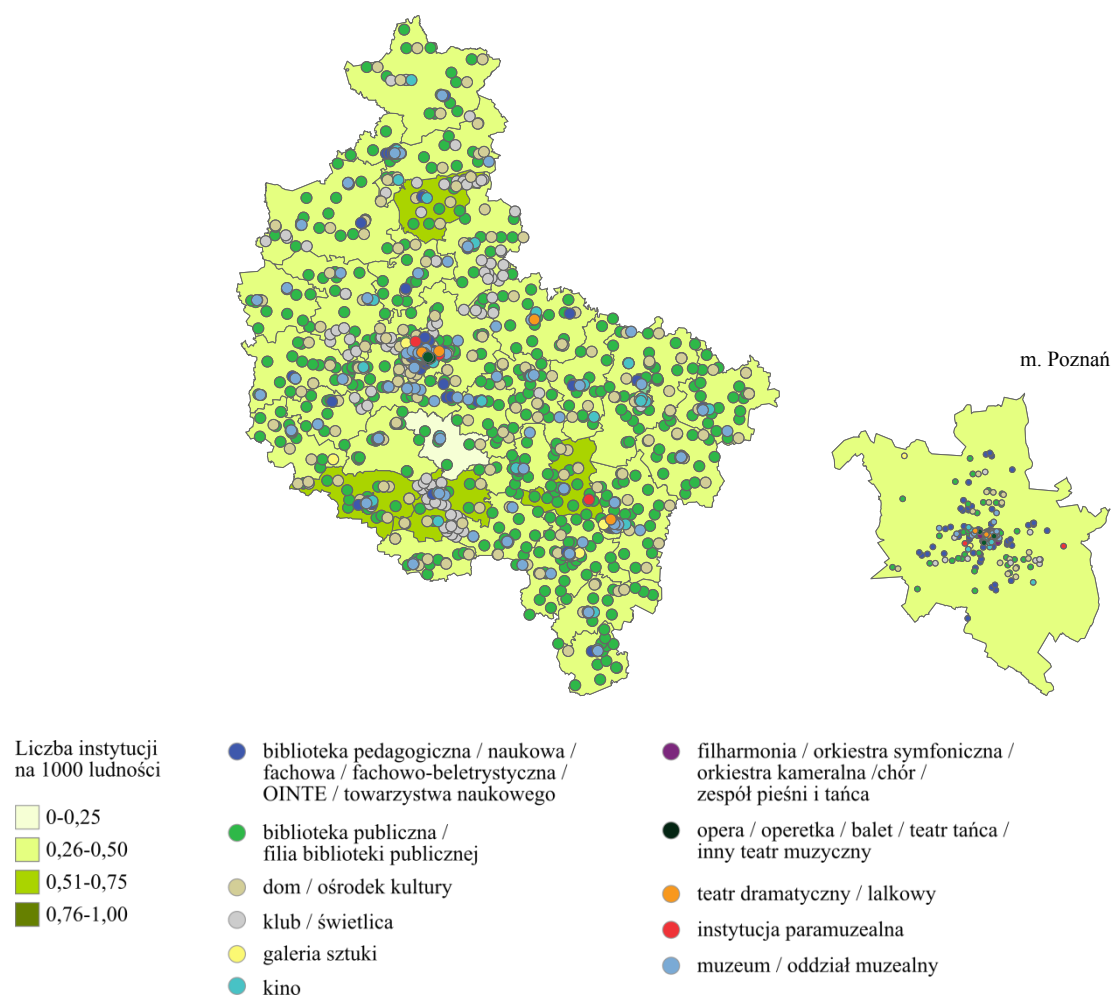
Mapa 31. Rozmieszczenie instytucji kultury w woj. świętokrzyskim

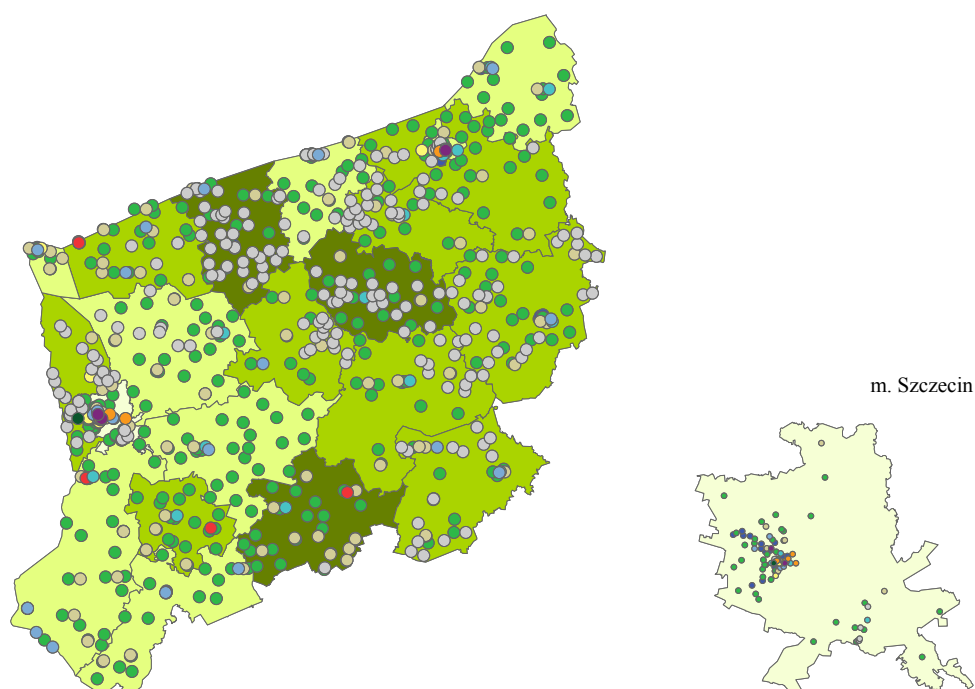
Mapa 32. Rozmieszczenie instytucji kultury w woj. warmińsko-mazurskim

Mapa 33. Rozmieszczenie instytucji kultury w woj. wielkopolskim

Mapa 34. Rozmieszczenie instytucji kultury w woj. zachodniopomorskim

Objaśnienia znaków umownych

Kreska (-)	- zjawisko nie wystąpiło
Znak x	- wypełnienie pozycji, ze względu na układ tablicy, jest niemożliwe lub niecelowe
“W tym”	- oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy
Kropka (.)	- oznacza zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych
Zero (0)	- zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5
(0,0) lub (0,00)	- zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 lub 0,005

Explanation of symbols

(-)	- the phenomenon did not occur
x	- it is impossible or inappropriate to fill in the item because of the table arrangement
“W tym”	- not all the components of the sum are included
(.)	- data not available or not reliable
0	- magnitude not zero, but less than 0,5 of unit employed
0,0 or 0,00	- magnitude not zero, but less than 0,05 or 0,005 of unit employed

Przy publikowaniu danych GUS - prosimy o podanie źródła

When publishing the CSO data - please indicate the source